

Na osnovu člana 79. stav 1. tačka 6) Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja („Službeni glasnik RS”, br. 72/09, 52/11 i 55/13),
Nacionalni prosvetni savet donosi

PRAVILNIK
**O IZMENAMA PRAVILNIKA O PLANU I PROGRAMU OBRAZOVANJA I
VASPITANJA ZA ZAJEDNIČKE PREDMETE U STRUČNIM I
UMETNIČKIM ŠKOLAMA**

Član 1.

U Pravilniku o planu i programu obrazovanja i vaspitanja za zajedničke predmete u stručnim i umetničkim školama („Službeni glasnik SRS - Prosvetni glasnik”, broj 6/90 i „Službeni glasnik RS - Prosvetni glasnik”, br. 4/91, 7/93, 17/93, 1/94, 2/94, 2/95, 3/95, 8/95, 5/96, 2/02, 5/03, 10/03, 24/04, 3/05, 6/05, 11/05, 6/06, 12/06, 8/08, 1/09, 3/09, 10/09, 5/10, 8/10, 11/13, 14/13 i 5/14), u delu: „PROGRAM ZAJEDNIČKIH PREDMETA ZA I RAZRED STRUČNIH ŠKOLA” nastavni program predmeta: „PRVI STRANI JEZIK” za I razred za obrazovne profile u trogodišnjem i četvorogodišnjem trajanju, zamenjuje se novim nastavnim programom predmeta: „PRVI STRANI JEZIK” za I razred za obrazovne profile u trogodišnjem i četvorogodišnjem trajanju, koji je odštampan uz ovaj pravilnik i čini njegov sastavni deo.

Nastavni program predmeta: „STRANI JEZIK” za I razred za obrazovne profile u trogodišnjem i četvorogodišnjem trajanju, zamenjuje se novim nastavnim programom predmeta „STRANI JEZIK” za I razred za obrazovne profile u trogodišnjem i četvorogodišnjem trajanju.

Član 2.

U delu: „PROGRAM OBRAZOVANJA I VASPITANJA ZA II, III I IV RAZRED – ZAJEDNIČKI OPŠTEOBRAZOVNI PREDMETI ZA SREDNJE STRUČNE ŠKOLE”, nastavni program predmeta: „PRVI STRANI JEZIK” za II i III razred za obrazovne profile u trogodišnjem trajanju, zamenjuje se novim nastavnim programom predmeta „PRVI STRANI JEZIK”, za II i III razred za obrazovne profile u trogodišnjem trajanju, koji je odštampan uz ovaj pravilnik i čini njegov sastavni deo.

Nastavni program predmeta „PRVI STRANI JEZIK” za II, III i IV razred za obrazovne profile u četvorogodišnjem trajanju, zamenjuje se novim nastavnim programom predmeta „PRVI STRANI JEZIK” za II, III i IV razred za obrazovne profile u četvorogodišnjem trajanju, koji je odštampan uz ovaj pravilnik i čini njegov sastavni deo.

Nastavni program predmeta „STRANI JEZIK” za II i III razred za obrazovne profile u trogodišnjem trajanju zamenjuje se novim nastavnim programom predmeta: „STRANI JEZIK” za II i III razred za obrazovne profile u trogodišnjem trajanju, koji je odštampan uz ovaj pravilnik i čini njegov sastavni deo.

Nastavni program predmeta „STRANI JEZIK” za II, III i IV razred za obrazovne profile u četvorogodišnjem trajanju zamenjuje se novim nastavnim programom predmeta: „STRANI JEZIK” za II, III i IV razred za obrazovne profile u četvorogodišnjem trajanju.

Član 3.

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije – Prosvetnom glasniku”, a primenjivaće se od školske 2015/2016. godine.

Broj 110-00-234/2014-02

U Beogradu, 2. marta 2015. godine

Predsednik
Nacionalnog prosvetnog saveta,
prof. dr **Desanka Radunović**, s.r.

PRVI STRANI JEZIK

(za obrazovne profile u trogodišnjem i četvorogodišnjem trajanju)

ZAJEDNIČKI DEO PROGRAMA

Ciljevi predmeta

- Ovladavanje komunikativnim veštinama i razvijanje sposobnosti i metoda učenja stranog jezika;
- Razvijanje saznajnih i intelektualnih sposobnosti učenika, njegovih humanističkih, moralnih i estetskih stavova;
- Razvijanje opštih i specifičnih strategija učenja i kritičkog mišljenja;
- Razvijanje sposobnosti za samostalno, autonomno učenje, traženje, selekciju i sintezu informacija do kojih se dolazi samostalnim radom i pretraživanjem izvornika različitog tipa (pisani i elektronski izvori, samostalna istraživanja na terenu, intervju itd.);
- Sticanje pozitivnog odnosa prema drugim jezicima i kulturama, kao i prema sopstvenom jeziku i kulturnom nasleđu, uz uvažavanje različitosti i navikavanje na otvorenost u komunikaciji, sticanje svesti i saznanja o funkcionalanju stranog i maternjeg jezika;
- Usvajanje znanja iz stranog jezika koja će učeniku/učenici omogućiti da se u usmenoj i pisanoj komunikaciji kompetentno i samosvesno sporazumeva sa ljudima iz drugih zemalja, usvoji norme verbalne i neverbalne komunikacije u skladu sa specifičnostima jezika koji uči, kao i da nastavi, u okviru formalnog obrazovanja i samostalno, učenje datog stranog jezika i drugih stranih jezika.

Nivoi opštih i pojedinačnih postignuća definisani su prema Zajedničkom evropskom referentnom okviru za žive jezike.

Do kraja trećeg, odnosno četvrtog razreda srednje stručne škole učenik/učenica treba da savlada prvi strani jezik do nivoa B1.1.

Napomena: Ističemo da će stepen postignuća po jezičkim veštinama varirati, odnosno da će receptivne veštine (razumevanje govora i čitanje) biti na predviđenom nivou, dok se za produktivne veštine (govor, interakcija, medijacija i pisanje) može očekivati da budu za pola nivoa niže (na primer, B1.1 receptivno, A2.2 produktivno)

Zadaci nastave stranog jezika su da učenici:

- budu osposobljeni da u školskoj i van školskoj svakodnevici mogu pismeno i usmeno da ostvare svoje namere, diferencirano i shodno situaciji;
- produbljuju i proširuju komunikativne sposobnosti i postavljaju osnove za to da strani jezik koriste i posle završetka svog obrazovanja, funkcionalno, za studije, u budućem poslu ili daljem obrazovanju;
- steknu uvid u jezičku stvarnost i budu osposobljeni da uoče kontraste i vrše poređenja u odnosu na sopstvenu stvarnost;
- upoznaju tekstove koji su pogodni za praćenje informacija i inovacija u struci;
- budu osposobljeni da se u usmenoj i pisanoj komunikaciji korektno sporazumevaju sa ljudima iz drugih zemalja, usvajaju norme verbalne i neverbalne komunikacije u skladu sa specifičnostima jezika koji uče, kao i da nastave, u okviru formalnog obrazovanja i samostalno, učenje drugog i trećeg stranog jezika;
- izgrađuju i unapređuju individualne afinitete prema višejezičnosti.

TEMATSKE OBLASTI

Napomena: Tematske oblasti se prožimaju i iste su u sva četiri razreda. Autori udžbenika i nastavnici obrađuju ih u skladu sa interesovanjima učenika i aktuelnim zbivanjima u svetu.

- Svakodnevni život (organizacija vremena, poslova, slobodno vreme);
- Svet rada (perspektive i obrazovni sistemi);
- Generacijske razlike, vršnjačke i druge socijalne grupe; rodna ravnopravnost;
- Interesantne životne priče i događaji;
- Živi svet i zaštita čovekove okoline;
- Naučna dostignuća, moderne tehnologije i svet kompjutera (rasprostranjenost, primena, korist i negativne strane);
- Mediji i komunikacija;
- Hrana i zdravlje (navike u ishrani, karakteristična jela i pića u zemljama sveta);
- Potrošačko društvo;
- Sportovi i sportske manifestacije;
- Poznati gradovi i njihove znamenitosti, regioni i zemlje u kojima se govori ciljni jezik;

- Evropa i zajednički život naroda;
- Regionalne specifičnosti jezika (dijalekti, narečja);
- Život i dela slavnih ljudi (iz sveta nauke, kulture, sporta, muzike i drugo);
- Jezika struke (proces rada, materijal i alat za rad, organizacija i proces rada, praćenje novina u oblasti struke, ljudski resursi, opisi poslova, odgovornosti i obaveze, mere zaštite i očuvanja okoline, poslovna komunikacija).

KOMUNIKATIVNE FUNKCIJE

Napomena: Komunikativne funkcije se prožimaju i iste su u sva četiri razreda. One se iz godine u godinu usložnjavaju prateći progresiju vokabulara, jezičkih struktura i ostalih kompetencija.

- Predstavljanje sebe i drugih
- Pozdravljanje (sastajanje, rastanak; formalno, neformalno, specifično po regionima)
- Identifikacija i imenovanje osoba, objekata, boja, brojeva itd.)
- Davanje jednostavnih uputstava i komandi
- Izražavanje molbi i zahvalnosti
- Izražavanje izvinjenja
- Izražavanje potvrde i negiranje
- Izražavanje dopadanja i nedopadanja
- Izražavanje fizičkih senzacija i potreba
- Iskazivanje prostornih i vremenskih odnosa
- Davanje i traženje informacija i obaveštenja
- Opisivanje i upoređivanje lica i predmeta
- Izricanje zabrane i reagovanje na zabranu
- Izražavanje pripadanja i posedovanja
- Skretanje pažnje
- Traženje mišljenja i izražavanje slaganja i neslaganja
- Traženje i davanje dozvole
- Iskazivanje čestitki
- Iskazivanje preporuke
- Izražavanje hitnosti i obaveznosti
- Iskazivanje sumnje i nesigurnosti

OBJAŠNjENjE PROGRAMA

Slušanje

Razumevanje govora je jezička aktivnost dekodiranja doslovног i implicitnog značenja usmenog teksta; pored sposobnosti da razaznaje fonološke i leksičke jedinice i smisaone celine na jeziku koji uči, da bi uspešno ostvario razumevanje učenik treba da poseduje i sledeće kompetencije: diskurzivnu (o vrstama i karakteristikama tekstova i kanala prenošenja poruka), referencijalnu (o temama o kojima je reč) i sociokulturalnu (u vezi sa komunikativnim situacijama, različitim načinima formulisanja određenih govornih funkcija i dr.).

Težina zadataka u vezi sa razumevanjem govora zavisi od više činilaca: od ličnih osobina i sposobnosti onoga ko sluša, uključujući i njegov kapacitet kognitivne obrade, od njegove motivacije i razloga zbog kojih sluša dati usmeni tekst, od osobina onoga ko govori, od namera s kojima govori, od konteksta i okolnosti – povoljnih i nepovoljnih – u kojima se slušanje i razumevanje ostvaruju, od karakteristika i vrste teksta koji se sluša, itd.

Progresija (od lakšeg ka težem, od prostijeg ka složenijem) za ovu jezičku aktivnost u okviru Nastavnog programa predviđena je, stoga, na više ravni. Posebno su relevantne sledeće:

- prisustvo/odsustvo vizuelnih elemenata (na primer, lakšim za razumevanje smatraju se oni usmeni tekstovi koji su praćeni vizuelnim elementima zbog obilja kontekstualnih informacija koje se automatski upisuju u dugotrajnu memoriju, ostavljajući pažnji mogućnost da se usredsredi na druge pojedinosti);

- dužina usmenog teksta;
- brzina govora;
- jasnost izgovora i eventualna odstupanja od standardnog govora;
- poznavanje teme;
- mogućnost/nemogućnost ponovnog slušanja i drugo.

U vezi sa tim, korisne su sledeće terminološke napomene:

- kategorije naslovljene Audio i video materijali podrazumevaju sve vrste snimaka (DVD, CD, materijali sa Interneta) raznih usmenih diskurzivnih formi, uključujući i pesme, tekstove pisane da bi se čitali ili izgovarali i sl., koji se mogu preslušavati više puta;
- kategorije naslovljene Monološka izlaganja, Mediji (informativne i zabavne emisije), Spontana interakcija, Uputstva, podrazumevaju snimke neformalnih, poluformalnih i formalnih komunikativnih situacija u kojima slušalac dekodira rečeno u realnom vremenu, to jest bez mogućnosti preslušavanja/ponovnog pregleda audio i video materijala, kao i realne situacije kojima prisustvuje uživo u svojstvu posmatrača, gledaoca ili slušaoca (predavanja, filmovi, pozorišne predstave i sl.).

Čitanje

Čitanje ili razumevanje pisanog teksta spada u tzv. vizuelne receptivne jezičke veštine. Tom prilikom čitalac prima i obrađuje tj. dekodira pisani tekst jednog ili više autora i pronalazi njegovo značenje. Tokom čitanja neophodno je uzeti u obzir određene faktore koji utiču na proces čitanja, a to su karakteristike čitalaca, njihovi interesi i motivacija kao i namere, karakteristike teksta koji se čita, strategije koje čitaoci koriste, kao i zahtevi situacije u kojoj se čita.

Na osnovu namere čitaoca razlikujemo sledeće vrste vizuelne recepcije:

- čitanje radi usmeravanja;
- čitanje radi informisanosti;
- čitanje radi praćenja uputstava;
- čitanje radi zadovoljstva.

Tokom čitanja razlikujemo i nivo stepena razumevanja, tako da čitamo da bismo razumeli:

- globalnu informaciju;
- posebnu informaciju,
- potpunu informaciju;
- skriveno značenje određene poruke.

Na osnovu ovih pokazatelja program sadrži delove koji, iz razreda u razred, ukazuju na progresiju u domenu dužine teksta, količine informacija i nivoa prepoznatljivosti i razumljivosti i primeni različitih strategija čitanja. U skladu sa tim, gradirani su po nivoima sledeći delovi programa:

- razlikovanje tekstualnih vrsta;
- prepoznavanje i razumevanje tematike – nivo globalnog razumevanja;
- globalno razumevanje u okviru specifičnih tekstova;
- prepoznavanje i razumevanje pojedinačnih informacija – nivo selektivnog razumevanja;
- razumevanje stručnih tekstova;
- razumevanje književnih tekstova.

Pisanje

Pisana produkcija podrazumeva sposobnost učenika da u pisanom obliku opiše događaje, osećanja i reakcije, prenese poruke i izrazi stavove, kao i da rezimira sadržaj različitih poruka (iz medija, književnih i umetničkih tekstova itd.), vodi beleške, sačini prezentacije, eseje i slično.

Težina zadataka u vezi sa pisanim produkcijom zavisi od sledećih činilaca: poznavanja leksike i nivoa komunikativne kompetencije, kapaciteta kognitivne obrade, motivacije, sposobnosti prenošenja poruke u koherentne i povezane celine teksta.

Progresija označava proces koji podrazumeva usvajanje strategija i jezičkih struktura od lakšeg ka težem i od prostijeg ka složenijem. Svaki viši jezički nivo podrazumeva ciklično ponavljanje prethodno usvojenih elemenata, uz nadogradnju koja sadrži složenije jezičke strukture, leksiku i

komunikativne sposobnosti. Za ovu jezičku aktivnost u okviru Nastavnog programa predviđena je progresija na više razine. Posebno su relevantne sledeće:

- teme (učenikova svakodnevica i okruženje, lično interesovanje, aktuelni događaji i razni aspekti iz društveno-kulturnog konteksta kao i teme u vezi sa različitim nastavnim predmetima);
- tekstualne vrste i dužina teksta (formalni i neformalni tekstovi, rezimiranje, parafrasiranje, eseji, lične beleške);
- beleške u vezi sa predavanjima, novinskim člancima i slično;
- leksika i komunikativne funkcije (sposobnost učenika da ostvari različite funkcionalne aspekte kao što su opisivanje ljudi i događaja u različitim vremenskim kontekstima, da izrazi prepostavke, sumnju, zahvalnost i slično u domenima kao što su privatni, javni, obrazovni i stručni).

Govor

Govor kao produktivna veština posmatra se sa dva aspekta, i to u zavisnosti od toga da li je u funkciji monološkog izlaganja teksta, pri čemu govornik saopštava, obaveštava, prezentuje ili drži predavanje jednoj ili više osoba, ili je u funkciji interakcije, kada se razmenjuju informacije između dva ili više sagovornika sa određenim ciljem, poštujući princip saradnje tokom dijaloga.

Aktivnosti monološke gorovne produkcije su:

- javno obraćanje putem razгласa (saopštenja, davanje uputstava i informacija);
- izlaganje pred publikom (javni govor, predavanja, prezentacije raznih proizvoda, reportaže, izveštavanje i komentari o nekim kulturnim događajima i sl.)

Ove aktivnosti se mogu realizovati na različite načine i to:

- čitanjem pisanog teksta pred publikom;
- spontanim izlaganjem ili izlaganjem uz pomoć vizuelne podrške u vidu tabela, dijagrama, crteža i dr.
- realizacijom uvežbane uloge ili pevanjem.

Zato je u programu i opisan, iz razreda u razred, razvoj sposobnosti opštег monološkog izlaganja koje se ogleda kroz opisivanje, argumentovanje i izlaganje pred publikom.

Interakcija podrazumeva stalnu primenu i smenjivanje receptivnih i produktivnih strategija, kao i kognitivnih i diskurzivnih strategija (uzimanje i davanje reči, dogovaranje, usaglašavanje, predlaganje rešenja, rezimiranje, ublažavanje ili zaobilazeњe nesporazuma ili posredovanje u nesporazumu) koje su u funkciji što uspešnijeg ostvarivanja interakcije. Interakcija se može realizovati kroz niz aktivnosti, na primer: razmenu informacija, spontanu konverzaciju, neformalnu ili formalnu diskusiju, debatu, intervju ili pregovaranje, zajedničko planiranje i saradnju.

Stoga se i u programu, iz razreda u razred, prati razvoj veštine govora u interakciji kroz sledeće aktivnosti:

- razumevanje izvornog govornika;
- neformalni razgovor;
- formalna diskusija;
- funkcionalna saradnja;
- intervjuisanje.

Sociokulturna kompetencija i medijacija

Sociokulturna kompetencija i medijacija predstavljaju skup teorijskih znanja (kompetencija) koja se primenjuju u nizu jezičkih aktivnosti u dva osnovna jezička medijuma (pisanom i usmenom) i uz primenu svih drugih jezičkih aktivnosti (razumevanje govora, govor i interakcija, pisanje i razumevanje pisanog teksta). Dakle, predstavljaju veoma složene kategorije koje su prisutne u svim aspektima nastavnog procesa i procesa učenja.

Sociokulturna kompetencija predstavlja skup znanja o svetu uopšte, kao i o sličnostima i razlikama između kulturnih modela i komunikativnih uzusa sopstvene gorovne zajednice učenika i zajednice/zajednica čiji jezik uči. Ta znanja se, u zavisnosti od nivoa opštih jezičkih kompetencija, kreću od poznavanja osnovnih komunikativnih principa u svakodnevnoj komunikaciji (osnovni funkcionalni stilovi i registri), do poznavanja karakteristika različitih domena jezičke upotrebe (privatni, profesionalni, obrazovni i administrativni), paralingvističkih elemenata, i elemenata

kulture/kultura zajednica čiji jezik uči. Navedena znanja potrebna su kompetentnu, uspešnu komunikaciju u konkretnim komunikativnim aktivnostima na ciljnem jeziku. Poseban aspekt sociokulturne kompetencije predstavlja interkulturna kompetencija, koja podrazumeva razvoj svesti o drugom i drugačijem, poznavanje i razumevanje sličnosti i razlika između svetova, odnosno govornih zajednica, u kojima se učenik kreće (kako u L1 – maternji jezik, tako i u L2 – prvi strani jezik, L3 – drugi strani jezik, itd.). Interkulturna kompetencija takođe podrazumeva i razvijanje tolerancije i pozitivnog stava prema individualnim i kolektivnim karakteristikama govornika drugih jezika, pripadnika drugih kultura koje se u manjoj ili većoj meri razlikuju od njegove sopstvene, to jest, razvoj interkulturne ličnosti, kroz jačanje svesti o vrednosti različitih kultura i razvijanje sposobnosti za integriranje interkulturnih iskustava u sopstveni kulturni model ponašanja i verovanja.

Medijacija predstavlja aktivnost u okviru koje učenik ne izražava sopstveno mišljenje već funkcioniše kao posrednik između osoba koje nisu u stanju da se direktno sporazumevaju. Medijacija može biti usmena i pisana, i uključuje sažimanje i rezimiranje teksta (na L1 ili na L2) i prevodenje. Prevodenje se u ovom programu tretira kao posebna jezička aktivnost koja nikako ne treba da se koristi kao tehnička za usvajanje bilo kog aspekta ciljnog jezika predviđenog komunikativnom nastavom. Prevodenje podrazumeva razvoj znanja i veština korišćenja pomoćnih sredstava (rečnika, priručnika, informacionih tehnologija, itd.) i sposobnost iznalaženja strukturalnih i jezičkih ekvivalenta između jezika sa koga se prevodi i jezika na koji se prevodi.

Uputstvo za tumačenje gramatičkih sadržaja

Nastava gramatike, s nastavom i usvajanjem leksike i drugih aspekata stranog jezika, predstavlja jedan od preduslova ovladavanja stranim jezikom. Usvajanje gramatike podrazumeva formiranje gramatičkih pojmoveva i gramatičke strukture govora kod učenika, izučavanje gramatičkih pojava, formiranje navika i umenja u oblasti gramatičke analize i primene gramatičkih znanja, kao prilog izgrađivanju i unapređivanju kulture govora.

Gramatičke pojave treba posmatrati sa funkcionalnog aspekta, tj. od značenja prema sredstvima za njegovo izražavanje (funkcionalni pristup). U procesu nastave stranog jezika u što većoj meri treba uključivati one gramatičke kategorije koje su tipične i neophodne za svakodnevni govor i komunikaciju, i to kroz raznovrsne modele, primenom osnovnih pravila i njihovim kombinovanjem. Treba težiti ka tome da se gramatika usvaja i receptivno i produktivno, kroz sve vidove govornih aktivnosti (slušanje, čitanje, govorenje i pisanje, kao i prevodenje), na svim nivoima učenja stranog jezika, u ovom slučaju u svim tipovima gimnazije, prema jasno utvrđenim ciljevima i zadacima, standardima i ishodima nastave stranih jezika.

Gramatičke kategorije su razvrstane u skladu sa Evropskim referentnim okvirom za žive jezike za svaki jezički nivo (od nivoa A2.2 do nivoa B2.1) koji podrazumeva progresiju jezičkih struktura prema komunikativnim ciljevima: od prostijeg ka složenijem i od receptivnog ka produktivnom. Svaki viši jezički nivo podrazumeva gramatičke sadržaje prethodnih jezičkih nivoa. Cikličnim ponavljanjem prethodno usvojenih elemenata, nadograduju se složenije gramatičke strukture. Nastavnik ima slobodu da izdvoji gramatičke strukture koje će ciklično ponavljati u skladu sa postignućima učenika kao i potrebama nastavnog konteksta.

Glavni cilj nastave stranog jezika jeste razvijanje komunikativne kompetencije na određenom jezičkom nivou, u skladu sa statusom jeziku i godinom učenja. S tim u vezi, uz određene gramatičke kategorije stoji napomena da se usvajaju receptivno, dok se druge usvajaju produktivno.

I RAZRED

– deveta godina učenja –

(2 časa nedeljno)

Operativni zadaci na nivou jezičkih veština

SLUŠANJE

Ospozobljavanje učenika za razumevanje usmenog govora

Učenik treba da:

– reaguje na odgovarajući način na usmene poruke u vezi sa aktivnostima na času (govor nastavnika i drugova, audio i vizuelni materijali u nastavi), učestvujući u interakciji sa nastavnikom i drugim učenicima, spontano ili uz njihovu pomoć;

- razume frekventne fraze i rečenice nastale u spontanoj interakciji uz otežavajuće okolnosti prirodne komunikacije i specifičnosti govorne situacije (buka na ulici, intervju licem u lice, telefonskim putem ili putem skajpa itd.);
- oslanjajući se na opšta znanja i iskustva, rekonstruiše nepoznato na osnovu konteksta i pamti, reproducuje i kontekstualizuje bitne elemente poruke;
- uz eventualnu prethodnu pripremu, prati kraća izlaganja o poznatim temama u kojima se koristi standardni jezik i razgovetan izgovor;
- razume jednostavnija uputstva za upotrebu određenih sredstava ili predmeta bez mnogo stručnih elemenata;
- razume opšti smisao informativnih radijskih i televizijskih emisija o bliskim temama, u kojima se koristi standardni govor, razgovetan izgovor i nešto sporiji ritam izlaganja.
- može da prati govorni iskaz u kojem dominiraju standardni jezički elementi, uz ponavljanje, pojašnjavanje i preformulaciju određenih delova;
- razume informacije koje dobija u svakodnevnim komunikativnim situacijama o relativno poznatim i bliskim sadržajima iz svakodnevnog privatnog života;
- razume glavni sadržaj pojedinačnih iskaza većeg broja govornika koji diskutuju o bliskim temama u cilju razmene informacija ili traženja i dobijanja uputstva;
- uz eventualnu pomoć razume sagovornike u većini situacija vezanih za svakodnevne aktivnosti, poput kupovine, putovanja, organizovanja slobodnog vremena, ukoliko se govor i razgovetno; Posle prvog slušanja određenog nepoznatog usmenog teksta (približnog trajanja 5–7 minuta u zavisnosti od stepena poznавања teme i konteksta) postavi hipoteze u vezi sa:
 - vrstom usmenog teksta koji sluša, npr. poruku na telefonskoj sekretarici, meteorološki izveštaj na radiju i televiziji, razgovori u prodavnici i drugo;
 - brojem sagovornika, njihovim međusobnim odnosom i namerama;
 - opštim sadržajem datog usmenog teksta usmeravajući pažnju na relevantne jezičke i nejezičke elemente.

Posle drugog i po potrebi narednih slušanja (ukoliko je u pitanju audio ili audio– vizuelni zapis):

- proveri prvo bitno postavljene hipoteze koje se odnose na vrstu i sadržaj usmenog teksta, namere i međusobne odnose sagovornika;
- razume bitne elemente sadržaja usmenog teksta u zavisnosti od cilja slušanja;
- pokušava da shvati elemente koje nije u potpunosti razumeo primenjujući strategije adekvatne situaciji u kojoj se nalazi i proverava ispravnost svojih zaključaka.

ČITANjE

Ospozobljavanje učenika za funkcionalno čitanje i razumevanje različitih, uzrasno i sadržajno primerenih vrsta tekstova radi informisanja, izvršavanja uputstava i ostvarenja estetskog doživljaja (čitanje radi ličnog zadovoljstva).

Učenik treba da:

- razlikuje najčeštalije vrste tekstova, poznaje njihovu standardnu strukturu i razume njihovu svrhu i ulogu;
- razume kraće tekstove o konkretnim i svakodnevnim temama u kojima se pojavljuju uobičajene i naučene reči, izrazi, fraze i formulacije;
- razume kraće stručne tekstove relativno bliske tematike u kojima se pojavljuju uobičajene reči, izrazi, fraze i formulacije;
- razume tekstove utemeljene na činjenicama, vezane za domene njegovih opštih interesovanja;
- ume da u tekstu o poznatoj temi pronađe, izdvoji i razume suštinsku informaciju/suštinske informacije;
- razume jednostavna uputstva i savetodavne tekstove ukoliko su pisani jasnim jezikom, bez velikog broja stručnih izraza, i/ili praćena upotrebotm vizuelnih elemenata;
- razume obaveštenja i upozorenja na javnim mestima;

- razume kraće tekstove o uobičajenim temama, pojavama i događajima, ukoliko u njima dominira standardnojezička leksika i frekventne fraze i izrazi;
- u pisanim prototipskim dokumentima (pismima, prospektima) i drugim tekstovima (novinskim vestima, reportažama i oglasima) pronalazi i shvata relevantne informacije;
- u tekstovima poznate tematike i bliskog sadržaja shvata značenja nepoznatih reči na osnovu konteksta;
- razume kraće literarne forme u kojima dominira konkretna, frekventna i poznata leksika (konkretna poezija, kratke priče, anegdote, skečevi, humoreske, stripovi).

GOVOR

Ospozobljavanje učenika za kratko monološko izlaganje i za učešće u dijalogu na stranom jeziku
Učenik treba da prilagođavajući svoj govor komunikativnoj situaciji, u vremenskom trajanju od tri do pet minuta, na strukturisani način:

- koristi ciljni jezik kao jezik komunikacije u učionici kako sa nastavnikom tako i sa ostalim učenicima radeći u paru, grupi ili plenumu;
- tečno govori o sebi i svom okruženju, o događajima u sadašnjosti, prošlosti i budućnosti u svom okruženju i izvan njega;
- vodi rutinske dijaloge bez većeg napora, pod uslovom da sagovornik sarađuje, postavlja pitanja, odgovara, razmenjuje mišljenje o temama vezanim za svakodnevnicu i interesovanja;
- izloži unapred pripremljenu kraću prezentaciju na određenu temu (iz domena ličnog interesovanja ili struke), istakne značaj određenih iskaza prigodom gestikom i mimikom ili naglašavanjem i intonacijom.

PISANJE

Ospozobljavanje učenika za pisanje kraćih tekstova različitog sadržaja

Učenik treba da:

- na razložan i jednostavan način piše o raznovrsnim temama iz svog područja interesovanja;
- u jednostavnom i vezanom tekstu opiše osećanja i reakcije;
- opiše detaljno neku osobu ili neki stvarni ili izmišljeni događaj;
- piše lična pisma, elektronske poruke i SMS poruke da bi tražio ili preneo informacije od trenutne važnosti;
- piše kraća formalna pisma (pisma čitalaca, prijave za prakse, stipendije ili omladinske poslove, osnovna poslovna korespondencija) i popunjava formulare i upitnike.

SOCIOKULTURNA KOMPETENCIJA

Sticanje i ovladavanje sociokulturalnim kompetencijama neophodnim za pisanu i usmenu upotrebu jezika

Učenik treba da:

- u okviru polja svog interesovanja, znanja i iskustva, prepozna i razume sličnosti i razlike u pogledu kulturnih i svakodnevnih navika (verbalna i neverbalna komunikacija), običaja, mentaliteta i institucija koje postoje između naše zemlje i zemalja čiji jezik uči;
- prepozna i razume najčešće prisutne kulturne modele svakodnevnog života zemlje i zemalja čiji jezik uči;
- prepozna i adekvatno reaguje na formalnost govorne situacije;
- prepozna i adekvatno koristi najfrekventnije stilove i registre u vezi sa znanjima iz stranog jezika, ali i iz ostalih oblasti školskih znanja i životnih iskustava;
- prepozna i adekvatno reaguje na pragmatičke funkcije govornih činova u ciljnog jeziku različite od onih u L1 (stepen formalnosti, ljubaznosti, kao i paralingvistička sredstva: gest, mimika, prostorni odnosi među govornicima, itd.);
- učestvuje u svim vidovima moderne komunikacije (elektronske poruke, sms poruke, diskusije na blogu ili forumu, društvene mreže);
- koristi sve dosad navedene strategije razvoja komunikativnih kompetencija primenjujući jezik struke u skladu sa nivoom znanja jezika i potrebama.

MEDIJACIJA

Ospozljavanje učenika za posredovanje između osoba radi sporazumevanja

Učenik treba da u situaciji kada posreduje između osoba (vršnjaka i odraslih) koji ne mogu da se sporazumevaju, u neformalnim situacijama, sažimajući i delom prevodeći:

- usmeno prenosi suštinu poruke sa maternjeg na strani jezik i obrnuto;
- prepričava sadržaj kraćeg teksta audio ili vizuelnog zapisa i kraće interakcije;
- prepričava sadržaj pisanog ili usmenog teksta, prilagođavajući ga sagovorniku;
- koristi odgovarajući kompenzacione strategije radi prevazilaženja teškoća koje se javljaju, na primer, prevodi ili prenosi sadržaj uz upotrebu perifraza, parafraza i sl.
- koristi rečnike, posebno jednojezične, za pismeno prenošenje poruka uz konsultacije sa nastavnikom.

GRAMATIČKI SADRŽAJI

U prvom razredu srednje škole uvodi se malo novih gramatičkih sadržaja imajući u vidu potrebu da se znanja i veštine učenika, stečeni u osnovnoj školi:

- osveste i sistematizuju, tako da predstavljaju čvrstu osnovu za dalje učenje;
- utvrde i automatizuju, tako da ih učenici spontano, i bez većih grešaka (koje bi dovele do zabune ili onemogućile sporazumevanje), receptivno i produktivno koriste u komunikaciji.

ENGLESKI JEZIK

Imenička grupa

– Brojive i nebrojive imenice:

friends, parties; food (beans, cereals, coffee, cheess, etc.), abstract (happiness, time, money)

– Složenice: acid rain, solar energy, video conferencing

– Kvantifikatori: much, many, a lot of, few, a few, little, a little, some, too much, too many

– Neodređeni i određeni član; nulti član

Glagolska grupa

– Glagoli stanja: agree, hate, understand, want, like

– Modali: should, must, have to; needn't; can

– Upotreba gerunda i infinitiva:

I hate getting up early; I want to go out;

I remember posting his birthday card;

I remember to post his birthday card.

– Frazalni glagoli; cut down, cut off, cut out; get ahead, get about, get away with; come across, come back, come up

– Sadašnja vremena (Present Simple, Present Continuous, Present Perfect)

– Prošla vremena (Past Simple, Past Continuous, Past Perfect); konstrukcija used to

– Načini izražavanja budućnosti (going to, will – predictions, Present continuous, going to for plans and intentions)

– Pasiv osnovnih glagolskih vremena (Present Simple, Present Perfect, Past Simple, Future Simple)

– Nulti, prvi i drugi kondicional

– Indirektni govor: iskazne rečenice; molbe i naredbe

Pridevi

– Razlika između boring, bored; interested, interesting

– Građenje prideva od imenica: arrogance – arrogant, romanc – romantic, culture – cultural

– Konstrukcije too good /expensive; not good enough

Predlozi

– Posle prideva: fond of, good at, disgusted with

– Posle glagola: train for, speak to, work for

– U izrazima: go for a ride/swim, on the contrary, in my opinion, in connection with

Kompleksne rečenice

– Relativne klauze: who, that, which

– Vremenske klauze: when, while, until, before, after, as soon as where

– Uzročne: because, since, as, for

– Posledične: so that, (in order)to

– Namerne: so, so... that, such... that

– Kondicionalne: if, unless

– Dopusne: although, while, whereas

ITALIJANSKI JEZIK

Imenice

Vlastite i zajedničke imenice, odgovarajući rod i broj sa determinativom

Sistemski prikaz morfoloških karakteristika

Član

Sistematizacija upotrebe određenog i neodređenog člana

Partitivni član

Zamenice

Lične zamenice

Naglašene lične zamenice

Naglašene lične zamenice u službi direktnog objekta complemento oggetto i indirektnog objekta complemento di termine

Nenaglašene lične zamenice u paru: Compro il libro a Luigi. Glielo compro.

Prisvojne zamenice. Pokazne zamenice (questo, quello)

Povratne zamenice.

Upitne zamenice chi? che?/che cosa?

Neodređene zamenice pridevi (niente/nulla, nessuno, qualcosa, qualcuno, qualche, alcuni)

Relativne zamenice (che, cui, il quale/la quale)

Pridevi

Opisni pridevi, slaganje prideva i imenice u rodu i broju

Komparacija prideva

Apsolutni superlativ Maria è bellissima.

Prisvojni pridevi. Upotreba člana uz prisvojne prideve

Pokazni pridevi: questo, quello

Naziv boja, morfološke osobenosti prideva viola, rosa, blu, arancione

Brojevi

Glavni brojevi. Redni brojevi.

Predlozi

Prosti predlozi di, a, da, in, con, su, per, tra, fra i njihova osnovna upotreba

Predlozi dentro, fuori, sotto, sopra, davanti dietro

Glagoli

Sadašnje vreme (Presente Indicativo)

Imperativ (Imperativo), zapovedni način. Zapovedni način za sva lica

Fa' presto! Non tornare tardi! Non andate via senza di me. Prego Signora, entri! Mi dia un etto di prosciutto e tre tosette, per favore

Povratni glagoli

Upotreba glagola piacere

Perfekat (Passato Prossimo) pravilnih i nepravilnih glagola

Ho comprato un chilo di pesche.

Sono andata alla stazione.

Perfekt modalnih glagola volere, dovere, potere, sapere

Sono dovuto andare dal dentista.

Ho potuto leggere i titoli in italiano.

Kondisional sadašnji, pravilnih i nepravilnih glagola (Condizionale Presente)

Vorrei un chilo di mele, per favore! Potresti prestarmi il tuo libro di italiano?

Futur pravilnih i nepravilnih glagola

Noi tormeremo a casa alle cinque.

Imperfekat (Imperfetto)

C'era una volta un re e viveva in un castello.

Pluskvamperfekat (Trapassato prossimo)

Sono arrivato alla stazione quando il treno era già partito.

Prezent konjunktiva (Congiuntivo presente)

Penso che Maria debba studiare di più.

Prosti perfekat (Passato Remoto), tvorba i osnovna upotreba

Marco entrò e vide il computer acceso. Ma nella stanza non c'era nessuno. (samo receptivno)

Prilozi

Osnovni prilozi bene, male, molto, poco, troppo, meno, più i priloški izrazi za određivanje vremena (prima, durante, dopo) i prostora a destra, a sinistra, dritto, davanti, dietro, sotto, sopra, su, giù

Upitni prilozi quando?, come?, perché? dove?

Građenje priloga od prideva pomoću sufiksa mente

Rečce

ci, ne

Veznici

Rečenica

Prosta i proširena rečenica u potvrđnom i u odričnom obliku

Upitna rečenica

Red reči u rečenici

Složena rečenica: upotreba veznika koji uvode zavisnu rečenicu (vremensku, uzročnu, relativnu, hipotetički period)

Hipotetički period: Realna pogodbena rečenica

Irealna pogodbena rečenica, sa imperfektom u protazi i apodozi

NEMAČKI JEZIK

Imenice

Vlastite i zajedničke (u oblicima jednine i množine: Bild – Bilder, Kopf – Köpfe, Frau – Frauen), sa odgovarajućim rodom. Izvedene sufiksacijom: Faulheit, Bildung. Izvedene prefiksacijom: Ausbildung. Složenice: Sommerferien, Jugendliebe, Tomatensuppe

Pridevi

Izvedeni sufiksacijom od glagola i imenica: fehlerfrei, liebenvoll, sprachlos, trinkbar. Složeni: steinreich

Pridevska promena – jaka, slaba, mešovita (receptivno i produktivno)

Komparativ i superlativ (pravilna tvorba i glavni izuzeci: groß – größer, teuer – teurer)

Pridevi sa predlozima: zufrieden mit, reich an

Član

Određeni (der, die, das), neodređeni (ein, eine), nulti, prisvojni (mein, dein), pokazni (dieser, jener), negacioni (kein, keine), neodređeni (mancher, solcher, einige). Upotreba člana u nominativu (subjekt),

akuzativu i dativu (direktni i indirektni objekat), partitivnom genitivu (die Hälfte des Lebens), posesivnom genitivu (die Mutter meiner Mutter)

Brojevi

Osnovni i redni (der siebte erste; am siebten ersten)

Predlozi

Predlozi sa genitivom (Er liest während der Pause), akuzativom (Ich bin gegen dich), dativom (Sie arbeitet bei einem Zahnarzt). Predlozi sa dativom ili akuzativom (Er ist in der Schule. Sie kommt in die Schule)

Partikule

Upotreba osnovnih partikula (receptivno i produktivno) Was machst du denn da? Das kann ich aber nicht. Sag mal! Wenn ich ihn doch gefragt hätte

Glagoli

Glagolska vremena: prezent, preterit, perfekt i futur slabih i jakih glagola. Glagoli sa predlozima (warten auf, sich interessieren für). Pasiv prezenta i preterita (raceptivno i produktivno). Konjuktiv u funkciji izražavanja želje, učtive molbe i uslovjenosti (Ich hätte gern... Ich möchte... Ich würde gern ... Könnte ich..... Wenn ich wäre) Modalni i osnovni modaliteti glagola, infinitivske konstrukcije (Ich hoffe, dich wiederzusehen./Er hat Gelegenheit, viele Sportler kennen zu lernen.)

Veznici i veznički izrazi: und, oder, aber; denn, deshalb, trotzdem; weil, wenn, als, während, bis, obwohl; dvojni veznici:weder ... noch, sowohl ... als auch, zwar ... aber, nicht nur sondern auch

Lične zamenice u nominativu, dativu i akuzativu

Prilozi za vreme (gestern), mesto (nebenan), način (allein), količinu (viel, wenig)

Rečenice

Izjavne rečenice, upitne rečenice; nezavisne i zavisno– složene rečenice

RUSKI JEZIK

Rečenica

Odnos rečenica u složenoj rečenici: nezavisno složene i zavisno složene rečenice (sastavne, rastavne; subjektske, predikske, objektske, vremenske itd.)

Upravni i neupravni govor

Fonetsko-fonološki sadržaji i prozodija

Obnavljanje i sistematizacija pravila izgovora i beleženja akcentovanih i redukovanih samoglasnika o, a, e, я.

Obeležja suglasničkog i samoglasničkog sistema ruskog jezika: izgovor glasova koji se beleže slovima ž, š, č, ћ, l; izgovor i beleženje parnih tvrdih i mekih, zvučnih i bezvučnih suglasnika.

Izgovor glasova u grupama čt, sč, zč, ss, zš, vstv, stn, lnc, zdn; izgovor i beleženje suglasničkih grupa – asimilacija suglasnika po zvučnosti Osnovni tipovi intonacionih konstrukcija (IK1, IK2, IK3) u okviru proste i složene rečenice.

Intonacija izjavne i upitne rečenice sa upitnom rečju i bez nje

Imenice

Varijante različitih nastavaka: lokativ na – **у**: o berege/na beregu, o lese/v lesu, o kraju/na kraju; nominativ množine na – **а**, – **я**, – **ья**, – **е**: goroda, učitelja, derevja, graždane

Imenice kojima se označavaju profesije ljudi, njihova nacionalna i teritorijalna pripadnost

Promena imenica na – **иј**, – **ије**, – **тј**: istorija, zdanie, vremja

Osnovno značenje i funkcija pojedinih padeža

Imenice pluralia tantum: kanikuly, sumerki, očki, Balkany (receptivno).

Nepromenljive imenice: kino, kafe, metro, kafe (receptivno)

Ruska prezimena na – **ов**, – **ев**: Petrov, Fadeev i sl.

Obnavljanje i sistematizacija osnovnih imeničkih promena

Zamenice

Odrične zamenice: никто, ништо, нишчай, никакой

Neodredene zamenice: кто— то, что— то, кто— небудь, что— небудь, некто, нечто, некоторый

Pridevi

Poređenje prideva: komparativ prideva tipa: старший, младший; prost oblik superlativa: ближайший, ростејший, худший

Prisvojni pridevi na – **ов**, – **ев**, – **ин**,

– **ский**: братов, Игорев, мамин, пушкинский

Pridevi za označavanje prostora i vremena: сегодняшний, здешний

Rekcija prideva: uočavanje razlika između ruskog i maternjeg jezika: болной чем, готовый к чему, способный к чему и сл.

Brojevi

Principi promene osnovnih brojeva: 1, 2, 3, 4, 5–20 i 30, 40, 90, 100, 500–900, 1000 i njihova upotreba u najčešćim strukturama za iskazivanje količine i vremena s predlozima: с – до, с – по, от – до, к итд.

Redni brojevi: первый, второй, пятый, десятый

Iskazivanje vremena na satu u razgovornom i službenom stilu

Slaganje broja i imenice: один дом, два (три, четыре) дома, пять домов; одна партия, две (три, четыре) партии, пять партий; один год, два (три, четыре) года, пять лет

Spojevi sa imenicom **год** u konstrukcijama: два, три... года тому назад, пять, шесть... лет тому назад, за десять лет и сл.

Četiri računske radnje (receptivno)

Glagoli

Najčešće alternacije osnove u prezentu i prostom budućem vremenu. Tvorba vida pomoću prefiksa, sufiksa i osnove

Osnovni pojmovi o značenju i upotretbi glagolskog vida i sistema glagolskih vremena: Anna (Vova) читает... вчера читала Vera (вчера читал Dima)... завтра будет читать Mila (Толя)... я прочитала (я прочитал)... я прочитаю... ты прочитаешь

Potencijal – građenje i upotreba

Glagoli kretanja: кретанje u određenom pravcu, neodređeno кретанje i кретанje u oba pravca; обнављање i активирање glagola kretanja obrađenih u osnovnoj školi: иди – ходитъ, ехатъ – ездитъ, бежатъ – бегатъ, плыть – плыватъ, лететь – летятъ, нести – носятъ, вести – водятъ, везти – возятъ; receptivno usvajanje novih (manje frekventnih) glagola kretanja: гнатъ – гонять, ползти – ползатъ, катитъ – кататъ, ташитъ – таскатъ

Upotreba glagola kretanja идти, ходить u prenesenim značenjima: снег идет; дождь идет; часы идут; kostюм тебе идет; идет интересный фильм; часы хороши ходят и сл.

Iskazivanje zapovesti: Читай (читайте) вслух! Дай мне игу! Давайте повторим! Подумайте об этом!

Сядьте! Пошли! Смотри не опоздай! По газонам не ходить! К вечеру вы это напишите!

Glagolski prilozi (receptivno)

Rekcija glagola: uočavanje razlika između ruskog i maternjeg jezika: поздравить кого с чем, поблагодарить кого за что, пожертвовать ком– чем, напоминать о ком– чем, интересоваться ком– чем, привыкнуть к чему, следить за ком– чем итд.

Prilozi

Prilozi i priloške odredbe za mesto, vreme, način, cilj i količinu. Poređenje priloga – građenje i upotreba

Predlozi

Najfrekventniji predlozi čija se upotreba razlikuje u odnosu na maternji jezik: для s genitivom, из– за s genitivom, u odredbi odvajanja od mesta i uzroka, из– под s genitivom u odredbi odvajanja od mesta, к s dativom u vremenskoj odredbi, по s dativom u atributskoj, prostornoj i uzročnoj odredbi i sl; предлог с sa genitivom i instrumentalom

Veznici

Najfrekventniji prosti veznici u nezavisno složenim i zavisno složenim rečenicama: a, da, i, no, ili, esli, poka, čto, počemu, potomu, čto, tak kak, pered tem kak, nesmotra na to čto itd.

Rečenični modeli

Rečenične modele koji su programom predviđeni i obrađeni u osnovnoj školi neophodno je sistematično obnavljati i dalje primenjivati u srednjoj školi u različitim varijacijama i kombinacijama. Pri tome težiti da se uočavaju sličnosti i razlike u izražavanju istih odnosa u ruskom i maternjem jeziku. U ovom razredu posebnu pažnju treba posvetiti različitim vrstama i tipovima vežbi, pre svega, rečeničnim modelima u potvrđnom, odričnom i upitnom obliku za iskazivanje sledećih odnosa:

– subjekatsko-predikatski odnosi

Rečenice sa imenskim predikatom – kopule: быть, стать, являться

Ego otec был врачом, а он **станет** инженером.

Это утверждение **является** спорным.

– odsustvo kopule

Ego brat tokar' po metalu./ Ona segodnya veselaya./ On silynee vseh.

– objekatski odnosi

– sa direktnim objektom

Мы купили новый учебник./ Я не получил ответа./ Ученик не решил задачи.

– indirektnim objektom

On ih poblagodaril за помощь./ Я взял эту книгу у товарища./ Ученики писали о зиме.

– zavisnom rečenicom

Brat v pišme soobštaet, что он летом приедет к нам. / Oleg napisal, что в Москве стоит хорошая погода.

– prostorni odnosi

Rečenice sa odredbom

– izraženom prilogom

Я иду туда (вниз, наверх, внутрь, домой)./ Он остается там (внизу, наверху, внутри).

– izraženom zavisnim padežom

Машиной проехалась из-за угла. / Саша сидит за первой партой./ Мы долго гуляли по городу.

– vremenski odnosi

Rečenice sa odredbom

– izražene prilogom

Саша шел впереди./ Книга стоит на полке./ Я пришел раньше тебя.

– izraženom zavisnim padežom

Они вернулись к вечеру (к шести часам)./ Я сегодня работал с пяти до семи часов./ Мы дружим с детством.

– načinski odnosi

Rečenice sa odredbom izražene prilogom

Миша странно смотрит на себя. / Он хорошо говорит по-русски./ Он пишет более красиво, чем ты./ Она поёт красивее всех.

– uzročni odnosi

Rečenice sa odredbom izraženom zavisnim padežom

Он не приходил в срок по болезни./ Я опоздал на урок из-за тебя./ Несмотря на плохую погоду мы пошли гулять.

– atributivni odnosi

Rečenice sa atributom

– u superlativu

А.С.Пушкин является величайшим русским поэтом.

– u zavisnom padežu

Я забыл тетрадь по русскому языку./ Это мой товарищ по школе.

Ortografija

Podjela reči na slogove

Pisanje velikih i malih slova

Pisanje prefiksa

Interpunktacija ruske rečenice u poređenju s maternjim jezikom

Tvorba reči

Najčešći ruski prefiksi i sufiksi: bez– , bes– , вы– , iz– , so– , pri– , pere– , pro– ; – асия, – ение, – ик, – ист, – ка, – онок, – тель, – щик

Leksikografija

Struktura dvojezičnih, pre svega, školskih (didaktičkih) rečnika i ovlađavanje tehnikom služenja njima. Vežbe za korišćenje rečnika. Nalaženje opštetstručne leksike u rečniku povezane sa opštetstručnom tematikom predviđenom za nastavu ruskog jezika u srednjim stručnim školama

FRANCUSKI JEZIK

Imenička grupa

– upotreba determinanata: određenih, neodređenih i partitivnih članova; prisvojnih i pokaznih pridjeva; osnovnih, rednih i aproksimativnih brojeva; neodređenih reči; odsustvo determinanata (na primer: kod etiketiranja proizvoda –fromage de brebis, natpisa na prodavnicama i ustanovama – boulangerie, banque, naziva rubrika u štampanim medijima – faits divers, na znakovima upozorenja – entrée interdite; ispred imenice u poziciji atributa: il est boulanger i slično)

– rod i broj imenica i pridjeva; mesto pridjeva petit, grand, jeune, vieux, gros, gentil, beau, joli, long, bon, mauvais; promena značenja nekih pridjeva u zavisnosti od mesta: un grand homme/un homme grand; un brave homme/un homme brave; poređenje pridjeva

– zamenice: lične nenaglašene (uključujući i zamenicu on) i naglašene; zamenice za direktni i za indirektni objekat; pokazne i prisvojne; upitne i neodređene

Glagolska grupa

– glagolski načini i vremena: prezent, složeni perfekt, imperfekt, pluskvamperfekt, futur prvi indikativa, kao i perifrastične konstrukcije: bliski futur, bliska prošlost, radnja u toku être en train de ...; il faut que, je veux que, j'aimerais que praćeni prezentom subjunktiva glagola prve grupe (Il faut que tu racontes ça à ton frère), kao i receptivno: Il faut que tu fasses/ que tu ailles/ que tu sois/ que tu lises/ que tu saches/ que tu écrives; prezent i perfekt kondicionala: Si mes parents me laissaient partir, je viendrais avec toi !Si j'avais su, je serais venue plus tôt; imperativ (receptivno): aie un peu de patience, n'ayez pas peur; sois sage!

– particip prezenta i gerundiv;

– frekventni unipersonalni glagoli i konstrukcije

Predlozi

– najčešći predlozi; predložni izrazi par rapport à, à côté de, au lieu de, à l'occasion de, à l'aide de; malgré

– kontrahovanje člana i predloga

Prilozi

– za mesto, za vreme, za način, za količinu

– alors – za iskazivanje posledice

– priloški izraz quand même – za iskazivanje koncesije

– mesto priloga

– priloške zamenice en i y

Modaliteti i forme rečenice

– deklarativni, interrogativni, eksklamativni i imperativni modalitet

– afirmacija i negacija; aktiv i pasiv

– rečenice sa prezentativima

– naglašavanje rečeničnih delova pomoću formule c'est... qui i c'est ... que

Osnovni tipovi složenih rečenica

– koordinirane rečenice sa veznicima et, ou, mais, car, ni i prilozima/priloškim izrazima c'est pourquoi, donc, puis, pourtant, par contre, par conséquent, au contraire
– zavisne rečenice: relativne sa zamenicama qui, que, où i dont; komparativne sa veznicima/vezničkim izrazima comme, autant que, le même ... que, plus ... que, moins ... que; vremenske sa veznicima/vezničkim izrazima quand, avant que/avant de+infinitiv, chaque fois que, pendant que, après que, depuis que; uzročne sa veznicima parce que i puisque; (receptivno) koncesivne i opozitivne sa veznicima bien que i alors que; finalne sa veznicima pour que/pour+infinitiv i afin que/afin de+infinitiv; hipotetične sa veznikom si (verovatni, mogući i irealni potencijal); rečenice sa que u funkciji objekta (npr. Nous espérons que tu réussiras ton examen); slaganje vremena u objekatskim rečenicama.

ŠPANSKI JEZIK

Imenička grupa

Slaganje determinativa i imenice u rodu i broju, apokopiranje prideva uz imenicu, neodređeni determinativi

(alguno, ninguno, todo, cualquiera) u različitim značenjima

Tráeme algún libro de García Márquez.

Todas las mañanas, todo el mundo...

Un muchacho cualquiera...

Morfeme tipične za muški i ženski rod imenica i prideva

muchacho/muchacha

actor/actriz

trabajador/trabajadora

generoso/generosa

kao i imenice i pridevi koji nemaju morfološku oznaku roda

violinista, cantante, interesante, verde...

Glagolska grupa

Oblici indikativa: sva glagoska vremena savladana u osnovnoj školi primenjivati i prepoznavati u tekstu.

Oblici subjunktiva: prezent

(izražavanje želja, osećanja, mišljenja, verovatnoće)

Slaganje participa sa subjektom i pasivnim konstrukcijama.

Pitanja sa upitnim rečima

Quién, qué, cuándo, cómo, dónde, etc.

Indirektna pitanja

¿ Sabes si ha llegado ?

Pregúntale si ha cogido la tarjeta.

Yo te pregunto que has comprado.

Negacija

Nada, nadie, ningun (o/a), nunca, tampoco.

¿ Ha venido alguien ? – No, no ha venido nadie./ Nadie ha venido.

No me gusta esta película. – A mí tambien.

Hipotetične rečenice (prvi tip)

Si me visitas el verano que viene, te llevaré a la playa.

Kazivanje želje, volje, namere

– infinitivom

– subjunktivom

Me gustaría conocer a este actor. Me gustaría que tú conozcas a mi hermana mayor. Hay que luchar contra la polución del aire y del agua. Es necesario que luchemos... ¿Qué quieren Ustedes que haga ? El trabaja mucho para que sus hijos tengan una vida mejor

Promena značenja prideva u zavisnosti od pozicije uz imenicu

Un hombre grande / Un gran hombre.

Kazivanje vremena i odredbe za vreme

Dani u nedelji, mañana, ayer, pasado/próximo, que viene, durante, después de, antes de, cuando, hace..., dentro de...

Antes de haberse ido, me dejó su dirección nueva.

¿ Cuándo lo viste ? Lo vi cuando regresé de viaje.

El lunes que viene, El domingo pasado, Salió hacetreinta minutos... regresa dentro de una hora...

Poređenje

Más que, menos que, el/la más, tan... como,

Este libro es el más interesante que he leído. Su última película no es tan interesante como la del año pasado.

Odredbe za način

Prilozi na –mente i priločke konstrukcije

Miguel maneja el coche cuidadosamente/con mucho cuidado.

Izrazi za meru i količinu

Mucho, un poco de, una docena de, aproximadamente, más o menos...

¿ Cuántos estudiantes han visto este programa ? – Más o menos, treinta.

Složene rečenice:

a) Zavisna rečenica u indikativu

Mientras vivíamos en Madrid, estudiaba español. ¿ Crees (estás segura, piensas) que aprobaremos el examen.

b) zavisna rečenica u subjunktivu

Upotreba subjunktiva prezenta

(vremenske i finalne rečenice).

Pasivne konstrukcije

a) ser + participio pasado

La casa fue construida en 1984.

b) pasiva refleja

Se venden libros aquí.

Ortografija

Interpunktacija – osnovna pravila (sa akcentom na oblike koji ne postoje u srpskom jeziku).

Pisanje velikog slova.

Leksikografija

Služenje dvojezičnim rečnicima.

Zadaci nastave stranog jezika su da učenici:

- budu osposobljeni da u školskoj i van školskoj svakodnevničici mogu pismeno i usmeno da ostvare svoje namere, diferencirano i shodno situaciji;
- produbljuju i proširuju komunikativne sposobnosti i postavljaju osnove za to da strani jezik koriste i posle završetka svog obrazovanja, funkcionalno, za studije, u budućem poslu ili daljem obrazovanju;
- steknu uvid u jezičku stvarnost i budu osposobljeni da uoče kontraste i vrše poređenja u odnosu na sopsvenu stvarnost;
- upoznaju stručnu leksiku koja je neophodna za čitanje i razumevanje lakših tekstova iz domena struke i i koji omogućavaju praćenje inovacija;

- budu osposobljeni da se u usmenoj i pisanoj komunikaciji kompetentno i samosvesno sporazumevaju sa ljudima iz drugih zemalja, usvajaju norme verbalne i neverbalne komunikacije u skladu sa specifičnostima jezika koji uče, kao i da nastave, u okviru formalnog obrazovanja i samostalno, učenje drugog i trećeg stranog jezika;
- izgraduju i unapređuju individualne afinitete prema višejezičnosti; u okviru ili izvan škole aktivno se nađu u situacijama sa ljudima koji govore drugi jezik i koji su iz druge kulture.

PRVI STRANI JEZIK

**(za obrazovne profile u četvorogodišnjem trajanju
sa nedeljnim fondom časova 3)**

ZAJEDNIČKI DEO PROGRAMA

Ciljevi predmeta

- Ovladavanje komunikativnim veštinama i razvijanje sposobnosti i metoda učenja stranog jezika;
- Razvijanje saznajnih i intelektualnih sposobnosti učenika, njegovih humanističkih, moralnih i estetskih stavova;
- Razvijanje opštih i specifičnih strategija učenja i kritičkog mišljenja;
- Razvijanje sposobnosti za samostalno, autonomno učenje, traženje, selekciju i sintezu informacija do kojih se dolazi samostalnim radom i pretraživanjem izvornika različitog tipa (pisani i elektronski izvori, samostalna istraživanja na terenu, intervju i itd.);
- Sticanje pozitivnog odnosa prema drugim jezicima i kulturama, kao i prema sopstvenom jeziku i kulturnom nasleđu, uz uvažavanje različitosti i navikavanje na otvorenost u komunikaciji, sticanje svesti i saznanja o funkcionalanju stranog i maternjeg jezika;
- Usvajanje znanja iz stranog jezika koja će učeniku/učenici omogućiti da se u usmenoj i pisanoj komunikaciji kompetentno i samosvesno sporazumeva sa ljudima iz drugih zemalja, usvoji norme verbalne i neverbalne komunikacije u skladu sa specifičnostima jezika koji uči, kao i da nastavi, u okviru formalnog obrazovanja i samostalno, učenje datog stranog jezika i drugih stranih jezika.

Nivoi opštih i pojedinačnih postignuća definisani su prema Zajedničkom evropskom referentnom okviru za žive jezike.

Do kraja četvrtog razreda srednje stručne škole učenik/učenica treba da savlada prvi strani jezik do nivoa B1+, odnosno B2 ukoliko se radi o engleskom jeziku, a drugi strani jezik do nivoa A2+ kod produktivnih veština (govor i pisanje), odnosno B1 ukoliko se radi o receptivnim veštinama (slušanje i čitanje).

TEMATSKE OBLASTI

Napomena: Tematske oblasti se prožimaju i iste su u sva četiri razreda srednje škole. Autori udžbenika i nastavnici obrađuju ih u skladu sa interesovanjima učenika, aktuelnim zbivanjima u svetu i potrebama struke.

Svakodnevni život (organizacija vremena, poslova, slobodno vreme);

Svet rada (perspektive i obrazovni sistemi);

Generacijske razlike, vršnjačke i druge socijalne grupe; rodna ravnopravnost;

Interesantne životne priče i događaji;

Živi svet i zaštita čovekove okoline;

Naučna dostignuća, moderne tehnologije i svet kompjutera (rasprostranjenost, primena, korist i negativne strane);

Mediji i komunikacija;

Hrana i zdravlje (navike u ishrani, karakteristična jela i pića u zemljama sveta);

Potrošačko društvo;

Sportovi i sportske manifestacije;

Poznati gradovi i njihove znamenitosti, regioni i zemlje u kojima se govori ciljni jezik;

Evropa i zajednički život naroda;

Regionalne specifičnosti jezika (dijalekti, narečja);

Život i dela slavnih ljudi (iz sveta nauke, kulture, sporta, muzike i drugo).

Jezik struke (adekvatni stručni tekstovi, poslovna korespondencija, oglasi, šeme, formulari, izveštaji i dr.)

KOMUNIKATIVNE FUNKCIJE

- Predstavljanje sebe i drugih
- Pozdravljanje (sastajanje, rastanak; formalno, neformalno, specifično po regionima)
- Identifikacija i imenovanje osoba, objekata, boja, brojeva itd.)
- Davanje jednostavnih uputstava i komandi
- Izražavanje molbi i zahvalnosti
- Izražavanje izvinjenja
- Izražavanje potvrde i negiranje
- Izražavanje dopadanja i nedopadanja
- Izražavanje fizičkih senzacija i potreba
- Iskazivanje prostornih i vremenskih odnosa
- Davanje i traženje informacija i obaveštenja
- Opisivanje i upoređivanje lica i predmeta
- Izricanje zabrane i reagovanje na zabranu
- Izražavanje pripadanja i posedovanja
- Skretanje pažnje
- Traženje mišljenja i izražavanje slaganja i neslaganja
- Traženje i davanje dozvole
- Iskazivanje čestitki
- Iskazivanje preporuke
- Izražavanje hitnosti i obaveznosti
- Iskazivanje sumnje i nesigurnosti

OBJAŠNjENjE PROGRAMA

Slušanje

Razumevanje govora je jezička aktivnost dekodiranja doslovnog i implicitnog značenja usmenog teksta; pored sposobnosti da razaznaje fonološke i leksičke jedinice i smisalne celine na jeziku koji uči, da bi uspešno ostvario razumevanje učenik treba da poseduje i sledeće kompetencije: diskurzivnu (o vrstama i karakteristikama tekstova i kanala prenošenja poruka), referencijalnu (o temama o kojima je reč) i sociokulturalnu (u vezi sa komunikativnim situacijama, različitim načinima formulisanja određenih govornih funkcija i dr.).

Težina zadataka u vezi sa razumevanjem govora zavisi od više činilaca: od ličnih osobina i sposobnosti onoga ko sluša, uključujući i njegov kapacitet kognitivne obrade, od njegove motivacije i razloga zbog kojih sluša dati usmeni tekst, od osobina onoga ko govori, od namera s kojima govori, od konteksta i okolnosti – povoljnih i nepovoljnih – u kojima se slušanje i razumevanje ostvaruju, od karakteristika i vrste teksta koji se sluša, itd.

Progresija (od lakšeg ka težem, od prostijeg ka složenijem) za ovu jezičku aktivnost u okviru Nastavnog programa predviđena je, stoga, na više ravni. Posebno su relevantne sledeće:

- prisustvo/odsustvo vizuelnih elemenata (na primer, lakšim za razumevanje smatraju se oni usmeni tekstovi koji su praćeni vizuelnim elementima zbog obilja kontekstualnih informacija koje se automatski upisuju u dugotrajnu memoriju, ostavljajući pažnji mogućnost da se usredsredi na druge pojedinosti);
- dužina usmenog teksta;
- brzina govora;
- jasnost izgovora i eventualna odstupanja od standardnog govora;
- poznавanje teme;

– mogućnost/nemogućnost ponovnog slušanja i drugo.

U vezi sa tim, korisne su sledeće terminološke napomene:

– kategorije naslovljene Audio i video materijali podrazumevaju sve vrste snimaka (DVD, CD, materijali sa Interneta) raznih usmenih diskurzivnih formi, uključujući i pesme, tekstove pisane da bi se čitali ili izgovarali i sl, koji se mogu preslušavati više puta;

– kategorije naslovljene Monološka izlaganja, Mediji (informativne i zabavne emisije), Spontana interakcija, Uputstva, podrazumevaju snimke neformalnih, poluformalnih i formalnih komunikativnih situacija u kojima slušalac dekodira rečeno u realnom vremenu, to jest bez mogućnosti preslušavanja/ponovnog pregleda audio i video materijala, kao i realne situacije kojima prisustvuje uživo u svojstvu posmatrača, gledaoca ili slušaoca (predavanja, filmovi, pozorišne predstave i sl.).

Čitanje

Čitanje ili razumevanje pisanog teksta spada u tzv. vizuelne receptivne jezičke veštine. Tom prilikom čitalac prima i obrađuje tj. dekodira pisani tekst jednog ili više autora i pronalazi njegovo značenje. Tokom čitanja neophodno je uzeti u obzir određene faktore koji utiču na proces čitanja, a to su karakteristike čitalaca, njihovi interesi i motivacija kao i namere, karakteristike teksta koji se čita, strategije koje čitaoci koriste, kao i zahtevi situacije u kojoj se čita.

Na osnovu namere čitaoca razlikujemo sledeće vrste vizuelne recepcije:

- čitanje radi usmeravanja;
- čitanje radi informisanosti;
- čitanje radi praćenja uputstava;
- čitanje radi zadovoljstva.

Tokom čitanja razlikujemo i nivo stepena razumevanja, tako da čitamo da bismo razumeli:

- globalnu informaciju;
- posebnu informaciju,
- potpunu informaciju;
- skriveno značenje određene poruke.

Na osnovu ovih pokazatelja program sadrži delove koji, iz razreda u razred, ukazuju na progresiju u domenu dužine teksta, količine informacija i nivoa prepoznatljivosti i razumljivosti i primeni različitih strategija čitanja. U skladu sa tim, gradirani su po nivoima sledeći delovi programa:

- razlikovanje tekstualnih vrsta;
- prepoznavanje i razumevanje tematike – nivo globalnog razumevanja;
- globalno razumevanje u okviru specifičnih tekstova;
- prepoznavanje i razumevanje pojedinačnih informacija – nivo selektivnog razumevanja;
- razumevanje stručnih tekstova;
- razumevanje književnih tekstova.

Pisanje

Pisana produkcija podrazumeva sposobnost učenika da u pisanom obliku opiše događaje, osećanja i reakcije, prenese poruke i izrazi stavove, kao i da rezimira sadržaj različitih poruka (iz medija, književnih i umetničkih tekstova itd.), vodi beleške, sačini prezentacije, eseje i slično.

Težina zadataka u vezi sa pisanim produkcijom zavisi od sledećih činilaca: poznавanja leksike i nivoa komunikativne kompetencije, kapaciteta kognitivne obrade, motivacije, sposobnosti prenošenja poruke u koherentne i povezane celine teksta.

Progresija označava proces koji podrazumeva usvajanje strategija i jezičkih struktura od lakšeg ka težem i od prostijeg ka složenijem. Svaki viši jezički nivo podrazumeva ciklično ponavljanje prethodno usvojenih elemenata, uz nadogradnju koja sadrži složenije jezičke strukture, leksiku i komunikativne sposobnosti. Za ovu jezičku aktivnost u okviru Nastavnog programa predviđena je progresija na više ravnih. Posebno su relevantne sledeće:

- teme (učenikova svakodnevica i okruženje, lično interesovanje, aktuelni događaji i razni aspekti iz društveno – kulturnog konteksta kao i teme u vezi sa različitim nastavnim predmetima);

- tekstualne vrste i dužina teksta (formalni i neformalni tekstovi, rezimiranje, parafraziranje, eseji, lične beleške);
- beleške u vezi sa predavanjima, novinskim člancima i slično;
- leksika i komunikativne funkcije (sposobnost učenika da ostvari različite funkcionalne aspekte kao što su opisivanje ljudi i događaja u različitim vremenskim kontekstima, da izrazi prepostavke, sumnju, zahvalnost i slično u domenima kao što su privatni, javni, obrazovni i stručni).

Gовор

Gовор као продуктивна вештина посматра се са два аспекта, и то у зависности од тога да ли је у функцији монолошког излагања текста, при чему говорник саопштава, обавештава, презентује или држи предавање једној или више особа, или је у функцији интеракције, када се разменјују информације између два или више саговорника са одреденим циљем, поштујући принцип сарадње током дијалога.

Aktivnosti монолошке говорне производње су:

- јавно обраћање путем разгласа (сапоштења, давање упутства и информација);
- излагање пред публиком (јавни говори, предавања, презентације разних производа, репортаže, извештавање и коментари о неким културним догађајима и сл.)

Ове активности се могу реализовати на различите начине и то:

- читањем писаног текста пред публиком;
- спонтаним излагањем или излагањем уз помоћ визуелне подршке у виду табела, диграма, схема и др.
- реализацијом увеžбане улоге или певањем.

Зато је у програму и описан, из разреда у разред, развој способности општег монолошког излагања које се огледа кроз описивање, аргументовање и излагање пред публиком.

Интеракција подразумева сталну примену и сменјивање receptивних и продуктивних стратегија, као и когнитивних и дискурзивних стратегија (узимање и давање речи, договарање, усаглашавање, предлагање решења,rezimiranje, ублажавање или заобilaženje nesporazuma ili posredovanje u nesporazumu) које су у функцији што успењнијег остваривања интеракције. Интеракција се може реализовати кроз низ активности, на пример: размену информација, спонтану конверзацију, неформалну или формалну дискусију, дебату, интервју или праговарање, zajедничко планирање и сарадњу.

Стога се и у програму, из разреда у разред, прати развој вештине говора у интеракцији кроз следеће активности:

- разумевање извornog говорника;
- неформални разговор;
- формална дискусија;
- функционална сарадња;
- интервјујисање.

Sociokulturna kompetencija i medijacija

Sociokulturalna kompetencija i medijacija predstavljaju скуп теоријских зnanja (kompetencija) која се применjuju у низу језичких активности у два основна језичка медijuma (писаном и усменом) и уз примenu свих других језичких активности (разумевање говора, говор и интеракција, писање и разумевање писаног текста). Дакле, представљају веома сложене категорије које су prisutne u свим аспектима nastavnog процеса и процеса учења.

Sociokulturalna kompetencija представља скуп зnanja o свету уопште, као и о сличностима и разликама између културних модела и комunikativnih uzusa sopstvene говорне zajednice учењика i zajednice/zajednica čiji језик учи. Та зnanja se, у зависности од нивоа општих језичких kompetencija, kreću od poznавања основних комunikativnih principa u svakodnevnoj комunikaciji (основни функционални стилови i регистри), до познавања карактеристика различитih domena jezičke upotrebe (privatni, profesionalni, obrazovni i administrativni), paralingvističkih elemenata, i elemenata kulture/kultura zajednica čiji језик учи. Navedena зnanja potrebna su kompetentnu, uspešnu комunikaciju u konkretnim комunikativnim aktivnostima na ciljnem језику. Poseban аспект sociokulturalne kompetencije представља interkulturna kompetencija, која подразумева развој свести о другом i drugačijem, познавање i разумевање сличности i razlika između светова, односно говорних zajedница, u kojima se учењик kreće (како u L1 – матерњи језик, tako i u L2 – први strani језик, L3 –

drugi strani jezik, itd.). Interkulturna kompetencija takođe podrazumeva i razvijanje tolerancije i pozitivnog stava prema individualnim i kolektivnim karakteristikama govornika drugih jezika, pripadnika drugih kultura koje se u manjoj ili većoj meri razlikuju od njegove sopstvene, to jest, razvoj interkulturne ličnosti, kroz jačanje svesti o vrednosti različitih kultura i razvijanje sposobnosti za integrisanje interkulturnih iskustava u sopstveni kulturni model ponašanja i verovanja.

Medijacija predstavlja aktivnost u okviru koje učenik ne izražava sopstveno mišljenje već funkcioniše kao posrednik između osoba koje nisu u stanju da se direktno sporazumevaju. Medijacija može biti usmena i pisana, i uključuje sažimanje i rezimiranje teksta (na L1 ili na L2) i prevodenje. Prevodenje se u ovom programu tretira kao posebna jezička aktivnost koja nikako ne treba da se koristi kao tehnika za usvajanje bilo kog aspekta ciljnog jezika predviđenog komunikativnom nastavom.

Prevodenje podrazumeva razvoj znanja i veština korišćenja pomoćnih sredstava (rečnika, priručnika, informacionih tehnologija, itd.) i sposobnost iznalaženja strukturalnih i jezičkih ekvivalenata između jezika sa koga se prevodi i jezika na koji se prevodi.

Uputstvo za tumačenje gramatičkih sadržaja

Nastava gramatike, s nastavom i usvajanjem leksike i drugih aspekata stranog jezika, predstavlja jedan od preduslova ovladavanja stranim jezikom. Usvajanje gramatike podrazumeva formiranje gramatičkih pojmoveva i gramatičke strukture govora kod učenika, izučavanje gramatičkih pojava, formiranje navika i umenja u oblasti gramatičke analize i primene gramatičkih znanja, kao prilog izgrađivanju i unapređivanju kulture govora.

Gramatičke pojave treba posmatrati sa funkcionalnog aspekta tj. od značenja prema sredstvima za njegovo izražavanje (funkcionalni pristup). U procesu nastave stranog jezika u što većoj meri treba uključivati one gramatičke kategorije koje su tipične i neophodne za svakodnevni govor i komunikaciju, i to kroz raznovrsne modele, primenom osnovnih pravila i njihovim kombinovanjem. Treba težiti ka tome da se gramatika usvaja i receptivno i produktivno, kroz sve vidove govornih aktivnosti (slušanje, čitanje, govorenje i pisanje, kao i prevodenje), na svim nivoima učenja stranog jezika, u ovom slučaju u svim tipovima gimnazije, prema jasno utvrđenim ciljevima i zadacima, standardima i ishodima nastave stranih jezika.

Gramatičke kategorije su razvrstane u skladu sa Evropskim referentnim okvirom za žive jezike za svaki jezički nivo (od nivoa A2.2 do nivoa B2.1) koji podrazumeva progresiju jezičkih struktura prema komunikativnim ciljevima: od prostijeg ka složenijem i od receptivnog ka produktivnom. Svaki viši jezički nivo podrazumeva gramatičke sadržaje prethodnih jezičkih nivoa. Cikličnim ponavljanjem prethodno usvojenih elemenata, nadograđuju se složenije gramatičke strukture. Nastavnik ima slobodu da izdvoji gramatičke strukture koje će ciklično ponavljati u skladu sa postignućima učenika kao i potrebama nastavnog konteksta.

Glavni cilj nastave stranog jezika jeste razvijanje komunikativne kompetencije na određenom jezičkom nivou, u skladu sa statusom jeziku i godinom učenja. S tim u vezi, uz odredene gramatičke kategorije stoji napomena da se usvajaju receptivno, dok se druge usvajaju produktivno.

I RAZRED

– deveta godina učenja –

(3 časa nedeljno)

Operativni zadaci na nivou jezičkih veština

SLUŠANJE

Ospozobljavanje učenika za razumevanje usmenog govora

Učenik treba da:

- reaguje na odgovarajući način na usmene poruke u vezi sa aktivnostima na času (govor nastavnika i drugova, audio i vizuelni materijali u nastavi), učestvujući u interakciji sa nastavnikom i drugim učenicima, spontano ili uz njihovu pomoć;
- razume frekventne fraze i rečenice nastale u spontanoj interakciji uz otežavajuće okolnosti prirodne komunikacije i specifičnosti govorne situacije (buka na ulici, intervju licem u lice, telefonskim putem ili putem skajpa itd.);
- oslanjajući se na opšta znanja i iskustva, rekonstruiše nepoznato na osnovu konteksta i pamti, reproducuje i kontekstualizuje bitne elemente poruke;

- uz eventualnu prethodnu pripremu, prati kraća izlaganja o poznatim temama u kojima se koristi standardni jezik i razgovetan izgovor;
- razume jednostavnija uputstva za upotrebu određenih sredstava ili predmeta bez mnogo stručnih elemenata;
- razume opšti smisao informativnih radijskih i televizijskih emisija o bliskim temama, u kojima se koristi standardni govor, razgovetan izgovor i nešto sporiji ritam izlaganja;
- prati filmove, serije i različite druge televizijske emisije informativnog karaktera (dokumentarci, intervju, diskusije) u kojima se obrađuju relativno bliske teme, pretežno se oslanjajući na vizuelne elemente;
- može da prati govorni iskaz u kojem dominiraju standardni jezički elementi, uz ponavljanje, pojašnjavanje i preformulaciju određenih delova;
- razume informacije koje dobija u svakodnevnim komunikativnim situacijama o relativno poznatim i bliskim sadržajima iz svakodnevnog privatnog života;
- razume glavni sadržaj pojedinačnih iskaza većeg broja govornika koji diskutuju o bliskim temama u cilju razmene informacija ili traženja i dobijanja uputstva;
- uz eventualnu pomoć razume sagovornike u većini situacija vezanih za svakodnevne aktivnosti, poput kupovine, putovanja, organizovanja slobodnog vremena, ukoliko se govori jasno i razgovetno;
- posle prvog slušanja određenog nepoznatog usmenog teksta (približnog trajanja 5–7 minuta u zavisnosti od stepena poznavanja teme i konteksta) postavi hipoteze u vezi sa:
 - vrstom usmenog teksta koji sluša, npr. poruku na telefonskoj sekretarici, meteorološki izveštaj na radiju i televiziji, razgovori u prodavnici i drugo;
 - brojem sagovornika, njihovim međusobnim odnosom i namerama;
 - opštim sadržajem datog usmenog teksta usmeravajući pažnju na relevantne jezičke i nejezičke elemente;
- posle drugog i po potrebi narednih slušanja (ukoliko je u pitanju audio ili audio– vizuelni zapis): proveri prvo bitno postavljene hipoteze koje se odnose na vrstu i sadržaj usmenog teksta, namere i međusobne odnose sagovornika;
- razume bitne elemente sadržaja usmenog teksta u zavisnosti od cilja slušanja;
- pokušava da shvati elemente koje nije u potpunosti razumeo primenjujući strategije adekvatne situaciji u kojoj se nalazi i proverava ispravnost svojih zaključaka;
- rekonstruiše nepoznato na osnovu konteksta i da zapamti, reprodukuje i kontekstualizuje u skladu sa opštim znanjima i iskustvima ključne elemente poruke.

ČITANjE

Ospozobljavanje učenika za funkcionalno čitanje i razumevanje različitih, uzrasno i sadržajno primerenih vrsta tekstova radi informisanja, izvršavanja uputstava i ostvarenja estetskog doživljaja (čitanje radi ličnog zadovoljstva).

Učenik treba da:

- razlikuje najučestalije vrste tekstova, poznaje njihovu standardnu strukturu i razume njihovu svrhu i ulogu;
- razume kraće tekstove o konkretnim i svakodnevnim temama u kojima se pojavljuju uobičajene i naučene reči, izrazi, fraze i formulacije;
- razume kraće stručne tekstove relativno bliske tematike u kojima se pojavljuju uobičajene reči, izrazi, fraze i formulacije;
- razume tekstove utemeljene na činjenicama, vezane za domene njegovih opših interesovanja;
- ume da u tekstu o poznatoj temi pronađe, izdvoji i razume suštinsku informaciju/suštinske informacije;
- uz eventualnu prethodnu pripremu ili dodatna objašnjenja razume opšti sadržaj, osnovnu poruku i relevantne delove informativnih tekstova, razume opise osećanja, želja, potreba u ličnim porukama (pismima, elektronskoj korespondenciji, SMS porukama);

- razume jednostavna uputstva i savetodavne tekstove ukoliko su pisani jasnim jezikom, bez velikog broja stručnih izraza, i/ili praćena upotreboru vizuelnih elemenata;
- razume obaveštenja i upozorenja na javnim mestima;
- razume kraće tekstove o uobičajenim temama, pojavnama i događajima, ukoliko u njima dominira standardnojezička leksika i frekventne fraze i izrazi;
- u pisanim prototipskim dokumentima (pismima, prospektima) i drugim tekstovima (novinskim vestima, reportažama i oglasima) pronalazi i shvata relevantne informacije;
- prepoznae osnovnu nit argumentacije u jednostavnijim tekstovima ovog tipa (npr. novinskim kolumnama ili pismima čitalaca);
- u tekstovima poznate tematike i bliskog sadržaja shvata značenja nepoznatih reči na osnovu konteksta;
- razume kraće literarne forme u kojima dominira konkretna, frekventna i poznata leksika (konkretna poezija, kratke priče, anegdote, skečevi, humoreske, stripovi).

GOVOR

Ospozljavanje učenika za kratko monološko izlaganje i za učešće u dijalogu na stranom jeziku

Učenik treba da prilagođavajući svoj govor komunikativnoj situaciji, u vremenskom trajanju od tri do pet minuta, na strukturisani način:

- koristi ciljni jezik kao jezik komunikacije u učionici kako sa nastavnikom tako i sa ostalim učenicima radeći u paru, grupi ili plenumu;
- tečno govori o sebi i svom okruženju, o događajima u sadašnjosti, prošlosti i budućnosti u svom okruženju i izvan njega;
- izrazi svoje utiske, osećanja i argumentovano mišljenje i stavove u vezi sa programom i predviđenim temama;
- vodi rutinske dijaloge bez većeg napora, pod uslovom da sagovornik sarađuje, postavlja pitanja, odgovara, razmenjuje mišljenje o temama vezanim za svakodnevnicu i interesovanja;
- opiše događaje, saopšti sadržaj neke knjige ili filma prenoseći svoje utiske i mišljenja;
- izloži unapred pripremljenu kraću prezentaciju na određenu temu (iz domena ličnog interesovanja ili struke), istakne značaj određenih iskaza prigodnom gestikom i mimikom ili naglašavanjem i intonacijom.

PISANJE

Ospozljavanje učenika za pisanje kraćih tekstova različitog sadržaja

Učenik treba da:

- na razložan i jednostavan način piše o raznovrsnim temama iz svog područja interesovanja;
- u jednostavnom i vezanom tekstu opiše osećanja i reakcije;
- opiše detaljno neku osobu ili neki stvarni ili izmišljeni događaj;
- vodi beleške i piše lična pisma da bi tražio ili preneo informacije od trenutne važnosti;
- napravi kraći rezime na osnovu pročitanih/ preslušanih tekstova o bliskim temama, o tome napiše izveštaj i iznese sopstveno mišljenje;
- primi i napiše jednostavnu poruku saopštavajući na pregledan način ono što smatra bitnim;
- piše kraća formalna pisma (pisma čitalaca, prijave za prakse, stipendije ili omladinske poslove, osnovna poslovna korespondencija i popunjava formulare i upitnike);
- piše elektronske poruke, SMS poruke, učestvuje u diskusijama na blogu.

SOCIOKULTURNA KOMPETENCIJA

Sticanje i ovladavanje sociokulturalnim kompetencijama neophodnim za pisanu i usmenu upotrebu jezika

Učenik treba da:

- u okviru polja svog interesovanja, znanja i iskustva, prepoznae i razume sličnosti i razlike u pogledu kulturnih i svakodnevnih navika (verbalna i neverbalna komunikacija), običaja, mentaliteta i institucija koje postoje između naše zemlje i zemalja čiji jezik uči;

- prepoznaće i razume najčešće prisutne kulturne modele svakodnevnog života zemlje i zemalja čiji jezik uči;
- prepoznaće i adekvatno reaguje na formalnost gorovne situacije;
- prepoznaće i adekvatno koristi najfrekventnije stilove i registre u vezi sa znanjima iz stranog jezika, ali i iz ostalih oblasti školskih znanja i životnih iskustava;
- prepoznaće i adekvatno reaguje na pragmatičke funkcije govornih činova u cilnjom jeziku različite od onih u L1 (stepen formalnosti, ljubaznosti, kao i paralingvistička sredstva: gest, mimika, prostorni odnosi među govornicima, itd.);
- učestvuje u svim vidovima moderne komunikacije (elektronske poruke, sms poruke, diskusije na blogu ili forumu, drštvene mreže);
- koristi sve dosad navedene strategije razvoja komunikativnih kompetencija primenjujući jezik struke u skladu sa nivoom znanja jezika i potrebama.

MEDIJACIJA

Ospozljavanje učenika za posredovanje između osoba radi sporazumevanja

Učenik treba da u situaciji kada posreduje između osoba (vršnjaka i odraslih) koji ne mogu da se sporazumevaju, u neformalnim situacijama, sažimajući i delom prevodeći:

- usmeno prenosi suštinu poruke sa maternjeg na strani jezik i obrnuto;
- pismeno prenosi poruke dodajući, po potrebi, objašnjenja i obaveštenja;
- prepričava sadržaj kraćeg teksta audio ili vizuelnog zapisa i kraće interakcije;
- prepričava sadržaj pisanog ili usmenog teksta, prilagođavajući ga sagovorniku;
- koristi odgovarajući kompenzacione strategije radi prevazilaženja teškoća koje se javljaju, na primer, prevodi ili prenosi sadržaj uz upotrebu perifraza, parafraza i sl.
- koristi rečnike, posebno jednojezične, za pismeno prenošenje poruka uz konsultacije sa nastavnikom.

GRAMATIČKI SADRŽAJI

U prvom razredu srednje škole uvodi se malo novih gramatičkih sadržaja imajući u vidu potrebu da se znanja i veštine učenika, stečeni u osnovnoj školi:

- osveste i sistematizuju, tako da predstavljaju čvrstu osnovu za dalje učenje;
- utvrde i automatizuju, tako da ih učenici spontano, i bez većih grešaka (koje bi dovele do zabune ili onemogućile sporazumevanje), receptivno i produktivno koriste u komunikaciji

ENGLESKI JEZIK

Imenička grupa

- Brojive i nebrojive imenice:
friends, parties; food (beans, cereals, coffee, cheess, etc.), abstract (happiness, time, money)
- Složenice: acid rain, solar energy, video conferencing
- Kvantifikatori: much, many, a lot of, few, a few, little, a little, some, too much, too many
- Neodređeni i određeni član; nulti član

Glagolska grupa

- Glagoli stanja: agree, hate, understand, want, like
- Modali: should, must, have to; needn't; can
- Upotreba gerunda i infinitiva:
I hate getting up early; I want to go out;
I remember posting his birthday card;
I remember to post his birthday card.
- Frazalni glagoli: cut down, cut off, cut out; get ahead, get about, get away with; come across, come back, come up
- Sadašnja vremena (Present Simple, Present Continuous, Present Perfect)
- Prošla vremena (Past Simple, Past Continuous, Past Perfect); konstrukcija used to

- Načini izražavanja budućnosti (going to, will – predictions, Present continuous, going to for plans and intentions)
- Pasiv osnovnih glagolskih vremena (Present Simple, Present Perfect, Past Simple, Future Simple)
- Nulti, prvi i drugi kondicional
- Indirektni govor: iskazne rečenice; molbe i naredbe

Pridevi

- Razlika između boring, bored; interested, interesting
- Građenje prideva od imenica: arrogance– arrogant, romanc – romantic, culture– cultural
- Konstrukcije too good /expensive; not good enough

Predlozi

- Posle prideva: fond of, good at, disgusted with
- Posle glagola: train for, speak to, work for
- U izrazima: go for a ride/swim, on the contrary, in my opinion, in connection with

Kompleksne rečenice

- Relativne klauze: who, that, which
- Vremenske klauze: when, while, until, before, after, as soon as where
- Uzročne: because, since, as, for
- Posledične: so that, (in order)to
- Namerne: so, so... that, such... that
- Kondicionalne: if, unless
- Dopusne: although, while, whereas

ITALIJANSKI JEZIK

Imenice

Vlastite i zajedničke imenice, odgovarajući rod i broj sa determinativom

Sistemski prikaz morfoloških karakteristika

Član

Sistematisacija upotrebe određenog i neodređenog člana

Partitivni član

Zamenice

Lične zamenice

Naglašene lične zamenice

Naglašene lične zamenice u službi direktnog objekta complemento oggetto i indirektnog objekta complemento di termine

Nenaglašene lične zamenice u paru: Compro il libro a Luigi. Glielo compro.

Prisvojne zamenice. Pokazne zamenice (questo, quello)

Povratne zamenice.

Upitne zamenice chi? che?/che cosa?

Neodredene zamenice pridevi (niente/nulla, nessuno, qualcosa, qualcuno, qualche, alcuni)

Relativne zamenice (che, cui, il quale/la quale)

Pridevi

Opisni pridevi, slaganje prideva i imenice u rodu i broju

Komparacija prideva

Apsolutni superlativ Maria è bellissima.

Prisvojni pridevi. Upotreba člana uz prisvojne prideve

Pokazni pridevi: questo, quello

Naziv boja, morfološke osobenosti prideva viola, rosa, blu, arancione

Brojevi

Glavni brojevi. Redni brojevi.

Predlozi

Prosti predlozi di, a, da, in, con, su, per, tra, fra i njihova osnovna upotreba

Predlozi dentro, fuori, sotto, sopra, davanti dietro

Glagoli

Sadašnje vreme (Presente Indicativo)

Imperativ (Imperativo), zapovedni način. Zapovedni način za sva lica

Fa' presto! Non tornare tardi! Non andate via senza di me. Prego Signora, entri! Mi dia un etto di prosciutto e tre tosette, per favore

Povratni glagoli

Upotreba glagola piacere

Perfekat (Passato Prossimo) pravilnih i nepravilnih glagola

Ho comprato un chilo di pesche.

Sono andata alla stazione.

Perfekt modalnih glagola volere, dovere, potere, sapere

Sono dovuto andare dal dentista.

Ho potuto leggere i titoli in italiano.

Kondicional sadašnji, pravilnih i nepravilnih glagola (Condizionale Presente)

Vorrei un chilo di mele, per favore! Potresti prestarmi il tuo libro di italiano?

Futur pravilnih i nepravilnih glagola

Noi torneremo a casa alle cinque.

Imperfekat (Imperfetto)

C'era una volta un re e viveva in un castello.

Pluskvamperfekat (Trapassato prossimo)

Sono arrivato alla stazione quando il treno era già partito.

Prezent konjunktiva (Congiuntivo presente)

Penso che Maria debba studiare di più.

Prosti perfekat (Passato Remoto), tvorba i osnovna upotreba

Marco entrò e vide il computer acceso. Ma nella stanza non c'era nessuno. (samo receptivno)

Prilozi

Osnovni prilozi bene, male, molto, poco, troppo, meno, più i priloški izrazi za određivanje vremena (prima, durante, dopo) i prostora a destra, a sinistra, dritto, davanti, dietro, sotto, sopra, su, giù

Upitni prilozi quando?, come?, perché? dove?

Građenje priloga od prideva pomoću sufksa mente

Rečce

ci, ne

Veznici

Rečenica

Prosta i proširena rečenica u potvrđnom i u odričnom obliku

Upitna rečenica

Red reči u rečenici

Složena rečenica: upotreba veznika koji uvode zavisnu rečenicu (vremensku, uzročnu, relativnu, hipotetički period)

Hipotetički period: Realna pogodbena rečenica

Irealna pogodbena rečenica, sa imperfektom u protazi i apodozi

NEMAČKI JEZIK

Imenice

Vlastite i zajedničke (u oblicima jednine i množine: Bild – Bilder, Kopf – Köpfe, Frau – Frauen), sa odgovarajućim rodom. Izvedene sufiksacijom: Faulheit, Bildung. Izvedene prefiksacijom: Ausbildung. Složenice: Sommerferien, Jugendliebe, Tomatensuppe

Pridevi

Izvedeni sufiksacijom od glagola i imenica: fehlerfrei, liebevoll, sprachlos, trinkbar. Složeni: steinreich

Pridevska promena – jaka, slaba, mešovita (receptivno i produktivno)

Komparativ i superlativ (pravilna tvorba i glavni izuzeci: groß – größer, teuer – teurer)

Pridevi sa predlozima: zufrieden mit, reich an

Član

Određeni (der, die, das), neodređeni (ein, eine), nulti, prisvojni (mein, dein), pokazni (dieser, jener), negacioni (kein, keine), neodređeni (mancher, solcher, einige). Upotreba člana u nominativu (subjekt), akuzativu i dativu (direktni i indirektni objekat), partitivnom genitivu (die Hälfte des Lebens), posesivnom genitivu (die Mutter meiner Mutter)

Brojevi

Osnovni i redni (der siebte erste; am siebten ersten)

Predlozi

Predlozi sa genitivom (Er liest während der Pause), akuzativom (Ich bin gegen dich), dativom (Sie arbeitet bei einem Zahnarzt). Predlozi sa dativom ili akuzativom (Er ist in der Schule. Sie kommt in die Schule)

Partikule

Upotreba osnovnih partikula (receptivno i produktivno) Was machst du denn da? Das kann ich aber nicht. Sag mal! Wenn ich ihn doch gefragt hätte

Glagoli

Glagolska vremena: prezent, preterit, perfekt i futur slabih i jakih glagola. Glagoli sa predlozima (warten auf, sich interessieren für). Pasiv prezenta i preterita (rareceptivno i produktivno). Konjuktiv u funkciji izražavanja želje, učtive molbe i uslovjenosti (Ich hätte gern... Ich möchte... Ich würde gern ... Könnte ich..... Wenn ich wäre) Modalni i osnovni modaliteti glagola, infinitivske konstrukcije (Ich hoffe, dich wiederzusehen./Er hat Gelegenheit, viele Sportler kennen zu lernen.)

Veznici i veznički izrazi: und, oder, aber; denn, deshalb, trotzdem; weil, wenn, als, während, bis, obwohl; dvojni veznici: weder ... noch, sowohl ... als auch, zwar ... aber, nicht nur sondern auch

Lične zamenice u nominativu, dativu i akuzativu

Prilozi za vreme (gestern), mesto (nebenan), način (allein), količinu (viel, wenig)

Rečenice

Izjavne rečenice, upitne rečenice; nezavisne i zavisno– složene rečenice

RUSKI JEZIK

Rečenica

Odnos rečenica u složenoj rečenici: nezavisno složene i zavisno složene rečenice (sastavne, rastavne; subjektske, predikatske, objektske, vremenske itd.)

Upravni i neupravni govor

Fonetsko-fonološki sadržaji i prozodija

Obnavljanje i sistematizacija pravila izgovora i beleženja akcentovanih i redukovanih samoglasnika o, a, e, я.

Obeležja suglasničkog i samoglasničkog sistema ruskog jezika: izgovor glasova koji se beleže slovima ž, š, č, ћ, l; izgovor i beleženje parnih tvrdih i mekih, zvučnih i bezvučnih suglasnika

Izgovor glasova u grupama čt, sč, zč, sš, zš, vstv, stn, lnc, zdn; izgovor i beleženje suglasničkih grupa – asimilacija suglasnika po zvučnosti Osnovni tipovi intonacionih konstrukcija (IK1, IK2, IK3) u okviru proste i složene rečenice .

Intonacija izjavne i upitne rečenice sa upitnom rečju i bez nje

Imenice

Varijante različitih nastavaka: lokativ na – **у**: о береge/на beregu, о лесе/в lesu, о крае/на kraю; nominativ množine na – **а, – я, – ы, – е**: города, учителя, деревья, граžдане

Imenice kojima se označavaju profesije ljudi, njihova nacionalna i teritorijalna pripadnost

Promena imenica na – **иа, – ie, – тя**: история, зданie, время

Osnovno značenje i funkcija pojedinih padeža

Imenice pluralia tantum: канкулы, сумерки, очки, Балканы (receptivno).

Nepromenljive imenice: kino, кое, metro, кафе (receptivno)

Ruska prezimena na – **ов, – ев**: Petrov, Fadeev и сл.

Obnavljanje i sistematizacija osnovnih imeničkih promena

Zamenice

Odrične zamenice: никто, ничто, нишней, никакой

Neodređene zamenice: кто– то, что– то, кто– nibudь, что– nibudь, некто, нечто, некоторый

Pridevi

Poređenje prideva: komparativ prideva tipa: старший, младший; prost oblik superlativa: ближайший, ростейший, худший

Prisvojni pridevi na – **ов, – ев, – ин,**

– **ский**: братов, Игорев, мамин, пушкинский

Pridevi za označavanje prostora i vremena: сегодняшний, здешний

Rekcija prideva: уоčаванje razlike između ruskog i maternjeg jezika: большой чём, готовый к чему, способный к чему и сл.

Brojevi

Principi promene osnovnih brojeva: 1, 2, 3, 4, 5–20 и 30, 40, 90, 100, 500–900, 1000 и njihova upotreba u najčešćim strukturama za iskazivanje količine i vremena s predlozima: с – до, с – по, от – до, к итд.

Redni brojevi: первый, второй, третий, девятый

Iskazivanje vremena na satu u razgovornom i službenom stilu

Slaganje broja i imenice: один дом, два (три, четыре) дома, пять домов; одна партия, две (три, четыре) партии, пять партий; один год, два (три, четыре) года, пять лет

Spojevi sa imenicom **год** u konstrukcijama: два, три... года тому назад, пять, шесть... лет тому назад, за девять лет и сл.

Četiri računske radnje (receptivno)

Glagoli

Najčešće alternacije osnove u prezentu i prostom budućem vremenu. Tvorba vida pomoću prefiksa, sufiksa i osnove

Osnovni pojmovi o značenju i upotrebi glagolskog vida i sistema glagolskih vremena: Anna (Вова) читает... вчера читала Vera (вчера читал Dima)... завтра будет читать Mila (Толя)... я прочитала (я прочитал)... я прочитал... ты прочитаешь

Potencijal – građenje i upotreba

Glagoli kretanja: кретанje u određenom pravcu, neodređeno кретанje i кретанje u oba pravca; обнављање i aktiviranje glagola kretanja obrađenih u osnovnoj školi: иди – ходить, ехать – ездить, бежать – бегать, плыть – плывать, лететь – летать, нести – носить, вести – водить, взять – возить; receptivno usvajanje novih (manje frekventnih) glagola kretanja: гнать – гонять, ползти – ползать, катить – катать, тащить – таскать

Upotreba glagola kretanja idti, hoditi u prenesenim značenjima: sneg idet; dožd idet; čas idut; kostiom tebe idet; idet interesnij filij; čas horošo hodit i sl.

Iskazivanje zapovesti: Čitaj (čitaće) vsluh! Daј mne igu! Davaјte povtorim! Podumajte ob ožtom!
Sядьте! Pošli! Smotri ne opozdaj! Po gazonu ne hoditi! K večeru vyi eto napišite!

Glagolski prilozi (receptivno)

Rekcija glagola: uočavanje razlika između ruskog i maternjeg jezika: pozdraviti koga s čem, poblagodariti koga za što, pozertvovati kem– čem, napominati o kom– čem, interesovati se kem– čem, privuknuti k čemu, slediti za kem– čem itd.

Prilozi

Prilozi i priloške odredbe za mesto, vreme, način, cilj i količinu. Poređenje priloga – gradenje i upotreba

Predlozi

Najfrekventniji predlozi čija se upotreba razlikuje u odnosu na maternji jezik: dla s genitivom, iz– za s genitivom, u odredbi odvajanja od mesta i uzroka, iz– pod s genitivom u odredbi odvajanja od mesta, k s dativom u vremenskoj odredbi, po s dativom u atributskoj, prostornoj i uzročnoj odredbi i sl; predlog s sa genitivom i instrumentalom

Veznici

Najfrekventniji prosti veznici u nezavisno složenim i zavisno složenim rečenicama: a, da, i, no, ili, esli, poka, što, počemu, potomu, što, tak kak, pered tem kak, nesmotra na to što itd.

Rečenični modeli

Rečenične modele koji su programom redviđeni i obrađeni u osnovnoj školi neophodno je sistematično obnavljati i dalje primenjivati u srednjoj školi u različitim varijacijama i kombinacijama. Pri tome težiti da se uočavaju sličnosti i razlike u izražavanju istih odnosa u ruskom i maternjem jeziku. U ovom razredu posebnu pažnju treba posvetiti različitim vrstama i tipovima vežbi, pre svega, rečeničnim modelima u potvrđnom, odričnom i upitnom obliku za iskazivanje sledećih odnosa:

– subjekatsko-predikatski odnosi

Rečenice sa imenskim predikatom – kopule: бытъ, статъ, являться

Ego otec byl враћом, a on **stanet** inženjerom.

Это утверждение **является** спорным.

– odsustvo kopule

Ego brat tokarj po metalu./ Ona segodnja veselaja./ On silnijee vseh.

– objekatski odnosi

– sa direktnim objektom

Мы kupili novyy učebnik./ Я ne polučil otveta./ Učenik ne rešil zadači.

– indirektnim objektom

On ih poblagodaril za pomoć./ Я взял эту knigu u tovarišča./ Učeniki pisali o zime.

– zavisnom rečenicom

Brat v pište soobštaet, što on letom priedet k nam. / Oleg napisal, što v Moskve stoit horošaya pogoda.

– prostorni odnosi

Rečenice sa odredbom

– izraženom prilogom

Я idu tuda (vniz, naverh, vnutrj, domoy)./ On ostalsya tam (vnizu, naverhu, vnutri).

– izraženom zavisnim padežom

Mašina porivilaš iz– za ugla. / Saša sidit za pervoj partoj./ Мы dolgo gulyali po gorodu.

– vremenski odnosi

Rečenice sa odredbom

– izražene prilogom

Saša šel vperedi./ Kniga stoit na polke./ Я пришёл раньше тебя.

– izraženom zavisnim padežom

Oni vernuliss k večeru (k šesti časam)./ Я сегодня работал с пятью до семи часов./ Мы дружим с детством.

– **načinski odnosi**

Rečenice sa odredbom izražene prilogom

Miša stranno vedët sebja. / Он хорошо говорит по-русски./ Он пишет более красиво, чем ты./ Она поёт красивее всех.

– **uzročni odnosi**

Rečenice sa odredbom izraženom zavisnim padežom

On ne prihal v srok po bolezni./ Я опоздал на урок из-за тебя./ Несмотря на плохую погоду мы пошли гулять.

– **atributivni odnosi**

Rečenice sa atributom

– u superlativu

A.S.Puškin јављајетсѧ величайшим russkim poëtom.

– u zavisnom padežu

Я забыл тетрадь по русскому языку./ Это мой товарищ по школе.

Ortografija

Podela reči na slogove

Pisanje velikih i malih slova

Pisanje prefiksa

Interpunktacija ruske rečenice u poređenju s maternjim jezikom

Tvorba reči

Najčešći ruski prefiksi i sufiksi: bez-, bes-, вы-, из-, со-, при-, пере-, про-; – асия, – ение, – ик, – ист, – ка, – онок, – тель,

– ћик

Leksikografija

Struktura dvojezičnih, pre svega, školskih (didaktičkih) rečnika i ovlađavanje tehnikom služenja njima. Vežbe za korišćenje rečnika. Nalaženje opštetsručne leksičke u rečniku povezane sa opštetsručnom tematikom predviđenom za nastavu ruskog jezika u srednjim stručnim školama

FRANCUSKI JEZIK

Imenička grupa

– upotreba determinanata: određenih, neodređenih i partitivnih članova; prisvojnih i pokaznih prideva; osnovnih, rednih i aproksimativnih brojeva; neodređenih reči; odsustvo determinanata (na primer: kod etiketiranja proizvoda –fromage de brebis, natpisa na prodavnicama i ustanovama – boulangerie, banque, naziva rubrika u štampanim medijima – faits divers, na znakovima upozorenja – entrée interdite; ispred imenice u poziciji atributa: il est boulanger i slično)

– rod i broj imenica i prideva; mesto prideva petit, grand, jeune, vieux, gros, gentil, beau, joli, long, bon, mauvais; promena značenja nekih prideva u zavisnosti od mesta: un grand homme/un homme grand; un brave homme/un homme brave; poređenje prideva

– zamenice: lične nenaglašene (uključujući i zamenicu on) i naglašene; zamenice za direktni i za indirektni objekat; pokazne i prisvojne; upitne i neodređene

Glagolska grupa

– glagolski načini i vremena: prezent, složeni perfekt, imperfekt, pluskvamperfekt, futur prvi indikativa, kao i perifrastične konstrukcije: bliski futur, bliska prošlost, radnja u toku être en train de ...; il faut que, je veux que, j'aimerais que praćeni prezentom subjunktiva glagola prve grupe (Il faut que tu racontes ça à ton frère), kao i receptivno: Il faut que tu fasses/ que tu ailles/ que tu sois/ que tu lises/ que tu saches/ que tu écrives; prezent i perfekt kondicionala: Si mes parents me laissaient partir,

je viendrais avec toi ! Si j'avais su, je serais venue plus tôt; imperativ (receptivno): aie un peu de patience, n'ayez pas peur; sois sage!

- particip prezenta i gerundiv;
- frekventni unipersonalni glagoli i konstrukcije

Predlozi

- najčešći predlozi; predložni izrazi par rapport à, à côté de, au lieu de, à l'occasion de, à l'aide de; malgré
- kontrahovanje člana i predloga

Prilozi

- za mesto, za vreme, za način, za količinu
- alors – za iskazivanje posledice
- priloški izraz quand même – za iskazivanje koncesije
- mesto priloga
- priloške zamenice en i y

Modaliteti i forme rečenice

- deklarativni, interogativni, eksklamativni i imperativni modalitet
- afirmacija i negacija; aktiv i pasiv
- rečenice sa prezentativima
- naglašavanje rečeničnih delova pomoću formule c'est... qui i c'est ... que

Osnovni tipovi složenih rečenica

- koordinirane rečenice sa veznicima et, ou, mais, car, ni i prilozima/priloškim izrazima c'est pourquoi, donc, puis, pourtant, par contre, par conséquent, au contraire
- zavisne rečenice: relativne sa zamenicama qui, que, où i dont; komparativne sa veznicima/vezničkim izrazima comme, autant que, le même ... que, plus ... que, moins ... que; vremenske sa veznicima/vezničkim izrazima quand, avant que/avant de+infinitiv, chaque fois que, pendant que, après que, depuis que; uzročne sa veznicima parce que i puisque; (receptivno) koncesivne i opozitivne sa veznicima bien que i alors que; finalne sa veznicima pour que/pour+infinitiv i afin que/afin de+infinitiv; hipotetične sa veznikom si (verovatni, mogući i irealni potencijal); rečenice sa que u funkciji objekta (npr. Nous espérons que tu réussiras ton examen); slaganje vremena u objekatskim rečenicama.

ŠPANSKI JEZIK

Imenička grupa

Slaganje determinativa i imenice u rodu i broju, apokopiranje prideva uz imenicu, neodređeni determinativi

(alguno, ninguno, todo, cualquiera) u različitim značenjima

Tráeme algún libro de García Márquez.

Todas las mañanas, todo el mundo...

Un muchacho cualquiera...

Morfeme tipične za muški i ženski rod imenica i prideva

muchacho/muchacha

actor/actriz

trabajador/trabajadora

generoso/generosa

kao i imenice i pridevi koji nemaju morfološku oznaku roda

violinista, cantante, interesante, verde...

Glagolska grupa

Oblici indikativa: sva glagoska vremena savladana u osnovnoj školi primenjivati i prepoznavati u tekstu.

Oblici subjunktiva: prezent
(izražavanje želja, osećanja, mišljenja, verovatnoće)
Slaganje participa sa subjektom i pasivnim konstrukcijama.

Pitanja sa upitnim rečima

Quién, qué, cuándo, cómo, dónde, etc.

Indirektna pitanja

¿ Sabes si ha llegado ?
Pregúntale si ha cogido la tarjeta.
Yo te pregunto que has comprado.

Negacija

Nada, nadie, ningun (o/a), nunca, tampoco.
¿ Ha venido alguien ? – No, no ha venido nadie./ Nadie ha venido.
No me gusta esta película. – A mí tambien.

Hipotetične rečenice (prvi tip)

Si me visitas el verano que viene, te llevaré a la playa.

Kazivanje želje, volje, namere

– infinitivom
– subjunktivom

Me gustaría conocer a este actor. Me gustaría que tú conozcas a mi hermana mayor. Hay que luchar contra la polución del aire y del agua. Es necesario que luchemos... ¿ Qué quieren Ustedes que haga ?
El trabaja mucho para que sus hijos tengan una vida mejor

Promena značenja prideva u zavisnosti od pozicije uz imenicu

Un hombre grande / Un gran hombre.

Kazivanje vremena i odredbe za vreme

Dani u nedelji, mañana, ayer, pasado/próximo, que viene, durante, después de, antes de, cuando, hace..., dentro de...

Antes de haberse ido, me dejó su dirección nueva.

¿ Cuándo lo viste ? Lo vi cuando regresé de viaje.

El lunes que viene, El domingo pasado, Salió hacetreinta minutos... regresa dentro de una hora...

Poređenje

Más que, menos que, el/la más, tan...como,
Este libro es el más interesante que he leído. Su última película no es tan interesante como la del año pasado.

Odredbe za način

Prilozi na –mente i priločke konstrukcije
Miguel maneja el coche cuidadosamente/con mucho cuidado.

Izrazi za meru i količinu

Mucho, un poco de, una docena de, aproximadamente, más o menos...
¿ Cuántos estudiantes han visto este programa ? – Más o menos, treinta.

Složene rečenice:

a) zavisna rečenica u indikativu

Mientras vivíamos en Madrid, estudiaba español. ¿ Crees (estás segura, piensas) que aprobaremos el examen.

b) zavisna rečenica u subjunktivu

Upotreba subjunktiva prezenta
(vremenske i finalne rečenice).

Pasivne konstrukcije

a) ser + participio pasado

La casa fue construida en 1984.

b) pasiva refleja

Se venden libros aquí.

Ortografija

Interpunktacija – osnovna pravila (sa akcentom na oblike koji ne postoje u srpskom jeziku).

Pisanje velikog slova.

Leksikografija

Služenje dvojezičnim rečnicima.

Zadaci nastave stranog jezika su da učenici:

- budu sposobljeni da u školskoj i van školskoj svakodnevni mogu pismeno i usmeno da ostvare svoje namere, diferencirano i shodno situaciji;
- produbljuju i proširuju komunikativne sposobnosti i postavljaju osnove za to da strani jezik koriste i posle završetka svog obrazovanja, funkcionalno, za studije, u budućem poslu ili daljem obrazovanju;
- steknu uvid u jezičku stvarnost i budu sposobljeni da uoče kontraste i vrše poređenja u odnosu na sopsvenu stvarnost;
- upoznaju stručnu leksiku koja je neophodna za čitanje i razumevanje lakših tekstova iz domena struke i i koji omogućavaju praćenje inovacija;
- budu sposobljeni da se u usmenoj i pisanoj komunikaciji kompetentno i samosvesno sporazumevaju sa ljudima iz drugih zemalja, usvajaju norme verbalne i neverbalne komunikacije u skladu sa specifičnostima jezika koji uče, kao i da nastave, u okviru formalnog obrazovanja i samostalno, učenje drugog i trećeg stranog jezika;
- izgrađuju i unapređuju individualne afinitete prema višejezičnosti;
- u okviru ili izvan škole aktivno se nađu u situacijama sa ljudima koji govore drugi jezik i koji su iz druge kulture.

STRANI JEZIK

(za obrazovne profile u trogodišnjem i četvorogodišnjem obrazovanju)

ZAJEDNIČKI DEO PROGRAMA

Ciljevi predmeta

- Ovladavanje komunikativnim veštinama i razvijanje sposobnosti i metoda učenja stranog jezika;
- Razvijanje saznajnih i intelektualnih sposobnosti učenika, njegovih humanističkih, moralnih i estetskih stavova;
- Razvijanje opštih i specifičnih strategija učenja i kritičkog mišljenja;
- Razvijanje sposobnosti za samostalno, autonomno učenje, traženje, selekciju i sintezu informacija do kojih se dolazi samostalnim radom i pretraživanjem izvornika različitog tipa (pisani i elektronski izvori, samostalna istraživanja na terenu, intervju itd.);
- Sticanje pozitivnog odnosa prema drugim jezicima i kulturama, kao i prema sopstvenom jeziku i kulturnom nasleđu, uz uvažavanje različitosti i navikavanje na otvorenost u komunikaciji, sticanje svesti i saznanja o funkcionisanju stranog i maternjeg jezika;
- Usvajanje znanja iz stranog jezika koja će učeniku/učenici omogućiti da se u usmenoj i pisanoj komunikaciji kompetentno i samosvesno sporazumeva sa ljudima iz drugih zemalja, usvoji norme verbalne i neverbalne komunikacije u skladu sa specifičnostima jezika koji uči, kao i da nastavi, u okviru formalnog obrazovanja i samostalno, učenje datog stranog jezika i drugih stranih jezika.

Nivoi opštih i pojedinačnih postignuća definisani su prema Zajedničkom evropskom referentnom okviru za žive jezike.

Do kraja trećeg razreda srednje stručne škole u trogodišnjem trajanju učenik/učenica treba da savlada strani jezik do nivoa B1, odnosno B1+ ukoliko se radi o engleskom jeziku.

Do kraja četvrtog razreda srednje stručne škole u četvorogodišnjem trajanju učenik/učenica treba da savlada strani jezik (deveta, deseta, jedanaesta i dvanaesta godina učenja) do nivoa B1+, odnosno B2 ukoliko se radi o engleskom jeziku, odnosno strani jezik (peta, šesta, sedma i osma godina učenja) do

nivoa A2+ kod produktivnih veština (govor i pisanje), odnosno B1 ukoliko se radi o receptivnim veštinama (slušanje i čitanje).

Napomena:

Ističemo da će stepen postignuća po jezičkim veštinama varirati, odnosno da će receptivne veštine (razumevanje govora i čitanje) biti na predviđenom nivou, dok se za produktivne veštine (govor, interakcija, medijacija i pisanje) može očekivati da budu za jedan nivo niže (na primer, B1+ receptivno, B1 produktivno; B2 receptivno, B1+ produktivno; A2+ receptivno, A2 produktivno, itd.)

Zadaci nastave stranog jezika su da učeniici:

- budu osposobljeni da u školskoj i vanškolskoj svakodnevni mogu pismeno i usmeno da ostvare svoje namere, diferencirano i shodno situaciji;
- produbljuju i proširuju komunikativne sposobnosti i postavljaju osnove za to da strani jezik koriste i posle završetka svog obrazovanja, funkcionalno, za studije, u budućem poslu ili daljem obrazovanju;
- steknu uvid u jezičku stvarnost i budu osposobljeni da uoče kontraste i vrše poređenja u odnosu na sopsvenu stvarnost;
- upoznaju tekstove iz književnosti određenog jezika koji su pogodni za tumačenje na stranom jeziku i koji omogućavaju interaktivne procese;
- budu osposobljeni da se u usmenoj i pisanoj komunikaciji kompetentno i samosvesno sporazumevaju sa ljudima iz drugih zemalja, usvajaju norme verbalne i neverbalne komunikacije u skladu sa specifičnostima jezika koji uče, kao i da nastave, u okviru formalnog obrazovanja i samostalno, učenje drugog i trećeg stranog jezika;
- izgrađuju i unapređuju individualne afinitete prema višejezičnosti;
- u okviru ili izvan škole aktivno se nađu u situacijama sa ljudima koji govore drugi jezik i koji su iz druge kulture.

TEMATSKE OBLASTI

Napomena: Tematske oblasti se prožimaju i iste su u sva tri razreda srednje škole. Autori udžbenika i nastavnici obraduju ih u skladu sa interesovanjima učenika i aktuelnim zbivanjima u svetu.

- Svakodnevni život (organizacija vremena, poslova, slobodno vreme);
- Svet rada (perspektive i obrazovni sistemi);
- Generacijske razlike, vršnjačke i druge socijalne grupe; rodna ravnopravnost;
- Interesantne životne priče i događaji;
- Živi svet i zaštita čovekove okoline;
- Naučna dostignuća, moderne tehnologije i svet kompjutera (rasprostranjenost, primena, korist i negativne strane);
- Mediji i komunikacija;
- Hrana i zdravlje (navike u ishrani, karakteristična jela i pića u zemljama sveta);
- Potrošačko društvo;
- Sportovi i sportske manifestacije;
- Poznati gradovi i njihove znamenitosti, regioni i zemlje u kojima se govori ciljni jezik;
- Evropa i zajednički život naroda;
- Regionalne specifičnosti jezika (dijalekti, narečja);
- Život i dela slavnih ljudi (iz sveta nauke, kulture, sporta, muzike i drugo).

KOMUNIKATIVNE FUNKCIJE

Napomena: Komunikativne funkcije se prožimaju i iste su u sva tri razreda. One se iz godine u godinu usložnjavaju prateći progresiju vokabulara, jezičkih struktura i ostalih kompetencija.

- Predstavljanje sebe i drugih
- Pozdravljanje (sastajanje, rastanak; formalno, neformalno, specifično po regionima)
- Identifikacija i imenovanje osoba, objekata, boja, brojeva itd.)
- Davanje jednostavnih uputstava i komandi

- Izražavanje molbi i zahvalnosti
- Izražavanje izvinjenja
- Izražavanje potvrde i negiranje
- Izražavanje dopadanja i nedopadanja
- Izražavanje fizičkih senzacija i potreba
- Iskazivanje prostornih i vremenskih odnosa
 - Davanje i traženje informacija i obaveštenja
 - Opisivanje i upoređivanje lica i predmeta
 - Izricanje zabrane i reagovanje na zabranu
 - Izražavanje pripadanja i posedovanja
 - Skretanje pažnje
 - Traženje mišljenja i izražavanje slaganja i neslaganja
 - Traženje i davanje dozvole
 - Iskazivanje čestitki
 - Iskazivanje preporuke
 - Izražavanje hitnosti i obaveznosti
 - Iskazivanje sumnje i nesigurnosti

OBJAŠNjENjE PROGRAMA

Slušanje

Razumevanje govora je jezička aktivnost dekodiranja doslovnog i implicitnog značenja usmenog teksta; pored sposobnosti da razaznaje fonološke i leksičke jedinice i smisaone celine na jeziku koji uči, da bi uspešno ostvario razumevanje učenik treba da poseduje i sledeće kompetencije: diskurzivnu (o vrstama i karakteristikama tekstova i kanala prenošenja poruka), referencijalnu (o temama o kojima je reč) i sociokulturalnu (u vezi sa komunikativnim situacijama, različitim načinima formulisanja određenih govornih funkcija i dr.).

Težina zadataka u vezi sa razumevanjem govora zavisi od više činilaca: od ličnih osobina i sposobnosti onoga ko sluša, uključujući i njegov kapacitet kognitivne obrade, od njegove motivacije i razloga zbog kojih sluša dati usmeni tekst, od osobina onoga ko govori, od namera s kojima govori, od konteksta i okolnosti – povoljnih i nepovoljnih – u kojima se slušanje i razumevanje ostvaruju, od karakteristika i vrste teksta koji se sluša, itd.

Progresija (od lakšeg ka težem, od prostijeg ka složenijem) za ovu jezičku aktivnost u okviru Nastavnog programa predviđena je, stoga, na više razine. Posebno su relevantne sledeće:

- prisustvo/odsustvo vizuelnih elemenata (na primer, lakšim za razumevanje smatraju se oni usmeni tekstovi koji su praćeni vizuelnim elementima zbog obilja kontekstualnih informacija koje se automatski upisuju u dugotrajnu memoriju, ostavljajući pažnji mogućnost da se usredsredi na druge pojedinosti);
- dužina usmenog teksta;
- rzina govora;
- jasnost izgovora i eventualna odstupanja od standardnog govora;
- poznavanje teme;
- mogućnost/nemogućnost ponovnog slušanja i drugo.

U vezi sa tim, korisne su sledeće terminološke napomene:

- kategorije naslovljene Audio i video materijali podrazumevaju sve vrste snimaka (DVD, CD, materijali sa Interneta) raznih usmenih diskurzivnih formi, uključujući i pesme, tekstove pisane da bi se čitali ili izgovarali i sl, koji se mogu preslušavati više puta;
- kategorije naslovljene Monološka izlaganja, Mediji (informativne i zabavne emisije), Spontana interakcija, Uputstva, podrazumevaju snimke neformalnih, poluformalnih i formalnih komunikativnih situacija u kojima slušalac dekodira rečeno u realnom vremenu, to jest bez mogućnosti

preslušavanja/ponovnog pregleda audio i video materijala, kao i realne situacije kojima prisustvuje uživo u svojstvu posmatrača, gledaoca ili slušaoca (predavanja, filmovi, pozorišne predstave i sl.).

Čitanje

Čitanje ili razumevanje pisanog teksta spada u tzv. vizuelne receptivne jezičke veštine. Tom prilikom čitalac prima i obrađuje tj. dekodira pisani tekst jednog ili više autora i pronalazi njegovo značenje. Tokom čitanja neophodno je uzeti u obzir određene faktore koji utiču na proces čitanja, a to su karakteristike čitalaca, njihovi interesi i motivacija kao i namere, karakteristike teksta koji se čita, strategije koje čitaoci koriste, kao i zahtevi situacije u kojoj se čita.

Na osnovu namere čitaoca razlikujemo sledeće vrste vizuelne recepcije:

- čitanje radi usmeravanja;
- čitanje radi informisanosti;
- čitanje radi praćenja uputstava;
- čitanje radi zadovoljstva.

Tokom čitanja razlikujemo i nivo stepena razumevanja, tako da čitamo da bismo razumeli:

- globalnu informaciju;
- posebnu informaciju,
- potpunu informaciju;
- skriveno značenje određene poruke.

Na osnovu ovih pokazatelja program sadrži delove koji, iz razreda u razred, ukazuju na progresiju u domenu dužine teksta, količine informacija i nivoa prepoznatljivosti i razumljivosti i primeni različitih strategija čitanja. U skladu sa tim, gradirani su po nivoima sledeći delovi programa:

- razlikovanje tekstualnih vrsta;
- prepoznavanje i razumevanje tematike – nivo globalnog razumevanja;
- globalno razumevanje u okviru specifičnih tekstova;
- prepoznavanje i razumevanje pojedinačnih informacija – nivo selektivnog razumevanja;
- razumevanje stručnih tekstova;
- razumevanje književnih tekstova.

Pisanje

Pisana produkcija podrazumeva sposobnost učenika da u pisanom obliku opiše događaje, osećanja i reakcije, prenese poruke i izrazi stavove, kao i da rezimira sadržaj različitih poruka (iz medija, književnih i umetničkih tekstova itd.), vodi beleške, sačini prezentacije, eseje i slično.

Težina zadataka u vezi sa pisanom produkcijom zavisi od sledećih činilaca: poznавања leksike i nivoa komunikativne kompetencije, kapaciteta kognitivne obrade, motivacije, sposobnosti prenošenja poruke u koherentne i povezane celine teksta.

Progresija označava proces koji podrazumeva usvajanje strategija i jezičkih struktura od lakšeg ka težem i od prostijeg ka složenijem. Svaki viši jezički nivo podrazumeva ciklično ponavljanje prethodno usvojenih elemenata, uz nadogradnju koja sadrži složenije jezičke strukture, leksiku i komunikativne sposobnosti. Za ovu jezičku aktivnost u okviru Nastavnog programa predviđena je progresija na više ravnih. Posebno su relevantne sledeće:

- teme (učenikova svakodnevница i okruženje, lično interesovanje, aktuelni događaji i razni aspekti iz društveno – kulturnog konteksta kao i teme u vezi sa različitim nastavnim predmetima);
- tekstualne vrste i dužina teksta (formalni i neformalni tekstovi, rezimiranje, parafrasiranje, eseji, lične beleške);
- beleške u vezi sa predavanjima, novinskim člancima i slično;
- leksika i komunikativne funkcije (sposobnost učenika da ostvari različite funkcionalne aspekte kao što su opisivanje ljudi i događaja u različitim vremenskim kontekstima, da izrazi prepostavke, sumnju, zahvalnost i slično u domenima kao što su privatni, javni, obrazovni i stručni).

Govor

Govor kao produktivna veština posmatra se sa dva aspekta, i to u zavisnosti od toga da li je u funkciji monološkog izlaganja teksta, pri čemu govornik saopštava, obaveštava, prezentuje ili drži predavanje jednoj ili više osoba, ili je u funkciji interakcije, kada se razmenjuju informacije između dva ili više sagovornika sa određenim ciljem, poštujući princip saradnje tokom dijaloga.

Aktivnosti monološke gorone produkcije su:

- javno obraćanje putem razglosa (sapoštenja, davanje uputstava i informacija);
- izlaganje pred publikom (javni govor, predavanja, prezentacije raznih proizvoda, reportaže, izveštavanje i komentari o nekim kulturnim događajima i sl.)

Ove aktivnosti se mogu realizovati na različite načine i to:

- čitanjem pisanog teksta pred publikom;
- spontanim izlaganjem ili izlaganjem uz pomoć vizuelne podrške u vidu tabela, dijagrama, crteža i dr.
- realizacijom uvežbane uloge ili pevanjem.

Zato je u programu i opisan, iz razreda u razred, razvoj sposobnosti opštег monološkog izlaganja koje se ogleda kroz opisivanje, argumentovanje i izlaganje pred publikom.

Interakcija podrazumeva stalnu primenu i smenjivanje receptivnih i produktivnih strategija, kao i kognitivnih i diskurzivnih strategija (uzimanje i davanje reči, dogovaranje, usaglašavanje, predlaganje rešenja, rezimiranje, ublažavanje ili zaobilaznje nesporazuma ili posredovanje u nesporazumu) koje su u funkciji što uspešnijeg ostvarivanja interakcije. Interakcija se može realizovati kroz niz aktivnosti, na primer: razmenu informacija, spontanu konverzaciju, neformalnu ili formalnu diskusiju, debatu, intervju ili pregovaranje, zajedničko planiranje i saradnju.

Stoga se i u programu, iz razreda u razred, prati razvoj veštine govora u interakciji kroz sledeće aktivnosti:

- razumevanje izvornog govornika;
- neformalni razgovor;
- formalna diskusija;
- funkcionalna saradnja;
- intervjuisanje.

Sociokulturna kompetencija i medijacija

Sociokulturna kompetencija i medijacija predstavljaju skup teorijskih znanja (kompetencija) koja se primenjuju u nizu jezičkih aktivnosti u dva osnovna jezička medijuma (pisanom i usmenom) i uz primenu svih drugih jezičkih aktivnosti (razumevanje govora, govor i interakcija, pisanje i razumevanje pisanog teksta). Dakle, predstavljaju veoma složene kategorije koje su prisutne u svim aspektima nastavnog procesa i procesa učenja.

Sociokulturna kompetencija predstavlja skup znanja o svetu uopšte, kao i o sličnostima i razlikama između kulturnih modela i komunikativnih uzusa sopstvene gorone zajednice učenika i zajednice/zajednica čiji jezik uči. Ta znanja se, u zavisnosti od nivoa opštih jezičkih kompetencija, kreću od poznavanja osnovnih komunikativnih principa u svakodnevnoj komunikaciji (osnovni funkcionalni stilovi i registri), do poznavanja karakteristika različitih domena jezičke upotrebe (privatni, profesionalni, obrazovni i administrativni), paralingvističkih elemenata, i elemenata kulutre/kultura zajednica čiji jezik uči. Navedena znanja potrebna su kompetentnu, uspešnu komunikaciju u konkretnim komunikativnim aktivnostima na ciljnog jeziku. Poseban aspekt sociokulture kompetencije predstavlja interkulturna kompetencija, koja podrazumeva razvoj svesti o drugom i drugačijem, poznavanje i razumevanje sličnosti i razlika između svetova, odnosno govornih zajednica, u kojima se učenik kreće (kako u L1 – maternji jezik, tako i u L2 – prvi strani jezik, L3 – drugi strani jezik, itd.). Interkulturna kompetencija takođe podrazumeva i razvijanje tolerancije i pozitivnog stava prema individualnim i kolektivnim karakteristikama govornika drugih jezika, pripadnika drugih kulturak koje se u manjoj ili većoj meri razlikuju od njegove sopstvene, to jest, razvoj interkulturne ličnosti, kroz jačanje svesti o vrednosti različitih kultura i razvijanje sposobnosti za integrisanje interkulturnih iskustava u sopstveni kulturni model ponašanja i verovanja.

Medijacija predstavlja aktivnost u okviru koje učenik ne izražava sopstveno mišljenje već funkcioniše kao posrednik između osoba koje nisu u stanju da se direktno sporazumevaju. Medijacija može biti

usmena i pisana, i uključuje sažimanje i rezimiranje teksta (na L1 ili na L2) i prevodenje. Prevodenje se u ovom programu tretira kao posebna jezička aktivnost koja nikako ne treba da se koristi kao tehnika za usvajanje bilo kog aspekta ciljnog jezika predviđenog komunikativnom nastavom.

Prevodenje podrazumeva razvoj znanja i veština korišćenja pomoćnih sredstava (rečnika, priručnika, informacionih tehnologija, itd.) i sposobnost iznalaženja strukturalnih i jezičkih ekvivalenta između jezika sa koga se prevodi i jezika na koji se prevodi.

Uputstvo za tumačenje gramatičkih sadržaja

Nastava gramatike, s nastavom i usvajanjem leksičke i drugih aspekata stranog jezika, predstavlja jedan od preduslova ovladavanja stranim jezikom. Usvajanje gramatike podrazumeva formiranje gramatičkih pojmoveva i gramatičke strukture govora kod učenika, izučavanje gramatičkih pojava, formiranje navika i umenja u oblasti gramatičke analize i primene gramatičkih znanja, kao prilog izgrađivanju i unapređivanju kulture govora.

Gramatičke pojave treba posmatrati sa funkcionalnog aspekta tj. od značenja prema sredstvima za njegovo izražavanje (funkcionalni pristup). U procesu nastave stranog jezika u što većoj meri treba uključivati one gramatičke kategorije koje su tipične i neophodne za svakodnevni govor i komunikaciju, i to kroz raznovrsne modele, primenom osnovnih pravila i njihovim kombinovanjem. Treba težiti ka tome da se gramatika usvaja i receptivno i produktivno, kroz sve vidove govornih aktivnosti (slušanje, čitanje, govorenje i pisanje, kao i prevodenje), na svim nivoima učenja stranog jezika, u ovom slučaju u svim tipovima gimnazije, prema jasno utvrđenim ciljevima i zadacima, standardima i ishodima nastave stranih jezika.

Gramatičke kategorije su razvrstane u skladu sa Evropskim referentnim okvirom za žive jezike za svaki jezički nivo (od nivoa A2.2 do nivoa B2.1) koji podrazumeva progresiju jezičkih struktura prema komunikativnim ciljevima: od prostijeg ka složenijem i od receptivnog ka produktivnom. Svaki viši jezički nivo podrazumeva gramatičke sadržaje prethodnih jezičkih nivoa. Cikličnim ponavljanjem prethodno usvojenih elemenata, nadograddjuju se složenije gramatičke strukture. Nastavnik ima slobodu da izdvoji gramatičke strukture koje će ciklično ponavljati u skladu sa postignućima učenika kao i potrebama nastavnog konteksta.

Glavni cilj nastave stranog jezika jeste razvijanje komunikativne kompetencije na određenom jezičkom nivou, u skladu sa statusom jeziku i godinom učenja. S tim u vezi, uz određene gramatičke kategorije stoji napomena da se usvajaju receptivno, dok se druge usvajaju produktivno.

I RAZRED

– peta godina učenja –
(2 časa nedeljno, 72 godišnje)

Operativni zadaci na nivou jezičkih veština

SLUŠANjE

Ospozljavanje učenika za razumevanje usmenog govora

Učenik treba da:

uz eventualnu pomoć nastavnika adekvatno reaguje na usmene poruke u vezi sa aktivnostima na času (govor nastavnika i drugova, audio i audio– vizuelni materijali u nastavi);

razume jednostavne fraze i rečenice nastale u spontanoj interakciji uz otežavajuće okolnosti prirodne komunikacije i specifičnosti govorne situacije (šum u komunikaciji, nejasna artikulacija, odsustvo vizuelnog kontakta itd.);

oslanjajući se na opšta znanja i iskustva, rekonstruiše nepoznato na osnovu konteksta i pamti, reproducuje i kontekstualizuje ključne elemente poruke;

posle prvog slušanja određenog nepoznatog usmenog teksta (približnog trajanja do 3 minuta), u zavisnosti od stepena poznavanja teme i konteksta, iznosi pretpostavke u vezi sa:

– vrstom usmenog teksta koji sluša, npr. objava preko razglosa, intervju, reklame i drugo;

– brojem sagovornika, njihovim međusobnim odnosom i namerama;

– opštim sadržajem datog usmenog teksta usmeravajući pažnju na relevantne jezičke i nejezičke elemente (ključne reči, intonaciju i dr.);

– posle drugog i po potrebi dodatnih slušanja (u zavisnosti od težine teksta i naloga za slušanje):

- proveri prvo bitno iznesene pretpostavke koje se odnose na vrstu i sadržaj usmenog teksta;
- razume ključne elemente sadržaja usmenog teksta u zavisnosti od cilja slušanja;
- uviđa elemente koje nije u potpunosti razumeo i u vezi sa njima traži dodatna objašnjenja;
- razume opšti sadržaj kratkih i prilagođenih tekstova, razume temu i jednostavnije delove popularnih i aktuelnih muzičkih kompozicija.

ČITANJE

O sposobljavanje učenika za funkcionalno čitanje i razumevanje različitih, uzrasno i sadržajno primerenih vrsta tekstova radi informisanja, izvršavanja uputstava i ostvarenja estetskog doživljaja (čitanje radi ličnog zadovoljstva).

Učenik treba da:

- razume kraće tekstove (dužine do 120 reči) o konkretnim, bliskim i svakodnevnim temama, oslanjajući se na prepoznavanje imena, frekventnih internacionalizama, pozajmljenica i poznatih reči i fraza iz drugih stranih jezika;
- razume opšti sadržaj kratkih autentičnih, adaptiranih i udžbeničkih tekstova u kojima preovlađuju poznate reči i izrazi;
- razume obaveštenja i upozorenja na javnim mestima (znaci, natpisi za orientaciju, plakati, digitalni i drugi natpisi);
- razume kraću ličnu poruku upućenu u svrhu krespondencije – razglednicu, pismo, SMS ili neku drugu elektronsku poruku, elektronsko pismo;
- razume opšti sadržaj i osnovnu poruku i obaveštenje iz kraćeg informativnog teksta: novinske vesti, reportaže, intervjuja, grafikona, statistike u cilju globalnog razumevanja;
- pronade, izdvoji i razume određenu relevantnu ili traženu informaciju unutar prepoznatljive i specifične vrste teksta koji sadrži veći broj različitih informacija – npr. vremensku prognozu za određeno područje, podatke u malim oglasima, prospektima, brošurama, jelovniku, redu vožnje, planu grada, TV programu i sl. u cilju selektivnog razumevanja;
- razume kratka i jednostavna uputstva i savete o načinu ponašanja, upotrebi određenih predmeta i aparata ukoliko su pisana jednostavnim jezikom i/ili praćena određenim vizuelnim elementima u cilju detaljnog razumevanja;
- razume kratke literarne forme ukoliko sadrže svakodnevne i većim delom poznate reči, fraze i izraze – konkretnu poeziju, angegdate, stripove u cilju estetskog čitanja.

GOVOR

O sposobljavanje učenika za kratko monološko izlaganje i za učešće u dijalogu na stranom jeziku

Učenik treba da:

- usklađuje intonaciju, ritam i visinu glasa sa sopstvenom komunikativnom namerom i sa stepenom formalnosti govorne situacije;
- uz eventualnu pomoć nastavnika koristi ciljni jezik kao jezik komunikacije u učionici kako sa nastavnikom tako i sa ostalim učenicima i učenicama (radeći u paru, grupi ili plenumu);
- pored informacija o sebi i svom okruženju opisuje u nekoliko rečenica poznatu radnju, mesto, doživljaj ili situaciju u sadašnjosti, prošlosti i budućnosti, koristeći poznate jezičke (leksiku i morfosintaksičke strukture) i nejezičke (mimika, gestika, prozodija) elemente;
- saopštava i interpretira u nekoliko rečenica sadržaj pisanih, ilustrovanih i usmenih tekstova na teme predviđene nastavnim programom, koristeći poznate jezičke elemente (leksiku i morfosintaksičke strukture);
- u nekoliko rečenica daje svoje mišljenje i izražava stavove (dopadanje/nedopadanje itd.), koristeći poznate jezičke elemente;
- stupa u kratke razgovore, pod uslovom da sagovornik sarađuje;
- vodi rutinske dijaloge bez napora, razmenjuje misli i informacije u vezi sa svojim okruženjem i porodicom u svakodnevnim situacijama;
- sa pripremom ili bez nje ukratko predstavlja rezultate samostalnog istraživanja rada na određenu temu u paru ili grupi;

- interpretira tematski prilagođene pesme, recitacije i skečeve.

PISANjE

Ospozljavanje učenika za pisanje kraćih tekstova različitog sadržaja

Učenik treba da:

- piše povezane rečenice o nekim temama iz učenikove svakodnevnice i okruženja;
- piše kraći izveštaj, opis nekog događaja ili rezime prethodnih dešavanja ili aktivnosti iz ličnog iskustva koristeći frekventne reči i fraze prilagođene komunikativnoj situaciji;
- piše jednostavne povezane rečenice o porodici, svom okruženju i interesovanjima;
- piše veoma kratke formalne i neformalne tekstove (do 80 reči) koristeći standardne i konvencionalne formule pisanog izražavanja (pismo, obaveštenje, poruka);
- piše kratke i jednostavne beleške u vezi sa trenutnim potrebama i planovima (spisak za kupovinu, poruke, spisak obaveza, zapisnik);
- piše elektronske poruke, SMS poruke, učestvuje u razmeni na društvenim mrežama.

SOCIOKULTURNA KOMPETENCIJA

Sticanje i ovladavanje sociokulturalnim kompetencijama neophodnim za pisanu i usmenu upotrebu jezika

Učenik treba da:

- u okviru svog interesovanja, znanja i iskustva, prepoznaće i razume sličnosti i razlike u pogledu kulturnih i svakodnevnih navika, običaja, mentaliteta i institucija koje postoje između naše zemlje i zemalja čiji jezik uči;
- prepoznaće i razume kulturološki specifikovana svojstva verbalne i neverbalne komunikacije;
- prepoznaće i razume najčešće prisutne kulturne modele svakodnevnog života zemlje i zemalja čiji jezik uči;
- prepoznaće i adekvatno koristi najfrekventije stilove i registre u vezi sa znanjima iz stranog jezika, ali i iz ostalih oblasti školskih znanja i životnih iskustava;
- prepoznaće i adekvatno reaguje na pragmatičke funkcije govornih činova u ciljnom jeziku različite od onih u L1 (stepen formalnosti, ljubaznosti, kao i paralingvistička sredstva: gest, mimika, prostorni odnosi među govornicima, itd.);
- učestvuje u različitim vidovima moderne komunikacije (elektronske poruke, SMS poruke, diskusije na blogu ili forumu, drštvene mreže);
- koristi sve dosad navedene strategije razvoja komunikativnih kompetencija u skladu sa nivoom znanja jezika i potrebama.

MEDIJACIJA

Ospozljavanje učenika za posredovanje između osoba radi sporazumevanja

Učenik treba da u situaciji kada posreduje između osoba (vršnjaka i odraslih) koji ne mogu da se sporazumevaju:

- usmeno prenosi suštinu poruke sa maternjeg na strani jezik i obrnuto;
- pismeno prenosi poruke i objašnjenja;
- prepričava sadržaj kraćeg teksta, audio ili vizuelnog zapisa i kraće interakcije.

GRAMATIČKI SADRŽAJI

U prvom razredu gimnazije/srednje škole uvodi se malo novih gramatičkih sadržaja imajući u vidu potrebu da se znanja i veštine učenika, stečena u osnovnoj školi:

- sistematizuju, tako da predstavljaju čvrstu osnovu za dalje učenje;
- utvrde i automatizuju, tako da ih učenici spontano, i bez većih grešaka (koje bi dovele do zabune ili onemogućile sporazumevanje), receptivno i produktivno koriste u komunikaciji.

ENGLESKI JEZIK

Imenička grupa

- Brojive i nebrojive imenice: friends, parties; food (beans, cereals, coffee, cheese, etc.), abstract (happiness, time, money)

- Složenice: downtown, waterfall, network, masterpiece, footprint, firework
- Kvantifikatori: much, many, a lot of, few, a few, little, a little, some, too much, too many

Član

- Razlika u upotrebi određenog i neodređenog člana u širem kontekstu:
My brother is a football player and he is the captain of the school football team.
- Prvopomenuti, drugi put pomenut
He lives in a big house. The house is new.
- Poznat iz konteksta
This is a nice house – the garden is big.
- Nulti član u izrazima: in hospital, in bed, at home, at school, by plane, by taxi, have breakfast, after lunch

Glagolska grupa

- Modalni glagoli: can, can't, have to, don't have to; will (ponuda – I'll do that for you).
- Upotreba gerunda i infinitiva: I like playing football, I want to play football.
- Razlika između The Present Simple Tense i The Present Continuous Tense
- The Simple Past Tense pravilnih glagola i najčešćih nepravilnih glagola
- The Present Perfect, razlika između The Present Perfect i The Simple Past Tense
- Imperativi
- The Future Simple – predviđanje
- Iskazivanje namere i planova pomoću be going to

Pridevi

- Razlika između prideva kao što su boring, bored; interested, interesting
- Građenje prideva od imenica: arrogance– arrogant, romance– romantic, culture– cultural
- Konstrukcije too good/expensive; not good enough

Predlozi

- posle prideva: afraid of, keen on, allergic to
- posle glagola: apologize for, pay for, agree with, argue with, complain about, use as, arrive at, belong to, agree on, believe in, consist of, suffer from
- u izrazima: by chance, for ages, for a moment, in trouble, off the coast, on the radio, face to face, on the move

Upitne rečenice

- How + pridev; How much – how many
- Građenje pitanja sa prepozicionim glagolima (Who did you go with?)

Veznici

because, so, too, for example, like

- Veznici i veznički izrazi u prošlom narativu: one day, suddenly, in the end, then, after, before, during, later, when

ITALIJANSKI JEZIK

Imenice

Vlastite imenice i zajedničke, odgovarajući rod i broj sa determinativom: Anna, Pietro, Belgrado, Roma, Signor Bianchi, Signora Bianchi, i miei genitori, il nostro paese, questa casa, l'Italia, la Serbia, il Tirreno, l'Adriatico, le Alpi, gli Appennini; i miei genitori, mia madre, il loro padre, il nostro paese, i vostri figli, questo studente, questa ragazza, quell'amico, quella casa, itd.

Sistemski prikaz morfoloških karakteristika

Član

Upotreba člana. Sistematizacija

Oblici određenog i neodređenog člana Osnovna upotreba

Slaganje određenog i neodređenog člana sa imenicom ili pridevom

Član spojen s predlozima di, a, da, in, su i con

Određeni član ispred datuma: Oggi è il 25 novembre. Ispred imena dana u nedelji Abbiamo lezioni di lingua italiana il mercoledì e il giovedì

Upotreba člana uz vlastita imena, geografske pojmove, imena gradova i država, prezimena

Partitivni član kao supletivni oblik množine neodređenog člana (Ho un amico italiano: Ho degli amici italiani.)

Upotreba člana uz prisvojni pridev i imenice koje iskazuju blisko srodstvo (Mia sorella si chiama Ada. Domani andiamo a Roma con i nostri nonni)

Položaj člana i predloga uz neodređeni pridev tutto

Partitivni član. Mangio delle mele. Izostavljanje u negaciji. Non mangio pane. Upotreba predloga di uz izraze koji izražavaju određenu količinu. Prendo un bicchiere d'acqua minerale.

Zamenice

Lične zamenice u službi subjekta

Naglašene lične zamenice u službi objekta

Naglašene lične zamenice u službi direktnog i indirektnog objekta.

Nenaglašene lične zamenice u paru: Compro il libro a Luigi. Glielo compro.

Prisvojne zamenice. Pokazne zamenice (questo, quello)

Upitne zamenice chi? che?/ che cosa?

Neodređene zamenice pridevi (niente/nulla, nessuno, qualcosa, qualcuno, qualche, alcuni)

Relativne zamenice (che, cui, il quale/la quale)

Pridevi

Opisni pridevi, slaganje prideva i imenice u rodu i broju. Opisni pridevi buono i bello; neodređeni pridev tutto. Posebne karakteristike prideva santo i grande

Komparacija prideva: Maria è più alta di Marta. Noi siamo più veloci di voi. Maria e' la piu' alta della classe.

Apsolutni superlativ: Maria è bellissima.

Prisvojni pridevi. Upotreba člana uz prisvojne prideve

Pokazni pridevi: questo, quello

Naziv boja, morfološke osobenosti prideva: viola, rosa, blu, arancione

Glavni brojevi (preko 1000) i redni (do 20). Redni brojevi.

Predlozi

Prosti predlozi: di, a, da, in, con, su, per, tra, fra i njihova osnovna upotreba

Predlozi: dentro, fuori, sotto, sopra, davanti dietro

Upotreba predloga: **di** (Marco finisce di fare i compiti. La mamma dice di non fare tardi), **a** (Vado a giocare. Sei bravo a pattinare. Usciamo a giocare con gli amici.), **da** Vengo da Belgrado. Andiamo dai nonni, **in** (vado in Italia, vivo nel lazio, ho un cappello in testa)

Glagoli

Sadašnje vreme (Presente Indicativo)

Imperativ (Imperativo), zapovedni način. Zapovedni način, za sva lica: Fa' presto! Non tornare tardi ! Non andate via senza di me. Prego Signora, entri! Mi dia un etto di prosciutto e tre tosette, per favore

Povratni glagoli

Upotreba glagola piacere.

Perfekt (Passato Prossimo) pravilnih i nepravilnih glagola: Ho comprato un chilo di pesche. Sono andata alla stazione. Perfekt modalnih glagola volere, dovere, potere, sapere. Sono dovuto andare dal dentista. Ho potuto leggere i titoli in italiano.

Kondicional prezenta (Condizionale Presente): Vorrei un chilo di mele, per favore ! Potresti prestarmi il tuo libro di italiano?

Futur pravilnih i nepravilnih glagola. Noi tormeremo a casa alle cinque.

Imperfekat (Imperfetto): C'era una volta un re e viveva in un castello.

Pluskvamperfekat (Trapassato prossimo): Sono arrivato alla stazione quando il treno era già partito.

Prezent konjunktiva (Congiuntivo presente): Penso che Maria debba studiare di più. **Samo receptivno**

Prosti perfekt (Passato Remoto) tvorba iosnovna upotreba: Marco entrò e vide il computer acceso. Ma nella stanza non c'era nessuno. Samo receptivno

Prilozi

Potvrđni, određni (sì, no). Osnovni prilozi bene, male, molto, poco, troppo, meno, più i priloški izrazi za određivanje vremena (prima, durante, dopo) i prostora. a destra, a sinistra, dritto, davanti, dietro, sotto, sopra, su, giù

Upitni prilozi: quando?, come?, perché? dove?

Gradenje priloga od prideva pomoću sufiksa mente

Rečca ci (s priloškom vrednošću), ne.

Veznici e, o, ma, se.

Rečenica

Prosta i proširena rečenica u potvrdnom i u odričnom obliku

Upitna rečenica s konstrukcijom izjavne rečenice potvrdnog oblika i upitnom intonacijom s konstrukcijom izjavne rečenice u odričnom obliku i upitnom intonacijom

Red reči u rečenici

Složena rečenica: upotreba veznika koji uvode zavisnu rečenicu (vremensku, uzročnu, relativnu, hipotetički period)

Hipotetički period: Realna pogodbena rečenica: Se hai tempo andiamo in gita. Se avrai tempo andremo in gita.

Irealna pogodbena rečenica, sa imperfektom u protazi i apodozi: Se avevi tempo, andavamo in gita.

NEMAČKI JEZIK

Morfologija

Imenice

– vlastite i zajedničke (u oblicima jednine i množine: Bild – Bilder, Kopf – Köpfe, Frau – Frauen), sa odgovarajućim rodom

– izvedene sufiksacijom: Faulheit, Bildung

– izvedene prefiksacijom: Ausbildung

– složenice: Sommerferien, Jugendliebe, Tomatensuppe

Pridevi

– izvedeni sufiksacijom od glagola i imenica: fehlerfrei, liebevoll, sprachlos, trinkbar

– složeni: steinreich

– Privedska promena – jaka, slaba, mešovita (receptivno)

– Komparativ i superlativ (pravilna tvorba i glavni izuzeci: groß – größer, teuer – teurer)

Član

– određeni (der, die, das), neodređeni (ein, eine), multi, prisvojni (mein, dein), pokazni (dieser, jener), negacioni (kein, keine), neodređeni (mancher, solcher, einige).

– Upotreba člana u nominativu (subjekt), akuzativu i dativu (direktni i indirektni objekat), partitivnom genitivu (die Hälfte des Lebens), posesivnom genitivu (die Mutter meiner Mutter)

Brojevi:

– osnovni i redni (der siebte erste; am siebten ersten)

Predlozi

– sa akuzativom (Ich bin gegen dich),

– sa dativom (Sie arbeitet bei einem Zahnarzt),

– sa dativom ili akuzativom (Er ist in der Schule. Sie kommt in die Schule).

Glagoli

- glagolska vremena: prezent, preterit modalnih, pomoćnih, slabih i nafrekventnijih jakih glagola, perfekt slabih i jakih glagola, futur
- glagoli sa predlozima (warten auf, sich interessieren für).
- Konjuktiv u funkciji izražavanja želje (Ich hätte gern... Ich möchte... Ich würde gern ...)

Veznici i veznički izrazi:

- und, oder, aber; weil, wenn, als, während, bis, obwohl, dass, ob.

Lične zamenice

- u nominativu, dativu i akuzativu

Prilozi

za vreme (gestern), mesto (nebenan), način (allein), količinu (viel, wenig)

Sintaksa

Rečenice

Izjavne rečenice, upitne rečenice; nezavisne i zavisno – složene rečenice, indirektne upitne rečenice.

Red reči u rečenici

RUSKI JEZIK

Rečenica

Odnos rečenica u složenoj rečenici: nezavisno složene i zavisno složene rečenice (sastavne, rastavne; subjektske, predikatske, objektske, vremenske itd.)

Upravni i neupravni govor

Fonetsko-fonološki sadržaji i prozodija

Obnavljanje i sistematizacija pravila izgovora i beleženja akcentovanih i redukovanih samoglasnika o, a, e, я

Obeležja suglasničkog i samoglasničkog sistema ruskog jezika: izgovor glasova koji se beleže slovima ž, š, č, ћ, l; izgovor i beleženje parnih tvrdih i mekih, zvučnih i bezvučnih suglasnika

Izgovor glasova u grupama čt, sč, zč, ss, zš, vstv, stn, lnc, zdn; izgovor i beleženje suglasničkih grupa – asimilacija suglasnika po zvučnosti Osnovni tipovi intonacionih konstrukcija (IK1, IK2, IK3) u okviru proste i složene rečenice

Intonacija izjavne i upitne rečenice sa upitnom rečju i bez nje

Imenice

Varijante različitih nastavaka: lokativ na – **у**: o berege/na beregu, o lese/v lesu, o krae/na kraju; nominativ množine na – **а, – я, – ы, – е**: goroda, učitelja, derevya, graždane

Imenice kojima se označavaju profesije ljudi, njihova nacionalna i teritorijalna pripadnost

Promena imenica na – **ия, – ie, – тя**: istoriya, zdanie, vremya

Osnovno značenje i funkcija pojedinih padeža

Imenice pluralia tantum: kanikuly, sumerki, očki, Balkany (receptivno).

Nepromenljive imenice: kino, kafe, metro, kafe (receptivno)

Ruska prezimena na – **ов, – ев**: Petrov, Fadeev i sl.

Obnavljanje i sistematizacija osnovnih imeničkih promena

Zamenice

Odrične zamenice: nikto, ničto, ničey, nikakoy

Neodređene zamenice: kto– to, čto– to, kto– nibudь, čto– nibudь, nekto, nečto, nekotoryiй

Pridevi

Poređenje prideva: komparativ prideva tipa: staršiĭ, mladšiĭ; prost oblik superlativa: bližaĭšiĭ, rosteĭšiĭ, hudšiĭ

Prisvojni pridevi na – **ов, – ев, – ин,**

– **ский**: bratov, Igorev, mamin, puškinskiy

Pridevi za označavanje prostora i vremena: segodњашњи, здењиј

Rekcija prideva: уочавање разлика између руског и матерњег језика: болоји чем, готовый к чему, способный к чему и сл.

Brojevi

Principi promene osnovnih brojeva: 1, 2, 3, 4, 5–20 i 30, 40, 90, 100, 500–00, 1000 i njihova upotreba u najčešćim strukturama za iskazivanje količine i vremena s predlozima: s – do, s – po, ot – do, k itd.

Redni brojevi: први, втои, трећи, десети

Iskazivanje vremena na satu u razgovornom i službenom stilu

Slaganje broja i imenice: один дом, два (три, четири) дома, пять домов; одна партия, две (три, четири) партии, пять партий; один год, два (три, четири) года, пять лет

Spojevi sa imenicom **год** u konstrukcijama: два, три... года тому назад, пять, шесть... лет тому назад, за десять лет и сл.

Četiri računske radnje (receptivno)

Glagoli

Najčešće alternacije osnove u prezentu i prostom budućem vremenu. Tvorba vida pomoću prefiksa, sufiksa i osnove

Osnovni pojmovi o značenju i upotretbi glagolskog vida i sistema glagolskih vremena: Anna (Vova) читає... вчера читала Vera (вчера читал Dima)... завтра буде читать Mila (Толя)... я прочитала (я прочитал)... я прочитают... ты прочитаеть

Potencijal – грађење и употреба

Glagoli kretanja: кретање u određenom pravcu, neodređeno кретање i кретање u oba pravca; обнављање i активирање glagola kretanja obrađenih u osnovnoj školi: идти – ходитъ, ехать – ездитъ, бежать – бегать, плыть – плыватъ, лететь – летать, нести – носить, вести – водить, везти – возить; receptivno usvajanje novih (manje frekventnih) glagola kretanja: гнать – гонять, ползти – ползатъ, катить – катать, тащить – таскатъ

Upotreba glagola kretanja idti, hodit u prenesenim značenjima: снег идет; дождь идет; часы идут; kostюм тебе идет; идет интересный фильм; часы хороши ходят и сл.

Iskazivanje zapovesti: Читай (читайте) вслух! Дай мне игу! Давайте повторим! Подумайте об этом!
Сядьте! Пошли! Смотри не опоздай! По газонам не ходить! К вечеру вы это напишите!

Glagolski prilozi (receptivno)

Rekcija glagola: уочавање разлика између руског и матерњег језика: pozdravить кого с чем, поблагодарить кого за что, поштевовать ком– чем, напоминать о ком– чём, интересоваться ком– чем, привыкнуть к чему, следить за ком– чем itd.

Prilozi

Prilozi i priloške odredbe za mesto, vreme, način, cilj i količinu. Poređenje priloga – грађење i upotreba

Predlozi

Najfrekventniji predlozi čija se upotreba razlikuje u odnosu na maternji jezik: для s genitivom, из– за s genitivom, u odredbi odvajanja od mesta i uzroka, из– под s genitivom u odredbi odvajanja od mesta, к s dativom u vremenskoj odredbi, по s dativom u atributskoj, prostornoj i uzročnoj odredbi i sl; предлог с sa genitivom i instrumentalom

Veznici

Najfrekventniji prosti veznici u nezavisno složenim i zavisno složenim rečenicama: а, да, и, но, или, если, пока, что, поему, потому, что, так как, перед тем как, несмотря на то что itd.

Rečenični modeli

Rečenične modele koji su programom redviđeni i obrađeni u osnovnoj školi neophodno je sistematično obnavljati i dalje primenjivati u srednjoj školi u različitim varijacijama i kombinacijama. Pri tome težiti da se uočavaju sličnosti i razlike u izražavanju istih odnosa u ruskom i maternjem jeziku. U ovom razredu posebnu pažnju treba posvetiti različitim vrstama i tipovima vežbi, pre svega, rečeničnim modelima u potvrdom, odričnom i upitnom obliku za iskazivanje sledećih odnosa:

– subjekatsko-predikatski odnosi

Rečenice sa imenskim predikatom – kopule: быть, статъ, являться

Ego otec был врачом, а он **станет** инженером./ Это утверждение **является** спорным.

– odsustvo kopule

Ego brat tokarъ по металу./ Ona segodня veselая./ On silьnee vseh.

– objekatski odnosi

– sa direktnim objektom

Мы купили новый учебник./ Я не получил ответа / .Ученик не решил задачи.

– indirektnim objektom

On ih поблагодарил за помощь. / Я взял эту книгу у товарища./ Ученики писали о зиме.

– zavisnom rečenicom

Brat v písem soobštaet, čto on letom priedet k nam./ Oleg napisal, čto v Moskve stoit horošaya pogoda.

– prostorni odnosi

Rečenice sa odredbom

– izraženom prilogom

Я иду туда (вниз, вверх, внутрь, домой)./ Он остается там (внизу, вверху, внутри).

– izraženom zavisnim padežom

Машиной ехала из-за угла./ Саша сидит за первой партой./ Мы долго гуляли по городу.

– vremenski odnosi

Rečenice sa odredbom

– izražene prilogom

Саша шел впереди./ Книга стоит на полке./ Я пришел раньше тебя.

– izraženom zavisnim padežom

Они вернулись к вечеру (к шести часам)./ Я сегодня работал с пяти до семи часов./ Мы дружим с детством.

– načinski odnosi

Rečenice sa odredbom izražene prilogom

Миша странно смотрит на себя./ Он хорошо говорит по-русски./ Он пишет более красиво, чем ты./ Она поёт красивее всех.

– uzročni odnosi

Rečenice sa odredbom izraženom zavisnim padežom

Он не приехал в срок по болезни./ Я опоздал на урок из-за тебя./ Несмотря на плохую погоду мы все же пошли гулять.

– atributivni odnosi

Rečenice sa atributom

– u superlativu

А.С.Пушкин является величайшим русским поэтом.

– u zavisnom padežu

Я забыл тетрадь по русскому языку./ Это мой товарищ по школе.

Orthografija

Podjela reči na slogove

Pisanje velikih i malih slova

Pisanje prefiksa

Interpunktacija ruske rečenice u poređenju s maternjim jezikom

Tvorba reči

Najčešći ruski prefiksi i sufiksi: bez-, bes-, вы-, из-, со-, при-, пере-, про-; -acия, -ение, -ик, -ист, -ка, -онок, -тель,

– mјik

Leksikografija

Struktura dvojezičnih, pre svega, školskih (didaktičkih) rečnika i ovladavanje tehnikom služenja njima. Vežbe za korišćenje rečnika. Nalaženje opštetsručne leksike u rečniku povezane sa opštetsručnom tematikom predviđenom za nastavu ruskog jezika u srednjim stručnim školama

FRANCUSKI JEZIK

Imenička grupa

- upotreba determinanata: određenih, neodređenih i partitivnih članova; prisvojnih i pokaznih prideva; osnovnih i rednih brojeva; neodređenih reči; odsustvo determinanata (na primer: kod etiketiranja proizvoda – fromage de brebis, natpisa na prodavnicama i ustanovama – boulangerie, banque, naziva rubrika u štampanim medijima – faits divers, na znakovima upozorenja – entrée interdite; ispred imenici u poziciji atributa: il est boulanger i slično)
- rod i broj imenica i prideva; mesto prideva petit, grand, jeune, vieux, gros, gentil, beau, joli, long, bon, mauvais; promena značenja nekih prideva u zavisnosti od mesta: un grand homme/un homme gran ; un brave homme/un homme brave; poređenje prideva;
- zamenice: lične nenaglašene (uključujući i zamenicu on) i naglašene; zamenice za direktni i za indirektni objekat.

Glagolska grupa

- glagolski načini i vremena: prezent, složeni perfekt, imperfekt, futur prvi indikativa, kao i perifrastične konstrukcije: bliski futur, progresivni prezent, bliska prošlost; il faut que, je veux que, j'aimerais que praćeni prezentom subjunktiva glagola prve grupe (Il faut que tu racontes ça à ton frère), kao i receptivno: Il faut que tu fasses/ que tu ailles/ que tu sois/ que tu lises/ que tu saches/ que tu écrives; prezent kondicionala: Si mes parents me laissaient partir, je viendrais avec toi ! imperativ (receptivno): aie un peu de patience, n'ayez pas peur
- najfrekventniji unipersonalni glagoli

Predlozi

- najčešći predlozi
- kontrahovanje člana i predloga

Prilozi

- za mesto, za vreme, za način, za količinu
- mesto priloga
- priloške zamenice en i y

Modaliteti i forme rečenice

- deklarativni, interrogativni, eksklamativni i imperativni modalitet
- afirmacija i negacija
- rečenice sa prezentativima.

ŠPANSKI JEZIK

Imenička grupa

Slaganje determinativa i imenice u rodu i broju, apokopiranje prideva uz imenicu, neodređeni determinativi

(alguno, ninguno, todo, cualquiera) u različitim značenjima

Tráeme algún libro de García Márquez.

Todas las mañanas, todo el mundo...

Un muchacho cualquiera...

Morfeme tipične za muški i ženski rod imenica i prideva

muchacho/muchacha

actor/actriz

trabajador/trabajadora

generoso/generosa

kao i imenice i pridevi koji nemaju morfološku oznaku roda
violinista, cantante, interesante, verde...

Glagolska grupa

Oblici indikativa: sva glagoska vremena savladana u osnovnoj školi primenjivati i prepoznavati u tekstu/govoru

Pitanja sa upitnim rečima

Quién, qué, cuándo, cómo, dónde, etc.

Indirektna pitanja

¿Sabes si ha llegado?

Pregúntale si ha cogido la tarjeta.

Yo te pregunto que has comprado.

Negacija

Nada, nadie, ningun (o/a), nunca, tampoco.

¿Ha venido alguien? – No, no ha venido nadie./Nadie ha venido.

No me gusta esta película. – A mí tampoco.

Promena značenja prideva u zavisnosti od pozicije uz imenicu

Un hombre grande/Un gran hombre

Kazivanje vremena i odredbe za vreme

Dani u nedelji;

mañana, ayer, pasado/próximo, que viene, durante, después de, antes de, cuando, hace..., dentro de...

Antes de haberse ido, me dejó su dirección nueva.

¿Cuándo lo viste? Lo vi cuando regresé de viaje.

El lunes que viene, el domingo pasado. Salió hace treinta minutos... regresa dentro de una hora...

Poređenje

Más que, menos que, el/la más, tan...com.

Este libro es el más interesante que he leído.

Su última película no es tan interesante como la del año pasado.

Odredbe za način

Prilozi na –mente i priloške konstrukcije

Miguel maneja el coche cuidadosamente/con mucho cuidado.

Izrazi za meru i količinu

Mucho, un poco de, una docena de, aproximadamente, más o menos...

¿Cuántos estudiantes han visto este programa? – Más o menos, treinta.

Složene rečenice sa infinitivom

(sa modalnim glagolima i finalne rečenice)

Quiero viajar.

Lo hago para satisfacerte.

Ortografija

Interpunktacija – osnovna pravila (sa akcentom na oblike koji ne postoje u srpskom jeziku)

Pisanje velikog slova

Leksikografija

Služenje dvojezičnim rečnicima

PRVI STRANI JEZIK

(za obrazovne profile u trogodišnjem trajanju)

ZAJEDNIČKI DEO PROGRAMA

Ciljevi predmeta

– Ovladavanje komunikativnim veštinama i razvijanje sposobnosti i metoda učenja stranog jezika;

- Razvijanje saznajnih i intelektualnih sposobnosti učenika, njegovih humanističkih, moralnih i estetskih stavova;
- Razvijanje opštih i specifičnih strategija učenja i kritičkog mišljenja;
- Razvijanje sposobnosti za samostalno, autonomno učenje, traženje, selekciju i sintezu informacija do kojih se dolazi samostalnim radom i pretraživanjem izvornika različitog tipa (pisani i elektronski izvori, samostalna istraživanja na terenu, intervju itd.);
- Sticanje pozitivnog odnosa prema drugim jezicima i kulturama, kao i prema sopstvenom jeziku i kulturnom nasleđu, uz uvažavanje različitosti i navikavanje na otvorenost u komunikaciji, sticanje svesti i saznanja o funkcionalanju stranog i maternjeg jezika;
- Usvajanje znanja iz stranog jezika koja će učeniku/učenici omogućiti da se u usmenoj i pisanoj komunikaciji kompetentno i samosvesno sporazumeva sa ljudima iz drugih zemalja, usvoji norme verbalne i neverbalne komunikacije u skladu sa specifičnostima jezika koji uči, kao i da nastavi, u okviru formalnog obrazovanja i samostalno, učenje datog stranog jezika i drugih stranih jezika.

Nivoi opštih i pojedinačnih postignuća definisani su prema Zajedničkom evropskom referentnom okviru za žive jezike.

Do kraja trećeg razreda srednje stručne škole učenik/učenica treba da savlada prvi strani jezik do nivoa B1.1.

Napomena: Ističemo da će stepen postignuća po jezičkim veštinama varirati, odnosno da će receptivne veštine (razumevanje govora i čitanje) biti na predviđenom nivou, dok se za produktivne veštine (govor, interakcija, medijacija i pisanje) može očekivati da budu za pola nivoa niže (na primer, B1.1 receptivno, A2.2 produktivno)

Zadaci nastave stranog jezika su da učenici:

- budu osposobljeni da u školskoj i van školskoj svakodnevni mogu pismeno i usmeno da ostvare svoje namere, diferencirano i shodno situaciji;
- produbljuju i proširuju komunikativne sposobnosti i postavljaju osnove za to da strani jezik koriste i posle završetka svog obrazovanja, funkcionalno, za studije, u budućem poslu ili daljem obrazovanju;
- steknu uvid u jezičku stvarnost i budu osposobljeni da uoče kontraste i vrše poređenja u odnosu na sopsvenu stvarnost;
- upoznaju tekstove koji su pogodni za praćenje informacija i inovacija u struci;
- budu osposobljeni da se u usmenoj i pisanoj komunikaciji korektno sporazumevaju sa ljudima iz drugih zemalja, usvajaju norme verbalne i neverbalne komunikacije u skladu sa specifičnostima jezika koji uče, kao i da nastave, u okviru formalnog obrazovanja i samostalno, učenje drugog i trećeg stranog jezika;
- izgrađuju i unapređuju individualne afinitete prema višejezičnosti.

TEMATSKE OBLASTI

Napomena: Tematske oblasti se prožimaju i iste su u sva četiri razreda. Autori udžbenika i nastavnici obrađuju ih u skladu sa interesovanjima učenika i aktuelnim zbivanjima u svetu.

- Svakodnevni život (organizacija vremena, poslova, slobodno vreme);
- Svet rada (perspektive i obrazovni sistemi);
- Generacijske razlike, vršnjačke i druge socijalne grupe; rodna ravnopravnost;
- Interesantne životne priče i događaji;
- Živi svet i zaštita čovekove okoline;
- Naučna dostignuća, moderne tehnologije i svet kompjutera (rasprostranjenost, primena, korist i negativne strane);
- Mediji i komunikacija;
- Hrana i zdravlje (navike u ishrani, karakteristična jela i pića u zemljama sveta);
- Potrošačko društvo;
- Sportovi i sportske manifestacije;
- Poznati gradovi i njihove znamenitosti, regioni i zemlje u kojima se govori ciljni jezik;
- Evropa i zajednički život naroda;

- Regionalne specifičnosti jezika (dijalekti, narečja);
- Život i dela slavnih ljudi (iz sveta nauke, kulture, sporta, muzike i drugo);
- Jezika struke (proces rada, materijal i alat za rad, organizacija i proces rada, praćenje novina u oblasti struke, ljudski resursi, opisi poslova, odgovornosti i obaveze, mere zaštite i očuvanja okoline, poslovna komunikacija).

KOMUNIKATIVNE FUNKCIJE

Napomena: Komunikativne funkcije se prožimaju i iste su u sva četiri razreda. One se iz godine u godinu usložnjavaju prateći progresiju vokabulara, jezičkih struktura i ostalih kompetencija.

- Predstavljanje sebe i drugih
- Pozdravljanje (sastajanje, rastanak; formalno, neformalno, specifično po regionima)
- Identifikacija i imenovanje osoba, objekata, boja, brojeva itd.)
- Davanje jednostavnih uputstava i komandi
- Izražavanje molbi i zahvalnosti
- Izražavanje izvinjenja
- Izražavanje potvrde i negiranje
- Izražavanje dopadanja i nedopadanja
- Izražavanje fizičkih senzacija i potreba
- Iskazivanje prostornih i vremenskih odnosa
- Davanje i traženje informacija i obaveštenja
- Opisivanje i upoređivanje lica i predmeta
- Izricanje zabrane i reagovanje na zabranu
- Izražavanje pripadanja i posedovanja
- Skretanje pažnje
- Traženje mišljenja i izražavanje slaganja i neslaganja
- Traženje i davanje dozvole
- Iskazivanje čestitki
- Iskazivanje preporuke
- Izražavanje hitnosti i obaveznosti
- Iskazivanje sumnje i nesigurnosti

OBJAŠNjENJE PROGRAMA

Slušanje

Razumevanje govora je jezička aktivnost dekodiranja doslovnog i implicitnog značenja usmenog teksta; pored sposobnosti da razaznaje fonološke i leksičke jedinice i smisalne celine na jeziku koji uči, da bi uspešno ostvario razumevanje učenik treba da poseduje i sledeće kompetencije: diskurzivnu (o vrstama i karakteristikama tekstova i kanala prenošenja poruka), referencijalnu (o temama o kojima je reč) i sociokulturalnu (u vezi sa komunikativnim situacijama, različitim načinima formulisanja određenih govornih funkcija i dr.).

Težina zadataka u vezi sa razumevanjem govora zavisi od više činilaca: od ličnih osobina i sposobnosti onoga ko sluša, uključujući i njegov kapacitet kognitivne obrade, od njegove motivacije i razloga zbog kojih sluša dati usmeni tekst, od osobina onoga ko govori, od namera s kojima govori, od konteksta i okolnosti – povoljnih i nepovoljnih – u kojima se slušanje i razumevanje ostvaruju, od karakteristika i vrste teksta koji se sluša, itd.

Progresija (od lakšeg ka težem, od prostijeg ka složenijem) za ovu jezičku aktivnost u okviru

Nastavnog programa predviđena je, stoga, na više ravni. Posebno su relevantne sledeće:

- prisustvo/odsustvo vizuelnih elemenata (na primer, lakšim za razumevanje smatraju se oni usmeni tekstovi koji su praćeni vizuelnim elementima zbog obilja kontekstualnih informacija koje se automatski upisuju u dugotrajnu memoriju, ostavljajući pažnji mogućnost da se usredsredi na druge pojedinosti);
- dužina usmenog teksta;

- brzina govora;
- jasnost izgovora i eventualna odstupanja od standardnog govora;
- poznavanje teme;
- mogućnost/nemogućnost ponovnog slušanja i drugo.

U vezi sa tim, korisne su sledeće terminološke napomene:

- kategorije naslovljene Audio i video materijali podrazumevaju sve vrste snimaka (DVD, CD, materijali sa Interneta) raznih usmenih diskurzivnih formi, uključujući i pesme, tekstove pisane da bi se čitali ili izgovarali i sl, koji se mogu preslušavati više puta;
- kategorije naslovljene Monološka izlaganja, Mediji (informativne i zabavne emisije), Spontana interakcija, Uputstva, podrazumevaju snimke neformalnih, poluformalnih i formalnih komunikativnih situacija u kojima slušač dekodira rečeno u realnom vremenu, to jest bez mogućnosti preslušavanja/ponovnog pregleda audio i video materijala, kao i realne situacije kojima prisustvuje uživo u svojstvu posmatrača, gledaoca ili slušaoca (predavanja, filmovi, pozorišne predstave i sl.).

Čitanje

Čitanje ili razumevanje pisanog teksta spada u tzv. vizuelne receptivne jezičke veštine. Tom prilikom čitalac prima i obrađuje tj. dekodira pisani tekst jednog ili više autora i pronalazi njegovo značenje. Tokom čitanja neophodno je uzeti u obzir određene faktore koji utiču na proces čitanja, a to su karakteristike čitalaca, njihovi interesi i motivacija kao i namere, karakteristike teksta koji se čita, strategije koje čitaoci koriste, kao i zahtevi situacije u kojoj se čita.

Na osnovu namere čitaoca razlikujemo sledeće vrste vizuelne recepcije:

- čitanje radi usmeravanja;
- čitanje radi informisanosti;
- čitanje radi praćenja uputstava;
- čitanje radi zadovoljstva.

Tokom čitanja razlikujemo i nivo stepena razumevanja, tako da čitamo da bismo razumeli:

- globalnu informaciju;
- posebnu informaciju,
- potpunu informaciju;
- skriveno značenje određene poruke.

Na osnovu ovih pokazatelja program sadrži delove koji, iz razreda u razred, ukazuju na progresiju u domenu dužine teksta, količine informacija i nivoa prepoznatljivosti i razumljivosti i primeni različitih strategija čitanja. U skladu sa tim, gradirani su po nivoima sledeći delovi programa:

- razlikovanje tekstualnih vrsta;
- prepoznavanje i razumevanje tematike – nivo globalnog razumevanja;
- globalno razumevanje u okviru specifičnih tekstova;
- prepoznavanje i razumevanje pojedinačnih informacija – nivo selektivnog razumevanja;
- razumevanje stručnih tekstova;
- razumevanje književnih tekstova.

Pisanje

Pisana produkcija podrazumeva sposobnost učenika da u pisanom obliku opiše događaje, osećanja i reakcije, prenese poruke i izrazi stavove, kao i da rezimira sadržaj različitih poruka (iz medija, književnih i umetničkih tekstova itd.), vodi beleške, sačini prezentacije, eseje i slično.

Težina zadatka u vezi sa pisanim produkcijom zavisi od sledećih činilaca: poznavanja leksike i nivoa komunikativne kompetencije, kapaciteta kognitivne obrade, motivacije, sposobnosti prenošenja poruke u koherentne i povezane celine teksta.

Progresija označava proces koji podrazumeva usvajanje strategija i jezičkih struktura od lakšeg ka težem i od prostijeg ka složenijem. Svaki viši jezički nivo podrazumeva ciklično ponavljanje prethodno usvojenih elemenata, uz nadogradnju koja sadrži složenije jezičke strukture, leksiku i

komunikativne sposobnosti. Za ovu jezičku aktivnost u okviru Nastavnog programa predviđena je progresija na više razine. Posebno su relevantne sledeće:

- teme (učenikova svakodnevica i okruženje, lično interesovanje, aktuelni događaji i razni aspekti iz društveno – kulturnog konteksta kao i teme u vezi sa različitim nastavnim predmetima);
- tekstualne vrste i dužina teksta (formalni i neformalni tekstovi, rezimiranje, parafrasiranje, eseji, lične beleške);
- beleške u vezi sa predavanjima, novinskim člancima i slično;
- leksika i komunikativne funkcije (sposobnost učenika da ostvari različite funkcionalne aspekte kao što su opisivanje ljudi i događaja u različitim vremenskim kontekstima, da izrazi prepostavke, sumnju, zahvalnost i slično u domenima kao što su privatni, javni, obrazovni i stručni).

Govor

Govor kao produktivna veština posmatra se sa dva aspekta, i to u zavisnosti od toga da li je u funkciji monološkog izlaganja teksta, pri čemu govornik saopštava, obaveštava, prezentuje ili drži predavanje jednoj ili više osoba, ili je u funkciji interakcije, kada se razmenjuju informacije između dva ili više sagovornika sa određenim ciljem, poštujući princip saradnje tokom dijaloga.

Aktivnosti monološke gorovne produkcije su:

- javno obraćanje putem razгласa (sapoštenja, davanje uputstava i informacija);
- izlaganje pred publikom (javni govor, predavanja, prezentacije raznih proizvoda, reportaže, izveštavanje i komentari o nekim kulturnim događajima i sl.)

Ove aktivnosti se mogu realizovati na različite načine i to:

- čitanjem pisanog teksta pred publikom;
- spontanim izlaganjem ili izlaganjem uz pomoć vizuelne podrške u vidu tabela, dijagrama, crteža i dr.
- realizacijom uvežbane uloge ili pevanjem.

Zato je u programu i opisan, iz razreda u razred, razvoj sposobnosti opštег monološkog izlaganja koje se ogleda kroz opisivanje, argumentovanje i izlaganje pred publikom.

Interakcija podrazumeva stalnu primenu i smenjivanje receptivnih i produktivnih strategija, kao i kognitivnih i diskurzivnih strategija (uzimanje i davanje reči, dogovaranje, usaglašavanje, predlaganje rešenja, rezimiranje, ublažavanje ili zaobilazeњe nesporazuma ili posredovanje u nesporazumu) koje su u funkciji što uspešnijeg ostvarivanja interakcije. Interakcija se može realizovati kroz niz aktivnosti, na primer: razmenu informacija, spontanu konverzaciju, neformalnu ili formalnu diskusiju, debatu, intervju ili pregovaranje, zajedničko planiranje i saradnju.

Stoga se i u programu, iz razreda u razred, prati razvoj veštine govora u interakciji kroz sledeće aktivnosti:

- razumevanje izvornog govornika;
- neformalni razgovor;
- formalna diskusija;
- funkcionalna saradnja;
- intervjuisanje.

Sociokulturna kompetencija i medijacija

Sociokulturna kompetencija i medijacija predstavljaju skup teorijskih znanja (kompetencija) koja se primenjuju u nizu jezičkih aktivnosti u dva osnovna jezička medijuma (pisanom i usmenom) i uz primenu svih drugih jezičkih aktivnosti (razumevanje govora, govor i interakcija, pisanje i razumevanje pisanog teksta). Dakle, predstavljaju veoma složene kategorije koje su prisutne u svim aspektima nastavnog procesa i procesa učenja.

Sociokulturna kompetencija predstavlja skup znanja o svetu uopšte, kao i o sličnostima i razlikama između kulturnih modela i komunikativnih uzusa sopstvene gorovne zajednice učenika i zajednice/zajednica čiji jezik uči. Ta znanja se, u zavisnosti od nivoa opštih jezičkih kompetencija, kreću od poznavanja osnovnih komunikativnih principa u svakodnevnoj komunikaciji (osnovni funkcionalni stilovi i registri), do poznavanja karakteristika različitih domena jezičke upotrebe (privatni, profesionalni, obrazovni i administrativni), paralingvističkih elemenata, i elemenata

kulture/kultura zajednica čiji jezik uči. Navedena znanja potrebna su kompetentnu, uspešnu komunikaciju u konkretnim komunikativnim aktivnostima na ciljnem jeziku. Poseban aspekt sociokulture kompetencije predstavlja interkulturna kompetencija, koja podrazumeva razvoj svesti o drugom i drugačijem, poznavanje i razumevanje sličnosti i razlika između svetova, odnosno govornih zajednica, u kojima se učenik kreće (kako u L1 – maternji jezik, tako i u L2 – prvi strani jezik, L3 – drugi strani jezik, itd.). Interkulturna kompetencija takođe podrazumeva i razvijanje tolerancije i pozitivnog stava prema individualnim i kolektivnim karakteristikama govornika drugih jezika, pripadnika drugih kultura koje se u manjoj ili većoj meri razlikuju od njegove sopstvene, to jest, razvoj interkulturne ličnosti, kroz jačanje svesti o vrednosti različitih kultura i razvijanje sposobnosti za integrisanje interkulturnih iskustava u sopstveni kulturni model ponašanja i verovanja.

Medijacija predstavlja aktivnost u okviru koje učenik ne izražava sopstveno mišljenje već funkcioniše kao posrednik između osoba koje nisu u stanju da se direktno sporazumevaju. Medijacija može biti usmena i pisana, i uključuje sažimanje i rezimiranje teksta (na L1 ili na L2) i prevodenje. Prevodenje se u ovom programu tretira kao posebna jezička aktivnost koja nikako ne treba da se koristi kao tehnika za usvajanje bilo kog aspekta ciljnog jezika predviđenog komunikativnom nastavom. Prevodenje podrazumeva razvoj znanja i veština korišćenja pomoćnih sredstava (rečnika, priručnika, informacionih tehnologija, itd.) i sposobnost iznalaženja strukturalnih i jezičkih ekvivalenta između jezika sa koga se prevodi i jezika na koji se prevodi.

Uputstvo za tumačenje gramatičkih sadržaja

Nastava gramatike, s nastavom i usvajanjem leksike i drugih aspekata stranog jezika, predstavlja jedan od preduslova ovladavanja stranim jezikom. Usvajanje gramatike podrazumeva formiranje gramatičkih pojmoveva i gramatičke strukture govora kod učenika, izučavanje gramatičkih pojava, formiranje navika i umenja u oblasti gramatičke analize i primene gramatičkih znanja, kao prilog izgrađivanju i unapređivanju kulture govora.

Gramatičke pojave treba posmatrati sa funkcionalnog aspekta tj. od značenja prema sredstvima za njegovo izražavanje (funkcionalni pristup). U procesu nastave stranog jezika u što većoj meri treba uključivati one gramatičke kategorije koje su tipične i neophodne za svakodnevni govor i komunikaciju, i to kroz raznovrsne modele, primenom osnovnih pravila i njihovim kombinovanjem. Treba težiti ka tome da se gramatika usvaja i receptivno i produktivno, kroz sve vidove govornih aktivnosti (slušanje, čitanje, govorenje i pisanje, kao i prevodenje), na svim nivoima učenja stranog jezika, u ovom slučaju u svim tipovima gimnazije, prema jasno utvrđenim ciljevima i zadacima, standardima i ishodima nastave stranih jezika.

Gramatičke kategorije su razvrstane u skladu sa Evropskim referentnim okvirom za žive jezike za svaki jezički nivo (od nivoa A2.2 do nivoa B2.1) koji podrazumeva progresiju jezičkih struktura prema komunikativnim ciljevima: od prostijeg ka složenijem i od receptivnog ka produktivnom. Svaki viši jezički nivo podrazumeva gramatičke sadržaje prethodnih jezičkih nivoa. Cikličnim ponavljanjem prethodno usvojenih elemenata, nadogradjuju se složenije gramatičke strukture. Nastavnik ima slobodu da izdvoji gramatičke strukture koje će ciklično ponavljati u skladu sa postignućima učenika kao i potrebama nastavnog konteksta.

Glavni cilj nastave stranog jezika jeste razvijanje komunikativne kompetencije na određenom jezičkom nivou, u skladu sa statusom jeziku i godinom učenja. S tim u vezi, uz određene gramatičke kategorije stoji napomena da se usvajaju receptivno, dok se druge usvajaju produktivno.

II RAZRED

– deseta godina učenja –

(2 časa nedeljno)

Operativni zadaci na nivou jezičkih veština

SLUŠANJE

Ospozobljavanje učenika za razumevanje usmenog govora.

Učenik treba da:

Govor u učionici

– u potpunosti razume i reaguje na usmene poruke u vezi sa uobičajenim i novim aktivnostima na času.

Audio i video materijali: globalno razumevanje

Posle prvog slušanja određenog nepoznatog usmenog teksta (približnog trajanja oko 5 minuta), u zavisnosti od stepena poznавања teme i konteksta, postavi hipoteze u vezi sa:

- vrstom usmenog teksta koji sluša, npr. obaveštenja, uputstva i upozorenja, anketiranje prolaznika i drugo;
- brojem sagovornika, njihovim statusom i namerama;
- opštim sadržajem datog usmenog teksta usmeravajući pažnju na relevantne jezičke i nejezičke elemente (ključne reči, intonaciju, govor tela i dr.).

Audio/video materijali: detaljno/selektivno razumevanje

Posle drugog i po potrebi narednih slušanja (u zavisnosti od težine teksta i naloga za slušanje):

- proveri prvo bitno postavljene hipoteze koje se odnose na vrstu i sadržaj usmenog teksta, na status, namere i međusobne odnose sagovornika;
- razume najbitnije elemente sadržaja usmenog teksta u zavisnosti od cilja slušanja.

Monološka izlaganja

– uz eventualnu prethodnu pripremu, prati izlaganja o poznatim temama u kojima se koristi standardni jezik i razgovetan izgovor.

Mediji: informativne emisije

- razume opšti smisao i bitne pojedinosti informativnih radijskih i televizijskih emisija o poznatim temama, u kojima se koristi standardni govor i razgovetan izgovor;
- prati različite televizijske emisije informativnog karaktera (dokumentarci, intervjui, diskusije, reportaže) u kojima se obrađuju relativno poznate teme;
- razume opšti sadržaj reklamnih poruka i radio emisija (do 12 minuta) o temama iz svakodnevnog života i života mlađih.

Mediji: zabavne emisije

- prati filmove, serije i različite druge televizijske emisije u kojima se obrađuju relativno poznate teme;
- razume temu i delove pesama koje sluša.

Spontana interakcija

– razume fraze i rečenice nastale u spontanoj interakciji u vezi sa poznatim situacijama, uz otežavajuće okolnosti prirodne komunikacije (buka na ulici, telefonski razgovori, intervju licem u lice, telefonskim putem, preko skajpa itd.).

Strategije

- oslanjajući se na opšta znanja i iskustva, rekonstruiše nepoznato na osnovu konteksta i pamti, reproducuje i kontekstualizuje bitne elemente poruke;
- oslanjajući se na svoja jezička znanja, postavlja i proverava hipoteze o jezičkim formama;
- uviđa koje elemente nije u potpunosti razumeo i u vezi sa njima traži dodatna obaveštenja.

ČITANJE

Ospozljavanje učenika za funkcionalno čitanje i razumevanje različitih, uzrasno i sadržajno primerenih vrsta tekstova radi informisanja, izvršavanja uputstava i ostvarenja estetskog doživljaja (čitanje radi ličnog zadovoljstva).

Učenik treba da:

Razlikovanje tekstualnih vrsta

- uočava i prepoznaće razliku u strukturi i sadržaju tekstualnih vrsta koje koristi u privatnom i školskom domenu.

Prepoznavanje i razumevanje tematike tekstova – nivo globalnog razumevanja

- razume pojedinačne informacije dužih autentičnih, adaptiranih i neautentičnih tekstova, kao i njihov opšti smisao;

– razume tekstove dužine do 200 reči o konkretnim temama iz oblasti neposrednog interesovanja (porodični život, svakodnevica, škola, posao, slobodno vreme, dnevni događaji), izvodeći zaključke o nepoznatim značenjima na osnovu konteksta, jezičkih znanja i drugih predznanja.

Globalno razumevanje u okviru specifičnih tekstova

– razume celinu i pojedinačne delove obaveštenja i upozorenja na javnim mestima;
– razume opise događaja, osećanja, namera u meri koja mu omogućuje redovnu prepisku s prijateljima i poznanicima;
– razume glavnu nit argumentacije u predstavljanju nekog problema, čak i ako ne razume svaki pojedinačni detalj;
– razume suštinske informacije iz nekog informativnog teksta (npr. vesti, izveštaja, biografije), napisanog jednostavnim stilom, na relativno poznate teme.

Prepoznavanje i razumevanje pojedinačnih informacija

– nivo selektivnog razumevanja

– ume da u uobičajenim pisanim dokumentima (pismima, prospektima, obaveštenja) pronađe i razume veći broj relevantnih informacija.

Razumevanje stručnih tekstova

– razume jednostavna uputstva i savetodavne tekstove ukoliko su pisani jasnim jezikom i/ili praćeni vizuelnim elementima, bez velikog broja stručnih izraza;
– razume kraće tekstove o savremenoj društvenoj problematici, razaznajući autorov generalni stav ili gledište.

Razumevanje književnog teksta

– razume jednostavne literarne tekstove različitih žanrova (poeziju, prozu, dramu), ukoliko u njima nema simboličkih i intertekstualno specifičnih elemenata.

GOVOR

Ospozljavanje učenika za kratko monološko izlaganje i za učešće u dijalogu na stranom jeziku.

Učenik treba da:

Monološko izlaganje

Opisivanje

– na jednostavan način opisuje i izveštava o različitim temama iz domena ličnih interesovanja koristeći poznate jezičke elemente (leksičke i morfosintaksičke strukture);
– opisuje ili reprodukuje, s priličnom lakoćom, sadržaj manje komplikovanih priča i opisa događaja, redajući hronološki zbivanja i koristeći određene leksičke strukture;
– opiše neki stvarni ili izmišljeni događaj i govori o nadanjima, snovima i ciljevima;
– opiše svakodnevne radnje i navike, govori o realizovanim aktivnostima kao i o pripremanju i planiranju neke buduće aktivnosti.

Argumentovanje

– argumentuje lične stavove tako da ga sagovornik bez poteškoća razume skoro tokom celog izlaganja;
– ukratko obrazloži i objasni šta misli, planira i radi.

Izlaganje pred publikom

– opisuje i izlaže o temama iz oblasti ličnog iskustva i obrazovanja ili struke, sa prethodnom pripremom i uz pomoć vizuelnih sredstava koja mu olakšavaju prezentaciju;
– odgovori na jednostavna i neposredna pitanja koja se odnose na prezentaciju, pod uslovom da se mogu ponoviti i da mu se pruži pomoć pri formulisanju odgovora;
– interpretira radnju nekog filma ili knjige.

Interakcija

Razumevanje izvornog govornika

– prati govor sagovornika kada mu se obraća razgovetno, koristeći uobičajene izraze, ali ponekad je potrebno da mu se iskazi ponove radi pojašnjenja određenih reči ili izraza.

Neformalni razgovor (između prijatelja)

- iznosi lični stav ili zatraži nečiji stav ili mišljenje o poznatim temama iz domena ličnih interesovanja i obrazovanja koristeći poznate jezičke elemente;
- snađe se u rešavanju određenog problema, npr. snalaženja u svakodnevnim situacijama, postavljajući praktična pitanja tipa: Kuda ići? Šta raditi? Kako se organizovati ? (planovi za izlazak i sl.);
- prepozna temu nekog razgovora ukoliko se priča polako i razgovetno;
- izrazi slaganje ili neslaganje sa sagovornikom.

Formalna komunikacija

- prati osnovni smisao formalne diskusije o poznatim temama iz domena ličnih interesovanja, obrazovanja ili struke ako se govori standardnim jezikom i koriste poznati jezički elementi;
- izrazi lični stav, ali se teško nalazi u pokretanju rasprave;
- razmeni određene informacije i kaže svoje mišljenje o nekim praktičnim pitanjima, ukoliko se to od njega traži na direktni način, pod uslovom da mu se pomogne u formulisanju iskaza i da mu se, ako zatreba, ponove najvažniji delovi;
- nalazi se u većini situacija koje su vezi sa nekim putovanjem ili organizacijom putovanja (rezervisanje smeštaja, kupovina krata, traženje informacija od drugih putnika...).

Funkcionalna saradnja

- prati šta se govori i, ako zatreba, ponovi reči sagovornika, kako bi se uverio da su se dobro razumeli;
- prenese jednostvne i direktne informacije.

Intervjuisanje

- koristi pripremljeni upitnik za vođenje organizovanog razgovora, uz spontano postavljanje nekoliko dodatnih pitanja.

PISANjE

Ospozobljavanje učenika za pisanje kraćih tekstova različitog sadržaja.

Učenik treba da:

Teme

- piše na razložan i jasan način o raznovrsnim temama iz svog područja interesovanja i okruženja;
- u jednostavnom i vezanom tekstu može jasno da opiše osećanja i reakcije;
- u stanju je da opiše i rezimira video i audio poruke u vezi sa poznatim situacijama i sadržajima iz svakodnevnog života mladih, kao i sadržaje informativnog i dokumentarnog karaktera.

Tekstualne vrste i dužina teksta

- piše kratke formalne i neformalne tekstove (do 100 reči) koristeći standardne i konvencionalne formule pisanog izražavanja (pismo, obaveštenje, poruka);
- piše beleške u vezi sa svakodnevnim potrebama i planovima;
- vodi beleške i piše lična pisma da bi tražio ili preneo informacije i da na razumljiv način piše o elementima koje smatra bitnim;
- parafrazira i rezimira tekstove o temama u vezi sa svakodnevnim životom, razonodom, putovanjima, aktuelnim dešavanjima i svojim domenom interesovanja.

Leksika i komunikativne funkcije

- iskazuje dobro vladanje elementarnom leksikom, ali dolazi do čestih grešaka kada se radi o izražavanju složenijih misli i ideja;
- opiše stvari koje su mu bliske;
- upotrebljava jednostavno i opisno izražavanje da bi kratko pričao o predmetima i stvarima koje ima i poredi ih sa drugima;
- opisuje svoje utiske upotrebljavajući jednostavne izraze, daje kraći opis svakodnevnih radnji iz svog okruženja (ljudi, mesta, školsko iskustvo i slično), opisuje aktivnosti iz prošlosti i lično iskustvo, kao i planove za budućnost;
- pravilno koristi pravopis, interpunkciju i organizaciju teksta.

SOCIOKULTURNA KOMPETENCIJA

Sticanje i ovladavanje sociokulturnim kompetencijama neophodnim za pisanu i usmenu upotrebu jezika.

Učenik treba da:

Verbalna i neverbalna komunikacija sa predstavnicima drugih kultura

– prepoznaće i adekvatno reaguje na formalnost govorne situacije.

Interkulturna znanja i aktivnosti

– gradi sopstveni identitet kao interkulturna ličnost, jačajući svest o vrednosti različitih kultura i razvijajući sposobnost za integriranje interkulturnih iskustava u sopstveni kulturni model ponašanja i verovanja.

MEDIJACIJA I PREVOĐENJE

Ospozljavanje učenika za posredovanje između osoba radi sporazumevanja.

Učenik treba da:

Usmena medijacija

– prepričava sadržaj dužeg adaptiranog teksta, audio ili video zapisa i kraće interakcije na L2;
– sažima sadržaj kratkog adaptiranog pisanog ili usmenog teksta, sa L2 na L1 i sa L1 na L2, prilagođavajući ga sagovorniku.

Pisana medijacija i prevodenje

– pisano prenosi poruke na L2 ili na L1 (na osnovu podsticaja na suprotnom jeziku) dodajući, po potrebi, objašnjenja i obaveštenja;
– koristi dvojezične rečnike za pisano prenošenje poruka uz konsultacije sa nastavnikom;
– koristi opšta znanja iz drugih oblasti u cilju što uspešnijeg pisanog prevodenja sa L2 na L1 kraćih adaptiranih tesktova uz upotrebu rečnika, prateće literature i informacionih tehnologija.

GRAMATIČKI SADRŽAJI

ENGLESKI JEZIK

Cilj učenja gramatičkih sadržaja je obezbeđivanje osnove za uspešnu komunikaciju na stranom jeziku. Kroz nastavu engleskog jezika kontinuirano se obnavljaju jezičke strukture obrađene u prethodnim razredima, ali se znanja proširuju novim upotrebama, funkcijama, značenjem. Gramatika se prezentuje u skladu sa nivoom učenja, funkcionalnom progresijom i kroz leksički kontekst. Učenici se podstiču na zaključivanje i otkrivanje pravila, a zatim primenu znanja u raznovrsnim komunikativnim situacijama.

Imenice

Rod imenica

Imenice u funkciji prideva

Saksonski genitiv

Član (upotreba i izostavljanje određenog i neodređenog člana)

Zamenice i determinatori

Pokazne zamenice

Prisvojne zamenice

Povratne zamenice

Pridevi i prilozi

Građenje, vrste, mesto u rečenici

Prilozi učestalosti

Komparativi i superlativi

Veznici

Povezivanje elemenata iste važnosti: for, and, nor, but, or, yet, so

Tvorba reči

Sufiksi za imenice koje označavaju zanimanja – er/- or, – ist, – ician

Glagoli

Obnavljanje obrađenih glagolskih vremena sa posebnim akcentom na upotrebi prošlih vremena:

Past Simple, Past Continuous, Present Perfect, Past Perfect, Present Perfect Continuous

Used to/would za uobičajene radnje u prošlosti

Will/going to za predviđanje

Modalni glagoli (may/might; must/have to; must /mustn't/needn't)

Pasivni glagolski oblici i konstrukcije

Predlozi

Breme, mesto i kretanje

Predlozi posle imenica (npr. reason for, difference between)

Predlozi posle glagola (npr. talk to, look at)

Frazalni glagoli sa on, off, up, down... (npr. go on, turn on/off, turn up/down ...)

Rečenica

Red reči u rečenici

Pitanja (WH– questions, Tag questions)

Pogodbene rečenice (potencijalne, irealne)

Neupravni govor (sa i bez slaganja vremena)

ITALIJANSKI JEZIK

Imenice

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda

Vlastite i zajedničke imenice, odgovarajući rod i broj sa determinativom

Sistemski prikaz morfoloških karakteristika

Član

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda

Sistemizacija upotrebe određenog i neodređenog člana

Partitivni član (articolo partitivo)

Zamenice

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda

Lične zamenice (pronomi personali)

Naglašene lične zamenice

Naglašene lične zamenice u službi direktnog objekta (complemento oggetto) i indirektnog objekta (complemento di termine)

Nenaglašene lične zamenice u paru (pronomi personali accoppiati)

Prisvojne zamenice (pronomi possessivi)

Pokazne zamenice (pronomi dimostrativi)

Povratne zamenice (pronomi riflessivi)

Upitne zamenice (pronomi interrogativi: chi? che?/che cosa?)

Neodređene zamenice i pridevi (niente/nulla, nessuno, qualcosa, qualcuno, qualche, alcuni)

Relativne zamenice (pronomi relativi: che, cui, il quale/la quale)

Uvođenje nove građe

Nenaglašene lične zamenice u službi direktnog objekta u složenim vremenima (pronomi diretti nei tempi composti) RECEPTIVNO

Pridevi

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda

Opisni pridevi, slaganje prideva i imenice u rodu i broju

Komparacija prideva (comparazione)

Apsolutni superlativ (superlativo assoluto)

Prisvojni pridevi (aggettivi possessivi)

Upotreba člana uz prisvojne prideve

Pokazni pridevi (aggettivi dimostrativi: questo, quello)

Naziv boja, morfološke osobenosti prideva

Glavni brojevi (numeri cardinali)

Redni brojevi (numeri ordinali)

Predlozi

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda

Prosti predlozi di, a, da, in, con, su, per, tra, fra i njihova upotreba

Predlozi dentro, fuori, sotto, sopra, davanti dietro

Glagoli

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda

Sadašnje vreme (presente indicativo)

Imperativ (imperativo). Zapovedni način za sva lica

Povratni glagoli (verbi riflessivi)

Upotreba glagola piacere

Perfekat (passato prossimo) pravilnih i nepravilnih glagola

Perfekt modalnih glagola volere, dovere, potere, sapere

Kondicional sadašnji, pravilnih i nepravilnih glagola (condizionale presente)

Futur pravilnih i nepravilnih glagola (futuro semplice)

Imperfekat (imperfetto)

Pluskvamperfekat (trapassato prossimo)

Prezent konjunktiva (congiuntivo presente) – RECEPTIVNO

Prosti perfekat (passato remoto), tvorba i osnovna upotreba – RECEPTIVNO.

Prilozi

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda

Osnovni prilozi bene, male, molto, poco, troppo, meno, più, priloški izrazi za određivanje vremena (prima, durante, dopo) i prostora a destra, a sinistra, dritto, davanti, dietro, sotto, sopra, su, giù

Upitni prilozi quando?, come?, perché? dove?

Građenje priloga od prideva pomoću sufksa mente

Rečce

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda

ci, ne

Rečenica

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda

Prosta i proširena rečenica u potvrđnom i u odričnom obliku

Upitna rečenica

Red reči u rečenici

Složena rečenica: upotreba veznika koji uvode zavisnu rečenicu (vremensku, uzročnu, relativnu, hipotetički period)

Hipotetički period: Realna pogodbena rečenica

Irealna pogodbena rečenica, sa imperfektom u protazi i apodozi

NEMAČKI JEZIK

Negacija

nirgends, nirgendwo, niemals, gar nicht, nirgendwohin, keinesfalls, keineswegs

Das war keinesfalls die richtige Antwort. Er wird keineswegs heute ankommen.

Glagoli

Kazivanje radnje i stanja u sadašnjosti, prošlosti i budućnosti

Pasiv radnje (prezent, preterit, perfekt), infinitiv pasiva sa modalnim glagolom

Odredbe kvantiteta

– Osnovni, redni, decimalni brojevi. Osnovne mere. Računske radnje. Monete. Tausend, Million, eine Hälfte, ein Viertel, eine halbe Stunde, zwei Liter Milch, 2,40 – zwei Meter vierzig, 2,40 E – zwei Euro vierzig.

Sistematizacija kategorija kojih u maternjem jeziku nema ili se bitno razlikuju.

Infinitivne konstrukcije sa zu, um... zu, ohne... zu, statt... zu

Er beschloß gleich nach Haus zu gehen.

Ich kam früher, um mit dir zu reden. Sie verliehen das Zimmer, ohne uns zu begrüßen. Statt zu regnen, began es zu schneien.

Kazivanje pretpostavki, načina, želje, poređenja

Konjunktiv u prostoj (ne složenoj) rečenici za izražavanje želje, mogućnosti, sumnje, pretpostavki, nestvarnosti

Ewig lebe unsere Freiheit! Möge er kommen! Beinahe wärest du zu spät gekommen. Hätte er das gewußt!

Rečenica

Kondicionalne rečenice

Potencijalne rečenice

Er wäre zutrieden, wenn du kämest. Ich würde dich besuchen, wenn ich Zeit hätte.

Irealne (receptivno)

Veznik: wenn, falls

Er wäre gekommen, wenn er die Einladung bekommen hätte.

Namerne rečenice

Veznici: damit, dass

Wir gehen so früh in die Schule, damit wir alles vorbereiten. Gib acht, dass du nicht zu spät kommst.

Načinske rečenice

Veznici: indem, ohne dass, statt dass

Er betrat den Saal, indem er alle herzlichst begrüßte. Sie ging an mir vorbei, ohne dass sie mich bemerkte. Statt dass du mich abholst, gehe ich zu Fuß nach Hause.

Poredbene/komparativne rečenice (receptivno)

Veznici: wie, als, ob

Sie ist so schön, wie man mir erzählte.

Alles endete viel besser, als ich erwarten konnte. Er sieht aus, als ob er krank sei.

Tvorba reči

Zamenički prilozi – građenje i upotreba

(Wozu, womit, woran...; dazu, damit, daran...) Woran denkst du? Ich denke immer daran.

Građenje složenica

imenica + imenica; pridev + imenica, prefiksacija

Atomphysik, Wandtafel, Hochschule, Schnellzug, beantworten, begrüßen, unmöglich

Izvedene imenice

Wohnung, Besichtigung, Heizung usw.

Leksikografija

Struktura jednojezičnih rečnika i služenje njima.

RUSKI JEZIK

Rečenica

Rečenice sa glagolskim prilozima (On mnogo rabotal, ne poklada ruk. On вышел, осторожно закрыл дверь.). Izražavanje negacije. Upotreba **net**, **ne**, **ni** u rečenici.

Imenička rekcija tipa: igra v futbol, igra v šahmaty; obučenie russkomu языку; podgotovka k экзамену и сл.

Imenice

Varijante padeških nastavaka (na leksičkom nivou): genitiv jednine na **-u** (mědu, čaю, narodu, iz lesu); genitiv množine bez nastavaka (knig, rek, gor).

Izvedene i složene imenice. Skraćenice (vuz, AN, MGU, RF и сл.).

Zamenice

Opšte zamenice: **sam, samый, любой, каждый, весь, всякий...**

Pridevi

Duži i kraći oblici prideva. Obavezna upotreba kraćeg oblika, u predikatu sa dopunom (Эти задания для нас просты. Эти задания простые.)

Brojevi

Redni brojevi u različitim sintaksičkim konstrukcijama.

Glagoli

Imperativ za 3. l. jedn. i 1. i 3. l. mn. Najčešći prefiksi kod građenja glagola i njihova uloga u promeni glagolskog vida (**sdelatъ, zagоворить, napisatъ, perepisatъ**).

Prošlo vreme glagola od infinitiva sa suglasničkom osnovom (**идти, вести, нести**).

Glagolski prilozi (obnavljanje, aktiviranje i sistematizacija).

Radni glagolski pridevi (obrada i aktiviranje njihove upotrebe).

Prilozi

Najfrekventniji modeli za građenje priloga: pridevska osnova + **O** (тихо, скромно и сл.); pridevska osnova + **I** (по- русски, практически и сл.).

Predlozi

Najfrekventniji predlozi čija se upotreba razlikuje u odnosu na maternji jezik (**у, около, вокруг**, s genitivom u određbi mesta, **по** s dativom i lokativom u vremenskoj određbi; **в** i **на** u određbi mesta: **роботать на заводе, учиться в университете** и сл.).

Veznici

Najfrekventniji veznici i vezničke reči (**хотя, прежде чем, чтобы; что, который, где, когда, потому что, тоже, куда, если, пока** и dr.).

Rečenični modeli

Rečenične modele predviđene programom za prvi razred i dalje primenjivati u različitim varijacijama i kombinacijama. U II razredu posebnu pažnju posvetiti, pre svega (u vidu vežbi), modelima u potvrđnom, odričnom i upitnom obliku za iskazivanje sledećih odnosa:

Subjekatsko-predikatski odnosi

Rečenice sa kratkim pridevskim oblikom u predikatu

Я был болен гриппом.

On способен к математике.

Objekatski odnosi

Rečenice sa objektom u infinitivu

Врачъ советовал мне отдохнуть.

Я уговорил товарища молчать.

Složena rečenica

Врачъ советовал мне, чтобы я отдохнул.

Я уговорил товарища, чтобы он молчал.

Prostorni odnosi

a) Rečenice sa odredbom izraženom zavisnim padežom

Я тебя буду здатъ у (около, возле) памятника.

Она живѣт у своих родителей.

Мой брат работает на заводе, а сестра учится в университете.

b) Сложена реčenica

Мы пошли туда, куда вела узкая тропника.

Vremenski odnosi

a) Rečenice sa odredbom izraženom zavisnim padežom

Oni собираются по вечерам.

Это случилось по окончании войны.

b) Rečenice sa glagolskim prilogom

Vozvrašaюсь домой, я встретил товарища.

Кончив работу, он поехал домой.

v) Složena rečenica

Как только скрылось солнце, стало холодно.

Načinski odnosi

a) Rečenica sa glagolskim prilogom

Dрузья возвращались домой весело разговаривая.

Он поздоровался кивнув головой.

b) Složena rečenica

Мы все сделали так, как сказал учитель.

Оноказался способнее, чем я предполагал.

Uzročni odnosi

a) Rečenice s glagolskim prilogom

Не находя нужного слова, он замолчал.

Почувствовав голод, брат решил поговорить без меня.

b) Složena rečenica

Так как брат почувствовал голод, он решил поговорить без меня.

Ciljni odnosi

a) Rečenice sa odredbom u infinitivu

Мать отпустила дочку гулять.

Мы пришли проститься/чтобы проститься.

b) Složena rečenica

Чтобы правильно говорить, нужно хорошо усвоить грамматику.

Ortografija Interpunktacija – основна правила. Основне функције знакова интерпункције. Писање Ь, њ (систематизација).

Leksikologija

Najčešći deminutivi imenica i prideva.

Leksički sinonimi, antonimi, homonimi. Međujezički homonimi i paronimi.

Leksikografija

Struktura jednojezičnih rečnika i služenje njima (шкolski jednojezični – „толковые“, ortografski i rečnici sinonima).

FRANCUSKI JEZIK

Imenička grupa

– Систематизација употребе determinanata: одређених, неодређених и partitivnih članova; prisvojnih i pokaznih prideva; основних, редних и aproksimativnih бројева; неодређених реци; одсуства determinanata.

– Систематизација roda i broja imenica i prideva, mesta i poređenja prideva.

– Систематизација zamenica: ličnih nenaglašenih (uključujući i zamenicu on) i naglašenih; zamenica за директни и за индиректни објекат; pokaznih i prisvojnih; upitnih i neodređenih.

Glagolska grupa

- Sistematizacija glagolskih načina i vremena: prezenta, složenog perfekta, imperfekta, pluskvamperfekta, futura prvog indikativa, kao i perifrastičnih konstrukcija: bliskog futura, bliske prošlosti, radnje u toku.
- Anteriorni futur.
- Prezent subjunktiva najfrekventnijih glagola.
- Prezent i perfekt kondicionala najfrekventnijih glagola.
- Upotreba infinitiva.
- Restrikcija sa ne... que.

Predlozi

- Sistematizacija upotrebe predloga i frekventnih predložnih izraza.
- Predlozi i složene relativne zamenice (avec lequel, pour laquelle, auquel...).
- Predlozi u glagolskim konstrukcijama.

Prilozi

- Poređenje priloga.

Modaliteti i forme rečenice

- Sistematizacija deklarativnog, interogativnog, eksklamativnog i imperativnog modaliteta.
- Sistematizacija afirmacije i negacije; aktiva i pasiva.
- Umetnuta rečenica (l'incise).

Složene rečenice

- Sistematizacija koordiniranja rečenice sa veznicima et, ou, mais, car, ni i prilozima/priloškim izrazima c'est pourquoi, donc, puis, pourtant, par contre, par conséquent, au contraire.
- Sistematizacija zavisnih rečenica sa najfekventnijim veznicima: relativnih, komparativnih, vremenskih, uzročnih, koncesivnih i opozitivnih, finalnih, hipotetičnih, rečenica sa que u funkciji objekta, kao i slaganja vremena u objekatskim rečenicama.

ŠPANSKI JEZIK

Glagolska grupa

Oblici subjunktiva: prezent

Složena rečenica

a) Zavisna rečenica u indikativu

Mientras vivíamos en Madrid, estudiaba español. ¿Crees (estás segura, piensas) que aprobaremos el examen?

Sa infinitivom (sa modalnim glagolima)

Quiero viajar. Pienso viajar mañana.

Ukazati na izražavanje uzroka (porque, por), posledice (si, para) i na smisao rečenice sa drugim češćim veznicima kad se pojave u tekstu.

b) Zavisne rečenice u subjunktivu

Upotreba subjunktva prezenta (izražavanje futura)

Subjunktiv prošlih vremena (preterito imperfecto, preterito perfecto simple, pretérito perfecto compuesto), oblici i upotreba (samo receptivno).

Kazivanje želje, volje, namere

a) subjunktivom

b) infinitivom

Me gustaría conocer a este actor. Me gustaría que tú conozcas a mi hermano. Hay que luchar contra la polución del aire y del agua. Es necesario que luchemos... ¿Qué quieren Ustedes que haga? El trabaja mucho para ayudar a sus hijos. El trabaja mucho para que sus hijos tengan una vida mejor.

Upravni i neupravni govor (potrvdne, odrične i upitne rečenice, imperativ).

Dime si/donde/cuando/quién/que...

Sabes si/ donde/cuando/quién/que...

Me puedes decir donde/cuando/quién/que...

Hipotetične rečenice (drugi tip)

Si me visitaras, te llevaría a la playa.

Glagoli ser i estar

Pasivne konstrukcije

a) ser + participio pasado

La casa fue construida en 1984.

b) pasiva refleja

Se venden libros aquí

Ortografija

Hijat i diftong

Leksikografija

Služenje dvojezičnim rečnicima.

III RAZRED

– jedanaesta godina učenja –

(2 časa nedeljno)

Operativni zadaci na nivou jezičkih veština

SLUŠANJE

Ospozljavanje učenika za razumevanje usmenog govora.

Učenik treba da:

Govor u učionici

– u potpunosti razume i reaguje na usmene poruke u vezi sa aktivnostima na času, čak i ako čas vodi nepoznata osoba, pod uslovom da je govor standardan i jasno artikulisan.

Audio i video materijali: globalno razumevanje

Posle prvog slušanja određenog nepoznatog usmenog teksta, na primer monološkog izlaganja o poznatoj temi (približnog trajanja do 6 minuta), u zavisnosti od stepena poznavanja teme i konteksta postavi hipoteze u vezi sa:

- opštom temom i sadržajem datog usmenog teksta usmeravajući pažnju na relevantne jezičke i nejezičke elemente (ključne reči, intonaciju, govor tela i dr.);
- strukturalom izlaganja.

Audio/video materijali: detaljno/selektivno razumevanje

Posle drugog i po potrebi trećeg slušanja (u zavisnosti od složenosti teksta i naloga za slušanje):

- proveri prvo bitno postavljene hipoteze koje se odnose na vrstu, sadržaj i strukturu usmenog teksta;
- razume bitne elemente sadržaja usmenog teksta u zavisnosti od cilja slušanja.

Monološka izlaganja

– uz eventualnu prethodnu pripremu, prati jasno strukturisana izlaganja o aktuelnim temama iz sfere sopstvenog interesovanja ili struke u kojima se koristi standardni jezik.

Mediji: informativne emisije

– razume opšti smisao i bitne pojedinosti informativnih radijskih i televizijskih emisija o aktuelnim temama u kojima se koristi standardni govor;

Mediji: zabavne emisije

– prati filmove, serije i različite druge televizijske emisije u kojima se obrađuju aktuelne teme;

– razume temu i delove pesama koje sluša.

Spontana interakcija

– razume spontanu interakciju izvornih govornika u vezi sa temama iz svakodnevnog života uz otežavajuće okolnosti prirodne komunikacije (buka, šumovi itd.), pod uslovom da je govor standardan i jasno artikulisan.

Uputstva

– razume uputstva za upotrebu određenih sredstava, predmeta ili aparata, pod uslovom da ne sadrže mnogo stručnih elemenata i da je razumevanje olakšano vizuelnim sredstvima.

Strategije

– oslanjajući se na opšta znanja i iskustva, rekonstruiše nepoznato na osnovu konteksta i pamti, reproducuje i kontekstualizuje bitne elemente poruke;

– uviđa koje elemente nije u potpunosti razumeo i u vezi sa njima traži dodatna obaveštenja.

ČITANJE

Ospozobljavanje učenika za funkcionalno čitanje i razumevanje različitih, uzrasno i sadržajno primerenih vrsta tekstova radi informisanja, izvršavanja uputstava i ostvarenja estetskog doživljaja (čitanje radi ličnog zadovoljstva).

Učenik treba da:

Razlikovanje tekstualnih vrsta

– razlikuje frekventne i manje frekventne vrste tekstova, poznaje njihovu makro i mikro strukturu i razume njihovu svrhu i namenu.

Prepoznavanje i razumevanje tematike tekstova – nivo globalnog razumevanja

– razume pojedinačne informacije složenijih autentičnih, adaptiranih i neautentičnih tekstova, kao i njihov opšti smisao.

Globalno razumevanje u okviru specifičnih vrsta tekstova

– razume opšti smisao i pojedinačne detalje privatne korespondencije svakodnevne tematike, kao i opšti smisao i najfrekventije fraze karakteristične za poslovnu korespondenciju;

– razume glavnu nit i suštinu obrazloženja u predstavljanju nekog problema u jednostavnijim tekstovima argumentacionog tipa (npr. u novinskim kolumnama ili pismima čitalaca), ali i u drugim vrstama tekstova u kojima se javlja argumentacija;

– razume bitne elemente i opšti sadržaj ograničeno kompleksnih informativnih tekstova, uz povremeno korišćenje rečnika i priručnika ili nastavnikovu pomoć.

Prepoznavanje i razumevanje pojedinačnih informacija

– nivo selektivnog razumevanja

– ume da u poznatim i manje poznatim vrstama tekstova pronađe izvestan broj relevantnih informacija.

Razumevanje stručnih tekstova

– razume nešto duža uputstva o načinu upotrebe tehničkih i drugih aparata, pisana jasnim jezikom, potkrepljena primerima konkretnе upotrebe i / ili ilustracijama;

– ume da prati specijalizovane publikacije i izvan svog područja aktivnosti, koristeći povremeno rečnik ili neko drugo pomoćno sredstvo.

Razumevanje književnog teksta

– razume jednostavnije savremene literarne tekstove pisane uobičajenom i stilski nespecifikovanom leksikom, uz povremenu pomoć nastavnika ili konsultovanje rečnika / priručnika.

GOVOR

Ospozobljavanje učenika za kratko monološko izlaganje i za učešće u dijalogu na stranom jeziku.

Učenik treba da:

Monološko izlaganje

Opisivanje

– opisuje i izveštava o događajima i iskustvima, služeći se širim fondom izraza koje vešto primenjuje;

– ispriča priču ili iznese neki opis jednostavnim „listanjem” i ređanjem elemenata.

Argumentovanje

- argumentuje stavove i mišljenja tako da ga sagovornik, bez poteškoća i gotovo tokom celog izlaganja, razume;
- u izlaganju naglasi bitne činjnice nekog događaja iz ličnog iskustva, ukratko ih obrazloži i objasni svoje mišljenje.

Izlaganje pred publikom

- je u stanju da posle kraće prezentacije odgovori, na neposredna pitanja koja se nadovezuju, pod uslovom da se mogu ponoviti;

Interakcija

Razumevanje izvornog govornika

- dovoljno dobro razume sagovornika kako bi se, bez preteranog napora, snalazio u uobičajenim situacijama.

Neformalni razgovor (između prijatelja)

- na učitiv način izražava svoja uverenja, stavove, slaganja i neslaganja;
- predlaže i reaguje na predloge;
- prati diskusije/razgovore određenog trajanja, pod uslovom da se govori razgovetno i standardnim jezikom.

Formalna komunikacija

- učestvuje u jednoj uobičajenoj formalnoj diskusiji o poznatim temama na standardnom jeziku i ako sagovornik govori razgovetno, gde obično dolazi do razmene informacija, dobijanja uputstava ili razrešavanja nekih praktičnih problema;
- prati promene tema u nekoj formalnoj diskusiji o poznatim temama iz domena interesovanja ili struke, ukoliko se razgovor vodi polako i razgovetno;
- se snalazi u neuobičajenim situacijama na javnom mestu, u prodavnici, pošti ili banci (npr. zahtevati zamenu neke neispravne robe ili proizvoda);
- traži i dobije dodatna obaveštenja.

Intervjuisanje

- preuzme izvesnu inicijativu tokom konsultacije ili razgovora (pokretanje nove teme), ali u priličnoj meri ostaje zavisan od interaktivnog delovanja samog sagovornika.

PISANJE

Ospozobljavanje učenika za pisanje kraćih tekstova različitog sadržaja

Učenik treba da:

Tema

- da precizno opiše aktuelna dešavanja, neki stvarni ili izmišljeni dogadaj;
- piše jasno strukturisane tekstove iz oblasti ličnog interesovanja.

Tekstualne vrste i dužine

- piše formalne i neformalne tekstove (do 100 reči);
- parafrazira i rezimira tekstove o temama u vezi sa svakodnevnim životom, razonodom, putovanjima, aktuelnim dešavanjima i svog domena interesovanja i obrazlaže svoje stavove.

Leksika i komunikativne funkcije

- iskazuje dobro vladanje leksikom na višem nivou iz privatnog domena, kao i u vezi sa specifičnim temama za određene školske predmete, ali dolazi povremeno do grešaka kada se radi o izražavanju misli i ideja;
- opisuje svoje utiske upotrebljavajući jednostavne izraze, daje duži i precizan opis svakodnevnih radnji iz svog okruženja (ljudi, mesta, školsko iskustvo i slično), opisuje aktivnosti iz prošlosti i lično iskustvo;
- je u stanju da opiše svoje planove za budućnost.

SOCIOKULTURNA KOMPETENCIJA

Sticanje i ovladavanje sociokulturalnim kompetencijama neophodnim za pisanu i usmenu upotrebu jezika.

Učenik treba da:

Verbalna i neverbalna komunikacija sa predstavnicima drugih kultura

– prepoznaje i adekvatno koristi najfrekventije stilove i registre u vezi sa znanjima iz stranog jezika, ali i iz ostalih oblasti školskih znanja i životnih iskustava.

Interkulturna znanja i aktivnosti

– gradi sopstveni identitet kao interkulturna ličnost, jačajući svest o vrednosti različitih kultura i razvijajući sposobnost za integriranje interkulturnih iskustava u sopstveni kulturni model ponašanja i verovanja.

MEDIJACIJA I PREVOĐENJE

U situaciji kada posreduje između osoba (vršnjaka i odraslih) koje ne mogu da se sporazumevaju, u neformalnim situacijama, sažimajući i delom prevodeći, učenik treba da:

Usmena medijacija

– prepričava sadržaj kratkog autentičnog teksta audio ili vizuelnog zapisa i kraće interakcije na L2;
– sažima sadržaj kraćeg adaptiranog pisanih ili usmenih teksta, sa L2 na L1 i L1 na L2, prilagođavajući ga sagovorniku.

Pisana medijacija i prevodenje

– pisano prenosi poruke na L2 ili na L1 (na osnovu podsticaja na suprotnom jeziku dodajući, po potrebi, objašnjenja i obaveštenja);
– koristi rečnike, posebno jednojezične, za pisano prenošenje poruka uz konsultacije se sa nastavnikom;
– koristi opšta znanja iz drugih oblasti u cilju što uspešnijeg pisanih prevodenja sa L2 na L1 kraćih adaptiranih tesktova uz upotrebu rečnika, prateće literature i informacionih tehnologija.

GRAMATIČKI SADRŽAJI

Preporučuje se da se u trećem razredu obnove svi gramatički sadržaji koji su se obradivali tokom desetogodišnjeg učenja stranog jezika, sistematizuju i da se prošire u onolikoj meri koja je neophodna za ostvarivanje zadataka programa po veštinama, odnosno zahteva jezičkog nivoa prema Zajedničkom evropskom okviru za žive jezike (A2.2 na produktivnom, odnosno B1.1 na receptivnom nivou).

NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA

Svrha učenja stranog jezika u srednjim stručnim školama je ovladavanje jezikom struke, i to u onolikoj meri koja je neophodna da se jezik koristi radi informisanosti i sposobljenosti za jednostavnu komunikaciju u usmenom i pisanim obliku na stranom jeziku. Taj segment nastave stranog jezika koji se progresivno uvećava od 20 do 50% tokom četvorogodišnjeg obrazovanja mora da bude jasno definisan i u skladu sa ishodima vezanim za kvalifikacije struke. Neophodno je da stručna tematika koja se obrađuje na stranom jeziku prati ishode pojedinih stručnih predmeta i bude u korelaciji sa njima. Realizacija nastave jezika struke se mnogo više ogleda u razvijanju receptivnih veština nego produktivnih jer je svrha učenja stranog jezika, u prvoj liniji, usmerena na to da se učenici sposobne da prate određenu stručnu literaturu u cilju informisanja, praćenja inovacija i dostignuća u oblasti struke, usavršavanja i napredovanja.

Stoga je spektar tekstova koji se preporučuju veliki: šematski prikazi, uputstva o primeni aparata, instrumenata ili pak materijala, hemikalija, recepti, deklaracije, kraći stručni tekstovi čiji je sadržaj relevantan za tematske sadržaje stručnih predmeta, izveštaji, katalozi, programi sajamskih aktivnosti i sl. Veoma je bitno u radu sa takvim tekstovima odrediti dobru didaktičku podršku. Dobro osmišljeni nalozi upućuju na to da određene tekstove, u zavisnosti od težine i važnosti informacija koje oni nose, treba razumeti globalno, selektivno ili pak detaljno. Produktivne veštine treba ograničiti na strogo funkcionalnu primenu realnu za zahteve struke. To podrazumeva pisanje kratkih poruka, mejlova u okviru poslovne komunikacije (porudžbenice, reklamacije, zahtevi, molbe) i vođenje usmene

komunikacije koja omogućava sporazumevanje na osnovnom nivou bilo u direktnom kontaktu sa sagovornikom ili u telefonskom razgovoru.

Oblici nastave

Predmet se realizuje kroz sledeće oblike nastave:

- komunikativna nastava stranih jezika uz primenu oblika rada u grupama i parovima, dodatnih sredstava u nastavi (AV materijali, IT, igre, autentični materijali, itd.), kao i uz primenu principa nastave zasnovane na složenim zadacima koji ne moraju biti isključivo jezičke prirode (task– based language teaching; enseñanza por tareas, handlungsorientierter FSU).

Mesto realizacije nastave

- Nastava se realizuje u učionici ili odgovarajućem kabinetu.

Preporuke za realizaciju nastave

- Slušanje i reagovanje na naloge i/ili zadatke u vezi sa tekstrom namenjenim razvoju i proveri razumevanja govora;
- Rad u parovima, malim i velikim grupama (mini– dijalozi, igra po uogama, simulacije itd.);
- Aktivnosti (izrada panoa, prezentacija, zidnih novina, postera za učionicu, organizacija tematskih večeri i sl.);
- Debate i diskusije primerene uzrastu (debate predstavljaju unapred pripremljene argumentovane monologe sa ograničenim trajanjem, dok su diskusije spontanije i nepripremljene interakcije na određenu temu);
- Obimniji projekti koji se rade u učionici i van nje u trajanju od nekoliko nedelja do čitavog polugodišta uz konkretno vidljive i merljive proizvode i rezultate;
- Gramatička građa dobija svoj smisao tek kada se dovede u vezu sa datim komunikativnim funkcijama i temama, i to u sklopu jezičkih aktivnosti razumevanja (usmenog) govora i pisanog teksta, usmenog i pismenog izražavanja i medijacije;
- Polazište za posmatranje i uvežbavanje jezičkih zakonitosti jesu usmeni i pisani tekstovi različitih vrsta, dužine i stepena težine; koriste se, takođe, izolovani iskazi, pod uslovom da su kontekstualizovani i da imaju komunikativnu vrednost;
- Planirana su dva pisma zadatka godišnje.

KORELACIJA SA DRUGIM PREDMETIMA

Maternji jezik, istorija, istorija umetnosti, muzičko i likovno obrazovanje i stručni predmeti.

PRVI STRANI JEZIK

(za obrazovne profile u četvorogodišnjem trajanju)

– 2 časa nedeljno –

ZAJEDNIČKI DEO PROGRAMA

Ciljevi predmeta

- Ovladavanje komunikativnim veštinama i razvijanje sposobnosti i metoda učenja stranog jezika;
- Razvijanje saznajnih i intelektualnih sposobnosti učenika, njegovih humanističkih, moralnih i estetskih stavova;
- Razvijanje opštih i specifičnih strategija učenja i kritičkog mišljenja;
- Razvijanje sposobnosti za samostalno, autonomno učenje, traženje, selekciju i sintezu informacija do kojih se dolazi samostalnim radom i pretraživanjem izvornika različitog tipa (pisani i elektronski izvori, samostalna istraživanja na terenu, intervju itd.);
- Sticanje pozitivnog odnosa prema drugim jezicima i kulturama, kao i prema sopstvenom jeziku i kulturnom nasleđu, uz uvažavanje različitosti i navikavanje na otvorenost u komunikaciji, sticanje svesti i saznanja o funkcionisanju stranog i maternjeg jezika;
- Usvajanje znanja iz stranog jezika koja će učeniku/učenici omogućiti da se u usmenoj i pisanoj komunikaciji kompetentno i samosvesno sporazumeva sa ljudima iz drugih zemalja, usvoji norme verbalne i neverbalne komunikacije u skladu sa specifičnostima jezika koji uči, kao i da nastavi, u okviru formalnog obrazovanja i samostalno, učenje datog stranog jezika i drugih stranih jezika.

Nivoi opštih i pojedinačnih postignuća definisani su prema Zajedničkom evropskom referentnom okviru za žive jezike.

Do kraja četvrtog razreda srednje stručne škole učenik/učenica treba da savlada prvi strani jezik do nivoa B1.

Napomena: Istočemo da će stepen postignuća po jezičkim veštinama varirati, odnosno da će receptivne veštine (razumevanje govora i čitanje) biti na predviđenom nivou, dok se za produktivne veštine (govor, interakcija, medijacija i pisanje) može očekivati da budu za pola nivoa niže (na primer, B1.2 receptivno, B1.1 produktivno)

Zadaci nastave estranog jezika su da učenici:

- budu osposobljeni da u školskoj i van školskoj svakodnevni mogu pismeno i usmeno da ostvare svoje namere, diferencirano i shodno situaciji;
- produbljuju i proširuju komunikativne sposobnosti i postavljaju osnove za to da strani jezik koriste i posle završetka svog obrazovanja, funkcionalno, za studije, u budućem poslu ili daljem obrazovanju;
- steknu uvid u jezičku stvarnost i budu osposobljeni da uoče kontraste i vrše porđenja u odnosu na sopsvenu stvarnost;
- upoznaju tekstove koji su pogodni za praćenje informacija i inovacija u struci;
- budu osposobljeni da se u usmenoj i pisanoj komunikaciji kompetentno i samosvesno sporazumevaju sa ljudima iz drugih zemalja, usvajaju norme verbalne i neverbalne komunikacije u skladu sa specifičnostima jezika koji uče, kao i da nastave, u okviru formalnog obrazovanja i samostalno, učenje drugog i trećeg estranog jezika;
- izgrađuju i unapređuju individualne afinitete prema višejezičnosti.
- u okviru ili izvan škole aktivno se nađu u situacijama sa ljudima koji govore drugi jezik i koji su iz druge kulture.

TEMATSKE OBLASTI

Napomena: Tematske oblasti se prožimaju i iste su u sva četiri razreda. Autori udžbenika i nastavnici obraduju ih u skladu sa interesovanjima učenika i aktualnim zbivanjima u svetu.

- Svakodnevni život (organizacija vremena, poslova, slobodno vreme);
- Svet rada (perspektive i obrazovni sistemi);
- Generacijske razlike, vršnjačke i druge socijalne grupe; rodna ravnopravnost;
- Interesantne životne priče i događaji;
- Živi svet i zaštita čovekove okoline;
- Naučna dostignuća, moderne tehnologije i svet kompjutera (rasprostranjenost, primena, korist i negativne strane);
- Mediji i komunikacija;
- Hrana i zdravlje (navike u ishrani, karakteristična jela i pića u zemljama sveta);
- Potrošačko društvo;
- Sportovi i sportske manifestacije;
- Poznati gradovi i njihove znamenitosti, regioni i zemlje u kojima se govori ciljni jezik;
- Evropa i zajednički život naroda;
- Regionalne specifičnosti jezika (dijalekti, narečja);
- Život i dela slavnih ljudi (iz sveta nauke, kulture, sporta, muzike i drugo);
- Jezika struke (proces rada, materijal i alat za rad, organizacija i proces rada, praćenje novina u oblasti struke, ljudski resursi, opisi poslova, odgovornosti i obaveze, mere zaštite i očuvanja okoline, poslovna komunikacija).

KOMUNIKATIVNE FUNKCIJE

Napomena: Komunikativne funkcije se prožimaju i iste su u sva četiri razreda. One se iz godine u godinu usložnjavaju prateći progresiju vokabulara, jezičkih struktura i ostalih kompetencija.

- Predstavljanje sebe i drugih
- Pozdravljanje (sastajanje, rastanak; formalno, neformalno, specifično po regionima)

- Identifikacija i imenovanje osoba, objekata, boja, brojeva itd.)
- Davanje jednostavnih uputstava i komandi
- Izražavanje molbi i zahvalnosti
- Izražavanje izvinjenja
- Izražavanje potvrde i negiranje
- Izražavanje dopadanja i nedopadanja
- Izražavanje fizičkih senzacija i potreba
- Iskazivanje prostornih i vremenskih odnosa
- Davanje i traženje informacija i obaveštenja
- Opisivanje i upoređivanje lica i predmeta
- Izricanje zabrane i reagovanje na zabranu
- Izražavanje pripadanja i posedovanja
- Skretanje pažnje
- Traženje mišljenja i izražavanje slaganja i neslaganja
- Traženje i davanje dozvole
- Iskazivanje čestitki
- Iskazivanje preporuke
- Izražavanje hitnosti i obaveznosti
- Iskazivanje sumnje i nesigurnosti

OBJAŠNjENjE PROGRAMA

Slušanje

Razumevanje govora je jezička aktivnost dekodiranja doslovog i implicitnog značenja usmenog teksta; pored sposobnosti da razaznaje fonološke i leksičke jedinice i smisalne celine na jeziku koji uči, da bi uspešno ostvario razumevanje učenik treba da posede i sledeće kompetencije: diskurzivnu (o vrstama i karakteristikama tekstova i kanala prenošenja poruka), referencijalnu (o temama o kojima je reč) i sociokulturalnu (u vezi sa komunikativnim situacijama, različitim načinima formulisanja određenih govornih funkcija i dr.).

Težina zadataka u vezi sa razumevanjem govora zavisi od više činilaca: od ličnih osobina i sposobnosti onoga ko sluša, uključujući i njegov kapacitet kognitivne obrade, od njegove motivacije i razloga zbog kojih sluša dati usmeni tekst, od osobina onoga ko govori, od namera s kojima govori, od konteksta i okolnosti – povoljnih i nepovoljnih – u kojima se slušanje i razumevanje ostvaruju, od karakteristika i vrste teksta koji se sluša, itd.

Progresija (od lakšeg ka težem, od prostijeg ka složenijem) za ovu jezičku aktivnost u okviru Nastavnog programa predviđena je, stoga, na više ravni. Posebno su relevantne sledeće:

- prisustvo/odsustvo vizuelnih elemenata (na primer, lakšim za razumevanje smatraju se oni usmeni tekstovi koji su praćeni vizuelnim elementima zbog obilja kontekstualnih informacija koje se automatski upisuju u dugotrajnu memoriju, ostavljajući pažnji mogućnost da se usredredi na druge pojedinosti);
- dužina usmenog teksta;
- brzina govora;
- jasnost izgovora i eventualna odstupanja od standardnog govora;
- poznavanje teme;
- mogućnost/nemogućnost ponovnog slušanja i drugo.

U vezi sa tim, korisne su sledeće terminološke napomene:

- kategorije naslovljene Audio i video materijali podrazumevaju sve vrste snimaka (DVD, CD, materijali sa Interneta) raznih usmenih diskurzivnih formi, uključujući i pesme, tekstove pisane da bi se čitali ili izgovarali i sl, koji se mogu preslušavati više puta;
- kategorije naslovljene Monološka izlaganja, Mediji (informativne i zabavne emisije), Spontana interakcija, Uputstva, podrazumevaju snimke neformalnih, poluformalnih i formalnih komunikativnih

situacija u kojima slušalac dekodira rečeno u realnom vremenu, to jest bez mogućnosti preslušavanja/ponovnog pregleda audio i video materijala, kao i realne situacije kojima prisustvuje uživo u svojstvu posmatrača, gledaoca ili slušaoca (predavanja, filmovi, pozorišne predstave i sl.).

Čitanje

Čitanje ili razumevanje pisanog teksta spada u tzv. vizuelne receptivne jezičke veštine. Tom prilikom čitalac prima i obrađuje tj. dekodira pisani tekst jednog ili više autora i pronalazi njegovo značenje. Tokom čitanja neophodno je uzeti u obzir određene faktore koji utiču na proces čitanja, a to su karakteristike čitalaca, njihovi interesi i motivacija kao i namere, karakteristike teksta koji se čita, strategije koje čitaoci koriste, kao i zahtevi situacije u kojoj se čita.

Na osnovu namere čitaoca razlikujemo sledeće vrste vizuelne recepcije:

- čitanje radi usmeravanja;
- čitanje radi informisanosti;
- čitanje radi praćenja uputstava;
- čitanje radi zadovoljstva.

Tokom čitanja razlikujemo i nivo stepena razumevanja, tako da čitamo da bismo razumeli:

- globalnu informaciju;
- posebnu informaciju,
- potpunu informaciju;
- skriveno značenje određene poruke.

Na osnovu ovih pokazatelja program sadrži delove koji, iz razreda u razred, ukazuju na progresiju u domenu dužine teksta, količine informacija i nivoa prepoznatljivosti i razumljivosti i primeni različitih strategija čitanja. U skladu sa tim, gradirani su po nivoima sledeći delovi programa:

- razlikovanje tekstualnih vrsta;
- prepoznavanje i razumevanje tematike – nivo globalnog razumevanja;
- globalno razumevanje u okviru specifičnih tekstova;
- prepoznavanje i razumevanje pojedinačnih informacija – nivo selektivnog razumevanja;
- razumevanje stručnih tekstova;
- razumevanje književnih tekstova.

Pisanje

Pisana produkcija podrazumeva sposobnost učenika da u pisanom obliku opiše događaje, osećanja i reakcije, prenese poruke i izrazi stavove, kao i da rezimira sadržaj različitih poruka (iz medija, književnih i umetničkih tekstova itd.), vodi beleške, sačini prezentacije, eseje i slično.

Težina zadataka u vezi sa pisanom produkcijom zavisi od sledećih činilaca: poznавања leksike i nivoa komunikativne kompetencije, kapaciteta kognitivne obrade, motivacije, sposobnosti prenošenja poruke u koherentne i povezane celine teksta.

Progresija označava proces koji podrazumeva usvajanje strategija i jezičkih struktura od lakšeg ka težem i od prostijeg ka složenijem. Svaki viši jezički nivo podrazumeva ciklično ponavljanje prethodno usvojenih elemenata, uz nadogradnju koja sadrži složenije jezičke strukture, leksiku i komunikativne sposobnosti. Za ovu jezičku aktivnost u okviru Nastavnog programa predviđena je progresija na više ravnih. Posebno su relevantne sledeće:

- teme (učenikova svakodnevница i okruženje, lično interesovanje, aktuelni događaji i razni aspekti iz društveno – kulturnog konteksta kao i teme u vezi sa različitim nastavnim predmetima);
- tekstualne vrste i dužina teksta (formalni i neformalni tekstovi, rezimiranje, parafrasiranje, eseji, lične beleške);
- beleške u vezi sa predavanjima, novinskim člancima i slično;
- leksika i komunikativne funkcije (sposobnost učenika da ostvari različite funkcionalne aspekte kao što su opisivanje ljudi i događaja u različitim vremenskim kontekstima, da izrazi prepostavke, sumnju, zahvalnost i slično u domenima kao što su privatni, javni, obrazovni i stručni).

Govor

Govor kao produktivna veština posmatra se sa dva aspekta, i to u zavisnosti od toga da li je u funkciji monološkog izlaganja teksta, pri čemu govornik saopštava, obaveštava, prezentuje ili drži predavanje jednoj ili više osoba, ili je u funkciji interakcije, kada se razmenjuju informacije između dva ili više sagovornika sa određenim ciljem, poštujući princip saradnje tokom dijaloga.

Aktivnosti monološke gorone produkcije su:

- javno obraćanje putem razglosa (sapoštenja, davanje uputstava i informacija);
- izlaganje pred publikom (javni govor, predavanja, prezentacije raznih proizvoda, reportaže, izveštavanje i komentari o nekim kulturnim događajima i sl.)

Ove aktivnosti se mogu realizovati na različite načine i to:

- čitanjem pisanog teksta pred publikom;
- spontanim izlaganjem ili izlaganjem uz pomoć vizuelne podrške u vidu tabela, dijagrama, crteža i dr.
- realizacijom uvežbane uloge ili pevanjem.

Zato je u programu i opisan, iz razreda u razred, razvoj sposobnosti opštег monološkog izlaganja koje se ogleda kroz opisivanje, argumentovanje i izlaganje pred publikom.

Interakcija podrazumeva stalnu primenu i smenjivanje receptivnih i produktivnih strategija, kao i kognitivnih i diskurzivnih strategija (uzimanje i davanje reči, dogovaranje, usaglašavanje, predlaganje rešenja, rezimiranje, ublažavanje ili zaobilaznje nesporazuma ili posredovanje u nesporazumu) koje su u funkciji što uspešnijeg ostvarivanja interakcije. Interakcija se može realizovati kroz niz aktivnosti, na primer: razmenu informacija, spontanu konverzaciju, neformalnu ili formalnu diskusiju, debatu, intervju ili pregovaranje, zajedničko planiranje i saradnju.

Stoga se i u programu, iz razreda u razred, prati razvoj veštine govora u interakciji kroz sledeće aktivnosti:

- razumevanje izvornog govornika;
- neformalni razgovor;
- formalna diskusija;
- funkcionalna saradnja;
- intervjuisanje.

Sociokulturna kompetencija i medijacija

Sociokulturna kompetencija i medijacija predstavljaju skup teorijskih znanja (kompetencija) koja se primenjuju u nizu jezičkih aktivnosti u dva osnovna jezička medijuma (pisanom i usmenom) i uz primenu svih drugih jezičkih aktivnosti (razumevanje govora, govor i interakcija, pisanje i razumevanje pisanog teksta). Dakle, predstavljaju veoma složene kategorije koje su prisutne u svim aspektima nastavnog procesa i procesa učenja.

Sociokulturna kompetencija predstavlja skup znanja o svetu uopšte, kao i o sličnostima i razlikama između kulturnih modela i komunikativnih uzusa sopstvene gorone zajednice učenika i zajednice/zajednica čiji jezik uči. Ta znanja se, u zavisnosti od nivoa opštih jezičkih kompetencija, kreću od poznavanja osnovnih komunikativnih principa u svakodnevnoj komunikaciji (osnovni funkcionalni stilovi i registri), do poznavanja karakteristika različitih domena jezičke upotrebe (privatni, profesionalni, obrazovni i administrativni), paralingvističkih elemenata, i elemenata kulutre/kultura zajednica čiji jezik uči. Navedena znanja potrebna su kompetentnu, uspešnu komunikaciju u konkretnim komunikativnim aktivnostima na ciljnem jeziku. Poseban aspekt sociokulture kompetencije predstavlja interkulturna kompetencija, koja podrazumeva razvoj svesti o drugom i drugaćijem, poznavanje i razumevanje sličnosti i razlika između svetova, odnosno govornih zajednica, u kojima se učenik kreće (kako u L1 – maternji jezik, tako i u L2 – prvi strani jezik, L3 – drugi strani jezik, itd.). Interkulturna kompetencija takođe podrazumeva i razvijanje tolerancije i pozitivnog stava prema individualnim i kolektivnim karakteristikama govornika drugih jezika, pripadnika drugih kulturak koje se u manjoj ili većoj meri razlikuju od njegove sopstvene, to jest, razvoj interkulturne ličnosti, kroz jačanje svesti o vrednosti različitih kultura i razvijanje sposobnosti za integrisanje interkulturnih iskustava u sopstveni kulturni model ponašanja i verovanja.

Medijacija predstavlja aktivnost u okviru koje učenik ne izražava sopstveno mišljenje već funkcioniše kao posrednik između osoba koje nisu u stanju da se direktno sporazumevaju. Medijacija može biti

usmena i pisana, i uključuje sažimanje i rezimiranje teksta (na L1 ili na L2) i prevodenje. Prevodenje se u ovom programu tretira kao posebna jezička aktivnost koja nikako ne treba da se koristi kao tehnika za usvajanje bilo kog aspekta ciljnog jezika predviđenog komunikativnom nastavom.

Prevodenje podrazumeva razvoj znanja i veština korišćenja pomoćnih sredstava (rečnika, priručnika, informacionih tehnologija, itd.) i sposobnost iznalaženja strukturalnih i jezičkih ekvivalenta između jezika sa koga se prevodi i jezika na koji se prevodi.

Uputstvo za tumačenje gramatičkih sadržaja

Nastava gramatike, s nastavom i usvajanjem leksičke i drugih aspekata stranog jezika, predstavlja jedan od preduslova ovladavanja stranim jezikom. Usvajanje gramatike podrazumeva formiranje gramatičkih pojmoveva i gramatičke strukture govora kod učenika, izučavanje gramatičkih pojava, formiranje navika i umenja u oblasti gramatičke analize i primene gramatičkih znanja, kao prilog izgrađivanju i unapređivanju kulture govora.

Gramatičke pojave treba posmatrati sa funkcionalnog aspekta tj. od značenja prema sredstvima za njegovo izražavanje (funkcionalni pristup). U procesu nastave stranog jezika u što većoj meri treba uključivati one gramatičke kategorije koje su tipične i neophodne za svakodnevni govor i komunikaciju, i to kroz raznovrsne modele, primenom osnovnih pravila i njihovim kombinovanjem. Treba težiti ka tome da se gramatika usvaja i receptivno i produktivno, kroz sve vidove govornih aktivnosti (slušanje, čitanje, govorenje i pisanje, kao i prevodenje), na svim nivoima učenja stranog jezika, u ovom slučaju u svim tipovima gimnazije, prema jasno utvrđenim ciljevima i zadacima, standardima i ishodima nastave stranih jezika.

Gramatičke kategorije su razvrstane u skladu sa Evropskim referentnim okvirom za žive jezike za svaki jezički nivo (od nivoa A2.2 do nivoa B2.1) koji podrazumeva progresiju jezičkih struktura prema komunikativnim ciljevima: od prostijeg ka složenijem i od receptivnog ka produktivnom. Svaki viši jezički nivo podrazumeva gramatičke sadržaje prethodnih jezičkih nivoa. Cikličnim ponavljanjem prethodno usvojenih elemenata, nadogradiju se složenije gramatičke strukture. Nastavnik ima slobodu da izdvoji gramatičke strukture koje će ciklično ponavljati u skladu sa postignućima učenika kao i potrebama nastavnog konteksta.

Glavni cilj nastave stranog jezika jeste razvijanje komunikativne kompetencije na određenom jezičkom nivou, u skladu sa statusom jeziku i godinom učenja. S tim u vezi, uz određene gramatičke kategorije stoji napomena da se usvajaju receptivno, dok se druge usvajaju produktivno.

II RAZRED

– deseta godina učenja – (2 časa nedeljno)

Operativni zadaci na nivou jezičkih veština

SLUŠANJE

Ospozobljavanje učenika za razumevanje usmenog govora.

Učenik treba da:

Govor u učionici

– u potpunosti razume i reaguje na usmene poruke u vezi sa uobičajenim i novim aktivnostima na času.

Audio i video materijali: globalno razumevanje

– posle prvog slušanja određenog nepoznatog usmenog teksta (približnog trajanja oko 5 minuta), u zavisnosti od stepena poznavanja teme i konteksta, postavi hipoteze u vezi sa:

– vrstom usmenog teksta koji sluša, npr. obaveštenja, uputstva i upozorenja, anketiranje prolaznika i drugo;

– brojem sagovornika, njihovim statusom i namerama;

– opštim sadržajem datog usmenog teksta usmeravajući pažnju na relevantne jezičke i nejezičke elemente (ključne reči, intonaciju, govor tela i dr.).

Audio/video materijali: detaljno/selektivno razumevanje

– posle drugog i po potrebi narednih slušanja (u zavisnosti od težine teksta i naloga za slušanje):

- proveri prvo bitno postavljene hipoteze koje se odnose na vrstu i sadržaj usmenog teksta, na status, namere i međusobne odnose sagovornika;
- razume najbitnije elemente sadržaja usmenog teksta u zavisnosti od cilja slušanja.

Monološka izlaganja

- uz eventualnu prethodnu pripremu, prati izlaganja o poznatim temama u kojima se koristi standardni jezik i razgovetan izgovor.

Mediji: informativne emisije

- razume opšti smisao i bitne pojedinosti informativnih radijskih i televizijskih emisija o poznatim temama, u kojima se koristi standardni govor i razgovetan izgovor;
- prati različite televizijske emisije informativnog karaktera (dokumentarci, intervjuji, diskusije, reportaže) u kojima se obrađuju relativno poznate teme;
- razume opšti sadržaj reklamnih poruka i radio emisija (do 12 minuta) o temama iz svakodnevnog života i života mladih.

Mediji: zabavne emisije

- prati filmove, serije i različite druge televizijske emisije u kojima se obrađuju relativno poznate teme;
- razume temu i delove pesama koje sluša.

Spontana interakcija

- razume fraze i rečenice nastale u spontanoj interakciji u vezi sa poznatim situacijama, uz otežavajuće okolnosti prirodne komunikacije (buka na ulici, telefonski razgovori, intervju licem u lice, telefonskim putem, preko skajpa itd.).

Strategije

- oslanjajući se na opšta znanja i iskustva, rekonstruiše nepoznato na osnovu konteksta i pamti, reproducuje i kontekstualizuje bitne elemente poruke;
- oslanjajući se na svoja jezička znanja, postavlja i proverava hipoteze o jezičkim formama;
- uviđa koje elemente nije u potpunosti razumeo i u vezi sa njima traži dodatna obaveštenja.

ČITANJE

Ospozljavanje učenika za funkcionalno čitanje i razumevanje različitih, uzrasno i sadržajno primerenih vrsta tekstova radi informisanja, izvršavanja uputstava i ostvarenja estetskog doživljaja (čitanje radi ličnog zadovoljstva).

Učenik treba da:

Razlikovanje tekstualnih vrsta

- uočava i prepozna razliku u strukturi i sadržaju tekstualnih vrsta koje koristi u privatnom i školskom domenu.

Prepoznavanje i razumevanje tematike tekstova – nivo

globalnog razumevanja

- razume pojedinačne informacije dužih autentičnih, adaptiranih i neautentičnih tekstova, kao i njihov opšti smisao;
- razume tekstove dužine do 200 reči o konkretnim temama iz oblasti neposrednog interesovanja (porodični život, svakodnevica, škola, posao, slobodno vreme, dnevni događaji), izvodeći zaključke o nepoznatim značenjima na osnovu konteksta, jezičkih znanja i drugih predznanja.

Globalno razumevanje u okviru specifičnih tekstova

- razume celinu i pojedinačne delove obaveštenja i upozorenja na javnim mestima;
- razume opise događaja, osećanja, namera u meri koja mu omogućuje redovnu prepisku s prijateljima i poznanicima;
- razume glavnu nit argumentacije u predstavljanju nekog problema, čak i ako ne razume svaki pojedinačni detalj;
- razume suštinske informacije iz nekog informativnog teksta (npr. vesti, izveštaja, biografije), napisanog jednostavnim stilom, na relativno poznate teme.

Prepoznavanje i razumevanje pojedinačnih informacija

– nivo selektivnog razumevanja

- ume da u uobičajenim pisanim dokumentima (pismima, prospektima, obaveštenja) pronađe i razume veći broj relevantnih informacija.

Razumevanje stručnih tekstova

- razume jednostavna uputstva i savetodavne tekstove ukoliko su pisani jasnim jezikom i/ili praćeni vizuelnim elementima, bez velikog broja stručnih izraza;
- razume kraće tekstove o savremenoj društvenoj problematici, razaznajući autorov generalni stav ili gledište.

Razumevanje književnog teksta

- razume jednostavne literarne tekstove različitih žanrova (poeziju, prozu, dramu), ukoliko u njima nema simboličkih i intertekstualno specifičnih elemenata.

GOVOR

Ospozobljavanje učenika za kratko monološko izlaganje i za učešće u dijalogu na stranom jeziku.

Učenik treba da:

Monološko izlaganje

Opisivanje

- na jednostavan način opisuje i izveštava o različitim temama iz domena ličnih interesovanja koristeći poznate jezičke elemente (leksičke i morfosintakšičke strukture);
- opisuje ili reprodukuje, s priličnom lakoćom, sadržaj manje komplikovanih priča i opisa događaja, redajući hronološki zbivanja i koristeći određene leksičke strukture;
- opiše neki stvarni ili izmišljeni događaj i govori o nadanjima, snovima i ciljevima;
- opiše svakodnevne radnje i navike, govori o realizovanim aktivnostima kao i o pripremanju i planiranju neke buduće aktivnosti.

Argumentovanje

- argumentuje lične stavove tako da ga sagovornik bez poteškoća razume skoro tokom celog izlaganja;
- ukratko obrazloži i objasni šta misli, planira i radi.

Izlaganje pred publikom

- opisuje i izlaže o temama iz oblasti ličnog iskustva i obrazovanja ili struke, sa prethodnom pripremom i uz pomoć vizuelnih sredstava koja mu olakšavaju prezentaciju;
- odgovori na jednostavna i neposredna pitanja koja se odnose na prezentaciju, pod uslovom da se mogu ponoviti i da mu se pruži pomoć pri formulisanju odgovora;
- interpretira radnju nekog filma ili knjige.

Interakcija

Razumevanje izvornog govornika

- prati govor sagovornika kada mu se obraća razgovetno, koristeći uobičajene izraze, ali ponekad je potrebno da mu se iskazi ponove radi pojašnjenja određenih reči ili izraza.

Neformalni razgovor (između prijatelja)

- iznosi lični stav ili zatraži nečiji stav ili mišljenje o poznatim temama iz domena ličnih interesovanja i obrazovanja koristeći poznate jezičke elemente;
- snađe se u rešavanju određenog problema, npr. snalaženja u svakodnevnim situacijama, postavljajući praktična pitanja tipa: Kuda ići? Šta raditi? Kako se organizovati? (planovi za izlazak i sl.);
- prepozna temu nekog razgovora ukoliko se priča polako i razgovetno;
- izrazi slaganje ili neslaganje sa sagovornikom.

Formalna komunikacija

- prati osnovni smisao formalne diskusije o poznatim temama iz domena ličnih interesovanja, obrazovanja ili struke ako se govori standardnim jezikom i koriste poznati jezički elementi;
- izrazi lični stav, ali se teško snalazi u pokretanju rasprave;

- razmeni određene informacije i kaže svoje mišljenje o nekim praktičnim pitanjima, ukoliko se to od njega traži na direktn način, pod uslovom da mu se pomogne u formulisanju iskaza i da mu se, ako zatreba, ponove najvažniji delovi;
- snalazi se u većini situacija koje su vezi sa nekim putovanjem ili organizacijom putovanja (rezervisanje smeštaja, kupovina krata, traženje informacija od drugih putnika...).

Funkcionalna saradnja

- prati šta se govori i, ako zatreba, ponovi reči sagovornika, kako bi se uverio da su se dobro razumeli;
- prenese jednostvne i direktne informacije.

Intervjuisanje

- koristi pripremljeni upitnik za vođenje organizovanog razgovora, uz spontano postavljanje nekoliko dodatnih pitanja.

PISANjE

Ospozobljavanje učenika za pisanje kraćih tekstova različitog sadržaja.

Učenik treba da:

Teme

- piše na razložan i jasan način o raznovrsnim temama iz svog područja interesovanja i okruženja;
- u jednostavnom i vezanom tekstu može jasno da opiše osećanja i reakcije;
- u stanju je da opiše i rezimira video i audio poruke u vezi sa poznatim situacijama i sadržajima iz svakodnevnog života mlađih, kao i sadržaje informativnog i dokumentarnog karaktera.

Tekstualne vrste i dužina teksta

- piše kratke formalne i neformalne tekstove (do 100 reči) koristeći standardne i konvencionalne formule pisanog izražavanja (pismo, obaveštenje, poruka);
- piše beleške u vezi sa svakodnevnim potrebama i planovima;
- vodi beleške i piše lična pisma da bi tražio ili preneo informacije i da na razumljiv način piše o elementima koje smatra bitnim;
- parafrazira i rezimira tekstove o temama u vezi sa svakodnevnim životom, razonodom, putovanjima, aktuelnim dešavanjima i svojim domenom interesovanja.

Leksika i komunikativne funkcije

- iskazuje dobro vladanje elementarnom leksikom, ali dolazi do čestih grešaka kada se radi o izražavanju složenijih misli i ideja;
- opiše stvari koje su mu bliske;
- upotrebljava jednostavno i opisno izražavanje da bi kratko pričao o predmetima i stvarima koje ima i poredi ih sa drugima;
- opisuje svoje utiske upotrebljavajući jednostavne izraze, daje kraći opis svakodnevnih radnji iz svog okruženja (ljudi, mesta, školsko iskustvo i slično), opisuje aktivnosti iz prošlosti i lično iskustvo, kao i planove za budućnost;
- pravilno koristi pravopis, interpunkciju i organizaciju teksta.

SOCIOKULTURNA KOMPETENCIJA

Sticanje i ovladavanje sociokulturalnim kompetencijama neophodnim za pisanu i usmenu upotrebu jezika.

Učenik treba da:

Verbalna i neverbalna komunikacija sa predstavnicima drugih kultura

- prepoznaće i adekvatno reaguje na formalnost govorne situacije.

Interkulturna znanja i aktivnosti

- gradi sopstveni identitet kao interkulturna ličnost, jačajući svest o vrednosti različitih kultura i razvijajući sposobnost za integriranje interkulturnih iskustava u sopstveni kulturni model ponašanja i verovanja.

MEDIJACIJA I PREVOĐENjE

Ospozljavanje učenika za posredovanje između osoba radi sporazumevanja.

Učenik treba da:

Usmena medijacija

- priprečava sadržaj dužeg adaptiranog teksta, audio ili video zapisa i kraće interakcije na L2;
- sažima sadržaj kratkog adaptiranog pisanog ili usmenog teksta, sa L2 na L1 i sa L1 na L2, prilagođavajući ga sagovorniku.

Pisana medijacija i prevodenje

- pisano prenosi poruke na L2 ili na L1 (na osnovu podsticaja na suprotnom jeziku) dodajući, po potrebi, objašnjenja i obaveštenja);
- koristi dvojezične rečnike za pisano prenošenje poruka uz konsultacije sa nastavnikom;
- koristi opšta znanja iz drugih oblasti u cilju što uspešnijeg pisanog prevodenja sa L2 na L1 kraćih adaptiranih tesktova uz upotrebu rečnika, prateće literature i informacionih tehnologija.

GRAMATIČKI SADRŽAJI

ENGLESKI JEZIK

Cilj učenja gramatičkih sadržaja je obezbeđivanje osnove za uspešnu komunikaciju na stranom jeziku. Kroz nastavu engleskog jezika kontinuirano se obnavljaju jezičke strukture obrađene u prethodnim razredima, ali se znanja proširuju novim upotrebama, funkcijama, značenjem. Gramatika se prezentuje u skladu sa nivoom učenja, funkcionalnom progresijom i kroz leksički kontekst. Učenici se podstiču na zaključivanje i otkrivanje pravila, a zatim primenu znanja u raznovrsnim komunikativnim situacijama.

Imenice

Rod imenica

Imenice u funkciji prideva

Saksonski genitiv

Član (upotreba i izostavljanje određenog i neodređenog člana)

Zamenice i determinatori

Pokazne zamenice

Prisvojne zamenice

Povratne zamenice

Pridevi i prilozi

Građenje, vrste, mesto u rečenici

Prilozi učestalosti

Komparativi i superlativi

Veznici

Povezivanje elemenata iste važnosti: for, and, nor, but, or, yet, so

Tvorba reči

Sufiksi za imenice koje označavaju zanimanja – er/- or, – ist, – ician

Glagoli

Obnavljanje obrađenih glagolskih vremena sa posebnim akcentom na upotrebi prošlih vremena:

Past Simple, Past Continuous, Present Perfect, Past Perfect, Present Perfect Continuous

Used to/would za uobičajene radnje u prošlosti

Will/going to za predviđanje

Modalni glagoli (may/might; must/have to; must /mustn't/needn't)

Pasivni glagolski oblici i konstrukcije

Predlozi

Breme, mesto i kretanje

Predlozi posle imenica (npr. reason for, difference between)

Predlozi posle glagola (npr. talk to, look at)

Frazalni glagoli sa on, off, up, down... (npr. go on, turn on/off, turn up/down ...)

Rečenica

Red reči u rečenici

Pitanja (WH– questions, Tag questions)

Pogodbene rečenice (potencijalne, irealne)

Neupravni govor (sa i bez slaganja vremena)

ITALIJANSKI JEZIK

Imenice

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda

Vlastite i zajedničke imenice, odgovarajući rod i broj sa determinativom

Sistemski prikaz morfoloških karakteristika

Član

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda

Sistematisacija upotrebe određenog i neodređenog člana

Partitivni član (articolo partitivo)

Zamenice

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda

Lične zamenice (pronomi personali)

Naglašene lične zamenice

Naglašene lične zamenice u službi direktnog objekta (complemento oggetto) i indirektnog objekta (complemento di termine)

Nenaglašene lične zamenice u paru (pronomi personali accoppiati)

Prisvojne zamenice (pronomi possessivi)

Pokazne zamenice (pronomi dimostrativi)

Povratne zamenice (pronomi riflessivi)

Upitne zamenice (pronomi interrogativi: chi? che?/che cosa?)

Neodređene zamenice i pridevi (niente/nulla, nessuno, qualcosa, qualcuno, qualche, alcuni)

Relativne zamenice (pronomi relativi: che, cui, il quale/la quale)

Uvođenje nove građe

Nenaglašene lične zamenice u službi direktnog objekta u složenim vremenima (pronomi diretti nei tempi composti) RECEPTIVNO

Pridevi

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda

Opisni pridevi, slaganje prideva i imenice u rodu i broju

Komparacija prideva (comparazione)

Apsolutni superlativ (superlativo assoluto)

Prisvojni pridevi (aggettivi possessivi)

Upotreba člana uz prisvojne prideve

Pokazni pridevi (aggettivi dimostrativi: questo, quello)

Naziv boja, morfološke osobnosti prideva

Glavni brojevi (numeri cardinali)

Redni brojevi (numeri ordinali)

Predlozi

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda

Prosti predlozi di, a, da, in, con, su, per, tra, fra i njihova upotreba

Predlozi dentro, fuori, sotto, sopra, davanti dietro

Glagoli

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda

Sadašnje vreme (presente indicativo)

Imperativ (imperativo). Zapovedni način za sva lica

Povratni glagoli (verbi riflessivi)

Upotreba glagola piacere

Perfekat (passato prossimo) pravilnih i nepravilnih glagola

Perfekt modalnih glagola volere, dovere, potere, sapere

Kondicional sadašnji, pravilnih i nepravilnih glagola (condizionale presente)

Futur pravilnih i nepravilnih glagola (futuro semplice)

Imperfekat (imperfetto)

Pluskvamperfekat (trapassato prossimo)

Prezent konjunktiva (congiuntivo presente) – RECEPΤIVNO

Prosti perfekat (passato remoto), tvorba i osnovna upotreba – RECEPΤIVNO.

Prilozi

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda

Osnovni prilozi bene, male, molto, poco, troppo, meno, più, priloški izrazi za određivanje vremena (prima, durante, dopo) i prostora a destra, a sinistra, dritto, davanti, dietro, sotto, sopra, su, giù

Upitni prilozi quando?, come?, perché? dove?

Gradenje priloga od prideva pomoću sufiksa mente

Rečce

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda

ci, ne

Rečenica

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda

Prosta i proširena rečenica u potvrđnom i u odričnom obliku

Upitna rečenica

Red reči u rečenici

Složena rečenica: upotreba veznika koji uvode zavisnu rečenicu (vremensku, uzročnu, relativnu, hipotetički period)

Hipotetički period: Realna pogodbena rečenica

Irealna pogodbena rečenica, sa imperfektom u protazi i apodozi

NEMAČKI JEZIK

Negacija

nirgends, nirgendwo, niemals, gar nicht, nirgendwohin, keinesfalls, keineswegs

Das war keinesfalls die richtige Antwort. Er wird keineswegs heute ankommen.

Glagoli

Kazivanje radnje i stanja u sadašnjosti, prošlosti i budućnosti

Pasiv radnje (prezent, preterit, perfekt), infinitiv pasiva sa modalnim glagolom

Odredbe kvantiteta

– Osnovni, redni, decimalni brojevi. Osnovne mere. Računske radnje. Monete.

Tausend, Million, eine Hälfte, ein Viertel, eine halbe Stunde, zwei Liter Milch, 2,40 – zwei Meter vierzig, 2,40 E – zwei Euro vierzig.

Sistematizacija kategorija kojih u maternjem jeziku nema ili se bitno razlikuju.

Infinitivne konstrukcije sa zu, um... zu, ohne... zu, statt... zu

Er beschloß gleich nach Haus zu gehen.

Ich kam früher, um mit dir zu reden. Sie verliehen das Zimmer, ohne uns zu begrüßen. Statt zu regnen, began es zu schneien.

Kazivanje pretpostavki, načina, želje, poređenja

Konjunktiv u prostoju (ne složenoj) rečenici za izražavanje želje, mogućnosti, sumnje, pretpostavki, nestvarnosti

Ewig lebe unsere Freiheit! Möge er kommen! Beinahe wärest du zu spät gekommen. Hätte er das gewußt!

Rečenica

Kondicionalne rečenice

Potencijalne rečenice

Er wäre zutrieden, wenn du kämest. Ich würde dich besuchen, wenn ich Zeit hätte.

Irealne (receptivno)

Veznik: wenn, falls

Er wäre gekommen, wenn er die Einladung bekommen hätte.

Namerne rečenice

Veznici: damit, dass

Wir gehen so früh in die Schule, damit wir alles vorbereiten. Gib acht, dass du nicht zu spät kommst.

Načinske rečenice

Veznici: indem, ohne dass, statt dass

Er betrat den Saal, indem er alle herzlichst begrüßte. Sie ging an mir vorbei, ohne dass sie mich bemerkte. Statt dass du mich abholst, gehe ich zu Fuß nach Hause.

Poredbene/komparativne rečenice (receptivno)

Veznici: wie, als, als ob

Sie ist so schön, wie man mir erzählte.

Alles endete viel besser, als ich erwarten konnte. Er sieht aus, als ob er krank sei.

Tvorba reči

Zamenički prilozi – građenje i upotreba

(Wozu, womit, woran...; dazu, damit, daran...) Woran denkst du? Ich denke immer daran.

Građenje složenica

imenica + imenica; pridjev + imenica, prefiksacija

Atomphysik, Wandtafel, Hochschule, Schnellzug, beantworten, begrüßen, unmöglich

Izvedene imenice

Wohnung, Besichtigung, Heizung usw.

Leksikografija

Struktura jednojezičnih rečnika i služenje njima.

RUSKI JEZIK

Rečenica

Rečenice sa glagolskim prilozima (On mnogo rabotal, ne poklada ruk. On vyišel, ostorožno zakryv dverь.). Izražavanje negacije. Upotreba **net**, **ne**, **ni** u rečenici.

Imenička rekcija tipa: igra v futbol, igra v šahmatы; obučenie russkomu языку; podgotovka k экзамenu i sl.

Imenice

Varijante padeških nastavaka (na leksičkom nivou): genitiv jednine na **-u** (mědu, čaю, narodu, iz lesu); genitiv množine bez nastavaka (knig, rek, gor).

Izvedene i složene imenice. Skraćenice (vuz, AN, MGU, RF i sl.).

Zamenice

Opšte zamenice: **sam**, **самый**, **любой**, **каждый**, **весь**, **всякий**...

Pridevi

Duži i kraći oblici prideva. Obavezna upotreba kraćeg oblika, u predikatu sa dopunom (Эти задания для нас просты. Эти задания простые.)

Brojevi

Redni brojevi u različitim sintakškim konstrukcijama.

Glagoli

Imperativ za 3. l. jedn. i 1. i 3. l. mn. Najčešći prefiksi kod građenja glagola i njihova uloga u promeni glagolskog vida (**sdelatъ, zagovoritъ, napisatъ, perepisatъ**).

Prošlo vreme glagola od infinitiva sa suglasničkom osnovom (**idti, vesti, nesti**).

Glagolski prilozi (obnavljanje, aktiviranje i sistematizacija).

Radni glagolski pridevi (obrada i aktiviranje njihove upotrebe).

Prilozi

Najfrekventniji modeli za građenje priloga: pridevska osnova + **O** (tih, skromno i sl.); pridevska osnova + **I** (po-russki, praktičeski i sl.).

Predlozi

Najfrekventniji predlozi čija se upotreba razlikuje u odnosu na maternji jezik (**u, okolo, vokrug, s** genitivom u odredbi mesta, **po** s dativom i lokativom u vremenskoj odredbi; **v** i **na** u odredbi mesta: robotatъ **na** zavode, učitъsya **v** universitete i sl.).

Veznici

Najfrekventniji veznici i vezničke reči (**хотя, prežde чем, чтобы; что, который, где, когда, потому что, тоже, куда, если, пока** i dr.).

Rečenični modeli

Rečenične modele predviđene programom za prvi razred i dalje primenjivati u različitim varijacijama i kombinacijama. U II razredu posebnu pažnju posvetiti, pre svega (u vidu vežbi), modelima u potvrdnom, odričnom i upitnom obliku za iskazivanje sledećih odnosa:

Subjekatsko-predikatski odnosi

Rečenice sa kratkim pridevskim oblikom u predikatu

Я был болен гриппом.

On способен к математике.

Objekatski odnosi

Rečenice sa objektom u infinitivu

Врачъ советовал мне отдохнуть.

Я уговорил товарища молчать.

Složena rečenica

Врачъ советовал мне, чтобы я отдохнул.

Я уговорил товарища, чтобы он молчал.

Prostorni odnosi

a) Rečenice sa odredbom izraženom zavisnim padežom

Я тебя буду здатъ у (около, возле) памятника.

Она живёт у своих родителей.

Мой брат работает на заводе, а сестра учится в университете.

b) Složena rečenica

Мы пошли туда, куда вела узкая тропника.

Vremenski odnosi

a) Rečenice sa odredbom izraženom zavisnim padežom

Они собираются по вечерам.

Это случилось по окончании войны.

b) Rečenice sa glagolskim prilogom

Vozvrašať domой, я vstretil tovariša.

Končiv rabotu, on poehal domой.

v) Složena rečenica

Kak tol'ko skrylošь solnce, stalo holodno.

Načinski odnosi

a) Rečenica sa glagolskim prilogom

Druzъ vozvrašališь domой veselo razgovarivaya.

On pozdorovalsя kivnuv golovoj.

b) Složena rečenica

Мы vsë sdelali tak, kak skazal učitelъ.

On okazalsя sposobnee, čem я predpolagal.

Uzročni odnosi

a) Rečenice s glagolskim prilogom

Ne nahodя nužnogo slova, on zamolčal.

Počuvstvovav golod, brat rešil poobedatъ bez menя.

b) Složena rečenica

Tak kak brat počustvoval golod, on rešil poobedatъ bez menя.

Ciljni odnosi

a) Rečenice sa odredbom u infinitivu

Matъ otpustila dočku gulaty.

Мы prišli prostitъся/чтобы prostitъся.

b) Složena rečenica

Чтобы pravilno govoritъ, nužno horošo usvoitъ grammatiku.

Ortografija

Interpunkcija – osnovna pravila.

Osnovne funkcije znakova interpunkcije.

Pisanje Ь, ъ (sistematizacija).

Leksikologija

Najčešći diminutivi imenica i prideva.

Leksički sinonimi, antonimi, homonimi. Međujezički homonimi i paronimi.

Leksikografija

Struktura jednojezičnih rečnika i služenje njima (školski jednojezični – „tolkovые“, ortografski i rečnici sinonima).

FRANCUSKI JEZIK

Imenička grupa

– Sistematizacija upotrebe determinanata: određenih, neodređenih i partitivnih članova; prisvojnih i pokaznih prideva; osnovnih, rednih i aproksimativnih brojeva; neodređenih reči; odsustva determinanata.

– Sistematizacija roda i broja imenica i prideva, mesta i poređenja prideva.

– Sistematizacija zamenica: ličnih nenaglašenih (uključujući i zamenicu on) i naglašenih; zamenica za direktni i za indirektni objekat; pokaznih i prisvojnih; upitnih i neodređenih.

Glagolska grupa

– Sistematizacija glagolskih načina i vremena: prezenta, složenog perfekta, imperfekta, pluskvamperfekta, futura prvog indikativa, kao i perifrastičnih konstrukcija: bliskog futura, bliske prošlosti, radnje u toku.

– Anteriorni futur.

- Prezent subjunktiva najfrekventnijih glagola.
- Prezent i perfekt kondicionala najfrekventnijih glagola.
- Upotreba infinitiva.
- Restrikcija sa ne... que.

Predlozi

- Sistematizacija upotrebe predloga i frekventnih predložnih izraza.
- Predlozi i složene relativne zamenice (avec lequel, pour laquelle, auquel...).
- Predlozi u glagolskim konstrukcijama.

Prilozi

- Poređenje priloga.

Modaliteti i forme rečenice

- Sistematizacija deklarativnog, interogativnog, eksklamativnog i imperativnog modaliteta.
- Sistematizacija afirmacije i negacije; aktiva i pasiva.
- Umetnuta rečenica (l'incise).

Složene rečenice

- Sistematizacija koordiniranja rečenice sa veznicima et, ou, mais, car, ni i prilozima/priloškim izrazima c'est pourquoi, donc, puis, pourtant, par contre, par conséquent, au contraire.
- Sistematizacija zavisnih rečenica sa najfekventnijim veznicima: relativnih, komparativnih, vremenskih, uzročnih, koncesivnih i opozitivnih, finalnih, hipotetičnih, rečenica sa que u funkciji objekta, kao i slaganja vremena u objekatskim rečenicama.

ŠPANSKI JEZIK

Glagolska grupa

Oblici subjunktiva: prezent

Složena rečenica

a) Zavisna rečenica u indikativu

Mientras vivíamos en Madrid, estudiaba español. ¿Crees (estás segura, piensas) que aprobaremos el examen?

Sa infinitivom (sa modalnim glagolima)

Quiero viajar. Pienso viajar mañana.

Ukazati na izražavanje uzroka (porque, por), posledice (si, para) i na smisao rečenice sa drugim češćim veznicima kad se pojave u tekstu.

b) Zavisne rečenice u subjunktivu

Upotreba subjunktva prezenta (izražavanje futura)

Subjunktiv prošlih vremena (preterito imperfecto, preterito perfecto simple, pretérito perfecto compuesto), oblici i upotreba (samo receptivno).

Kazivanje želje, volje, namere

a) subjunktivom

b) infinitivom

Me gustaría conocer a este actor. Me gustaría que tú conozcas a mi hermano. Hay que luchar contra la polución del aire y del agua. Es necesario que luchemos... ¿Qué quieren Ustedes que haga? El trabaja mucho para ayudar a sus hijos. El trabaja mucho para que sus hijos tengan una vida mejor.

Upravni i neupravni govor (potrvdne, odrične i upitne rečenice, imperativ).

Dime si/donde/cuando/quién/que...

Sabes si/ donde/cuando/quién/que...

Me puedes decir donde/cuando/quién/que...

Hipotetične rečenice (drugi tip)

Si me visitaras, te llevaría a la playa.

Glagoli ser i estar

Pasivne konstrukcije

a) ser + participio pasado

La casa fue construida en 1984.

b) pasiva refleja

Se venden libros aqu

Ortografija

Hijat i diftong

Leksikografija

Služenje dvojezičnim rečnicima.

III RAZRED

– jedanaesta godina učenja –

(2 časa nedeljno)

Operativni zadaci na nivou jezičkih veština

SLUŠANJE

Oposobljavanje učenika za razumevanje usmenog govora.

Učenik treba da:

Govor u učionici

– u potpunosti razume i reaguje na usmene poruke u vezi sa aktivnostima na času, čak i ako čas vodi nepoznata osoba, pod uslovom da je govor standardan i jasno artikulisan.

Audio i video materijali: globalno razumevanje

- posle prvog slušanja određenog nepoznatog usmenog teksta, na primer monološkog izlaganja o poznatoj temi (približnog trajanja do 6 minuta), u zavisnosti od stepena poznavanja teme i konteksta postavi hipoteze u vezi sa:
 - opštom temom i sadržajem datog usmenog teksta usmeravajući pažnju na relevantne jezičke i nejezičke elemente (ključne reči, intonaciju, govor tela i dr.);
 - strukturom izlaganja.

Audio/video materijali: detaljno/selektivno razumevanje

- posle drugog i po potrebi trećeg slušanja (u zavisnosti od složenosti teksta i naloga za slušanje):
- proveri prvobitno postavljene hipoteze koje se odnose na vrstu, sadržaj i strukturu usmenog teksta;
- razume sve bitne elemente sadržaja usmenog teksta u zavisnosti od cilja slušanja.

Monološka izlaganja

- uz eventualnu prethodnu pripremu, prati jasno strukturisana izlaganja o aktuelnim društvenim temama i o onima iz sfere sopstvenog interesovanja u kojima se koristi standardni jezik.

Mediji: informativne emisije

- razume opšti smisao i bitne pojedinosti informativnih radijskih i televizijskih emisija o aktuelnim temama u kojima se koristi standardni govor;
- prati različite televizijske emisije informativnog karaktera (dokumentarci, intervjui, diskusije, reportaže) u kojima se obrađuju aktuelne teme;
- razume temu radio emisija (reportaža, intervju i sl., do 15 minuta), kao i njihov sadržaj, pod uslovom da je govor standardan i artikulacija jasna.

Mediji: zabavne emisije

- prati filmove, serije i različite druge televizijske emisije u kojima se obrađuju aktuelne teme;
- razume temu i delove pesama koje sluša.

Spontana interakcija

- razume spontanu interakciju izvornih govornika u vezi sa temama iz svakodnevnog života uz otežavajuće okolnosti prirodne komunikacije (buka, šumovi itd.), pod uslovom da je govor standardan i jasno artikulisan.

Uputstva

- razume uputstva za upotrebu određenih sredstava, predmeta ili aparata, pod uslovom da ne sadrže mnogo stručnih elemenata.

Strategije

- oslanjajući se na opšta znanja i iskustva, rekonstruiše nepoznato na osnovu konteksta i pamti, reproducuje i kontekstualizuje bitne elemente poruke;
- oslanjajući se na svoja jezička znanja, postavlja i proverava hipoteze o jezičkim formama;
- uviđa koje elemente nije u potpunosti razumeo i u vezi sa njima traži dodatna obaveštenja.

ČITANjE

O sposobljavanje učenika za funkcionalno čitanje i razumevanje različitih, uzrasno i sadržajno primerenih vrsta tekstova radi informisanja, izvršavanja uputstava i ostvarenja estetskog doživljaja (čitanje radi ličnog zadovoljstva).

Učenik treba da:

Razlikovanje tekstualnih vrsta

- razlikuje frekventne i manje frekventne vrste tekstova, poznaje njihovu makro i mikro strukturu i razume njihovu svrhu i namenu.

Prepoznavanje i razumevanje tematike tekstova – nivo globalnog razumevanja

- razume pojedinačne informacije složenijih autentičnih, adaptiranih i neautentičnih tekstova, kao i njihov opšti smisao;
- razume tekstove dužine do 250 reči o konkretnim temama iz različitih oblasti interesovanja, sa značajnim stepenom ispravnog poimanja i tumačenja sadržaja.

Globalno razumevanje u okviru specifičnih vrsta tekstova

- razume opšti smisao i pojedinačne detalje privatne korespondencije svakodnevne tematike, kao i opšti smisao i najfrekventije fraze karakteristične za poslovnu korespondenciju;
- razume glavnu nit i suštinu obrazloženja u predstavljanju nekog problema u jednostavnijim tekstovima argumentacionog tipa (npr. u novinskim kolumnama ili pismima čitalaca), ali i u drugim vrstama tekstova u kojima se javlja argumentacija;
- razume bitne elemente i opšti sadržaj ograničeno kompleksnih informativnih tekstova, uz povremeno korišćenje rečnika i priručnika ili nastavnikovu pomoć.

Prepoznavanje i razumevanje pojedinačnih informacija

– nivo selektivnog razumevanja

- ume da u poznatim i manje poznatim vrstama tekstova pronađe veliki broj relevantnih informacija.

Razumevanje stručnih tekstova

- razume nešto duža uputstva o načinu upotrebe tehničkih i drugih aparata, pisana jasnim jezikom, potkrepljena primerima konkretne upotrebe i / ili ilustracijama;
- ume da prati specijalizovane publikacije i izvan svog područja aktivnosti, koristeći povremeno rečnik ili neko drugo pomoćno sredstvo.

Razumevanje književnog teksta

- razume jednostavnije savremene literarne tekstove pisane uobičajenom i stilski nespecifikovanom leksikom, uz povremenu pomoć nastavnika ili konsultovanje rečnika / priručnika.

GOVOR

O sposobljavanje učenika za kratko monološko izlaganje i za učešće u dijalogu na stranom jeziku.

Učenik treba da:

Monološko izlaganje

Opisivanje

- opisuje i izveštava o događajima i iskustvima, služeći se širim fondom izraza koje vešto primenjuje;
- opiše karakteristične detalje nekog događaja;
- ispriča priču ili iznese neki opis jednostavnim „listanjem” i ređanjem elemenata;

- jednostavnim rečima opiše i ukratko upoređuje stvari i događaje.

Argumentovanje

- argumentuje stavove i mišljenja tako dobro da ga sagovornik, bez poteškoća i gotovo tokom celog izlaganja, razume;
- u izlaganju naglasi bitne činjnice nekog događaja iz ličnog iskustva, ukratko ih obrazloži i objasni svoje mišljenje.

Izlaganje pred publikom

- u prezentaciji, između ostalog, iznese svoj vrednosni stav o temama vezanim za lično iskustvo i interesovanja;
- je u stanju da odgovori, na neposredna pitanja koja se nadovezuju, pod uslovom da se mogu ponoviti;
- interpretira radnju nekog filma ili knjige i opiše svoj doživljaj o njima.

Interakcija

Razumevanje izvornog govornika

- dovoljno dobro razume sagovornika kako bi se, bez preteranog napora, snalazio u uobičajenim situacijama.

Neformalni razgovor (između prijatelja)

- na učitiv način izražava svoja uverenja, stavove, slaganja i neslaganja;
- predlaže i reaguje na predloge;
- prati diskusije/razgovore određenog trajanja, pod uslovom da se govori razgovetno i standardnim jezikom.

Formalna komunikacija

- aktivno učestvuje u jednoj uobičajenoj formalnoj diskusiji o poznatim temama na standardnom jeziku i ako sagovornik govori razgovetno, gde obično dolazi do razmene informacija, dobijanja uputstava ili razrešavanja nekih praktičnih problema;
- prati promene tema u nekoj formalnoj diskusiji o poznatim temama iz domena interesovanja ili struke, ukoliko se razgovor vodi polako i razgovetno;
- se snalazi u neuobičajenim situacijama na javnom mestu, u prodavnici, pošti ili banci (npr. zahtevati zamenu neke neispravne robe ili proizvoda);
- traži i dobije dodatna obaveštenja.

Intervjuisanje

- preuzme izvesnu inicijativu tokom konsultacije ili razgovora (pokretanje nove teme), ali u priličnoj meri ostaje zavisan od interaktivnog delovanja samog sagovornika.

PISANjE

Ospozobljavanje učenika za pisanje kraćih tekstova različitog sadržaja

Učenik treba da:

Tema

- da precizno opiše aktuelna dešavanja, neki stvarni ili izmišljeni događaj;
- piše jasno strukturisane tekstove iz oblasti ličnog interesovanja;
- rezimira procitanu priču, novinski članak, film i slično i objasni svoj stav u vezi sa aktuelnim dešavanjem, o apstraktnim kulturološkim pojавama i događajima, kao što su muzika ili film.

Tekstualne vrste i dužine

- piše formalne i neformalne tekstove (do 120 reči);
- parafrazira i rezimira tekstove o temama u vezi sa svakodnevnim životom, razonodom, putovanjima, aktuelnim dešavanjima i svog domena interesovanja i obrazlaže svoje stavove;
- napiše pregledan, celovit i razumljiv tekst od početka do kraja pri čemu su pravopis, koherentnost i kohezija teksta prilično dobri.

Leksika i komunikativne funkcije

- iskazuje dobro vladanje leksikom na višem nivou iz privatnog domena, kao i u vezi sa specifičnim temama za određene školske predmete, ali dolazi povremeno do grešaka kada se radi o izražavanju složenijih misli i ideja;
- opisuje svoje utiske upotrebljavajući jednostavne izraze, daje duži i precizan opis svakodnevnih radnji iz svog okruženja (ljudi, mesta, školsko iskustvo i slično), opisuje aktivnosti iz prošlosti i lično iskustvo;
- na razložan, jednostavan i neposredan način piše o velikom broju bliskih tema u okviru svog područja interesovanja;
- je u stanju da opiše svoje planove za budućnost;
- opiše radnju knjige ili filma i da opiše svoje reakcije;
- obrazloži mišljenje, planove i događaje.

SOCIOKULTURNA KOMPETENCIJA

Sticanje i ovladavanje sociokulturnim kompetencijama neophodnim za pisanu i usmenu upotrebu jezika.

Učenik treba da:

Verbalna i neverbalna komunikacija sa predstavnicima drugih kultura

- prepoznaje i adekvatno koristi najfrekventije stilove i registre u vezi sa znanjima iz stranog jezika, ali i iz ostalih oblasti školskih znanja i životnih iskustava.

Interkulturna znanja i aktivnosti

- gradi sopstveni identitet kao interkulturna ličnost, jačajući svest o vrednosti različitih kultura i razvijajući sposobnost za integriranje interkulturnih iskustava u sopstveni kulturni model ponašanja i verovanja.

MEDIJACIJA I PREVODENJE

U situaciji kada posreduje između osoba (vršnjaka i odraslih) koje ne mogu da se sporazumevaju, u neformalnim situacijama, sažimajući i delom prevodeći, učenik treba da:

Usmena medijacija

- prepričava sadržaj kratkog autentičnog teksta audio ili vizuelnog zapisa i kraće interakcije na L2;
- sažima sadržaj kraćeg adaptiranog pisanih ili usmenih teksta, sa L2 na L1 i L1 na L2, prilagođavajući ga sagovorniku.

Pisana medijacija i prevodenje

- pisano prenosi poruke na L2 ili na L1 (na osnovu podsticaja na suprotnom jeziku dodajući, po potrebi, objašnjenja i obaveštenja);
- koristi rečnike, posebno jednojezične, za pisano prenošenje poruka uz konsultacije se sa nastavnikom;
- koristi opšta znanja iz drugih oblasti u cilju što uspešnijeg pisanih prevodenja sa L2 na L1 kraćih adaptiranih tesktova uz upotrebu rečnika, prateće literature i informacionih tehnologija.

GRAMATIČKI SADRŽAJI ENGLESKI JEZIK

Cilj učenja gramatičkih sadržaja je obezbeđivanje osnove za uspešnu komunikaciju na stranom jeziku. Kroz nastavu engleskog jezika kontinuirano se obnavljaju jezičke strukture obrađene u prethodnim razredima, ali se znanja proširuju novim upotrebama, funkcijama, značenjem. Gramatika se prezentuje u skladu sa nivoom učenja, funkcionalnom progresijom i kroz leksički kontekst. Učenici se podstiču na zaključivanje i otkrivanje pravila, a zatim primenu znanja u raznovrsnim komunikativnim situacijama.

Imenice

Množina imenica (posebni slučajevi)

Pluralia tantum, singularia tantum

Zbirne imenice sa glagolom u jednini i množini (npr. people, police; family, team, orchestra ...)

Član (proširivanje opsega upotreba i izostavljanja određenog i neodređenog člana)

Zamenice

Bezlična upotreba zamenica (we, you, they, one)

Složene zamenice sa some– , any– , no–

Neodređene zamenice i pridevi (each, both, all)

Pridevi i prilozi

Pridevi i prilozi istog oblika (fast, early, late, hard)

Promena značenja (npr. hard/hardly, near/nearly)

Poređenje jednakosti i nejednakosti (as ... as, not so ..., not as... as)

Veznici

Veznici u paru (as...as, both...and, so...as, either...or, neither...nor, not...only, but...also, though...yet)

Tvorba reči

Najčešći sufiksi (– hood, – ness, – ment, – ion/– ation) i prefiksi (co– , dis– , in– , mis–) za tvorbu imenica

Odrični prefiksi (un– , in– , im– , ir– , dis–)

Glagoli

Obnavljanje obrađenih glagolskih vremena

Causative have/get

Gerund (upotreba posle glagola enjoy, prefer, avoid ... i posle izraza It's no use, I can't help ...)

Modalni glagoli sa infinitivom perfekta

Participi (sadašnji i prošli)

Pasivne konstrukcije

Predlozi

Predlozi posle prideva i participa (npr. angry about, fond of, disappointed with)

Predlozi posle glagola (npr. congratulate on, borrow from, divide into ...)

Frazalni glagoli sa objektom (Take off your coat. /Take your coat off.)

Brojevi (višecifreni, decimalni, razlomci) i **računske operacije**

Rečenica

Relativne rečenice (restriktivne i nerestriktivne)

Pogodbene rečenice (obnavljanje sva tri tipa)

If only .../I wish ... (za izražavanje želja, kajanja/žaljenja)

ITALIJANSKI JEZIK

Imenice

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda

Vlastite i zajedničke imenice, odgovarajući rod i broj sa determinativom

Sistemski prikaz morfoloških karakteristika

Član

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda

Sistematisacija upotrebe određenog i neodređenog člana

Partitivni član

Zamenice

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda

Lične zamenice

Naglašene lične zamenice

Naglašene lične zamenice u službi direktnog objekta (complemento oggetto) i indirektnog objekta (complemento di termine)

Nenaglašene lične zamenice u paru (pronomi personali accoppiati)

Relativne zamenice (pronomi relativi: che, cui, il quale/la quale)

Neodređeni pridevi i neodređene zamenice (aggettivi e pronomi indefiniti)

Nenaglašene lične zamenice u službi direktnog objekta u složenim vremenima (pronomi diretti nei tempi composti)

Pridevi

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda

Opisni pridevi, slaganje prideva i imenice u rodu i broju

Komparacija prideva (comparazione)

Organska komparacija prideva

grado comparativo e superlativo dell'aggettivo(forme irregolari)

Apsolutni superlativ (superlativo assoluto)

Prisvojni pridevi (aggettivi possessivi)

Upotreba člana uz prisvojne prideve

Pokazni pridevi (aggettivi dimostrativi: questo, quello)

Naziv boja, morfološke osobenosti prideva

Glavni brojevi (numeri cardinali)

Redni brojevi (numeri ordinali)

Predlozi

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda

Prosti predlozi di, a, da, in, con, su, per, tra, fra i njihova upotreba

Predlozi dentro, fuori, sotto, sopra, davanti dietro

Glagoli

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda

Sadašnje vreme (presente indicativo)

Imperativ (imperativo). Zapovedni način za sva lica

Povratni glagoli (verbi riflessivi)

Upotreba glagola piacere

Perfekat (passato prossimo) pravilnih i nepravilnih glagola

Perfekt modalnih glagola volere, dovere, potere, sapere

Kondicional sadašnji, pravilnih i nepravilnih glagola (condizionale presente)

Futur pravilnih i nepravilnih glagola (futuro semplice)

Imperfekat (imperfetto)

Pluskvamperfekat (trapassato prossimo)

Prezent konjunktiva (congiuntivo presente)

Prosti perfekat (passato remoto), tvorba i osnovna upotreba – RECEPTIVNO.

Kondicional prošli (condizionale passato)

Organska komparacija prideva grado comparativo e superlativo dell'aggettivo (forme irregolari)

Idiomatska upotreba volerci i metterci

Kondicional prošli (condizionale passato)

Idiomatska upotreba volerci i metterci

Uvođenje nove građe

Utvrđivanje i produbljivanje upotrebe prošlih vremena (passato prossimo/imperfetto e trapassato prossimo, passato remoto – receptivno)

Upotreba konjunktiva u zavisnoj rečenici (finali, concessive, condizionali, temporali, modali ecc.)

Prilozi

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda

Osnovni prilozi bene, male, molto, poco, troppo, meno, più, priloški izrazi za određivanje vremena (prima, durante, dopo) i prostora a destra, a sinistra, dritto, davanti, dietro, sotto, sopra, su, giù

Upitni prilozi quando? come? perché? dove?

Građenje priloga od prideva pomoću sufiksa mente

Rečce

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda

ci, ne

Rečenica

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda

Prosta i proširena rečenica u potvrđnom i u odričnom obliku

Upitna rečenica

Red reči u rečenici

Složena rečenica: upotreba veznika koji uvode zavisnu rečenicu (vremensku, uzročnu, relativnu, hipotetički period)

Hipotetički period: Realna pogodbena rečenica

Irealna pogodbena rečenica, sa imperfektom u protazi i apodozi

NEMAČKI JEZIK

Pored utvrđivanja gradiva koje je obrađeno i sistematizovano u prethodnim godinama, u ovom razredu se obrađuju:

Odredbe kvaliteta i kvantiteta

Opisna komparacija pomoću partikula:

ganz, besonders, höchst, sehr, überaus (apsolutni superlativ).

Sie ist eine sehr fleißige Studentin

Das war eine besonders /höchst/ angenehme Reise.

Potenciranje superlativa

Seine Arbeit war bei weitem die beste. Sie ist das allerhöchste Mädchen in der Schule.

Neupravni govor

Za istovremenost konjunktiv prezenta ili preterita

Sie sagt: "Ich schreibe einen Brief an meinen Freund."

Sie sagt, sie schreibe /schrieb/ einen Brief an ihren Freund. Sie sagt, dass sie...

Za radnju koja se desila pre momenta govora; perfekt ili pluskvamperfekt konjunktiva.

Sie sagt: „Ich habe einen Roman von T. Mann gelesen“.

Sie sagt, sie habe /hätte/ einen Roman von T. Mann gelesen. Sie sagt, dass sie...

Za radnju koja se dešava posle momenta govora: futur konjunktiva ili oblik „würde“

Sie sagt: „Ich werde einen Roman von T. Mann lesen.“

Sie sagt, sie werde /würde/ einen Roman von T. Mann lesen. Sie sagt, dass sie...

Infinitivne konstrukcije

Izražavanje modaliteta

a) sein + zu + infinitiv

Dieses Problem ist zu lösen. Da ist dieser Vorgang am besten zu beobachten.

b) lassen + sich + infinitiv

Das lässt sich leicht erklären.

Diese Bruchspalte lässt sich bis nach Novi Sad verfolgen.

Pasiv radnje i pasiv stanja (prezent, perfekt, preterit i futur)

Im Wasser wird verschiedenes Material abgelagert. Das Auto wurde sehr billig verkauft.

Modalni glagoli + infinitiv prezenta pasiva (receptivno)

Dabei muss die Temperatur der Luft beachtet werden. Dabei sollte die Meinung der Gegner in Betracht genommen werden.

Leksikologija

- složenice, prefiksacija i sufiksacija
- strane reči i internacionalizmi, termini i terminologizirane reči iz opšteg jezika.

Leksikografija

Stručni rečnici i njihovo korišćenje

RUSKI JEZIK

Rečenica

Jednočlane rečenice: neodređeno – lične i uopšteno – lične. Pretvaranje neodređeno – ličnih rečenica u lične i obrnuto (V kioske prodaju gazete – Gazety продаются в киоске). Pretvaranje pasivnih konstrukcija u aktivne i obrnuto (Plan выполнена заводом – Завод выполнил план).

Nepotpune rečenice: Ты куда? Сюда! Ты очень изменяешься! – Razve? Ты прочитал этот роман? – Прочитал.

Imenice

Imenice singularia tantum (**voda, moloko, detstvo, moloděž, krasota; Rossija, Serbiya, Ural**). Rod abrevijatura (skraćenica). Poznatiji naši i strani geografski nazivi sa specifičnostima u rodu, broju i promeni.

Zamenice

Neodređene zamenice sa – **to, – nibudь, – либо, кое** – ; zamenice **nekto, нечто** (morphološke karakteristike i upotreba).

Pridevi

Posebni slučajevi obrazovanja kraćeg oblika: **большой – velik; маленький – mal; злой – zol**. Posebni slučajevi obrazovanja superlativa: **величайший, лучший, maleйший**. Elativ.

Brojevi

Čitanje decimala i razlomaka: 0,1 – nol' celih odna desetaja; 0,01 – nol' celih odna sotaja; 0,001 – nol' celih odna tisučnaya; 1,1 – odna celaja (odno celoe) odna desetaja; 2,4 – dve celih četvere desetih; $\frac{1}{2}$ – odna vtoraja (polovina); $\frac{3}{4}$ – tri četvrtih (tri četverti). Socijativni brojevi i brojevni prilozi: **вдвоем, втроем, вчетвером**.

Glagoli

Glagolski pridevi – aktivni i pasivni (građenje i upotreba).

Glagoli sa značenjem oba vida (receptivno). Glagoli kretanja sa prefiksima – aktivno korišćenje.

Prilozi

Sistematisacija priloga. Iskazivanje opozicije mesto – pravac parovima priloga prostornog značenja kao npr.: **там – туда, здесь – сюда, где – куда** i sl.

Predlozi

Predlozi karakteristični za funkcionalne stilove (naučni, poslovni, publicistički i sl.): **в виде, в зависимости от, в качестве, в процессе, в результате, вследствие, по мере, по причине, при условии** i sl. (receptivno).

Veznici

Veznici karakteristični za funkcionalne stilove: **подобно тому, как; по мере того, как; в зависимости от того, как; в результате того, что; в связи с тем, что; несмотря на то, что** i sl. (receptivno).

Rečenični modeli

Prema programu za gimnaziju opšteg tipa.

Leksikologija

Najčešći idiomi i frazeologizmi. Polisemija reči. Opštatestručna terminologija iz oblasti više naučnih disciplina (posebno iz prirodnih i tehničkih nauka i iz oblasti informacionih tehnologija).

Leksikografija

Struktura stručnog, specijalizovanogdvojezičnog rečnika i njegovo korišćenje.

FRANCUSKI JEZIK

Imenička grupa

- Upotreba člana i zamenice u specifičnim posesivnim obrtima: j'ai mal au genou, le vin me monte à la tête.
- Brojevi: razlomci.
- Prave neodređene zamenice.
- Složene upitne zamenice lequel, laquelle, itd.
- Demonstrativi là i ci: ce soir – là, cette fois – ci.
- Pridevi ispred i iza imenice: une jolie petite robe noire.

Glagolska grupa

- Osnovne vrednosti i upotrebe načina, vremena i perifrastičnih konstrukcija savladanih u prethodnim razredima.
- Perifrastične konstrukcije sa pomoćnim glagolom u imperfektu: j'allais partir, il venait d'arriver, nous étions en train de faire nos bagages...
- Anteriorni futur.
- Sistem prošlih vremena u naraciji, posebno opozicija perfekat / imperfekat.
- Glagolske konstrukcije sa sembler, avoir l'air, devenir + pridev.
- Imperativ sa infinitivom: laisse – moi parler!
- Sistematizacija participa prezenta i gerundiva.

Predlozi

- Predlozi u izrazima: à l'envers, à moitié, à peine, de bonne / mauvaise humeur, de nos jours, de rien, en avance / retard, par hasard, pour rien, sans cesse.

Prilozi

- Mesto priloga upotrebljenih sa prostim i sa složenim vremenima: beaucoup, bien, déjà, encore, enfin, mieux, peut-être, souvent, vite; prilozi na –ment.

Modaliteti i forme rečenice

- Pasiv bez izraženog agensa; sa agensom uvedenim predlogom par; sa agensom uvedenim predlogom de.
- Poziciono naglašavanje rečeničnih delova.
- Umetnuta rečenica (l'incise).

Složene rečenice

- Infinitivne rečenice.
- Uzročne rečenice sa veznikom comme;
- Predložne konstrukcije: à cause de, grâce à.
- Posledične rečenice sa veznicima si / tellement... que; posledične konstrukcije sa infinitivom: réussir / arriver / parvenir à ..., apprendre à....
- Opozitivna rečenica sa veznikom alors que.
- Koncesivna hipoteza sa veznikom même si.
- Finalne rečenice sa veznicima de manière / façon que (+ subjunktiv).

ŠPANSKI JEZIK

Pasivne konstrukcije sa i bez agensa

Miguel fue invitado po María

Miguel fue nombrado secretario de la Asociacín

Upotreba infinitiva u funkciji subjekta, objekta i atributa.

Piensan viajar mañana.

Es necesario estudiar lenguas extranjeras.

Hacer ejercicio es muy importante para la salud.

Estar + gerundio

Estaban discutiendo cuando entró Juan.

Hipotetičke rečenice (sve tri mogućnosti)

Si me visitas el verano que viene, te llevaré a la playa

Si me visitaras, te llevaré a la playa.

Si me hubieras visitado el año pasado, te habría llevado a la playa

Složena rečenica

Zavisna rečenica u subjunktivu

Subjunktiv prošlih vremena (preterito imperfecto, preterito perfecto simple, pretérito perfecto compuesto, pretérito pluscuamperfecto), oblici i upotreba (receptivno)

Osnove upotreba glagolskih načina indikativa i subjunktiva u najčešćim tipovima složenih rečenica (relativna, vremenska, uzročna, posledična).

Bezlične konstrukcije

Sa glagolima llover, nevar...

Ser + adjetivo: es necesario, es obligatorio, es importante...

(ukazati na upotrebu subjuktiva u nekim od ovih rečenica)

Izražavanje

– bojazni: temo que haya llegado a tiempo.

– želje: Espero que venga

– zapovesti, volje: Quiero que me digas la verdad. Es necesario que aprendan estos verbos.

Brojevi

Razlomci, matematički znakovi i radnje.

Leksikografija

Struktura stručnih rečnika i njihovo korišćenje.

IV RAZRED – dvanaesta godina učenja – (2 časa nedeljno)

Operativni zadaci na nivou jezičkih veština

SLUŠANJE

Ospozljavanje učenika za razumevanje usmenog govora

Učenik treba da:

Govor u učionici

– u potpunosti razume i reaguje na usmene poruke u vezi sa aktivnostima na času, čak i ako čas vodi nepoznata osoba, pod uslovom da je govor standardan i jasno artikulisan.

Audio i video materijali: globalno razumevanje

– posle prvog slušanja određenog nepoznatog usmenog teksta, na primer monološkog izlaganja o poznatoj temi (približnog trajanja do 6 minuta), u zavisnosti od stepena poznavanja teme i konteksta postavi hipoteze u vezi sa:

– opštom temom i sadržajem datog usmenog teksta usmeravajući pažnju na relevantne jezičke i nejezičke elemente (ključne reči, intonaciju, govor tela i dr.);

– strukturom izlaganja.

Audio/video materijali: detaljno/selektivno razumevanje

– posle drugog i po potrebi trećeg slušanja (u zavisnosti od složenosti teksta i naloga za slušanje):

- proveri prvo bitno postavljene hipoteze koje se odnose na vrstu, sadržaj i strukturu usmenog teksta;
- razume sve bitne elemente sadržaja usmenog teksta u zavisnosti od cilja slušanja.

Monološka izlaganja

- uz eventualnu prethodnu pripremu, prati jasno strukturisana izlaganja o aktuelnim društvenim temama i o onima iz sfere sopstvenog interesovanja u kojima se koristi standardni jezik.

Mediji: emisije informativnog i naučnog sadržaja

- razume opšti smisao i bitne pojedinosti informativnih radijskih i televizijskih emisija o aktuelnim temama u kojima se koristi standardni govor;
- razume emisije naučno– popularnog sadržaja i najvažnije elemente emisija naučnog sadržaja.
- Prati različite televizijske emisije informativnog karaktera (dokumentarci, intervjuji, diskusije, reportaže) u kojima se obrađuju aktuelne teme;
- razume temu radio emisija (reportaža, intervjeta i sl., do 15 minuta), kao i njihov sadržaj, pod uslovom da je govor standardan i artikulacija jasna;

Mediji: zabavne emisije

- prati filmove, serije i različite druge televizijske emisije u kojima se obrađuju aktuelne teme;
- razume temu i delove pesama koje sluša.

Spontana interakcija

- razume spontanu interakciju izvornih govornika u vezi sa temama iz svakodnevnog života uz otežavajuće okolnosti prirodne komunikacije (buka, šumovi itd.), pod uslovom da je govor standardan i jasno artikulisan.

Uputstva

- razume uputstva za upotrebu određenih sredstava, predmeta ili aparata, pod uslovom da ne sadrže mnogo stručnih elemenata.

Strategije

- oslanjajući se na opšta znanja i iskustva, rekonstruiše nepoznato na osnovu konteksta i pamti, reproducuje i kontekstualizuje bitne elemente poruke;
- oslanjajući se na svoja jezička znanja, postavlja i proverava hipoteze o jezičkim formama;
- uviđa koje elemente nije u potpunosti razumeo i u vezi sa njima traži dodatna obaveštenja.

ČITANJE

O sposobljavanje učenika za funkcionalno čitanje i razumevanje različitih, uzrasno i sadržajno primerenih vrsta tekstova radi informisanja, izvršavanja uputstava i ostvarenja estetskog doživljaja (čitanje radi ličnog zadovoljstva).

Učenik treba da:

Razlikovanje tekstualnih vrsta

- razlikuje frekventne i manje frekventne vrste tekstova, poznaje njihovu makro i mikro strukturu i razume njihovu svrhu i namenu.

Prepoznavanje i razumevanje tematike tekstova – nivo

globalnog razumevanja

- razume pojedinačne informacije složenijih autentičnih, adaptiranih i neautentičnih tekstova, kao i njihov opšti smisao;
- razume tekstove dužine do 250 reči o konkretnim temama iz različitih oblasti interesovanja, sa značajnim stepenom ispravnog poimanja i tumačenja sadržaja.

Globalno razumevanje u okviru specifičnih vrsta tekstova

- razume opšti smisao i pojedinačne detalje privatne korespondencije svakodnevne tematike, kao i opšti smisao i najfrekventnije fraze karakteristične za poslovnu korespondenciju;
- razume glavnu nit i suštinu obrazloženja u predstavljanju nekog problema u jednostavnijim tekstovima argumentacionog tipa (npr. u novinskim kolumnama ili pismima čitalaca), ali i u drugim vrstama tekstova u kojima se javlja argumentacija;

– razume bitne elemente i opšti sadržaj ograničeno kompleksnih informativnih tekstova, uz povremeno korišćenje rečnika i priručnika ili nastavnikovu pomoć.

Prepoznavanje i razumevanje pojedinačnih informacija

– nivo selektivnog razumevanja

– ume da u poznatim i manje poznatim vrstama tekstova pronađe veliki broj relevantnih informacija.

Razumevanje stručnih tekstova

– razume nešto duža uputstva o načinu upotrebe tehničkih i drugih aparata, pisana jasnim jezikom, potkrepljena primerima konkretne upotrebe i / ili ilustracijama;

– ume da prati specijalizovane publikacije i izvan svog područja aktivnosti, koristeći povremeno rečnik ili neko drugo pomoćno sredstvo;

– razume različite vrste stručnih tekstova u kojima se koriste simboli, formule i ostali elementi naučne aparature;

– razume uputstva za montažu i korišćenje različitih instrumenata, aparata, sprava, predmeta;

– razume najvažnije informacije i glavne pojmove stručno specifičnih tekstova u kojima se govori o tehničkim inovacijama, poput laboratorijskih izveštaja, opisa komponenti materijala i/ili proizvoda, novih otkrića i dostignuća.

Razumevanje književnog teksta

– razume jednostavnije savremene literarne tekstove pisane uobičajenom i stilski nespecifikovanom leksikom, uz povremenu pomoć nastavnika ili konsultovanje rečnika / priručnika.

GOVOR

Ospozobljavanje učenika za kratko monološko izlaganje i za učešće u dijalogu na stranom jeziku

Učenik treba da:

Monološko izlaganje

Opisivanje

– opisuje i izveštava o događajima i iskustvima, služeći se širim fondom izraza koje vešto primjenjuje;

– opiše karakteristične detalje nekog dogadaja;

– ispriča priču ili iznese neki opis jednostavnim „listanjem” i ređanjem elemenata;

– jednostavnim rečima opiše i ukratko upoređuje stvari i događaje.

Argumentovanje

– argumentuje stavove i mišljenja tako dobro da ga sagovornik, bez poteškoća i gotovo tokom celog izlaganja, razume;

– naglasi tokom izlaganja bitne činjenice nekog događaja iz ličnog iskustva, ukratko ih obrazloži i objasni svoje mišljenje.

Izlaganje pred publikom

– u prezentaciji iznese svoj vrednosni stav o temama vezanim za lično iskustvo i interesovanja;

– je u stanju da odgovori na neposredna pitanja koja se nadovezuju, pod uslovom da se mogu ponoviti;

– interpretira radnju nekog filma ili knjige i opiše svoj doživljaj o njima.

Interakcija

Razumevanje izvornog govornika

– razume dovoljno kako bi se, bez preteranog napora, snalazio u uobičajenim situacijama.

Neformalni razgovor (izmedu prijatelja)

– na učitiv način izražava svoja uverenja, stavove, slaganja i neslaganja;

– predlaže i reaguje na predloge;

– prati diskusije/razgovore određenog trajanja, pod uslovom da se govori razgovetno i standardnim jezikom.

Formalna komunikacija

– aktivno učestvuje u uobičajenoj formalnoj diskusiji o poznatim temama na standardnom jeziku ukoliko sagovornik govori razgovetno;

- razmenjuje informacije, dobija uputstava ili razrešava neke praktične probleme;
- prati promene tema u nekoj formalnoj diskusiji o temama iz domena interesovanja ili struke, ukoliko se razgovor vodi polako i razgovetno;
- se nalazi u neuobičajenim situacijama na javnom mestu, u prodavnici, pošti ili banci (npr. zahtevati zamenu neke neispravne robe ili proizvoda);
- traži i dobije dodatna obaveštenja.

Intervjuisanje

- preuzme izvesnu inicijativu tokom konsultacije ili razgovora (pokretanje nove teme), ali u priličnoj meri ostaje zavisan od interaktivnog delovanja samog sagovornika.

PISANJE

Ospozobljavanje učenika za pisanje kraćih tekstova različitog sadržaja

Učenik treba da:

Tema

- piše jasno strukturisane tekstove iz oblasti ličnog interesovanja, kao i u vezi sa aktuelnim dešavanjima ističući jasno svoje stavove u vezi sa različitim problemima savremenog društva (kulturni događaji, sport, ekologija, savremene tehnologije i slično);
- može rezimirati pročitanu priču, novinski članak, film i slično i objasniti svoj stav u vezi sa nekom temom koja je predmet učenikovog zanimanja, kao i da precizno parafrazira određene delove narativnog teksta, nečije stavove i slično.

Tekstualne vrste i dužine

- piše formalne i neformalne tekstove (do 120 reči);
- parafrazira i rezimirati tekstove o temama u vezi sa svakodnevnim životom, razonodom, putovanjima, aktuelnim dešavanjima iz svog domena interesovanja i problemima savremenog društva;
- je u stanju da precizno napiše kraće i jednostavne izlaganje o temama od opšteg interesa;
- može precizno da prenese informacije, ističući relevantne činjenice i svoje mišljenje.

Leksika i komunikativne funkcije

- iskazuje dobro vladanje leksikom na višem nivou iz javnog i privatnog domena, ali dolazi povremeno do grešaka kada se radi o izražavanju složenijih misli i ideja;
- piše na teme u vezi sa određenim školskim predmetima koji su u vezi sa interesovanjima učenika;
- služi se stručnim terminima iz određene oblasti koja je predmet učenikovog interesovanja (npr. istorija, geografija, likovna kultura i slično);
- precizno i jasno opiše radnju knjige ili filma i da opiše svoje reakcije;
- obrazloži mišljenje, planove i događaje.

SOCIOKULTURNΑ KOMPETENCIJA

Sticanje i ovladavanje sociokulturalnim kompetencijama neophodnim za pisani i usmeni upotrebu jezika

Učenik treba da:

Verbalna i neverbalna komunikacija sa predstavnicima drugih kultura

- prepoznaje i adekvatno koristi najfrekventnije stilove i registre u vezi sa znanjima iz stranog jezika, ali i iz ostalih oblasti školskih znanja i životnih iskustava.

Interkulturna znanja i aktivnosti

- gradi sopstveni identitet kao interkulturna ličnost, jačajući svest o vrednosti različitih kultura i razvijajući sposobnost za integriranje interkulturnih iskustava u sopstveni kulturni model ponašanja i verovanja.

MEDIJACIJA I PREVOĐENJE

U situaciji kada posreduje između osoba (vršnjaka i odraslih) koje ne mogu da se sporazumevaju, u neformalnim situacijama, sažimajući i delom prevodeći, učenik treba da:

Usmena medijacija

- prepričava sadržaj kratkog autentičnog teksta audio ili vizuelnog zapisa i kraće interakcije na L2;
- sažima sadržaj kraćeg adaptiranog pisanog ili usmenog teksta, sa L2 na L1 i sa L1 na L2, prilagođavajući ga sagovorniku.

Pisana medijacija i prevodenje

- pisano prenosi poruke na L2 ili na L1 (na osnovu podsticaja na suprotnom jeziku dodajući, po potrebi, objašnjenja i obaveštenja);
- koristi rečnike, posebno jednojezične, za pisano prenošenje poruka uz konsultacije sa nastavnikom;
- koristi opšta znanja iz drugih oblasti u cilju što uspešnijeg pisanog prevodenja sa L2 na L1, kraćih adaptiranih tesktova uz upotrebu rečnika, prateće literature i informacionih tehnologija.

GRAMATIČKI SADRŽAJI

ENGLESKI JEZIK

Cilj učenja gramatičkih sadržaja je obezbeđivanje osnove za uspešnu komunikaciju na stranom jeziku. Kroz nastavu engleskog jezika kontinuirano se obnavljaju jezičke strukture obrađene u prethodnim razredima, ali se znanja proširuju novim upotrebama, funkcijama, značenjem. Gramatika se prezentuje u skladu sa nivoom učenja, funkcionalnom progresijom i kroz leksički kontekst. Učenici se podstiču na zaključivanje i otkrivanje pravila, a zatim primenu znanja u raznovrsnim komunikativnim situacijama.

Imenice

Množina složenica

Množina imenica stranog porekla

Član (utvrđivanje i proširivanje opsega upotreba i izostavljanja određenog i neodređenog člana)

Veznici

Povezivanje zavisne rečenice sa glavnom (when, that, while, because, although, though, since, after, as, if, until, as if, as though, so that, in order that)

Tvorba reči

Sufiksi za pravljenje prideva (– able, – ary, – ful, – less, – ous, – ic, – ical...)

Složenice: imenice (breakdown, software, passer– by...) i pridevi (blue– eyed, short– sleeved ...)

Glagoli

Obnavljanje obrađenih glagolskih vremena

Simple and continuous forms (glagoli stanja i akcije: think, feel, look, see, smell, taste, appear)

Narativna glagolska vremena (Past Simple, Past Continuous, Past Perfect, Past Perfect Continuous, used to/would za uobičajene radnje u prošlosti)

Future Continuous/Future Perfect/Future Perfect Continuous

Glagoli praćeni gerundom ili infinitivom

Must have/ could have/can't have (spekulisanje o prošlosti)

Predlozi u izrazima za vreme

(npr. on time/in time, at the end/in the end/at last ...)

Frazalni glagoli (od tri dela, npr. split up with, run out of, come up with...)

Rečenica

Neupravni govor (sa slaganjem vremena; različiti tipovi rečenica)

Pogodbene rečenice (alternative za if, npr. unless, provided (that), as long as)

Želje koje se odnose na sadašnjost, prošlost, budućnost (I wish/If only/It's time /I'd rather)

ITALIJANSKI JEZIK

Imenice

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda

Vlastite i zajedničke imenice, odgovarajući rod i broj sa determinativom

Sistemski prikaz morfoloških karakteristika

Član

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda

Sistematizacija upotrebe određenog i neodređenog člana

Partitivni član

Zamenice

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda

Lične zamenice

Naglašene lične zamenice

Naglašene lične zamenice u službi direktnog objekta (complemento oggetto) i indirektnog objekta (complemento di termine)

Nenaglašene lične zamenice u paru (pronomi personali accoppiati)

Relativne zamenice (pronomi relativi: che, cui, il quale/la quale)

Neodređeni pridevi i neodređene zamenice (aggettivi e pronomi indefiniti)

Nenaglašene lične zamenice u službi direktnog objekta u složenim vremenima (pronomi diretti nei tempi composti)

Uvođenje nove građe

Nenaglašene lične zamenice u službi direktnog objekta i indirektnog objekta u složenim vremenima (pronomi diretti e indiretti nei tempi composti)

Pridevi

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda

Opisni pridevi, slaganje prideva i imenice u rodu i broju

Komparacija prideva (comparazione)

Organska komparacija prideva

grado comparativo e superlativo dell'aggettivo(forme irregolari)

Apsolutni superlativ (superlativo assoluto)

Prisvojni pridevi (aggettivi possessivi)

Upotreba člana uz prisvojne prideve

Pokazni pridevi (aggettivi dimostrativi: questo, quello)

Naziv boja, morfološke osobenosti prideva

Glavni brojevi (numeri cardinali)

Redni brojevi (numeri ordinali)

Relativni superlativ(superlativo relativo)

Nepravilni komparativi i superlativi (comparativi e superlativi irregolari)

Neodređeni pridevi i prisvojne zamenice (alcuni aggettivi e pronomi indefiniti)

Predlozi

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda

Prosti predlozi di, a, da, in, con, su, per, tra, fra i njihova upotreba

Predlozi dentro, fuori, sotto, sopra, davanti dietro

Glagoli

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda

Sadašnje vreme (presente indicativo)

Imperativ (imperativo). Zapovedni način za sva lica

Povratni glagoli (verbi riflessivi)

Upotreba glagola piacere

Perfekat (passato prossimo) pravilnih i nepravilnih glagola

Perfekt modalnih glagola volere, dovere, potere, sapere

Kondicional sadašnji, pravilnih i nepravilnih glagola (condizionale presente)

Futur pravilnih i nepravilnih glagola (futuro semplice)

Imperfekat (imperfetto)
Pluskvamperfekat (trapassato prossimo)
Prezent konjunktiva (congiuntivo presente)
Prosti perfekat (passato remoto), tvorba i osnovna upotreba – RECEPTIVNO.
Kondicional prošli (condizionale passato)
Organska komparacija prideva grado comparativo e superlativo dell'aggettivo (forme irregolari)
Idiomatska upotreba volerci i metterci
Kondicional prošli (condizionale passato)
Idiomatska upotreba volerci i metterci
Utvrđivanje i produbljivanje upotrebe prošlih vremena (passato prossimo/imperfetto e trapassato prossimo, passato remoto – receptivno)
Upotreba konjunktiva u zavisnoj rečenici (finali, concessive, condizionali, temporali, modali ecc.)
Uvođenje nove grade
Konjunktiv sadašnji (congiuntivo presente) PRODUKTIVNO
Konjunktiv prošli (congiuntivo passato) PRODUKTIVNO
Konjunktiv imperfekta (congiuntivo imperfetto e trapassato) RECEPTIVNO
Upotreba kondicionala prošlog i Futura II (futuro anteriore) RECEPTIVNO
Hipotetičke rečenice: potencijalna i irealna (periodo ipotetico della possibilità e irrealità)
RECEPTIVNO

Prilozi

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda
Osnovni prilozi bene, male, molto, poco, troppo, meno, più, priložki izrazi za određivanje vremena (prima, durante, dopo) i prostora a destra, a sinistra, dritto, davanti, dietro, sotto, sopra, su, giù
Upitni prilozi quando? come? perché? dove?
Građenje priloga od prideva pomoću sufiksa mente

Rečce

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda
ci, ne

Rečenica

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda
Prosta i proširena rečenica u potvrđnom i u odričnom obliku
Upitna rečenica
Red reči u rečenici
Složena rečenica: upotreba veznika koji uvode zavisnu rečenicu (vremensku, uzročnu, relativnu, hipotetički period)
Hipotetički period: Realna pogodbena rečenica
Irealna pogodbena rečenica, sa imperfektom u protazi i apodozi

NEMAČKI JEZIK

Obnavljati i utvrđivati gradivo obrađeno u prethodnim razredima, sa ciljem da receptivna upotreba jezika sve više postaje reproduktivna.

Particip I i II u:

- a) atributivnoj upotrebi
das spielende Kind; die streikende Arbeiter; der ausgefüllte Antrag;
- b) adverbijalnoj upotrebi
Sie gingen erzählend durch den Garten. Sie saß lesend am Tisch. Sie kam gut informiert an.
- v) predikativnoj upotrebi
Die Reise war anstrengend. Die Fragen sind vorbereitet.

g) participi kao deo nominalne grupe reči sa redosledom elemenata (receptivno)
Die in der Luft schwebenden Staubteilchen; die gestern bestellten Bücher; die erzielten Arbeitsleistungen.

– prepoznavanje ekvivalentnih atributivnih rečenica
Ein weinendes Mädchen. Ein Mädchen das weint. Der sich nähernde Zug. Der Zug der sich nähert.
Die gestern gedruckte Zeitung. Die Zeitung die gestern gedruckt ist.

Infinitiv ca zu, ohne zu, um zu, anstatt zu u funkciji
ekvivalentnih zavisnih rečenica

Es ist wichtig pünktlich zu sein. /Es ist wichtig, dass man pünktlich ist./ Er braucht nur einige Minuten um die Aufgabe zu lösen. /Er braucht nur einige Minuten, damit er die Aufgabe löst.

Red reči u rečenici sa težištem na položaju glagola – sistematizacija

Leksikografija

Enciklopedijski rečnici i služenje njima.

RUSKI JEZIK

Rečenica

Upitna rečenica – specifičnosti izražavanja pitanja u ruskom jeziku. Odrična rečenica – specifičnosti izražavanja odricanja u ruskom jeziku. Pretvaranje participskih konstrukcija u složene rečenice i obrnuto.

Imenice

Sistematizacija imenica. Skraćenice i nazivi mernih jedinica iz Međunarodnog sistema jedinica. Rod nepromenljivih imenica. Imenice pridevskog i participskog porekla. Pregled najtipičnijih sufiksa za građenje imenica (– **ik**, – **ist**, – **ec**, – **ovec**, – **ьшік**, – **ка**, – **ica** – **ша**, – **тель**, – **nie**, – **онок**).

Zamenice

Pregled i sistematizacija zamenica.

Pridevi

Pridevi participskog porekla. Pregled najtipičnijih sufiksa za građenje prideva.

Brojevi

Čitanje razlomaka, matematičkih znakova i radnji:

Deo dokumenta je u pripremi i može se videti po objavljivanju celog dokumenta u Pravnoj bazi.

Celom dokumentu se može pristupiti preko taba "otvori relacije" ili "otvori prečišćen tekst".

$2^2 = 4$ – dva v kvadrate ravno četvrtim;

2^3 – dva v cube;

2^8 – dva v osmoyi stepeni;

$2n$ – dva v stepeni en;

Deo dokumenta je u pripremi i može se videti po objavljivanju celog dokumenta u Pravnoj bazi.

Celom dokumentu se može pristupiti preko taba "otvori relacije" ili "otvori prečišćen tekst".

Leksikografija

Struktura specijalizovanih dvojezičnih i jednojezičnih (i enciklopedijskih) rečnika i njihovo korišćenje.

FRANCUSKI JEZIK

Imenička i glagolska grupa

- Upotreba i izostavljanje člana posle predloga avec i sans (avec le plus grand plaisir, avec plaisir; sans l'aide de mes parents, sans aide).
- Pridevi koji menjaju značenje shodno mestu u odnosu na imenicu.
- Kompartiv i superlativ, sistematizacija; nepravilni komparativ i superlativ.
- Brojevi, sistematizacija.
- Multiplikativni brojevi.
- Multiplikativni brojevi.
- Brojne imenice i brojni prilozi.
- Pronominalni glagoli.
- Sistematizacija: slaganje participa.
- Faktitivni glagoli i najčešće konstrukcije.
- Perfekt subjunktiva.
- Receptivno: aorist najfrekventnijih glagola, uključujući i nepravilne avoir, être, aller, venir, dire, faire.

Predlozi

Predlozi u izrazima: à première vue, à présent, de bonne heure, de nos jours, en attendant, en conclusion, en résumé, en personne, jusqu'au bout, par chance, par moment, sans coeur, sous le choc.

Prilozi

Pridevi upotrebljeni kao prilozi: bas, bon, cher, fort, lourd.

Modaliteti i forme rečenice

- Sistematizacija: naglašavanje rečeničnih delova.
- Poziciono naglašavanje direktnog i indirektnog objekta.

Složene rečenice

- Iskazivanje uzroka i posledice.
- Posledična rečenica sa veznikom si bien...que.
- Opozitivni izraz avoir beau + infinitiv.
- Finalne rečenice sa veznicima de peur / crainte que (praćeno eksplicitivnim ne).
- Restriktivna rečenica sa veznikom sauf / excepté que (+ indikativ); restrikcija sa comme.

ŠPANSKI JEZIK

Imeničke grupe

Imenice. Rod i broj imenica. Rod i broj složenica. Pluralia tantum.

Određeni član. Odsustvo određenog člana.

Neodređeni član (značenje u jednini i množini)

Brojevi. Redni brojevi.

Pridevi. Položaj prideva u odnosu na imenicu.

Lične zamenice. Sistematizacija morfosintakse nenaglašenih zamenica.

Složena rečenica

Prepoznavanje odnosa glevne i zavisne rečenice u tekstu, upotreba subjunktiva u zavisnoj rečenici (sistemska pregled vremena i funkcija; pre svega receptivno); izražavanje hipotetičnosti; kondicionalne rečenice (sistemska pregled vremena i funkcija; receptivno).

Izražavanje komparativnosti

Tan(to)...como...Esta pelicula es tan interesante como la que vimos la semana pasada.

Tanto los adultos como los niños deben prestar atención al medio ambiente.

Más / menos....que

Menor / mayor...que

Major / peor...que

Superlativ (Relativni i apsolutni: ukazati na razlike u značenju.)

El libro más interesante que he leído...

Es un libro interesantísimo

Imenice

Sistemski pregled roda i broja.

Brojevi

Čitanje razlomaka, matematičkih znakova i radnji.

Tvorba reči

Složenice (najčešće kombinacije):

Sacacorchos, paraguas, parabrisas, limpiaparabrisas...

derivacija

a) pomoću prefiksa

a–, in–, anti–, super– ...

b) pomoću sufiksa

– mente, – able, – so/a,....

Nominalizacija najčešćih gramatičkih kategorija

infinitiva

los deberes,

Prideva

El lindo, la bonita

Priloga

El bien, el mal....

Leksikologija

Najčešći idiomi i frazeologizmi. Polisemija.

Leksikografija

Stručni i enciklopedijski rečnici.

NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA

Svrha učenja stranog jezika u srednjim stručnim školama je ovladavanje jezikom struke, i to u onolikoj meri koja je neophodna da se jezik koristi radi informisanosti i sposobljenosti za jednostavnu komunikaciju u usmenom i pisanim obliku na stranom jeziku. Taj segment nastave stranog jezika koji se progresivno uvećava od 20 do 50% tokom četvorogodišnjeg obrazovanja mora da bude jasno definisan i u skladu sa ishodima vezanim za kvalifikacije struke. Neophodno je da stručna tematika koja se obrađuje na stranom jeziku prati ishode pojedinih stručnih predmeta i bude u korelaciji sa njima. Realizacija nastave jezika struke se mnogo više ogleda u razvijanju receptivnih veština nego produktivnih jer je svrha učenja stranog jezika, u prvoj liniji, usmerena na to da se učenici sposobobe da prate određenu stručnu literaturu u cilju informisanja, praćenja inovacija i dostignuća u oblasti struke, usavršavanja i napredovanja.

Stoga je spektar tekstova koji se preporučuju veliki: šematski prikazi, uputstva o primeni aparata, instrumenata ili pak materijala, hemikalija, recepti, deklaracije, kraći stručni tekstovi čiji je sadržaj relevantan za tematske sadržaje stručnih predmeta, izveštaji, katalozi, programi sajamskih aktivnosti i sl. Veoma je bitno u radu sa takvim tekstovima odrediti dobru didaktičku podršku. Dobro osmišljeni nalozi upućuju na to da određene tekstove, u zavisnosti od težine i važnosti informacija koje oni nose, treba razumeti globalno, selektivno ili pak detaljno. Produktivne veštine treba ograničiti na strogo funkcionalnu primenu realnu za zahteve struke. To podrazumeva pisanje kratkih poruka, mejlova u okviru poslovne komunikacije (porudžbenice, reklamacije, zahtevi, molbe) i vođenje usmene komunikacije koja omogućava sporazumevanje na osnovnom nivou bilo u direktnom kontaktu sa sagovornikom ili u telefonskom razgovoru.

Oblici nastave

Predmet se realizuje kroz sledeće oblike nastave:

– komunikativna nastava stranih jezika uz primenu oblika rada u grupama i parovima, dodatnih sredstava u nastavi (AV materijali, IT, igre, autentični materijali, itd.), kao i uz primenu principa nastave zasnovane na složenim zadacima koji ne moraju biti isključivo jezičke prirode (task– based language teaching; enseñanza por tareas, handlungsorientierter FSU).

Mesto realizacije nastave

– Nastava se realizuje u učionici ili odgovarajućem kabinetu.

Preporuke za realizaciju nastave

- Slušanje i reagovanje na naloge i/ili zadatke u vezi sa tekstom namenjenim razvoju i proveri razumevanja govora;
- Rad u parovima, malim i velikim grupama (mini– dijalozi, igra po uogama, simulacije itd.);
- Aktivnosti (izrada panoa, prezentacija, zidnih novina, postera za učionicu, organizacija tematskih večeri i sl.);
- Debate i diskusije primerene uzrastu (debate predstavljaju unapred pripremljene argumentovane monologe sa ograničenim trajanjem, dok su diskusije spontanije i nepripremljene interakcije na određenu temu);
- Obimniji projekti koji se rade u učionici i van nje u trajanju od nekoliko nedelja do čitavog polugodišta uz konkretno vidljive i merljive proizvode i rezultate;
- Gramatička građa dobija svoj smisao tek kada se dovede u vezu sa datim komunikativnim funkcijama i temama, i to u sklopu jezičkih aktivnosti razumevanja (usmenog) govora i pisanih teksta, usmenog i pismenog izražavanja i medijacije;
- Polazište za posmatranje i uvežbavanje jezičkih zakonitosti jesu usmeni i pisani tekstovi različitih vrsta, dužine i stepena težine; koriste se, takođe, izolovani iskazi, pod uslovom da su kontekstualizovani i da imaju komunikativnu vrednost;
- Planirana su dva pismena zadatka godišnje.

KORELACIJA SA DRUGIM PREDMETIMA

Maternji jezik, istorija, istorija umetnosti, muzičko i likovno obrazovanje, informatika.

PRVI STRANI JEZIK

**(za obrazovne profile u četvorogodišnjem trajanju
sa nedeljnjim fondom časova 3)**

ZAJEDNIČKI DEO PROGRAMA

Ciljevi predmeta

- Ovladavanje komunikativnim veštinama i razvijanje sposobnosti i metoda učenja stranog jezika;
- Razvijanje saznajnih i intelektualnih sposobnosti učenika, njegovih humanističkih, moralnih i estetskih stavova;
- Razvijanje opštih i specifičnih strategija učenja i kritičkog mišljenja;
- Razvijanje sposobnosti za samostalno, autonomno učenje, traženje, selekciju i sintezu informacija do kojih se dolazi samostalnim radom i pretraživanjem izvornika različitog tipa (pisani i elektronski izvori, samostalna istraživanja na terenu, intervju itd.);
- Sticanje pozitivnog odnosa prema drugim jezicima i kulturama, kao i prema sopstvenom jeziku i kulturnom nasledu, uz uvažavanje različitosti i navikavanje na otvorenost u komunikaciji, sticanje svesti i saznanja o funkcionalanju stranog i maternjeg jezika;
- Usvajanje znanja iz stranog jezika koja će učeniku/učenici omogućiti da se u usmenoj i pisanoj komunikaciji kompetentno i samosvesno sporazumeva sa ljudima iz drugih zemalja, usvoji norme verbalne i neverbalne komunikacije u skladu sa specifičnostima jezika koji uči, kao i da nastavi, u okviru formalnog obrazovanja i samostalno, učenje datog stranog jezika i drugih stranih jezika.

Nivoi opštih i pojedinačnih postignuća definisani su prema Zajedničkom evropskom referentnom okviru za žive jezike.

Do kraja četvrtog razreda **srednje stručne škole** učenik/učenica treba da savlada prvi strani jezik do nivoa B1+, odnosno B2 ukoliko se radi o engleskom jeziku, a drugi strani jezik do nivoa A2+ kod

produktivnih veština (govor i pisanje), odnosno B1 ukoliko se radi o receptivnim veštinama (slušanje i čitanje).

TEMATSKE OBLASTI

Napomena: Tematske oblasti se prožimaju i iste su u sva četiri razreda srednje škole. Autori udžbenika i nastavnici obrađuju ih u skladu sa interesovanjima učenika, aktuelnim zbivanjima u svetu i potrebama struke.

Svakodnevni život (organizacija vremena, poslova, slobodno vreme);

Svet rada (perspektive i obrazovni sistemi);

Generacijske razlike, vršnjačke i druge socijalne grupe; rodna ravnopravnost;

Interesantne životne priče i događaji;

Živi svet i zaštita čovekove okoline;

Naučna dostignuća, moderne tehnologije i svet kompjutera (rasprostranjenost, primena, korist i negativne strane);

Mediji i komunikacija;

Hrana i zdravlje (navike u ishrani, karakteristična jela i pića u zemljama sveta);

Potrošačko društvo;

Sportovi i sportske manifestacije;

Poznati gradovi i njihove znamenitosti, regioni i zemlje u kojima se govori ciljni jezik;

Evropa i zajednički život naroda;

Regionalne specifičnosti jezika (dijalekti, narečja);

Život i dela slavnih ljudi (iz sveta nauke, kulture, sporta, muzike i drugo).

Jezik struke (adekvatni stručni tekstovi, poslovna korespondencija, oglasi, šeme, formulari, izveštaji i dr.)

KOMUNIKATIVNE FUNKCIJE

- Predstavljanje sebe i drugih
- Pozdravljanje (sastajanje, rastanak; formalno, neformalno, specifično po regionima)
- Identifikacija i imenovanje osoba, objekata, boja, brojeva itd.)
- Davanje jednostavnih uputstava i komandi
- Izražavanje molbi i zahvalnosti
- Izražavanje izvinjenja
- Izražavanje potvrde i negiranje
- Izražavanje dopadanja i nedopadanja
- Izražavanje fizičkih senzacija i potreba
- Iskazivanje prostornih i vremenskih odnosa
- Davanje i traženje informacija i obaveštenja
- Opisivanje i upoređivanje lica i predmeta
- Izricanje zabrane i reagovanje na zabranu
- Izražavanje pripadanja i posedovanja
- Skretanje pažnje
- Traženje mišljenja i izražavanje slaganja i neslaganja
- Traženje i davanje dozvole
- Iskazivanje čestitki
- Iskazivanje preporuke
- Izražavanje hitnosti i obaveznosti
- Iskazivanje sumnje i nesigurnosti

OBJASNjE PROGRAMA

Slušanje

Razumevanje govora je jezička aktivnost dekodiranja doslovnog i implicitnog značenja usmenog teksta; pored sposobnosti da razaznaje fonološke i leksičke jedinice i smisaone celine na jeziku koji uči, da bi uspešno ostvario razumevanje učenik treba da poseduje i sledeće kompetencije: diskurzivnu (o vrstama i karakteristikama tekstova i kanala prenošenja poruka), referencijalnu (o temama o kojima je reč) i sociokulturalnu (u vezi sa komunikativnim situacijama, različitim načinima formulisanja određenih govornih funkcija i dr.).

Težina zadataka u vezi sa razumevanjem govora zavisi od više činilaca: od ličnih osobina i sposobnosti onoga ko sluša, uključujući i njegov kapacitet kognitivne obrade, od njegove motivacije i razloga zbog kojih sluša dati usmeni tekst, od osobina onoga ko govori, od namera s kojima govori, od konteksta i okolnosti – povoljnih i nepovoljnih – u kojima se slušanje i razumevanje ostvaruju, od karakteristika i vrste teksta koji se sluša, itd.

Progresija (od lakšeg ka težem, od prostijeg ka složenijem) za ovu jezičku aktivnost u okviru Nastavnog programa predviđena je, stoga, na više ravni. Posebno su relevantne sledeće:

- prisustvo/odsustvo vizuelnih elemenata (na primer, lakšim za razumevanje smatraju se oni usmeni tekstovi koji su praćeni vizuelnim elementima zbog obilja kontekstualnih informacija koje se automatski upisuju u dugotrajnu memoriju, ostavljujući pažnji mogućnost da se usredsredi na druge pojedinosti);
- dužina usmenog teksta;
- brzina govora;
- jasnost izgovora i eventualna odstupanja od standardnog govora;
- poznavanje teme;
- mogućnost/nemogućnost ponovnog slušanja i drugo.

U vezi sa tim, korisne su sledeće terminološke napomene:

- kategorije naslovljene Audio i video materijali podrazumevaju sve vrste snimaka (DVD, CD, materijali sa Interneta) raznih usmenih diskurzivnih formi, uključujući i pesme, tekstove pisane da bi se čitali ili izgovarali i sl, koji se mogu preslušavati više puta;
- kategorije naslovljene Monološka izlaganja, Mediji (informativne i zabavne emisije), Spontana interakcija, Uputstva, podrazumevaju snimke neformalnih, poluformalnih i formalnih komunikativnih situacija u kojima slušalac dekodira rečeno u realnom vremenu, to jest bez mogućnosti preslušavanja/ponovnog pregleda audio i video materijala, kao i realne situacije kojima prisustvuje uživo u svojstvu posmatrača, gledaoca ili slušaoca (predavanja, filmovi, pozorišne predstave i sl.).

Čitanje

Čitanje ili razumevanje pisanog teksta spada u tzv. vizuelne receptivne jezičke veštine. Tom prilikom čitalac prima i obrađuje tj. dekodira pisani tekst jednog ili više autora i pronalazi njegovo značenje. Tokom čitanja neophodno je uzeti u obzir određene faktore koji utiču na proces čitanja, a to su karakteristike čitalaca, njihovi interesi i motivacija kao i namere, karakteristike teksta koji se čita, strategije koje čitaoci koriste, kao i zahtevi situacije u kojoj se čita.

Na osnovu namere čitaoca razlikujemo sledeće vrste vizuelne recepcije:

- čitanje radi usmeravanja;
- čitanje radi informisanosti;
- čitanje radi praćenja uputstava;
- čitanje radi zadovoljstva.

Tokom čitanja razlikujemo i nivo stepena razumevanja, tako da čitamo da bismo razumeli:

- globalnu informaciju;
- posebnu informaciju,
- potpunu informaciju;
- skriveno značenje određene poruke.

Na osnovu ovih pokazatelja program sadrži delove koji, iz razreda u razred, ukazuju na progresiju u domenu dužine teksta, količine informacija i nivoa prepoznatljivosti i razumljivosti i primeni različitih strategija čitanja. U skladu sa tim, gradirani su po nivoima sledeći delovi programa:

- razlikovanje tekstualnih vrsta;
- prepoznavanje i razumevanje tematike – nivo globalnog razumevanja;
- globalno razumevanje u okviru specifičnih tekstova;
- prepoznavanje i razumevanje pojedinačnih informacija – nivo selektivnog razumevanja;
- razumevanje stručnih tekstova;
- razumevanje književnih tekstova.

Pisanje

Pisana produkcija podrazumeva sposobnost učenika da u pisanom obliku opiše događaje, osećanja i reakcije, prenese poruke i izrazi stavove, kao i da rezimira sadržaj različitih poruka (iz medija, književnih i umetničkih tekstova itd.), vodi beleške, sačini prezentacije, eseje i slično.

Težina zadatka u vezi sa pisanim produkcijom zavisi od sledećih činilaca: poznavanja leksike i nivoa komunikativne kompetencije, kapaciteta kognitivne obrade, motivacije, sposobnosti prenošenja poruke u koherentne i povezane celine teksta.

Progresija označava proces koji podrazumeva usvajanje strategija i jezičkih struktura od lakšeg ka težem i od prostijeg ka složenijem. Svaki viši jezički nivo podrazumeva ciklično ponavljanje prethodno usvojenih elemenata, uz nadogradnju koja sadrži složenije jezičke strukture, leksiku i komunikativne sposobnosti. Za ovu jezičku aktivnost u okviru Nastavnog programa predviđena je progresija na više ravnih. Posebno su relevantne sledeće:

- teme (učenikova svakodnevica i okruženje, lično interesovanje, aktuelni događaji i razni aspekti iz društveno – kulturnog konteksta kao i teme u vezi sa različitim nastavnim predmetima);
- tekstualne vrste i dužina teksta (formalni i neformalni tekstovi, rezimiranje, parafraziranje, eseji, lične beleške);
- beleške u vezi sa predavanjima, novinskim člancima i slično;
- leksika i komunikativne funkcije (sposobnost učenika da ostvari različite funkcionalne aspekte kao što su opisivanje ljudi i događaja u različitim vremenskim kontekstima, da izrazi prepostavke, sumnju, zahvalnost i slično u domenima kao što su privatni, javni, obrazovni i stručni).

Govor

Govor kao produktivna veština posmatra se sa dva aspekta, i to u zavisnosti od toga da li je u funkciji monološkog izlaganja teksta, pri čemu govornik saopštava, obaveštava, prezentuje ili drži predavanje jednoj ili više osoba, ili je u funkciji interakcije, kada se razmenjuju informacije između dva ili više sagovornika sa određenim ciljem, poštujući princip saradnje tokom dijaloga.

Aktivnosti monološke govorne produkcije su:

- javno obraćanje putem razglosa (sapoštenja, davanje uputstava i informacija);
- izlaganje pred publikom (javni govor, predavanja, prezentacije raznih proizvoda, reportaže, izveštavanje i komentari o nekim kulturnim događajima i sl.).

Ove aktivnosti se mogu realizovati na različite načine i to:

- čitanjem pisanih teksta pred publikom;
- spontanim izlaganjem ili izlaganjem uz pomoć vizuelne podrške u vidu tabela, dijagrama, crteža i dr.
- realizacijom uvežbane uloge ili pevanjem.

Zato je u programu i opisan, iz razreda u razred, razvoj sposobnosti opštег monološkog izlaganja koje se ogleda kroz opisivanje, argumentovanje i izlaganje pred publikom.

Interakcija podrazumeva stalnu primenu i smenjivanje receptivnih i produktivnih strategija, kao i kognitivnih i diskurzivnih strategija (uzimanje i davanje reči, dogovaranje, usaglašavanje, predlaganje rešenja, rezimiranje, ublažavanje ili zaobilazeњe nesporazuma ili posredovanje u nesporazumu) koje su u funkciji što uspešnijeg ostvarivanja interakcije. Interakcija se može realizovati kroz niz aktivnosti, na primer: razmenu informacija, spontanu konverzaciju, neformalnu ili formalnu diskusiju, debatu, intervju ili pregovaranje, zajedničko planiranje i saradnju.

Stoga se i u programu, iz razreda u razred, prati razvoj veštine govora u interakciji kroz sledeće aktivnosti:

- razumevanje izvornog govornika;

- neformalni razgovor;
- formalna diskusija;
- funkcionalna saradnja;
- intervjuisanje.

Sociokulturna kompetencija i medijacija

Sociokulturna kompetencija i medijacija predstavljaju skup teorijskih znanja (kompetencija) koja se primenjuju u nizu jezičkih aktivnosti u dva osnovna jezička medijuma (pisanom i usmenom) i uz primenu svih drugih jezičkih aktivnosti (razumevanje govora, govor i interakcija, pisanje i razumevanje pisanog teksta). Dakle, predstavljaju veoma složene kategorije koje su prisutne u svim aspektima nastavnog procesa i procesa učenja.

Sociokulturna kompetencija predstavlja skup znanja o svetu uopšte, kao i o sličnostima i razlikama između kulturnih modela i komunikativnih uzusa sopstvene govorne zajednice učenika i zajednice/zajednica čiji jezik uči. Ta znanja se, u zavisnosti od nivoa opštih jezičkih kompetencija, kreću od poznavanja osnovnih komunikativnih principa u svakodnevnoj komunikaciji (osnovni funkcionalni stilovi i registri), do poznavanja karakteristika različitih domena jezičke upotrebe (privatni, profesionalni, obrazovni i administrativni), paralingvističkih elemenata, i elemenata kulutre/kultura zajednica čiji jezik uči. Navedena znanja potrebna su kompetentnu, uspešnu komunikaciju u konkretnim komunikativnim aktivnostima na ciljnem jeziku. Poseban aspekt sociokulturne kompetencije predstavlja interkulturna kompetencija, koja podrazumeva razvoj svesti o drugom i drugaćijem, poznavanje i razumevanje sličnosti i razlika između svetova, odnosno govornih zajednica, u kojima se učenik kreće (kako u L1– maternji jezik, tako i u L2– prvi strani jezik, L3– drugi strani jezik, itd.). Interkulturna kompetencija takođe podrazumeva i razvijanje tolerancije i pozitivnog stava prema individualnim i kolektivnim karakteristikama govornika drugih jezika, pripadnika drugih kulturak koje se u manjoj ili većoj meri razlikuju od njegove sopstvene, to jest, razvoj interkulturne ličnosti, kroz jačanje svesti o vrednosti različitih kultura i razvijanje sposobnosti za integriranje interkulturnih iskustava u sopstveni kulturni model ponašanja i verovanja.

Medijacija predstavlja aktivnost u okviru koje učenik ne izražava sopstveno mišljenje već funkcioniše kao posrednik između osoba koje nisu u stanju da se direktno sporazumevaju. Medijacija može biti usmena i pisana, i uključuje sažimanje i rezimiranje teksta (na L1 ili na L2) i prevođenje. Prevođenje se u ovom programu tretira kao posebna jezička aktivnost koja nikako ne treba da se koristi kao tehnika za usvajanje bilo kog aspekta ciljnog jezika predviđenog komunikativnom nastavom. Prevođenje podrazumeva razvoj znanja i veština korišćenja pomoćnih sredstava (rečnika, priručnika, informacionih tehnologija, itd.) i sposobnost iznalaženja strukturalnih i jezičkih ekvivalenta između jezika sa koga se prevodi i jezika na koji se prevodi.

Uputstvo za tumačenje gramatičkih sadržaja

Nastava gramatike, s nastavom i usvajanjem leksike i drugih aspekata stranog jezika, predstavlja jedan od preduslova ovladavanja stranim jezikom. Usvajanje gramatike podrazumeva formiranje gramatičkih pojmoveva i gramatičke strukture govora kod učenika, izučavanje gramatičkih pojava, formiranje navika i umenja u oblasti gramatičke analize i primene gramatičkih znanja, kao prilog izgrađivanju i unapređivanju kulture govora.

Gramatičke pojave treba posmatrati sa funkcionalnog aspekta tj. od značenja prema sredstvima za njegovo izražavanje (funkcionalni pristup). U procesu nastave stranog jezika u što većoj meri treba uključivati one gramatičke kategorije koje su tipične i neophodne za svakodnevni govor i komunikaciju, i to kroz raznovrsne modele, primenom osnovnih pravila i njihovim kombinovanjem. Treba težiti ka tome da se gramatika usvaja i receptivno i produktivno, kroz sve vidove govornih aktivnosti (slušanje, čitanje, govorenje i pisanje, kao i prevodenje), na svim nivoima učenja stranog jezika, u ovom slučaju u svim tipovima gimnazije, prema jasno utvrđenim ciljevima i zadacima, standardima i ishodima nastave stranih jezika.

Gramatičke kategorije su razvrstane u skladu sa Evropskim referentnim okvirom za žive jezike za svaki jezički nivo (od nivoa A2.2 do nivoa B2.1) koji podrazumeva progresiju jezičkih struktura prema komunikativnim ciljevima: od prostijeg ka složenijem i od receptivnog ka produktivnom. Svaki viši jezički nivo podrazumeva gramatičke sadržaje prethodnih jezičkih nivoa. Cikličnim ponavljanjem prethodno usvojenih elemenata, nadogradjuju se složenije gramatičke strukture.

Nastavnik ima slobodu da izdvoji gramatičke strukture koje će ciklično ponavljati u skladu sa postignućima učenika kao i potrebama nastavnog konteksta.

Glavni cilj nastave stranog jezika jeste razvijanje komunikativne kompetencije na određenom jezičkom nivou, u skladu sa statusom jeziku i godinom učenja. S tim u vezi, uz određene gramatičke kategorije stoji napomena da se usvajaju receptivno, dok se druge usvajaju produktivno.

DRUGI RAZRED
– deseta godina učenja –
(3 časa nedeljno)

Operativni zadaci na nivou jezičkih veština

SLUŠANJE

Ospozljavanje učenika za razumevanje usmenoggovora.

Učenik treba da:

Govor u učionici

– u potpunosti razume i reaguje na usmene poruke u vezi sa uobičajenim i novim aktivnostima na času.

Audio i video materijali: globalno razumevanje

Posle prvog slušanja određenog nepoznatog usmenog teksta (približnog trajanja oko 5 minuta), u zavisnosti od stepena poznавања teme i konteksta, postavi hipoteze u vezi sa:

- vrstom usmenog teksta koji sluša, npr. obaveštenja, uputstva i upozorenja, anketiranje prolaznika i drugo;
- brojem sagovornika, njihovim statusom i namerama;
- opštim sadržajem datog usmenog teksta usmeravajući pažnju na relevantne jezičke i nejezičke elemente (ključne reči, intonaciju, govor tela i dr.).

Audio/video materijali: detaljno/selektivno razumevanje

Posle drugog i po potrebi narednih slušanja (u zavisnosti od težine teksta i naloga za slušanje):

- proveri prvo bitno postavljene hipoteze koje se odnose na vrstu i sadržaj usmenog teksta, na status, namere i međusobne odnose sagovornika;
- razume najbitnije elemente sadržaja usmenog teksta u zavisnosti od cilja slušanja.

Monološka izlaganja

– uz eventualnu prethodnu pripremu, prati izlaganja o poznatim temama u kojima se koristi standardni jezik i razgovetan izgovor.

Mediji: informativne emisije

- razume opšti smisao i bitne pojedinosti informativnih radijskih i televizijskih emisija o poznatim temama, u kojima se koristi standardni govor i razgovetan izgovor;
- prati različite televizijske emisije informativnog karaktera (dokumentarci, intervju, diskusije, reportaže) u kojima se obrađuju relativno poznate teme;
- razume opšti sadržaj reklamnih poruka i radio emisija (do 12 minuta) o temama iz svakodnevnog života i života mlađih.

Mediji: zabavne emisije

- prati filmove, serije i različite druge televizijske emisije u kojima se obrađuju relativno poznate teme;
- razume temu i delove pesama koje sluša.

Spontana interakcija

– razume fraze i rečenice nastale u spontanoj interakciji u vezi sa poznatim situacijama, uz otežavajuće okolnosti prirodne komunikacije (buka na ulici, telefonski razgovori, intervju licem u lice, telefonskim putem, preko skajpa itd.).

Strategije

- oslanjajući se na opšta znanja i iskustva, rekonstruiše nepoznato na osnovu konteksta i pamti, reproducuje i kontekstualizuje bitne elemente poruke;

- oslanjajući se na svoja jezička znanja, postavlja i proverava hipoteze o jezičkim formama;
- uvida koje elemente nije u potpunosti razumeo i u vezi sa njima traži dodatna obaveštenja.

ČITANJE

Ospozljavanje učenika za funkcionalno čitanje i razumevanje različitih, uzrasno i sadržajno primerenih vrsta tekstova radi informisanja, izvršavanja uputstava i ostvarenja estetskog doživljaja (čitanje radi ličnog zadovoljstva).

Učenik treba da:

Razlikovanje tekstualnih vrsta

- uočava i prepozna razliku u strukturi i sadržaju tekstualnih vrsta koje koristi u privatnom i školskom domenu.

Prepoznavanje i razumevanje tematike tekstova – nivo globalnog razumevanja

- razume pojedinačne informacije dužih autentičnih, adaptiranih i neautentičnih tekstova, kao i njihov opšti smisao;
- razume tekstove dužine do 200 reči o konkretnim temama iz oblasti neposrednog interesovanja (porodični život, svakodnevica, škola, posao, slobodno vreme, dnevni događaji), izvodeći zaključke o nepoznatim značenjima na osnovu konteksta, jezičkih znanja i drugih predznanja.

Globalno razumevanje u okviru specifičnih tekstova

- razume celinu i pojedinačne delove obaveštenja i upozorenja na javnim mestima;
- razume opise događaja, osećanja, namera u meri koja mu omogućuje redovnu prepisku s prijateljima i poznanicima;
- razume glavnu nit argumentacije u predstavljanju nekog problema, čak i ako ne razume svaki pojedinačni detalj;
- razume suštinske informacije iz nekog informativnog teksta (npr. vesti, izveštaja, biografije), napisanog jednostavnim stilom, na relativno poznate teme.

Prepoznavanje i razumevanje pojedinačnih informacija

– nivo selektivnog razumevanja

- ume da u uobičajenim pisanim dokumentima (pismima, prospektima, obaveštenja) pronađe i razume veći broj relevantnih informacija.

Razumevanje stručnih tekstova

- razume jednostavna uputstva i savetodavne tekstove ukoliko su pisani jasnim jezikom i ili praćeni vizuelnim elementima, bez velikog broja stručnih izraza;
- razume kraće tekstove o savremenoj društvenoj problematici, razaznajući autorov generalni stav ili gledište.

Razumevanje književnog teksta

- razume jednostavne literarne tekstove različitih žanrova (poeziju, prozu, dramu), ukoliko u njima nema simboličkih i intertekstualno specifičnih elemenata.

GOVOR

Ospozljavanje učenika za kratko monološko izlaganje i za učešće u dijalogu na stranom jeziku.

Učenik treba da:

Monološko izlaganje

Opisivanje

- na jednostavan način opisuje i izveštava o različitim temama iz domena ličnih interesovanja koristeći poznate jezičke elemente (leksičke i morfosintakšičke strukture);
- opisuje ili reprodukuje, s priličnom lakoćom, sadržaj manje komplikovanih priča i opisa događaja, redajući hronološki zbivanja i koristeći određene leksičke strukture;
- opiše neki stvarni ili izmišljeni događaj i govori o nadanjima, snovima i ciljevima;
- opiše svakodnevne radnje i navike, govori o realizovanim aktivnostima kao i o pripremanju i planiranju neke buduće aktivnosti.

Argumentovanje

- argumentuje lične stavove tako da ga sagovornik bez poteškoća razume skoro tokom celog izlaganja;
- ukratko obrazloži i objasni šta misli, planira i radi.

Izlaganje pred publikom

- opisuje i izlaže o temama iz oblasti ličnog iskustva i obrazovanja ili struke, sa prethodnom pripremom i uz pomoć vizuelnih sredstava koja mu olakšavaju prezentaciju;
- odgovori na jednostavna i neposredna pitanja koja se odnose na prezentaciju, pod uslovom da se mogu ponoviti i da mu se pruži pomoć pri formulisanju odgovora;
- interpretira radnju nekog filma ili knjige.

Interakcija

Razumevanje izvornog govornika

- prati govor sagovornika kada mu se obraća razgovetno, koristeći uobičajene izraze, ali ponekad je potrebno da mu se iskazi ponove radi pojašnjenja određenih reči ili izraza.

Neformalni razgovor (između prijatelja)

- iznosi lični stav ili zatraži nečiji stav ili mišljenje o poznatim temama iz domena ličnih interesovanja i obrazovanja koristeći poznate jezičke elemente;
- snade se u rešavanju određenog problema, npr. snalaženja u svakodnevnim situacijama, postavljajući praktična pitanja tipa: Kuda ići? Šta raditi? Kako se organizovati? (planovi za izlazak i sl.);
- prepozna temu nekog razgovora ukoliko se priča polako i razgovetno;
- izrazi slaganje ili neslaganje sa sagovornikom.

Formalna komunikacija

- prati osnovni smisao formalne diskusije o poznatim temama iz domena ličnih interesovanja, obrazovanja ili struke ako se govori standardnim jezikom i koriste poznati jezički elementi;
- izrazi lični stav, ali se teško snalazi u pokretanju rasprave;
- razmeni odredene informacije i kaže svoje mišljenje o nekim praktičnim pitanjima, ukoliko se to od njega traži na direktn način, pod uslovom da mu se pomogne u formulisanju iskaza i da mu se, ako zatreba, ponove najvažniji delovi;
- snalazi se u većini situacija koje su vezi sa nekim putovanjem ili organizacijom putovanja (rezervisanje smeštaja, kupovina krata, traženje informacija od drugih putnika...).

Funkcionalna saradnja

- prati šta se govori i, ako zatreba, ponovi reči sagovornika, kako bi se uverio da su se dobro razumeli;
- prenese jednostvne i direktnе informacije.

Intervjuisanje

- koristi pripremljeni upitnik za vođenje organizovanog razgovora, uz spontano postavljanje nekoliko dodatnih pitanja.

PISANjE

Ospozobljavanje učenika za pisanje kraćih tekstova različitog sadržaja.

Učenik treba da:

Teme

- piše na razložan i jasan način o raznovrsnim temama iz svog područja interesovanja i okruženja;
- u jednostavnom i vezanom tekstu može jasno da opiše osećanja i reakcije;
- u stanju je da opiše i rezimira video i audio poruke u vezi sa poznatim situacijama i sadržajima iz svakodnevnog života mladih, kao i sadržaje informativnog i dokumentarnog karaktera.

Tekstualne vrste i dužina teksta

- piše kratke formalne i neformalne tekstove (do 100 reči) koristeći standardne i konvencionalne formule pisanog izražavanja (pismo, obaveštenje, poruka);
- piše beleške u vezi sa svakodnevnim potrebama i planovima;

- vodi beleške i piše lična pisma da bi tražio ili preneo informacije i da na razumnijiv način piše o elementima koje smatra bitnim;
- parafrazira i rezimira tekstove o temama u vezi sa svakodnevnim životom, razonodom, putovanjima, aktuelnim dešavanjima i svojim domenom interesovanja.

Leksika i komunikativne funkcije

- iskazuje dobro vladanje elementarnom leksikom, ali dolazi do čestih grešaka kada se radi o izražavanju složenijih misli i ideja;
- opiše stvari koje su mu bliske;
- upotrebljava jednostavno i opisno izražavanje da bi kratko pričao o predmetima i stvarima koje ima i poredi ih sa drugima;
- opisuje svoje utiske upotrebljavajući jednostavne izraze, daje kraći opis svakodnevnih radnji iz svog okruženja (ljudi, mesta, školsko iskustvo i slično), opisuje aktivnosti iz prošlosti i lično iskustvo, kao i planove za budućnost;
- pravilno koristi pravopis, interpunkciju i organizaciju teksta.

SOCIOKULTURNA KOMPETENCIJA

Sticanje i ovladavanje sociokulturnim kompetencijama neophodnim za pisanu i usmenu upotrebu jezika.

Učenik treba da:

Verbalna i neverbalna komunikacija sa predstavnicima drugih kultura

- prepoznaje i adekvatno reaguje na formalnost govorne situacije.

Interkulturna znanja i aktivnosti

- gradi sopstveni identitet kao interkulturna ličnost, jačajući svest o vrednosti različitih kultura i razvijajući sposobnost za integriranje interkulturnih iskustava u sopstveni kulturni model ponašanja i verovanja.

MEDIJACIJA I PREVOĐENJE

Ospozljavanje učenika za posredovanje između osoba radi sporazumevanja.

Učenik treba da:

Usmena medijacija

- prepričava sadržaj dužeg adaptiranog teksta, audio ili video zapisa i kraće interakcije na L2;
- sažima sadržaj kratkog adaptiranog pisanog ili usmenog teksta, sa L2 na L1 i sa L1 na L2, prilagođavajući ga sagovorniku.

Pisana medijacija i prevodenje

- pisano prenosi poruke na L2 ili na L1 (na osnovu podsticaja na suprotnom jeziku) dodajući, po potrebi, objašnjenja i obaveštenja);
- koristi dvojezične rečnike za pisano prenošenje poruka uz konsultacije sa nastavnikom;
- koristi opšta znanja iz drugih oblasti u cilju što uspešnijeg pisanog prevodenja sa L2 na L1 kraćih adaptiranih tesktova uz upotrebu rečnika, prateće literature i informacionih tehnologija.

GRAMATIČKI SADRŽAJI

ENGLESKI JEZIK

Cilj učenja gramatičkih sadržaja je obezbeđivanje osnove za uspešnu komunikaciju na stranom jeziku. Kroz nastavu engleskog jezika kontinuirano se obnavljaju jezičke strukture obradene u prethodnim razredima, ali se znanja proširuju novim upotrebama, funkcijama, značenjem. Gramatika se prezentuje u skladu sa nivoom učenja, funkcionalnom progresijom i kroz leksički kontekst. Učenici se podstiču na zaključivanje i otkrivanje pravila, a zatim primenu znanja u raznovrsnim komunikativnim situacijama.

Imenice

Rod imenica

Imenice u funkciji prideva

Saksonski genitiv

Član (upotreba i izostavljanje određenog i neodređenog člana)

Zamenice i determinatori

Pokazne zamenice

Prisvojne zamenice

Povratne zamenice

Pridevi i prilozi

Gradenje, vrste, mesto u rečenici

Prilozi učestalosti

Komparativi i superlativi

Veznici

Povezivanje elemenata iste važnosti: for, and, nor, but, or, yet, so

Tvorba reči

Sufiksi za imenice koje označavaju zanimanja – er/- or, – ist, – ician

Glagoli

Obnavljanje obrađenih glagolskih vremena sa posebnim akcentom na upotrebi prošlih vremena:

Past Simple, Past Continuous, Present Perfect, Past Perfect, Present Perfect Continuous

Used to/would za uobičajene radnje u prošlosti

Will/going to za predviđanje

Modalni glagoli (may/might; must/have to; must /mustn't/needn't)

Pasivni glagolski oblici i konstrukcije

Predlozi

Breme, mesto i kretanje

Predlozi posle imenica (npr. reason for, difference between)

Predlozi posle glagola (npr. talk to, look at)

Frazalni glagoli sa on, off, up, up, down... (npr. go on, turn on/off, turn up/down ...)

Rečenica

Red reči u rečenici

Pitanja (WH– questions, Tag questions)

Pogodbene rečenice (potencijalne, irealne)

Neupravni govor (sa i bez slaganja vremena)

ITALIJANSKI JEZIK

Imenice

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda

Vlastite i zajedničke imenice, odgovarajući rod i broj sa determinativom

Sistemski prikaz morfoloških karakteristika

Član

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda

Sistematisacija upotrebe određenog i neodređenog člana

Partitivni član (articolo partitivo)

Zamenice

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda

Lične zamenice (pronomi personali)

Naglašene lične zamenice

Naglašene lične zamenice u službi direktnog objekta (complemento oggetto) i indirektnog objekta (complemento di termine)

Nenaglašene lične zamenice u paru (pronomi personali accoppiati)
Prisvojne zamenice (pronomi possessivi)
Pokazne zamenice (pronomi dimostrativi)
Povratne zamenice (pronomi riflessivi)
Upitne zamenice (pronomi interrogativi: chi? che?/che cosa?)
Neodređene zamenice i pridevi (niente/nulla, nessuno, qualcosa, qualcuno, qualche, alcuni)
Relativne zamenice (pronomi relativi: che, cui, il quale/la quale)
Uvođenje nove građe
Nenaglašene lične zamenice u službi direktnog objekta u složenim vremenima (pronomi diretti nei tempi composti) RECEPTIVNO

Pridevi

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda
Opisni pridevi, slaganje prideva i imenice u rodu i broju
Komparacija prideva (comparazione)
Apsolutni superlativ (superlativo assoluto)
Prisvojni pridevi (aggettivi possessivi)
Upotreba člana uz prisvojne prideve
Pokazni pridevi (aggettivi dimostrativi: questo, quello)
Naziv boja, morfološke osobnosti prideva
Glavni brojevi (numeri cardinali)
Redni brojevi (numeri ordinali)

Predlozi

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda
Prosti predlozi di, a, da, in, con, su, per, tra, fra i njihova upotreba
Predlozi dentro, fuori, sotto, sopra, davanti dietro

Glagoli

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda
Sadašnje vreme (presente indicativo)
Imperativ (imperativo). Zapovedni način za sva lica
Povratni glagoli (verbi riflessivi)
Upotreba glagola piacere
Perfekat (passato prossimo) pravilnih i nepravilnih glagola
Perfekt modalnih glagola volere, dovere, potere, sapere
Kondicional sadašnji, pravilnih i nepravilnih glagola (condizionale presente)
Futur pravilnih i nepravilnih glagola (futuro semplice)
Imperfekat (imperfetto)
Pluskvamperfekat (trapassato prossimo)
Prezent konjunktiva (congiuntivo presente) – RECEPTIVNO
Prosti perfekat (passato remoto), tvorba i osnovna upotreba – RECEPTIVNO.

Prilozi

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda
Osnovni prilozi bene, male, molto, poco, troppo, meno, più, priloški izrazi za određivanje vremena (prima, durante, dopo) i prostora a destra, a sinistra, dritto, davanti, dietro, sotto, sopra, su, giù
Upitni prilozi quando?, come?, perché? dove?
Građenje priloga od prideva pomoću sufiksa mente

Rečce

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda

ci, ne

Rečenica

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda

Prosta i proširena rečenica u potvrđnom i u odričnom obliku

Upitna rečenica

Red reči u rečenici

Složena rečenica: upotreba veznika koji uvode zavisnu rečenicu (vremensku, uzročnu, relativnu, hipotetički period)

Hipotetički period: Realna pogodbena rečenica

Irealna pogodbena rečenica, sa imperfektom u protazi i apodozi

NEMAČKI JEZIK

Negacija

nirgends, nirgendwo, niemals, gar nicht, nirgendwohin, keinesfalls, keineswegs

Das war keinesfalls die richtige Antwort. Er wird keineswegs heute ankommen.

Glagoli

Kazivanje radnje i stanja u sadašnjosti, prošlosti i budućnosti

Pasiv radnje (prezent, preterit, perfekt), infinitiv pasiva sa modalnim glagolom

Odredbe kvantiteta

– Osnovni, redni, decimalni brojevi. Osnovne mere. Računske radnje. Monete.

Tausend, Million, eine Hälfte, ein Viertel, eine halbe Stunde, zwei Liter Milch, 2,40 – zwei Meter vierzig, 2,40 € – zwei Euro vierzig.

Sistematizacija kategorija kojih u maternjem jeziku nema ili se bitno razlikuju.

Infinitivne konstrukcije sa zu, um... zu, ohne... zu, statt... zu

Er beschloß gleich nach Haus zu gehen.

Ich kam früher, um mit dir zu reden. Sie verliehen das Zimmer, ohne uns zu begrüßen. Statt zu regnen, began es zu schneien.

Kazivanje pretpostavki, načina, želje, poređenja

Konjunktiv u prostoj (ne složenoj) rečenici za izražavanje želje, mogućnosti, sumnje, pretpostavki, nestvarnosti

Ewig lebe unsere Freiheit! Möge er kommen! Beinahe wärest du zu spät gekommen. Hätte er das gewußt!

Rečenica

Kondicionalne rečenice

Potencijalne rečenice

Er wäre zutrieden, wenn du kämest. Ich würde dich besuchen, wenn ich Zeit hätte.

Irealne (receptivno)

Veznik: wenn, falls

Er wäre gekommen, wenn er die Einladung bekommen hätte.

Namerne rečenice

Veznici: damit, dass

Wir gehen so früh in die Schule, damit wir alles vorbereiten. Gib acht, dass du nicht zu spät kommst.

Načinske rečenice

Veznici: indem, ohne dass, statt dass

Er betrat den Saal, indem er alle herzlichst begrüßte. Sie ging an mir vorbei, ohne dass sie mich bemerkte. Statt dass du mich abholst, gehe ich zu Fuß nach Hause.

Poredbene/komparativne rečenice (receptivno)

Veznici: wie, als, als ob

Sie ist so schön, wie man mir erzählte.

Alles endete viel besser, als ich erwarten konnte. Er sieht aus, als ob er krank sei.

Tvorba reči

Zamenički prilozi – građenje i upotreba

(Wozu, womit, woran...; dazu, damit, daran...) Woran denkst du? Ich denke immer daran.

Građenje složenica

imenica + imenica; pridev + imenica, prefiksacija

Atomphysik, Wandtafel, Hochachule, Schnellzug, beantworten, begrüßen, unmöglich

Izvedene imenice

Wohnung, Besichtigung, Heizung usw.

Leksikografija

Struktura jednojezičnih rečnika i služenje njima.

RUSKI JEZIK

Rečenica

Rečenice sa glagolskim prilozima (On mnogo rabotal, ne pokladaj ruk. On вышел, осторожно закрыл дверь.). Izražavanje negacije. Upotreba **net**, **ne**, **ni** u rečenici.

Imenička rekcija tipa: igra v futbol, igra v šahmaty; obučenie russkomu языку; podgotovka k əkzamenu i sl.

Imenice

Varijante padeških nastavaka (na leksičkom nivou): genitiv jednine na **-u** (mëdu, čaю, narodu, iz lesu); genitiv množine bez nastavaka (knig, rek, gor).

Izvedene i složene imenice. Skraćenice (vuz, AN, MGU, RF i sl.).

Zamenice

Opšte zamenice: **sam, samый, любой, каждый, весь, всякий...**

Pridevi

Duži i kraći oblici prideva. Obavezna upotreba kraćeg oblika, u predikatu sa dopunom (Эти задания для нас просты. Эти задания простые.)

Brojevi

Redni brojevi u različitim sintaksičkim konstrukcijama.

Glagoli

Imperativ za 3. l. jedn. i 1. i 3. l. mn. Najčešći prefiksi kod građenja glagola i njihova uloga u promeni glagolskog vida (**sdelatъ, zagоворитъ, napisatъ, perepisatъ**).

Prošlo vreme glagola od infinitiva sa suglasničkom osnovom (**идти, вести, нести**).

Glagolski prilozi (obnavljanje, aktiviranje i sistematizacija).

Radni glagolski pridevi (obrada i aktiviranje njihove upotrebe).

Prilozi

Najfrekventniji modeli za građenje priloga: pridevska osnova + **O** (tiho, skromno i sl.); pridevska osnova + **I** (po– russki, praktičeski i sl.).

Predlozi

Najfrekventniji predlozi čija se upotreba razlikuje u odnosu na maternji jezik (**u, okolo, vokrug**, s genitivom u odredbi mesta, **po** s dativom i lokativom u vremenskoj odredbi; **v** i **na** u odredbi mesta: robotati **na** zavode, učitišta **v** universitetu i sl.).

Veznici

Najfrekventniji veznici i vezničke reči (**хотя, прежде чем, чтобы; что, который, где, когда, потому что, тоже, куда, если, пока** i dr.).

Rečenični modeli

Rečenične modele predviđene programom za prvi razred i dalje primenjivati u različitim varijacijama i kombinacijama. U II razredu posebnu pažnju posvetiti, pre svega (u vidu vežbi), modelima u potvrđnom, odričnom i upitnom obliku za iskazivanje sledećih odnosa:

Subjekatsko-predikatski odnosi

Rečenice sa kratkim pridevskim oblikom u predikatu

Я был болен гриппом.

On способен к математике.

Objekatski odnosi

Rečenice sa objektom u infinitivu

Врачъ советовал мне отдохнуть.

Я уговорил товарища молчать.

Složena rečenica

Врачъ советовал мне, чтобы я отдохнул.

Я уговорил товарища, чтобы он молчал.

Prostorni odnosi

a) Rečenice sa odredbom izraženom zavisnim padežom

Я тебя буду ждать у (около, возле) памятника.

Она живёт у своих родителей.

Мой брат работает на заводе, а сестра учится в университете.

b) Složena rečenica

Мы пошли туда, куда вела узкая тропинка.

Vremenski odnosi

a) Rečenice sa odredbom izraženom zavisnim padežom

Они собираются по вечерам.

Это случилось по окончании войны.

b) Rečenice sa glagolskim prilogom

Возвращаясь домой, я встретил товарища.

Кончив работу, он поехал домой.

v) Složena rečenica

Как только скрылось солнце, стало холодно.

Načinski odnosi

a) Rečenica sa glagolskim prilogom

Друзья возвращались домой весело разговаривая.

Он поздоровался кивнув головой.

b) Složena rečenica

Мы все сделали так, как сказал учитель.

Он оказался способнее, чем я предполагал.

Uzročni odnosi

a) Rečenice s glagolskim prilogom

Не находя нужного слова, он замолчал.

Почувствовав голод, брат решил погодить без меня.

b) Složena rečenica

Так как брат почувствовал голод, он решил погодить без меня.

Ciljni odnosi

a) Rečenice sa odredbom u infinitivu

Мать отпустила дочку гулять.

Мы пришли простились/чтобы простились.

b) Složena rečenica

Čtobi pravilno govoriti, nužno horošo usvoiti grammatiku.

Ortografija

Interpunktacija – osnovna pravila. Osnovne funkcije znakova interpunkcije. Pisanje Ь, ъ (sistematizacija).

Leksikologija

Najčešći deminutivi imenica i prideva.

Leksički sinonimi, antonimi, homonimi. Međujezički homonimi i paronimi.

Leksikografija

Struktura jednojezičnih rečnika i služenje njima (školski jednojezični – „tolkovые”, ortografski i rečnici sinonima).

FRANCUSKI JEZIK

Imenička grupa

- Sistematizacija upotrebe determinanata: određenih, neodređenih i partitivnih članova; prisvojnih i pokaznih prideva; osnovnih, rednih i aproksimativnih brojeva; neodređenih reči; odsustva determinanata.
- Sistematizacija roda i broja imenica i prideva, mesta i poređenja prideva.
- Sistematizacija zamenica: ličnih nenaglašenih (uključujući i zamenicu on) i naglašenih; zamenica za direktni i za indirektni objekat; pokaznih i prisvojnih; upitnih i neodređenih.

Glagolska grupa

- Sistematizacija glagolskih načina i vremena: prezenta, složenog perfekta, imperfekta, pluskvamperfekta, futura prvog indikativa, kao i perifrastičnih konstrukcija: bliskog futura, bliske prošlosti, radnje u toku.
- Anteriorni futur.
- Prezent subjunktiva najfrekventnijih glagola.
- Prezent i perfekt kondicionala najfrekventnijih glagola.
- Upotreba infinitiva.
- Restrikcija sa ne... que.

Predlozi

- Sistematizacija upotrebe predloga i frekventnih predložnih izraza.
- Predlozi i složene relativne zamenice (avec lequel, pour laquelle, auquel...).
- Predlozi u glagolskim konstrukcijama.

Prilozi

- Poređenje priloga.

Modaliteti i forme rečenice

- Sistematizacija deklarativnog, interrogativnog, eksklamativnog i imperativnog modaliteta.
- Sistematizacija afirmacije i negacije; aktiva i pasiva.
- Umetnuta rečenica (l'incise).

Složene rečenice

- Sistematizacija koordiniranja rečenice sa veznicima et, ou, mais, car, ni i prilozima/priloškim izrazima c'est pour quoi, donc, puis, pourtant, par contre, par conséquent, au contraire.
- Sistematizacija zavisnih rečenica sa najfekventnijim veznicima: relativnih, komparativnih, vremenskih, uzročnih, koncesivnih i opozitivnih, finalnih, hipotetičnih, rečenica sa que u funkciji objekta, kao i slaganja vremena u objekatskim rečenicama.

ŠPANSKI JEZIK

Glagolska grupa

Oblici subjunktiva: prezent

Složena rečenica

a) Zavisna rečenica u indikativu

Mientras vivíamos en Madrid, estudiaba español. ¿Crees (estás segura, piensas) que aprobaremos el examen?

Sa infinitivom (sa modalnim glagolima)

Quiero viajar. Pienso viajar mañana.

Ukazati na izražavanje uzroka (porque, por), posledice (si, para) i na smisao rečenice sa drugim češćim veznicima kad se pojave u tekstu.

b) Zavisne rečenice u subjunktivu

Upotreba subjunktiva prezenta (izražavanje futura)

Subjunktiv prošlih vremena (preterito imperfecto, preterito perfecto simple, pretérito perfecto compuesto), oblici i upotreba (samo receptivno).

Kazivanje želje, volje, namere

a) subjunktivom

b) infinitivom

Me gustaría conocer a este actor. Me gustaría que tú conozcas a mi hermano. Hay que luchar contra la polución del aire y del agua. Es necesario que luchemos... ¿Qué quieren Ustedes que haga? El trabaja mucho para ayudar a sus hijos. El trabaja mucho para que sus hijos tengan una vida mejor.

Upravni i neupravni govor (potvrđne, odrične i upitne rečenice, imperativ).

Dime si/donde/cuando/quién/que...

Sabes si/ donde/cuando/quién/que...

Me puedes decir donde/cuando/quién/que...

Hipotetične rečenice (drugi tip)

Si me visitaras, te llevaría a la playa.

Glagoli ser i estar

Pasivne konstrukcije

a) ser + participio pasado

La casa fue construida en 1984.

b) pasiva refleja

Se venden libros aquí

Ortografija

Hijat i diftong

Leksikografija

Služenje dvojezičnim rečnicima.

III RAZRED

– jedanaesta godina učenja–
(3 časa nedeljno)

Operativni zadaci na nivou jezičkih veština

SLUŠANJE

Ospozljavanje učenika za razumevanje usmenog govora.

Učenik treba da:

Govor u učionici

– u potpunosti razume i reaguje na usmene poruke u vezi sa aktivnostima na času, čak i ako čas vodi nepoznata osoba, pod uslovom da je govor standardan i jasno artikulisan.

Audio i video materijali: globalno razumevanje

Posle prvog slušanja određenog nepoznatog usmenog teksta, na primer monološkog izlaganja o poznatoj temi (približnog trajanja do 6 minuta), u zavisnosti od stepena poznavanja teme i konteksta postavi hipoteze u vezi sa:

- opštom temom i sadržajem datog usmenog teksta usmeravajući pažnju na relevantne jezičke i nejezičke elemente (ključne reči, intonaciju, govor tela i dr.) i
- strukturu izlaganja.

Audio /video materijali: detaljno /selektivno razumevanje

Posle drugog i po potrebi trećeg slušanja (u zavisnosti od složenosti teksta i nalogu za slušanje):

- proveri prvo bitno postavljene hipoteze koje se odnose na vrstu, sadržaj i strukturu usmenog teksta;
- razume sve bitne elemente sadržaja usmenog teksta u zavisnosti od cilja slušanja.

Monološka izlaganja

- uz eventualnu prethodnu pripremu, prati jasno strukturisana izlaganja o aktuelnim društvenim temama i o onima iz sfere sopstvenog interesovanja u kojima se koristi standardni jezik.

Mediji: informativne emisije

- razume opšti smisao i bitne pojedinosti informativnih radijskih i televizijskih emisija o aktuelnim temama u kojima se koristi standardni govor;
- prati različite televizijske emisije informativnog karaktera (dokumentarci, intervjui, diskusije, reportaže) identificujući makrotemu i mikrotemu/mikroteme;
- razume temu radio emisija (reportaža, intervjuja i sl., do 15 minuta), kao i njihov sadržaj, pod uslovom da je govor standardan i artikulacija jasna.

Mediji: emisije zabavnog i umetničkog sadržaja

- prati filmove, serije i različite druge televizijske emisije u kojima se obrađuju aktuelne teme;
- sluša književne i umetničke tekstove i povezujući znanja stečena u nastavi maternjeg jezika i književnosti otkriva univerzalno i posebno u sferi emocija i ideja;
- razume temu i delove pesama koje sluša.

Spontana interakcija

- razume spontanu interakciju izvornih govornika u vezi sa temama iz svakodnevnog života uz otežavajuće okolnosti prirodne komunikacije (buka, šumovi itd.), pod uslovom da je govor standardan i jasno artikulisan.

Uputstva

- razume uputstva za upotrebu određenih sredstava, predmeta ili aparata, pod uslovom da ne sadrže mnogo stručnih elemenata.

Strategije

- oslanjajući se na opšta znanja i iskustva, rekonstruiše nepoznato na osnovu konteksta i pamti, reproducuje i kontekstualizuje bitne elemente poruke;
- oslanjajući se na svoja jezička znanja, postavlja i proverava hipoteze o jezičkim formama;
- uvida koje elemente nije u potpunosti razumeo i u vezi sa njima traži dodatna obaveštenja.

ČITANJE

Ospozobljavanje učenika za funkcionalno čitanje i razumevanje različitih, uzrasno i sadržajno primerenih vrsta tekstova radi informisanja, izvršavanja uputstava i ostvarenja estetskog doživljaja (čitanje radi ličnog zadovoljstva).

Učenik treba da:

Razlikovanje tekstualnih vrsta

- razlikuje frekventne i manje frekventne vrste tekstova, poznaće njihovu makro i mikro strukturu i razume njihovu svrhu i namenu.

Prepoznavanje i razumevanje tematike tekstova – nivo

globalnog razumevanja

- razume pojedinačne informacije složenijih autentičnih, adaptiranih i neautentičnih tekstova, kao i njihov opšti smisao;
- razume tekstove dužine do 250 reči o konkretnim temama iz različitih oblasti interesovanja, sa značajnim stepenom ispravnog poimanja i tumačenja sadržaja.

Globalno razumevanje u okviru specifičnih vrsta tekstova

- razume opšti smisao i pojedinačne detalje privatne korespondencije svakodnevne tematike, kao i opšti smisao i najfrekventnije fraze karakteristične za poslovnu korespondenciju;
- razume glavnu nit i suštinu obrazloženjâ u predstavljanju nekog problema u jednostavnijim tekstovima argumentacionog tipa (npr. u novinskim kolumnama ili pismima čitalaca), ali i u drugim vrstama tekstova u kojima se javlja argumentacija;
- razume bitne elemente i opšti sadržaj ograničeno kompleksnih informativnih tekstova, uz povremeno korišćenje rečnika i priručnika ili nastavnikovu pomoć;
- prepoznaće specifičnosti proistekle iz tematske raznorodnosti tekstova (politika, ekonomija, sport...).

Prepoznavanje i razumevanje pojedinačnih informacija

– nivo selektivnog razumevanja

- ume da u poznatim i manje poznatim vrstama tekstova pronađe veliki broj relevantnih informacija;
- na osnovu pročitanog uvodnog ili nekog drugog relevantnog dela teksta ume da proceni treba li da nastavi sa čitanjem čitavog teksta.

Razumevanje stručnih tekstova

- razume nešto duža uputstva o načinu upotrebe tehničkih i drugih aparata, pisana jasnim jezikom, potkrepljena primerima konkretnе upotrebe i / ili ilustracijama;
- ume da prati specijalizovane publikacije i izvan svog područja aktivnosti, koristeći povremeno rečnik ili neko drugo pomoćno sredstvo;
- razume duža i sadržinski slojevita uputstva s tematikom iz domena sopstvenih, poznatih aktivnosti, uključujući i pojedinačne detalje koji se odnose na specifične uslove održanja i primene aparata, instrumenata i slično, uz mogućnost ponovljenog čitanja.

Razumevanje književnog teksta

- razume jednostavnije savremene literarne tekstove pisane uobičajenom i stilski nespecifikovanom leksikom, uz povremenu pomoć nastavnika ili konsultovanje rečnika/priručnika.

GOVOR

Ospozljavanje učenika za kratko monološko izlaganje i za učešće u dijalogu na stranom jeziku.

Monološko izlaganje

Opisivanje

- opisuje i izveštava o događajima i iskustvima, služeći se širim fondom izraza koje vešto primenjuje;
- opiše karakteristične detalje nekog događaja;
- ispriča priču ili iznese neki opis jednostavnim «listanjem» i ređanjem elemenata;
- jednostavnim rečima opiše i ukratko upoređuje stvari i događaje.

Argumentovanje

- tako dobro argumentuje stavove i mišljenja da ga sagovornik, bez poteškoća i gotovo tokom celog izlaganja, razume;
- u izlaganju naglasi bitne činjenice nekog događaja iz ličnog iskustva, ukratko ih obrazloži i objasni svoje mišljenje.

Izlaganje pred publikom

- u prezentaciji, između ostalog, iznese svoj vrednosni stav o temama vezanim za lično iskustvo i interesovanja;
- odgovori na neposredna pitanja koja se nadovezuju, pod uslovom da se mogu ponoviti;
- interpretira radnju nekog filma ili knjige i opiše svoj doživljaj o njima.

Interakcija

Razumevanje izvornog govornika

- razume dovoljno dobro kako bi se, bez preteranog npora, snalazio u uobičajenim situacijama.

Neformalni razgovor (između prijatelja)

- na učitiv način izražava svoja uverenja, stavove, slaganja i neslaganja;
- predlaže i reaguje na predloge;

- prati diskusije/razgovore određenog trajanja, pod uslovom da se govori razgovetno i standardnim jezikom.

Formalna komunikacija

- aktivno učestvuje u uobičajenoj formalnoj diskusiji o poznatim temama na standardnom jeziku kada sagovornik govori razgovetno i gde obično dolazi do razmene informacija, dobijanja uputstava ili rešavanja nekih praktičnih problema;
- prati promene tema u formalnoj diskusiji o poznatim temama iz domena ličnih interesovanja ili struke, ukoliko se razgovor vodi polako i razgovetno;
- snalazi se u neuobičajenim situacijama na javnom mestu (u prodavnici, pošti ili banci) kada npr. zahteva zamenu neke neispravne robe ili proizvoda;
- dobije dodatna obaveštenja.

Funkcionalna saradnja

- prenese svoje mišljenje i reakcije u odnosu na moguća rešenja i poteze koje treba preduzeti, dajući kratka obrazloženja i razloge za tako nešto;
- inicira sagovornike da iznesu svoje mišljenje o tome šta treba da se uradi.

Intervjuisanje

- preuzme izvesnu inicijativu tokom konsultacija ili razgovora (pokretanje nove teme), ali u priličnoj meri ostaje zavisan od interaktivnog delovanja samog sagovornika.

PISANJE

Ospozobljavanje učenika za pisanje kraćih tekstova različitog sadržaja.

Učenik treba da:

Teme

- piše jasno strukturisane tekstove iz oblasti ličnog interesovanja, kao i u vezi sa aktuelnim dešavanjima, ističući jasno svoje stavove u vezi sa raznim problemima savremenog društva (kulturni događaji, sport ekologija, savremene tehnologije i slično);
- rezimira pročitanu priču, novinski članak, film i slično i objasni svoj stav u vezi sa nekom temom koja je predmet učenikovog zanimanja, kao i da precizno parafrazira određene delove narativnog teksta, nečije stavove i slično.

Tekstualne vrste i dužina teksta

- piše formalne i neformalne tekstove (do 120 reči);
- parafrazira i rezimira tekstove o temama u vezi sa svakodnevnim životom, razonodom, putovanjima, aktuelnim dešavanjima iz svog domena interesovanja i problemima savremenog društva;
- u stanju je da precizno napiše kraće i jednostavne izlaganje o temama od opšteg interesa;
- može precizno da prenese informacije, ističući relevantne činjenice i svoje mišljenje.

Leksika i komunikativne funkcije

- iskazuje dobro vladanje leksikom na višem nivou iz javnog i privatnog domena, ali dolazi povremeno do grešaka kada se radi o izražavanju složenijih misli i ideja;
- piše na teme u vezi sa određenim školskim predmetima koji su u vezi sa interesovanjima učenika;
- služi se stručnim terminima iz određene oblasti koja je predmet učenikovog interesovanja (npr. istorija, geografija, likovna kultura i slično);
- precizno i jasno da opiše radnju knjige ili filma i da opiše svoje reakcije;
- obrazloži mišljenje, planove i događaje.

SOCIOKULTURNA KOMPETENCIJA

Sticanje i ovladavanje sociokulturalnim kompetencijama neophodnim za pisani i usmenu upotrebu jezika.

Učenik treba da:

Verbalna i neverbalna komunikacija sa predstvincima drugih kultura

– prepoznaće i adekvatno koristi najfrekventnije stilove i registre u vezi sa znanjima iz stranog jezika, ali i iz ostalih oblasti školskih znanja i životnih iskustava.

Interkulturna znanja i aktivnosti

– gradi sopstveni identitet kao interkulturna ličnost, jačajući svest o vrednosti različitih kultura i razvijajući sposobnost za integriranje interkulturnih iskustava u sopstveni kulturni model ponašanja i verovanja.

MEDIJACIJA I PREVOĐENJE

Ospozljavanje učenika za posredovanje između osoba radi sporazumevanja.

Učenik treba da:

Usmena medijacija

– prepričava sadržaj kratkog autentičnog teksta audio ili vizuelnog zapisa i kraće interakcije na L2;
– sažima sadržaj kraćeg adaptiranog pisanih ili usmenih teksta, sa L2 na L1 i sa L1 na L2, prilagođavajući ga sagovorniku.

Pisana medijacija i prevodenje

– pisano prenosi poruke na L2 ili na L1 (na osnovu podsticaja na suprotnom jeziku dodajući, po potrebi, objašnjenja i obaveštenja);
– koristi rečnike, posebno jednojezične, za pisano prenošenje poruka uz konsultacije se sa nastavnikom;
– koristi opšta znanja iz drugih oblasti u cilju što uspešnijeg pisanih prevodenja sa L2 na L1 kraćih adaptiranih tekstova uz upotrebu rečnika, prateće literature i informacionih tehnologija.

GRAMATIČKI SADRŽAJI

ENGLESKI JEZIK

Cilj učenja gramatičkih sadržaja je obezbeđivanje osnove za uspešnu komunikaciju na stranom jeziku. Kroz nastavu engleskog jezika kontinuirano se obnavljaju jezičke strukture obrađene u prethodnim razredima, ali se znanja proširuju novim upotrebama, funkcijama, značenjem. Gramatika se prezentuje u skladu sa nivoom učenja, funkcionalnom progresijom i kroz leksički kontekst. Učenici se podstiču na zaključivanje i otkrivanje pravila, a zatim primenu znanja u raznovrsnim komunikativnim situacijama.

Imenice

Množina imenica (posebni slučajevi)

Pluralia tantum, singularia tantum

Zbirne imenice sa glagolom u jednini i množini (npr. people, police; family, team, orchestra ...)

Član (proširivanje opsega upotreba i izostavljanja određenog i neodređenog člana)

Zamenice

Bezlična upotreba zamenica (we, you, they, one)

Složene zamenice sa some–, any–, no–

Neodređene zamenice i pridevi (each, both, all)

Pridevi i prilozi

Pridevi i prilozi istog oblika (fast, early, late, hard)

Promena značenja (npr. hard/hardly, near/nearly)

Poređenje jednakosti i nejednakosti (as ... as, not so ..., not as... as)

Pojačavanje značenja prideva i priloga (so, such, too, enough)

Veznici

Veznici u paru (as...as, both...and, so...as, either...or, neither...nor, not...only, but...also, though...yet)

Tvorba reči

Najčešći sufiksi (– hood, – ness, – ment, – ion/– ation) i prefiksi (co–, dis–, in–, mis–) za tvorbu imenica

Odrični prefiksi (un– , in– , im– , ir– , dis–)

Glagoli

Obnavljanje obrađenih glagolskih vremena

Izražavanje budućnosti: Future Perfect, Future Continuous, Present Perfect

Causative have/get

Gerund (upotreba posle glagola enjoy, prefer, avoid ... i posle izraza It's no use, I can't help ...)

Modalni glagoli sa infinitivom perfekta

Participi (sadašnji i prošli)

Pasivne konstrukcije

Pasivni izrazi (npr. It is said that... He is believed to ...)

Predlozi

Predlozi posle prideva i participa (npr. angry about, fond of, disappointed with)

Predlozi posle glagola (npr. congratulate on, borrow from, divide into ...)

Frazalni glagoli sa objektom (Take off your coat. /Take your coat off.)

Rečenica

Relativne rečenice (restriktivne i nerestriktivne)

Pogodbene rečenice (obnavljanje sva tri tipa)

If only .../I wish ... (za izražavanje želja, kajanja/žaljenja)

ITALIJANSKI JEZIK

Imenice

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda

Vlastite i zajedničke imenice, odgovarajući rod i broj sa determinativom

Sistemski prikaz morfoloških karakteristika

Član

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda

Sistematisacija upotrebe određenog i neodređenog člana

Partitivni član

Zamenice

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda

Lične zamenice

Naglašene lične zamenice

Naglašene lične zamenice u službi direktnog objekta (complemento oggetto) i indirektnog objekta (complemento di termine)

Nenaglašene lične zamenice u paru (pronomi personali accoppiati)

Relativne zamenice (pronomi relativi: che, cui, il quale/la quale)

Neodređeni pridevi i neodređene zamenice (aggettivi e pronomi indefiniti)

Nenaglašene lične zamenice u službi direktnog objekta u složenim vremenima (pronomi diretti nei tempi composti)

Pridevi

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda

Opisni pridevi, slaganje prideva i imenice u rodu i broju

Komparacija prideva (comparazione)

Organska komparacija prideva

grado comparativo e superlativo dell'aggettivo(forme irregolari)

Apsolutni superlativ (superlativo assoluto)

Prisvojni pridevi (aggettivi possessivi)

Upotreba člana uz prisvojne prideve

Pokazni pridevi (aggettivi dimostrativi: questo, quello)

Naziv boja, morfološke osobenosti prideva

Glavni brojevi (numeri cardinali)

Redni brojevi (numeri ordinali)

Predlozi

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda

Prosti predlozi di, a, da, in, con, su, per, tra, fra i njihova upotreba

Predlozi dentro, fuori, sotto, sopra, davanti dietro

Glagoli

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda

Sadašnje vreme (presente indicativo)

Imperativ (imperativo). Zapovedni način za sva lica

Povratni glagoli (verbi riflessivi)

Upotreba glagola piacere

Perfekat (passato prossimo) pravilnih i nepravilnih glagola

Perfekt modalnih glagola volere, dovere, potere, sapere

Kondicional sadašnji, pravilnih i nepravilnih glagola (condizionale presente)

Futur pravilnih i nepravilnih glagola (futuro semplice)

Imperfekat (imperfetto)

Pluskvamperfekat (trapassato prossimo)

Prezent konjunktiva (congiuntivo presente)

Prosti perfekat (passato remoto), tvorba i osnovna upotreba – RECEPΤIVNO.

Kondicional prošli (condizionale passato)

Organska komparacija prideva grado comparativo e superlativo dell'aggettivo

(forme irregolari)

Idiomatska upotreba volerci i metterci

Kondicional prošli (condizionale passato)

Idiomatska upotreba volerci i metterci

Uvođenje nove građe

Utvrđivanje i produbljivanje upotrebe prošlih vremena (passato prossimo/imperfetto e trapassato prossimo, passato remoto – receptivno)

Upotreba konjunktiva u zavisnoj rečenici (finali, concessive, condizionali, temporali, modali ecc.)

Prilozi

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda

Osnovni prilozi bene, male, molto, poco, troppo, meno, più, priloški izrazi za određivanje vremena (prima, durante, dopo) i prostora a destra, a sinistra, dritto, davanti, dietro, sotto, sopra, su, giù

Upitni prilozi quando?come? perché? dove?

Gradenje priloga od prideva pomoću sufiksa mente

Rečce

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda

ci, ne

Rečenica

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda

Prosta i proširena rečenica u potvrđnom i u odričnom obliku

Upitna rečenica

Red reči u rečenici

Složena rečenica: upotreba veznika koji uvode zavisnu rečenicu (vremensku, uzročnu, relativnu, hipotetički period)

Hipotetički period: Realna pogodbena rečenica

Irealna pogodbena rečenica, sa imperfektom u protazi i apodozi

NEMAČKI JEZIK

Pored utvrđivanja gradiva koje je obradeno i sistematizovano u prethodnim godinama, u ovom razredu se obrađuje:

Odredbe kvaliteta i kvantiteta

Opisna komparacija pomoću partikula:

ganz, besonders, höchst, sehr, überaus (apsolutni superlativ)

Sie ist eine sehr fleißige Studentin. Das war eine besonders (höchst) angenehme Reise.

Neupravni govor

Za istovremenost

Sie sagt: „Ich schreibe einen Brief an meinen Freund.“

Sie sagt, dass sie einen Brief an ihren Freund schreibe.

Za radnju koja se desila pre momenta govora; perfekt ili pluskvamperfekt konjunktiva

Sie sagt: „Ich habe einen Roman von. T. Mann gelesen“. Sie sagt, sie habe/hätte einen Roman von T. Mann gelesen. Sie sagt, das sie...

Za radnju koja se dešava posle momenta govora: futur konjunktiva ili oblik „würde“

Sie sagt: „Ich werde einen Roman von T. Mann lesen.“

Sie sagt, sie werde/würde einen Roman von T. Mann lesen. Sie sagt, dass sie...

Infinitivne konstrukcije

Izražavanje modaliteta

1. sein + zu + infinitiv

Dieses problem ist zu lösen. Da ist dieser Vorgang am besten zu beobachten.

2. lassen + sich + infinitiv

Das lässt sich leicht erklären.

Dieses Problem lässt sich leicht erklären.

Pasiv radnje i pasiv stanja

Im Wasser wird verschiedenes Material abgelagert. Das Auto wurde sehr billig verkauft.

Modalni glagoli + infinitiv prezenta pasiva

Dabei muss die Temperatur der Luft beachtet werden. Dabei sollte die Meinung der Gegner in Betracht genommen werden.

Leksikologija

– složenice, prefiksacija i sufiksacija

– strane reči i internacionalizmi, termini i terminologizirane reči iz opštег jezika.

Leksikografija

Rečnik sinonima, antonima, homonima; frazeološki rečnik.

RUSKI JEZIK

Rečenica

Upitne rečenice. Specifičnosti u izražavanju pitanja u ruskom jeziku: zamenička pitanja o licu i predmetu (**kto? čto?**), pitanja o pripadanju (**čey?**), o količini (**skol'ko?**), okolnosna pitanja (**gde? kuda? kogda? počemu?**) itd. Odrične rečenice. Raznovrsni oblici i specifičnosti izražavanja odricanja u ruskom jeziku (**ne, net, ni; nikto, ničto, nikakoj; nigde, nikogda...**). Participske konstrukcije. Pretvaranje pasivne u aktivnu konstrukciju i obrnuto. Pretvaranje participskih konstrukcija u složene rečenice i obrnuto. Složene rečenice. Dalji rad na usvajanju zavisno-složenih rečenica (vremenske, načinske, mere i stepena i dr.; Solnce uže býlo výsoko, kogda я открыл glaza).

Pisatъ надо так, чтобы все было понятно. Он принес столько словарей, сколько было нужно.). Безличные реции. (Уже свetaet. Reki skovalo ldom. Mečtam i godam net vozvata i sl.).

Imenice

Imenice opштег рода (**умница, неvezда, соня**). Imenice pluralia i singularia tantum (ponavljanje i sistematizacija). Rod skraćenica. Naši i strani poznatiji geografski nazivi sa specifičnostima u rodu, broju i promeni. Imenice koje označavaju materiju. Nazivi predstavnika nacionalnih i teritorijalnih grupa (tvorba, muški i ženski rod, nominativ i genitiv množine). Imenice pridevskog porekla (**lesničиј, portnoj, gostinaya, zaryataj, žarkoe, pirožnoe**).

Zamenice

Odrične zamenice; некого, нечего (struktura, specifičnosti upotrebe).

Neodređene zamenice sa – **to**, – **nibudь**, – **libo**, **koe**– (utvrđivanje i sistematizacija). Povratna zamenica uz glagole (Мы чuvstvuem sebe horošo. On uvažaet sebya). Upotreba zamenice **svoj**. Odnosne zamenice i korelacije (Uvidiš čudesa, kakih ne videl. Kakov privet, takov otvet.). Zamenica **sej** (u ustaljenim konstrukcijama: do sih por, ni s togo ni s sego).

Pridevi

Prisvojni pridevi tipa **medvežij, lisij**. Razlike u upotrebi prostog i složenog komparativa i superlativa. Uočavanje razlika u rekciji prideva ruskog i maternjeg jezika. Elativ (Poseban oblik superlativa: On rasskazal vsе do **meљčajših** podrobnostej.)

Brojevi

Sistematizacija promene osnovnih brojeva i njihova upotreba. Brojevi poltora, poltorasta (struktura i upotreba). Složenice s morfemom **pol-** (struktura i promena).

Glagoli

Glagoli sa značenjem oba vida: adresovatъ, issledovatъ, organizovatъ, roditъся itd. (u poređenju s maternjim jezikom). Neparni glagoli. Glagoli kretanja sa prefiksima (sistematizacija). Imperativ glagola tipa pitъ, petъ, lečъ, estъ. Prefiksi sa vremenskim značenjem početka, ponavljanja i završetka glagolske radnje. Radni i trpni glagolski pridevi – građenje, upotreba i promena (sistematizacija). Trpni glagolski pridev sadašnjeg i prošlog vremena (građenje i upotreba).

Prilozi

Građenje priloga od drugih vrsta reči (од именica: **domой, večerom**, од prideva: **новый– novo, horošij– horošo**, од бројева: **однаžды, dvažды**, од заменица: **по– moemu, vsegda**; од глагола, али у облику participa i glagolskih priloga: **blestetъ– blestjaše, čitatъ– čitaja**, од других прилога: **blizko– blizko, otsioda, ottuda**).

Uzvici

Najčešći uzvici i njihova funkcija.

Rečenični modeli

Rečenične modele predviđene za prethodne razrede i dalje primenjivati u različitim kombinacijama. У III razredu posebnu pažnju posvetiti (у виду вежби) modelima za iskazivanje sledećih odnosa i značenja:

Subjekatsko-predikatski odnosi

a) Rečenice sa subjektom izraženim konstrukcijom: **nominativ + s + instrumental**: Мы с вами опять в школе.

b) Rečenice s kopulama: **являться, называться, служить** и sl.

Металлы являются хорошими проводниками электричества.

Глина служит сырьем для керамических изделий.

v) Rečenice sa kopulom **estъ**

Organizm **estъ** живое существо.

g) Rečenice sa **eto** u predikatu

Zoloto – **eto** dragоценный металл.

d) Rečenice s trpnim glagolskim pridevom u predikatu

Les posažen nedavno.

Projekt zdania sozdan arhitektom.

Prostorni odnosi

Rečenice s priloškim odredbama za mesto, pravac i trasu

Я там никогда не был, но очень хочу поехать туда.

Severnaia ego častъ ležit za poljarnym krugom.

Avala raspoložena v dvadcati kilometrah ot Belgrada.

Poezd približaetsя k territorii Daljnego Vostoka.

On прошёл через всю Сибирь.

Kvantitativni odnosi

a) Rečenice sa odredbom za meru i količinu

Был мороз в тридцать градусов.

Predmet vesom v пять килограммов.

b) Rečenice sa odredbom za približnu količinu

Я приду минут через десять.

V klasse было учащихся тридцати.

Atributivni odnosi

Rečenice sa atributom izraženim participskom konstrukcijom.

Ученик, стоящий у доски, долго решает задачу.

Мы возьмём письменные работы, проверяемые преподавателем.

Товарищ, прочитавший новую книгу, рассказал нам её содержание.

Книга, прочитанная товарищем, заинтересовала нас.

Ortografija

Pisanje udvojenih suglasnika. Pisanje reči stranog porekla (avtor, akula, logika, katedra, ekskursija, basketbol, Afiny, Belgrad, Evropa...).

Leksikologija

Dalji rad na usvajanju sinonima, antonima, homonima i paronima, kao i međujezičkih homonima i paronima. Više značnost reči i njihova semantizacija. Najučestalije vrste ruskih frazeologizama.

Leksikografija

Jednojezični rečnici i služenje njima. Rečnik sinonima, antonima, homonima, frazeološki rečnik, ortografski rečnik.

FRANCUSKI JEZIK

Imenička grupa

– Upotreba člana i zamenice u specifičnim posesivnim obrtima: j'ai mal au genou, le vin me monte à la tête.

– Brojevi: razlomci.

– Prave neodredene zamenice.

– Složene upitne zamenice lequel, laquelle, itd.

– Demonstrativi là i ci: ce soir – là, cette fois – ci.

– Pridevi ispred i iza imenice: une jolie petite robe noire.

Glagolska grupa

– Osnovne vrednosti i upotrebe načina, vremena i perifrastičnih konstrukcija savladanih u prethodnim razredima.

– Perifrastične konstrukcije sa pomoćnim glagolom u imperfektu: j'allais partir, il venait d'arriver, nous étions en train de faire nos bagages...

– Sistem prošlih vremena u naraciji, posebno opozicija perfekat / imperfekat.

– Glagolske konstrukcije sa sembl, avoir l'air, devenir + pridev.

– Imperativ sa infinitivom: laisse – moi parler!

- Sistematizacija participa prezenta i gerundiva.
- Receptivno: perfekt subjunktiva najfrekventnijih glagola.
- Faktitivni glagoli i najčešće konstrukcije.

Predlozi

- Predlozi u izrazima: à l'envers, à moitié, à peine, de bonne / mauvaise humeur, de nos jours, de rien, en avance / retard, par hasard, pour rien, sans cesse.

Prilozi

- Mesto priloga upotrebljenih sa prostim i sa složenim vremenima: beaucoup, bien, déjà, encore, enfin, mieux, peut-être, souvent, vite; prilozi na –ment.

Modaliteti i forme rečenice

- Pasiv bez izraženog agensa; sa agensom uvedenim predlogom par; sa agensom uvedenim predlogom de.
- Poziciono naglašavanje direktnog i indirektnog objekta.
- Poziciono naglašavanje rečeničnih delova.

Složene rečenice

- Infinitivne rečenice.
- Uzročne rečenice sa veznikom comme; predložne konstrukcije: à cause de, grâce à.
- Posledične rečenice sa veznicima si / tellement... que, si bien...que; posledične konstrukcije sa infinitivom: réussir / arriver / parvenir à ..., apprendre à....
- Opozitivna rečenica sa veznikom alors que.
- Koncesivna hipoteza sa veznikom même si.
- Finalne rečenice sa veznicima de manière / façon que (+ subjunktiv).
- Restriktivna rečenica sa veznikom sauf que (+ indikativ).

ŠPANSKI JEZIK

Imeničke grupe

Imenice. Rod i broj imenica. Rod i broj složenica. Pluralia tantum.

Određeni član. Odsustvo određenog člana.

Neodređeni član (značenje u jednini i množini)

Brojevi. Redni brojevi.

Pridevi. Položaj prideva u odnosu na imenicu.

Lične zamenice. Sistematizacija morfosintakse nenaglašenih zamenica.

Složena rečenica

Prepoznavanje odnosa glavne i zavisne rečenice u tekstu, upotreba subjunktiva u zavisnoj rečenici (sistemska pregled vremena i funkcija; pre svega receptivno); izražavanje hipotetičnosti; kondicionalne rečenice (sistemska pregled vremena i funkcija; pre svega receptivno).

Izražavanje komparativnosti

Tan(to)...como...

Más / menos....que

Menor / mayor...que

Major / peor...que

Superlativ (Relativni i apsolutni: ukazati na razlike u značenju.)

El libro más interesante que he leído...

Es un libro interesantísimo

Pasivne konstrukcije sa i bez agensa

Miguel fue invitado po María

Miguel fue nombrado secretario de la Asociacín

Upotreba infinitiva u funkciji subjekta, objekta i atributa.

Piensan viajar mañana.

Es necesario estudiar lenguas extranjeras.

Hacer ejercicio es muy importante para la salud.

Estar + gerundio

Estaban discutiendo cuando entró Juan.

Hipotetičke rečenice (sve tri mogućnosti)

Si me visitas el verano que viene, te llevaré a la playa

Si me visitaras, te llevaré a la playa.

Si me hubieras visitado el año pasado, te habría llevado a la playa

Bezlične konstrukcije

Sa glagolima llover, nevar...

Ser + adjetivo: es necesario, es obligatorio, es importante...

(ukazati na upotrebu subjunktiva u nekim od ovih rečenica)

Izražavanje

– bojazni: temo que haya llegado a tiempo.

– želje: Espero que venga

– zapovesti, volje: Quiero que me digas la verdad. Es necesario que aprendan estos verbos.

Brojevi

Razlomci, matematički znakovi i radnje.

Leksikografija

Struktura stručnih rečnika i njihovo korišćenje.

IV RAZRED

– dvanaesta godina učenja–

(3 časa nedeljno)

Operativni zadaci na nivou jezičkih veština

SLUŠANJE

Ospozljivanje učenika za razumevanje usmenog govora.

Učenik treba da:

Govor u učionici

– u potpunosti razume i reaguje na usmene poruke u vezi sa aktivnostima na času, uključujući i složenija uputstva u vezi sa zadacima, projektima, ispitima i drugo.

Audio i video materijali: globalno razumevanje

Posle prvog slušanja određenog nepoznatog usmenog teksta, na primer vesti (približnog trajanja do 7 minuta), postavi hipoteze u vezi sa:

- temama i sadržajem, usmeravajući pažnju na relevantne jezičke i nejezičke elemente (ključene reči, intonaciju, govor tela i dr.);
- strukturom izlaganja;
- eksplicitno iskazanim stavovima.

Audio /video materijali: detaljno /selektivno razumevanje

Posle drugog slušanja:

- proveri prvo bitno postavljene hipoteze koje se odnose na vrstu, sadržaj i iskazane stavove;
- razume sve bitne elemente sadržaja usmenog teksta u zavisnosti od cilja slušanja.

Monološka izlaganja

- bez pripreme prati duža izlaganja o raznovrsnim temama u kojima se koristi standardni jezik.

Mediji: informativne emisije

- razume duže informativne radijske i televizijske emisije o raznovrsnim temama u kojima se koristi standardni govor;

- prati različite televizijske emisije informativnog karaktera (dokumentarci, intervjui, diskusije i debate, reportaže) u kojima se obrađuju aktuelne teme;
- pod uslovom da je govor standardan i artikulacija jasna, razume opšti sadržaj i bitne pojedinosti dužih (do 20 minuta) radio emisija i prezentacija na Internetu o temama iz sfere svojih interesovanja, kao i o aktuelnim temama iz oblasti kulture, sporta, ekologije i sl.

Mediji: emisije zabavnog i umetničkog sadržaja

- prati filmove, serije i različite druge televizijske emisije u kojima se obrađuju aktuelne teme;
- sluša književne i umetničke tekstove i povezujući znanja stečena u nastavi maternjeg jezika i književnosti otkriva univerzalno i posebno u sferi emocija i ideja;
- razume temu i većinu delova pesama koje sluša.

Spontana interakcija

- razume spontanu interakciju izvornih govornika u vezi sa raznovrsnim temama uz otežavajuće okolnosti prirodne komunikacije (buka, šumovi itd.), pod uslovom da je govor standardan i da buka ili šumovi nisu suviše jaki.

Uputstva

- razume raznovrsna i složenija uputstva za upotrebu određenih sredstava, predmeta ili aparata uz manje prisustvo stručnih elemenata.

Strategije

- oslanjajući se na opšta znanja i iskustva, rekonstruiše nepoznato na osnovu konteksta i pamti, reproducuje i kontekstualizuje bitne elemente poruke;
- oslanjajući se na svoja jezička znanja, postavlja i proverava hipoteze o jezičkim formama;
- uviđa koje elemente nije u potpunosti razumeo i u vezi sa njima traži dodatna obaveštenja.

ČITANJE

Ospozobljavanje učenika za funkcionalno čitanje i razumevanje različitih, uzrasno i sadržajno primerenih vrsta tekstova radi informisanja, izvršavanja uputstava i ostvarenja estetskog doživljaja (čitanje radi ličnog zadovoljstva).

Učenik treba da:

Razlikovanje tekstualnih vrsta

- uspostavlja korelaciju između tekstualne vrste i načina čitanja, prilagođenog čitalačkim namerama.

Prepoznavanje i razumevanje tematike tekstova – nivo

globalnog razumevanja

- razume širi spektar autentičnih, adaptiranih i neautentičnih tekstova s bliskom i manje poznatom, svakodnevnom tematikom;
- razume tekstove dužine do 300 reči o raznovrsnim konkretnim i delimično apstraktnim temama, primenjujući tehnike i strategije čitanja koje mu omogućuju inferiranje nepoznatih značenja.

Globalno razumevanje u okviru specifičnih tekstova

- razume privatnu korespondenciju o najširem spektru tema, kao i uvežbane strukture poslovne korespondencije;
- razume tok argumentacije i njene osnovne zaključke, ukoliko je pregledno izložena, uz povremeno korišćenje rečnika zarad razumevanja specifičnih detalja;
- razume najveći deo sadržaja i ume da odredi značaj informacija pronađenih u različitim kompleksnim informativnim i drugim izvorima.

Prepoznavanje i razumevanje pojedinačnih informacija

– nivo selektivnog razumevanja

- ume da u najrazličitijim vrstama teksta pronađe gotovo sve relevantne informacije.

Razumevanje stručnih tekstova

- razume nešto složenija uputstva o održavanju i upotrebi aparata, pod uslovom da mu je omogućeno ponovno iščitavanje delova koje mu predstavljaju poteškoću;

- koristi obaveštenja, ideje i razmišljanja iz stručnih tekstova iz domena svog interesovanja i delovanja.

Razumevanje književnog teksta

- razume nešto složenije savremene literarne tekstove pisane pretežno stilski nespecifikovanom leksikom, uglavnom samostalno inferirajući nepoznata značenja.

GOVOR

Ospozobljavanje učenika za kratko monološko izlaganje i za učešće u dijalogu na stranom jeziku.

Monološko izlaganje

Učenik treba da:

Opisivanje

- sa ograničenom preciznošću opiše i objasni neku poteškoću ili doneše konkretnu traženu informaciju;
- govori o vestima i člancima, izlaganjima, diskusijama, razgovorima, dokumentarnim filmovima;
- opisuje kako se nešto radi i daje detaljna uputstva;
- govori iscrpno o svojim iskustvima uz opis sopstvenih osećanja i reakcija.

Argumentovanje

- iznosi mišljenje o vestima i člancima, izlaganjima, diskusijama, razgovorima, dokumentarnim filmovima;
- iznosi logičnu i povezanu argumentaciju;
- na metodičan način iznosi argumente uz isticanje značajnih elemenata i karakterističnih detalja.

Izlaganje pred publikom

- prepriča zaplet neke knjige ili filma i opiše sopstvene utiske u vezi sa tim;
- na jasan način izlaže pripremljeno predavanje, navodeći razloge za ili protiv nekog posebnog stanovišta, ukazujući na prednosti i mane.

Interakcija

Razumevanje izvornog govornika

- razume dovoljno da bi se, bez preteranog napora, snalazio u uobičajenim situacijama.

Neformalni razgovor

- aktivno da učestvuje u nekoj neformalnoj diskusiji u poznatom okruženju, komentarišući i jasno izlažući svoje stavove;
- u neformalnom razgovoru procenjuje predloge drugih i reaguje na predložena rešenja;
- traži i sledi detaljna uputstva.

Formalna komunikacija

- sa ograničenom preciznošću iznese konkretnu traženu informaciju u nekom razgovoru ili konsultaciji (npr. opisuje simptome bolesti);
- odgovara na pitanja komplementarne sadržine i pravi rezime;
- vodi do kraja pripremljeni razgovor proveravajući i potvrđujući samu informaciju, iako ponekad, pri dužem ili na brzinu izgovorenom odgovoru ili iskazu, traži od sagovornika da ponovi šta je rekao;
- sa izvesnom sigurnošću razmenjuje veću količinu informacija o uobičajenim temama iz struke ili iz neke druge oblasti interesovanja.

Funkcionalna saradnja

- bez nekog posebnog napora razume dovoljno o svakodnevnim i bliskim temama radi ostvarivanja komunikacije;
- snalazi se u svakodnevnim životnim aktivnostima u direktnom kontaktu, pronalazi i prosleđuje neku objektivnu informaciju;
- postavlja i odgovara na pitanja o navikama i svakodnevnim aktivnostima;
- daje i sledi uputstva i obaveštenja.

Intervjuisanje

- saopštava svoje mišljenje u informativnom razgovoru o bliskim temama, pod uslovom da mu se daju određena pojašnjenja i pruži pomoć u formulisanju izraza.

PISANJE

Ospozljavanje učenika za pisanje kraćih tekstova različitog sadržaja.

Učenik treba da:

Teme

- napiše kraće i jednostavne eseje o temama od opšteg interesa;
- piše jasno strukturisane tekstove iz oblasti ličnog interesovanja i aktuelnih dešavanja u vezi sa raznovrsnim temama (kulturni događaji, sport, ekologija, savremene tehnologije, zdravlje i slično);
- u pisanim izlaganjima jasno ističe svoje stavove i obrazlaže mišljenje u vezi sa temama i problemima savremenog društva, kao i u vezi sa pročitanom pričom, novinskim člankom, filmom i slično.

Tekstualne vrste i dužina teksta

- piše formalne i neformalne tekstove (do 120 reči);
- parafrazira i rezimira tekstove o temama u vezi sa svakodnevnim životom, razonodom, putovanjima, aktuelnim dešavanjima iz svog domena interesovanja i problemima savremenog društva;
- u stanju je da napiše kraće i jednostavne eseje o temama od opšteg interesa;
- u stanju je da napravi pouzdan rezime na osnovu objektivne baze podataka o bliskim temama iz svog područja, svakodnevnih ili nekih drugih aktivnosti, o tome da napiše izveštaj i iznese sopstveno mišljenje;
- vodi prepisku o ličnim stvarima, dešavanjima, donoseći sopstveni sud o nekim apstraktnim sadržajima ili kulturnim dešavanjima.

Leksika i komunikativne funkcije

- iskazuje dobro vladanje leksikom iz različitih domena (privatno, javno i obrazovno) te je tako u stanju je da izradi složenije misli i ideje;
- piše na teme u vezi sa određenim školskim predmetima koji su u vezi sa interesovanjima učenika;
- služi se stručnim terminima iz određene oblasti koja je predmet učenikovog obrazovanja (npr. trgovina, ekonomija, finansije, turizam i ugostiteljstvo i slično);
- opisuje svoje utiske upotrebljavajući odgovarajuće izraze, opisuje aktivnosti iz prošlosti i lično iskustvo;
- opiše radnju knjige ili filma i da opiše svoje reakcije;
- obrazloži mišljenje, planove i delovanje;
- opiše snove i ambicije.

SOCIOKULTURNA KOMPETENCIJA

Sticanje i ovladavanje sociokulturalnim kompetencijama neophodnim za pisanu i usmenu upotrebu jezika.

Učenik treba da:

Verbalna i neverbalna komunikacija sa predstavnicima drugih kultura

- prepoznaje i adekvatno reaguje na najfrekventnije stilove i registre u vezi sa znanjima iz stranog jezika, ali i iz ostalih oblasti školskih znanja i životnih iskustava.

Komunikacija po domenima, stilovima i registrima

- razume i na adekvatan način koristi osnovne vrste diskurzivnih praksi u četiri bazična domena upotrebe jezika (porodični, obrazovni, administrativni i delimično profesionalni) prepoznajući i vrednujući karakteristike međuljudskih odnosa u tim domenima unutar kulture jezika koji uči (intergeneracijski odnosi u porodici, odnosi među polovima, bazične karakteristike međuljudskih odnosa u obrazovanju, prema administrativnim institucijama, i sl.).
- koristi sve dosad navedene strategije razvoja komunikativnih kompetencija primenjujući jezik struke u skladu sa nivoom znanja jezika i potrebama.

Rešavanje konfliktnih situacija i prevazilaženje stereotipa

– uspešno prevazilazi površne komunikativne odnose sa osobama iz drugog kulturnog miljea bazirane na kulturnim i socijalnim stereotipima.

Interkulturna znanja i aktivnosti

– poseduje osnovna znanja o kulturi zajednice ili zajednica čiji jezik uči (književnost, muzika, film, pozorište, slike);

– gradi sopstveni identitet kao interkulturna ličnost, jačajući svest o vrednosti različitih kultura i razvijajući sposobnost za integriranje interkulturnih iskustava u sopstveni kulturni model ponašanja i verovanja.

MEDIJACIJA I PREVOĐENJE

Ospozobljavanje učenika za posredovanje između osoba radi sporazumevanja.

Učenik treba da:

Usmena medijacija

– prepričava sadržaj kraćeg autentičnog teksta audio ili vizuelnog zapisa i kraće interakcije na L2;

– sažima sadržaj kraćeg autentičnog pisanih ili usmenog teksta sa L2 na L1 i sa L1 na L2, prilagođavajući ga sagovorniku.

Pisana medijacija i prevodenje

– pisano prenosi poruke na L2 ili na L1 (na osnovu podsticaja na suprotnom jeziku dodajući, po potrebi, objašnjenja i obaveštenja);

– koristi odgovarajući kompenzacione strategije radi prevazilaženja teškoća koje se javljaju, na primer: prevodi ili prenosi sadržaj uz upotrebu perifraza, parafraza i slično;

– koristi rečnike, posebno jednojezične, za pisano prenošenje poruka;

– koristi opšta znanja iz drugih oblasti u cilju što uspešnijeg prevodenja sa L2 na L1 autentičnih tekstova i sa L1 na L2 kraćih adaptiranih tekstova uz upotrebu rečnika, prateće literature i informacionih tehnologija.

GRAMATIČKI SADRŽAJI

ENGLESKI JEZIK

Cilj učenja gramatičkih sadržaja je obezbeđivanje osnove za uspešnu komunikaciju na stranom jeziku. Kroz nastavu engleskog jezika kontinuirano se obnavljaju jezičke strukture obrađene u prethodnim razredima, ali se znanja proširuju novim upotrebnama, funkcijama, značenjem. Gramatika se prezentuje u skladu sa nivoom učenja, funkcionalnom progresijom i kroz leksički kontekst. Učenici se podstiču na zaključivanje i otkrivanje pravila, a zatim primenu znanja u raznovrsnim komunikativnim situacijama.

Imenice

Množina složenica

Množina imenica stranog porekla

Član (utvrđivanje i proširivanje opsega upotreba i izostavljanja određenog i neodređenog člana)

Inverzija posle odričnih priloga (Not only, No sooner, Seldom, Rarely, Never ...)

Veznici

Povezivanje zavisne rečenice sa glavnom (when, that, while, because, although, though, since, after, as, if, until, as if, as though, so that, in order that)

Tvorba reči

Sufiksi za pravljenje prideva (– able, – ary, – ful, – less, – ous, – ic, – ical...)

Složenice: imenice (breakdown, software, passer– by...) i pridevi (blue– eyed, short– sleeved...)

Glagoli

Obnavljanje obradenih glagolskih vremena

Simple and continuous forms (glagoli stanja i akcije: think, feel, look, see, smell, taste, appear)

Narativna glagolska vremena (Past Simple, Past Continuous, Past Perfect, Past Perfect Continuous, used to/would za uobičajene radnje u prošlosti)

Future Continuous/Future Perfect/Future Perfect Continuous

Particip perfekta

Glagoli praćeni gerundom ili infinitivom

Must have/ could have/can't have (spekulisanje o prošlosti)

Predlozi u izrazima za vreme

(npr. on time/in time, at the end/in the end/at last ...)

Frazalni glagoli (od tri dela, npr. split up with, run out of, come up with...)

Rečenica

Skraćivanje rečenica (vremenske, relativne, uzročne klauze)

Neupravni govor (sa slaganjem vremena; različiti tipovi rečenica)

Mešovite pogodbene rečenice

Želje koje se odnose na sadašnjost, prošlost, budućnost (I wish/If only/It's time/I'd rather)

ITALIJANSKI JEZIK

Imenice

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda

Član

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda

Zamenice

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda

Uvođenje nove građe

Nenaglašene lične zamenice u paru u složenim vremenima (pronomi personali accoppiati nei tempi composti)

Pridevi

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda

Predlozi

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda

Glagoli

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda

Sadašnje vreme (presente indicativo)

Imperativ (imperativo): zapovedni način za sva lica

Povratni glagoli (verbi riflessivi)

Upotreba glagola piacere

Perfekat (passato prossimo) pravilnih i nepravilnih glagola

Perfekt modalnih glagola volere, dovere, potere, sapere

Kondicional sadašnji, pravilnih i nepravilnih glagola (condizionale presente)

Futur pravilnih i nepravilnih glagola (futuro semplice)

Imperfekat (imperfetto)

Pluskvamperfekat (trapassato prossimo)

Prezent konjunktiva (congiuntivo presente)

Prosti perfekat (passato remoto), tvorba i osnovna upotreba – RECEPΤIVNO.

Kondicional prošli (condizionale passato)

Organska komparacija prideva grado comparativo e superlativo dell'aggettivo (forme irregolari)

Idiomatska upotreba volerci i metterci

Kondicional prošli (condizionale passato)

Organska komparacija prideva

grado comparativo e superlativo dell'aggettivo (forme irregolari)

Idiomatska upotreba volerci i metterci

Utvrđivanje i produbljivanje upotrebe prošlih vremena (passato prossimo/imperfetto e trapassato prossimo, passato remoto – receptivno)

Upotreba konjunktiva u zavisnoj rečenici (finali, concessive, condizionali, temporali, modali ecc.)

Konjunktiv sadašnji (congiuntivo presente)

Konjunktiv prošli (congiuntivo passato)

Konjunktiv imperfekta (congiuntivo imperfetto e trapassato)

Upotreba kondicionala prošlog i Futura II (futuro anteriore)

Hipotetičke rečenice: potencijalna i irealna (periodo ipotetico della possibilità e irrealità)

Uvođenje nove građe

stare + gerundio

stare per + infinito

Pluskvam perfekat II (trapassato remoto) RECEPTIVNO

Neodređeni načini (modi indefiniti), Infinitiv (infinito), Particip (participio) i Gerund (gerundio)

RECEPTIVNO

Pasiv (forma passiva)

Prilozi

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda

Rečce

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda

Rečenica

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda

Red reči u rečenici

Složena rečenica: upotreba veznika koji uvode zavisnu rečenicu (vremensku, uzročnu, relativnu, hipotetički period)

Hipotetički period: Realna pogodbena rečenica

Irealna pogodbena rečenica, sa imperfektom u protazi i apodozi

NEMAČKI JEZIK

Obnavljati i utvrđivati gradivo obrađeno u prethodnim razredima, sa težištem da receptivna upotreba jezika sve više postaje reproduktivna.

Particip I i II u:

a) atributivnoj upotrebi

das spielende Kind; die streikende Arbeiter, der entstehende Strom, der ausgefüllte Antrag,

b) adverbijalnoj upotrebi

Sie gingen erzählend durch den Garten. Sie saß lesend am Tisch. Sie kam gut informiert an.

v) predikativnoj upotrebi

Die Reise war anstrengend. Die Fragen sind vorbereitet.

g) participi kao deo nominalne grupe reči sa redosledom elemenata

Die in der Luft schwebenden Staubteilchen; die gestern bestellten Bücher.

Infinitiv ca zu, ohne zu, um zu, anstatt zu u funkciji ekvivalentnih zavisnih rečenica.

Es ist wichtig pünktlich zu sein. /Es ist wichtig, daßman pünktlich ist./

Er braucht nur einige Minuten um die Aufgabe zu lösen./ Er braucht nur einige Minuten, damit er die Aufgabe löst.

Nominalne grupe reči sa glagolskom imenicom kao jezgrom

Der Roman wurde übersetzt. – Die übersetzung des Romans.

Das Medikament wird regelmäßig eingenommen. – Das regelmäßige Einnehmen des Medikaments.

Red reči u rečenici sa težištem na položaju glagola

– sistematizacija

Leksikologija

Idomi, frazeologizmi, tudice (deklinacija)

Leksikografija

Enciklopedijski rečnici; najpoznatije enciklopedije i služenje njima.

RUSKI JEZIK

Rečenica

Jednočlane rečenice (Vesna. Groza! Noć. Večerelo.) Mogućnosti transformacija jednočlanih rečenica u dvočlane rečenice i obrnuto. Dalji rad na transformacijama participskih konstrukcija u složenu rečenicu i obrnuto. Dalji rad na transformacijama zavisno-složenih rečenica u prostoproširene i obrnuto. Glagolska rekcija – sistematizacija (Я стану врачем, юристом... Мы долго ждали гостей. Saša privyš k novomu klassu. Blagodarju tebya, vas i sl.).

Imenice

Rod nepromenljivih imenica (**metro, kafe, kofe, taksi, madam, Baku, Tokio** i sl.). Imenice pridjevskog i participskog porekla (**zodčiĭ, stolovaya, nasekomoe, učaščijsya**). Imeničke abrevijature. Dvojaki oblici množine sa različitim značenjem (**listъja– listы, meha– mehi, obrazы– obraza, učiteli– učitelja**). Pregled najtipičnijih sufiksa za građenje imenica (prepodavatelj, studentka, ljubimac, futbolist).

Zamenice

Sistematizacija zamenica. Posebnu pažnju posvetiti upitnim, odričnim, opštim i neodređenim zamenicama.

Pridjevi

Pridjevi poreklom od participa (pisanje – **EN** i – **ENN** –), od zamenica i brojeva. Pregled najtipičnijih sufiksa pridjeva (**derevяnnый, kožanый; molčalivый, studenčeskiy, veličavýy, prazdničnyj**).

Brojevi

Sistematizacija brojeva (posebno osnovnih, rednih i višečlanih). Specifičnosti upotrebe i značenja broja **один** (odin slovarj, odni sani, žiti v odnom dome).

Glagoli

Prenesena značenja prostih i prefiksálnih glagola kretanja u pojedinim oblicima. Pregled najtipičnijih sufiksa i prefiksa za građenje glagola (**по–, на–, вы–, до–; –iva–, –ыва–, –ova–, –irova–** i dr.). Sistematizacija usvojenih glagola koji se rečijski razlikuju odekvalentnih glagola u maternjem jeziku (rus. – srp.: **poblagodaritъ kogo** – zahvaliti kome, **простить kogo** – oprostiti kome, **smeяться nad kem, čem** – podsevati se kome, čemu; ismevati koga, šta; **vzяться за rabotu** – latiti se posla i sl.).

Prilozi

Sistematizacija priloga. Posebnu pažnju posvetiti načinskim i okolnosnim prilozima (**kak? kakim obrazom? где? куда? внизу, utrom, počemu? зачем?**).

Predlozi

Sistematizacija predloško– padežnih konstrukcija po semantičkom principu (za iskazivanje objekatskih, prostornih, vremenskih, uzročnih, ciljnih, načinskih, atributivnih i drugih odnosa – kroz sistem dobro planiranih i organizovanih komunikativnih vežbi).

Veznici

Sistematizacija veznika uz sistematizaciju nezavisno– složenih i zavisno– složenih rečenica (prosti/primarni, motivisani i višečlani veznici: **a, i, da, ili; где, kogda, esli hotja; potomu što, чтобы, s teh por kak itd.**).

Rečenični modeli

Rečenične modele uvedene u nastavu tokom prethodnih razreda obnavljati tako da učenici postanu svesni: a) da se jedan isti smisao (značenje, odnos) u ruskom jeziku može iskazati sredstvima različitog nivoa; b) da se jedan te isti smisao često na različite načine iskazuje u ruskom jeziku i

maternjem jeziku učenika. U IV razredu posebnu pažnju posvetiti, pre svega u obliku vežbi, sledećim modelima i njihovom stilskom diferenciranju:

Subjekatsko-predikatski odnosi

a) Rečenica s glagolom **представлять собой** u predikatu

Geometričeskaya figura predstavляет собой часть плоскости.

b) Rečenice s glagolima **иметь, иметься** u predikatu

Мы имеем фотографии нашей планеты, снятые из космоса.

v) Rečenice sa analitičkim glagolskim predikatom

Dанные подвергаются обработке в ЭВМ.

Objektivni odnosi

Objekat uz negirane glagole

On не имеет права так говорить.

Razve ты не знаешь эту девушку?

Prostorni odnosi

Rečenice s priloškim odredbama za mesto, pravac, odvajanje od mesta i trasu (sistematizacija)

Идите вниз. Мы были внизу. Они пришли снизу.

Mnogo takih pamjatnikov vokrug nas. Я тебя буду ждать около памятника.

Мы повесили зеркало над умывальником.

Solnečne luči prohodjavaju skrozь/чрез стекло.

Oni dolgo žili за границей. Они приехали из-за границы.

K reke nužno bilo idti po lesu/lesom.

Наши книги лежат там на столе.

Otkuda veter, ottuda i sčastje.

Vremenski odnosi

a) Rečenice s priloškom odredbom za vreme (sistematizacija).

On родился 15 мая 1971 года. Он родился в 1971 году.

Za neskoliko dneja do načala vojny on pribral domov.

On prišao pered načalom uroka.

Это было два года тому назад.

b) Složena rečenica

Prežde čem ty budeš otvečati, horošo podumaj.

Pered tem kak objavili vojnu, он видел ее на хуторе.

Poka žena gotovila zavtrak, Danilov vystrel v gorod.

Ciljni odnosi

a) Rečenice s priloškom odredbom za cilj i namenu (sistematizacija)

Я иду в аптеку за лекарством.

Я иду в аптеку купить лекарство.

S celju izmerenja sile primenjuju dinamometar.

b) Složena rečenica

Čtoby opределить направление, нужен компас.

Dля того, чтобы они поняли нашу правду, мы должны идти вперед.

Uzročni odnosi

a) Rečenica s priloškom odredbom za uzrok (sistematizacija).

Tovarišči počemu- то не пришли.

Благодаря помощи друга, я выполнил задание.

On odsustvoval po bolezni.

Благодаря помощи товарища, мы пришли вовремя.

b) Сложена реčenica

Так как было сумно, мы ничего не могли понять.

Он пришел в школу, потому что заболел.

Uslovni odnosi

Сложена реčenica

Если нагревать тела, то они разогреваются.

В случае, если за вами кто-нибудь пролил, то пускай видит, куда вы пошли.

Если бы вся любовь была счастливой, то не было бы песен о любви.

Atributivni odnosi

Реčenice са kongruiranim i nekongruiranim atributom (sistematizacija).

Учитель проверил ученические тетради.

Учитель проверял тетради учеников.

Это чемпион мира по шахматам.

По стенам висели английские и французские гравюры.

Стоят и те трои, хмурые все.

Над деревней спустились сумерки, синие, теплые, тихие.

Upravni i neupravni govor

Два начинана prenošenja tuđih iskaza/drugih lica (sistematizacija, kroz sistem vežbi u različitim situacijama).

Ortografija

Obnavljanje osnovnih pravopisnih pravila. Upotreba zapete kod zavisno-složenih i nezavisno-složenih rečenica, izdvojenih obrta, uvodnih i umetnutih reči i rečenica, složenih vezničkih izraza (u poređenju s maternjim jezikom). Transliteracija ruskih reči latinicom.

Leksikologija

Prelazak reči iz jedne kategorije u drugu. Stilska funkcija idioma i frazeologizama.

Ruske realije (u poređenju s maternjim jezikom). Stilska obojenost reči. Razlikovanje stilova izražavanja.

Leksikografija

Enciklopedijski rečnici (општи и посебни културолошки, нпр., рећник književnih termina, рећник lingvističkih termina, рећник pozorišnih termina и сл.). Najpoznatije enciklopedije i služenje njima. Рећnici stranih reči i izraza.

FRANCUSKI JEZIK

Imenička i glagolska grupa

– Upotreba i izostavljanje člana posle predloga avec i sans (avec le plus grand plaisir, avec plaisir; sans l'aide de mes parents, sans aide).

– Pridevi koji menjaju značenje shodno mestu u odnosu na imenicu.

– Komparativ i superlativ, sistematizacija; nepravilni komparativ i superlativ.

– Brojevi, sistematizacija.

– Multiplikativni brojevi.

– Aorist glagola prve grupe.

– Receptivno: aorist najfrekventnijih glagola, uključujući i nepravilne avoir, être, aller, venir, dire, faire.

– Pronominalni glagoli.

– Sistematisacija: slaganje participa.

Predlozi

– Predlozi u izrazima: à première vue, à présent, de bonne heure, de nos jours, en attendant, en conclusion, en résumé, en personne, jusqu'au bout, par chance, par moment, sans coeur, sous le choc.

Prilozi

– Pridići upotrebljeni kao prilozi: bas, bon, cher, fort, lourd.

Složene rečenice

– Posledična rečenica sa veznikom si bien...que.

– Opozitivni izraz avoir beau + infinitiv.

– Finalne rečenice sa veznicima de peur / crainte que (praćeno eksplicitivnim ne).

– Restriktivna rečenica sa veznikom excepté que (+ indikativ); restrikcija sa comme.

ŠPANSKI JEZIK

Imenice

Sistemski pregled roda i broja.

Brojevi

Čitanje razlomaka, matematičkih znakova i radnji.

Tvorba reči

Složenice (najčešće kombinacije):

Sacacorchos, paraguas, parabrisas, limpiaparabrisas...

derivacija

a) pomoću prefiksa

a– , in– , anti– , super– ...

b) pomoću sufiksa

– mente, – able, – so/a,.....

Glagolska grupa

Prošla vremena: pretérito perfecto, imperfecto, indefinido y pluscuamperfecto de indicativo.

Parecerse a alguien

Se me da bien/mal

Konstrukcije: – deber (de) / tener que + infinitivo

Glagoli sa predlozima (alegrarse de, estar harto de...)

Glagoli koji izražavaju promenu raspoloženja (ponerse nervioso, dar miedo, enfadarse..)

Ir a + infinitivo

Perífrasis de gerundio: seguir/continuar + gerundio

Subjunktiv prezenta: lo que + subjuntivo (quieras, apetezca); (preposición)+ art. determinado + que + presente subjuntivo/Estar a favor/en contra+sustantivo, infinitivo+que+subjuntivo).

Subjunktiv svih ostalih glagolskih vremena, receptivno i produktivno u najosnovnijim konstrukcijama (si tengo dinero, compraré un coche/si tuviera dinero, compraría un coche/si hubiera tenido dinero, habría comprado un coche...)

Upotreba glagola ser i estar

Ser / estar + adjetivo (bueno, horrible...)/ adverbio (bien/mal)

Ser de buena educación/estar mal visto + infinitivo)/ser lógico/natura

Vremenske odredbe

Početak i trajanje radnje (hace, desde hace, desde que)

Događaji koji su se jednom dogodili (un día, una vez, aquel día ...)

Događaji koji se često događaju (normalmente, muchos días, a veces...)

Izraziti radnju u budućnosti (dentro de...)

Diskurzivni konektori

Cuando, luego, después, entonces

Porque y como

Predlozi

za naraciju događaja iz prošlosti (a + artículo determinado + cantidad de tiempo + de + infintivo)

Izrazi za količinu

Demasiado, muy, bastante, más bien, algo, (un) poco, nada

Uzvične rečenice

Qué + sustantivo

Cuánto/Cómo+ verbo

Ojalá (que)

Construcciones oracionales

Comparaciones: superlativo relativo

Nominalizacija najčešćih gramatičkih kategorija infinitiva

Prijeva

El lindo, la bonita

Priloga

El bien, el mal....

Leksikologija

Najčešći idiomi i frazeologizmi. Polisemija.

Leksikografija

Stručni i enciklopedijski rečnici.

NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA

Svrha učenja stranog jezika u srednjim stručnim školama je ovladavanje jezikom struke, i to u onolikoj meri koja je neophodna da se jezik koristi radi informisanosti i sposobljenosti za jednostavnu komunikaciju u usmenom i pisanom obliku na stranom jeziku. Taj segment nastave stranog jezika koji se progresivno uvećava od 20 do 50% tokom četvorogodišnjeg obrazovanja mora da bude jasno definisan i u skladu sa ishodima vezanim za kvalifikacije struke. Neophodno je da stručna tematika koja se obrađuje na stranom jeziku prati ishode pojedinih stručnih predmeta i bude u korelaciji sa njima. Realizacija nastave jezika struke se mnogo više ogleda u razvijanju receptivnih veština nego produktivnih jer je svrha učenja stranog jezika, u prvoj liniji, usmerena na to da se učenici sposobobe da prate određenu stručnu literaturu u cilju informisanja, praćenja inovacija i dostignuća u oblasti struke, usavršavanja i napredovanja

Stoga je spektar tekstova koji se preporučuju veliki: šematski prikazi, uputstva o primeni aparata, instrumenata ili pak materijala, hemikalija, recepti, deklaracije, kraći stručni tekstovi čiji je sadržaj relevantan za tematske sadržaje stručnih predmeta, izveštaji, katalozi, programi sajamskih aktivnosti i sl. Veoma je bitno u radu sa takvim tekstovima odrediti dobru didaktičku podršku. Dobro osmišljeni nalozi upućuju na to da određene tekstove, u zavisnosti od težine i važnosti informacija koje oni nose, treba razumeti globalno, selektivno ili pak detaljno. Produktivne veštine treba ograničiti na strogo funkcionalnu primenu realnu za zahteve struke. To podrazumeva pisanje kratkih poruka, mejlova u okviru poslovne komunikacije (porudžbenice, reklamacije, zahtevi, molbe) i vođenje usmene komunikacije koja omogućava sporazumevanje na osnovnom nivou bilo u direktnom kontaktu sa sagovornikom ili u telefonskom razgovoru.

Oblici nastave

Predmet se realizuje kroz sledeće oblike nastave:

– komunikativna nastava stranih jezika uz primenu oblika rada u grupama i parovima, dodatnih sredstava u nastavi (AV materijali, IT, igre, autentični materijali, itd.), kao i uz primenu principa nastave zasnovane na složenim zadacima koji ne moraju biti isključivo jezičke prirode (task– based language teaching; enseñanza por tareas, handlungsorientierter FSU).

Mesto realizacije nastave

– Nastava se realizuje u učionici ili odgovarajućem kabinetu.

Preporuke za realizaciju nastave

– Slušanje i reagovanje na naloge i/ili zadatke u vezi sa tekstrom namenjenim razvoju i proveri razumevanja govora;

- Rad u parovima, malim i velikim grupama (mini– dijalozi, igra po uogama, simulacije itd.);
- Aktivnosti (izrada panoa, prezentacija, zidnih novina, postera za učionicu, organizacija tematskih večeri i sl.);
- Debate i diskusije primerene uzrastu (debate predstavljaju unapred pripremljene argumentovane monologe sa ograničenim trajanjem, dok su diskusije spontanije i nepripremljene interakcije na određenu temu);
- Obimniji projekti koji se rade u učionici i van nje u trajanju od nekoliko nedelja do čitavog polugodišta uz konkretno vidljive i merljive proizvode i rezultate;
- Simulacije određenih situacija vezanih za struku (razgovor sa strankom, telefonska komunikacija, ugovaranje termina, pisana poslovna komunikacija i sl.)
- Gramatička građa dobija svoj smisao tek kada se dovede u vezu sa datim komunikativnim funkcijama i temama, i to u sklopu jezičkih aktivnosti razumevanja (usmenog) govora i pisanog teksta, usmenog i pismenog izražavanja i medijacije;
- Polazište za posmatranje i uvežbavanje jezičkih zakonitosti jesu usmeni i pisani tekstovi različitih vrsta, dužine i stepena težine; koriste se, takođe, izolovani iskazi, pod uslovom da su kontekstualizovani i da imaju komunikativnu vrednost;
- Provera znanja se vrši proverom postignuća u okviru jezičkih veština (razumevanje pročitanog/zvučnog teksta, pisanje i usmena produkcija) . Provera znanja može imati višestruku ulogu kao npr. inscialni test na početku godine, formativna i sumativna evaluacija;
- Planirana su dva pismena u polugodištu

KORELACIJA SA DRUGIM PREDMETIMA

Maternji jezik, istorija, istorija umetnosti, muzičko i likovno obrazovanje, informatika i stručni predmeti.

STRANI JEZIK

(za obrazovne profile u trogodišnjem trajanju)
 (peta, šesta i sedma godina učenja)

ZAJEDNIČKI DEO PROGRAMA

Ciljevi predmeta

- Ovladavanje komunikativnim veštinama i razvijanje sposobnosti i metoda učenja stranog jezika;
- Razvijanje saznajnih i intelektualnih sposobnosti učenika, njegovih humanističkih, moralnih i estetskih stavova;
- Razvijanje opštih i specifičnih strategija učenja i kritičkog mišljenja;
- Razvijanje sposobnosti za samostalno, autonomno učenje, traženje, selekciju i sintezu informacija do kojih se dolazi samostalnim radom i pretraživanjem izvornika različitog tipa (pisani i elektronski izvori, samostalna istraživanja na terenu, intervju i itd.);
- Sticanje pozitivnog odnosa prema drugim jezicima i kulturama, kao i prema sopstvenom jeziku i kulturnom nasleđu, uz uvažavanje različitosti i navikavanje na otvorenost u komunikaciji, sticanje svesti i saznanja o funkcionisanju stranog i maternjeg jezika;
- Usvajanje znanja iz stranog jezika koja će učeniku/učenici omogućiti da se u usmenoj i pisanoj komunikaciji kompetentno i samosvesno sporazumeva sa ljudima iz drugih zemalja, usvoji norme verbalne i neverbalne komunikacije u skladu sa specifičnostima jezika koji uči, kao i da nastavi, u okviru formalnog obrazovanja i samostalno, učenje datog stranog jezika i drugih stranih jezika.

Nivoi opštih i pojedinačnih postignuća definisani su prema Zajedničkom evropskom referentnom okviru za žive jezike.

Do kraja trećeg razreda srednje stručne škole učenik/učenica treba da savlada strani jezik do nivoa B1, odnosno B1+ ukoliko se radi o engleskom jeziku.

Napomena:

Ističemo da će stepen postignuća po jezičkim veštinama varirati, odnosno da će receptivne veštine (razumevanje govora i čitanje) biti na predviđenom nivou, dok se za produktivne veštine (govor,

interakcija, medijacija i pisanje) može očekivati da budu za jedan nivo niže (na primer, B1+ receptivno, B1 produktivno; B2 receptivno, B1+ produktivno; A2+ receptivno, A2 produktivno, itd.)

Zadaci nastave stranog jezika su da učenici:

- budu osposobljeni da u školskoj i vanškolskoj svakodnevici mogu pismeno i usmeno da ostvare svoje namere, diferencirano i shodno situaciji;
- produbljuju i proširuju komunikativne sposobnosti i postavljaju osnove za to da strani jezik koriste i posle završetka svog obrazovanja, funkcionalno, za studije, u budućem poslu ili daljem obrazovanju;
- steknu uvid u jezičku stvarnost i budu osposobljeni da uoče kontraste i vrše poređenja u odnosu na sopstvenu stvarnost;
- upoznaju tekstove iz književnosti određenog jezika koji su pogodni za tumačenje na stranom jeziku i koji omogućavaju interaktivne procese;
- budu osposobljeni da se u usmenoj i pisanoj komunikaciji kompetentno i samosvesno sporazumevaju sa ljudima iz drugih zemalja, usvajaju norme verbalne i neverbalne komunikacije u skladu sa specifičnostima jezika koji uče, kao i da nastave, u okviru formalnog obrazovanja i samostalno, učenje drugog i trećeg stranog jezika;
- izgrađuju i unapređuju individualne afinitete prema višejezičnosti.
- u okviru ili izvan škole aktivno se nađu u situacijama sa ljudima koji govore drugi jezik i koji su iz druge kulture.

TEMATSKE OBLASTI

Napomena: Tematske oblasti se prožimaju i iste su u sva tri razreda srednje škole. Autori udžbenika i nastavnici obrađuju ih u skladu sa interesovanjima učenika i aktuelnim zbivanjima u svetu.

- Svakodnevni život (organizacija vremena, poslova, slobodno vreme);
- Svet rada (perspektive i obrazovni sistemi);
- Generacijske razlike, vršnjačke i druge socijalne grupe; rodna ravnopravnost;
- Interesantne životne priče i događaji;
- Živi svet i zaštita čovekove okoline;
- Naučna dostignuća, moderne tehnologije i svet kompjutera (rasprostranjenost, primena, korist i negativne strane);
- Mediji i komunikacija;
- Hrana i zdravlje (navike u ishrani, karakteristična jela i pića u zemljama sveta);
- Potrošačko društvo;
- Sportovi i sportske manifestacije;
- Poznati gradovi i njihove znamenitosti, regioni i zemlje u kojima se govori ciljni jezik;
- Evropa i zajednički život naroda;
- Regionalne specifičnosti jezika (dijalekti, narečja);
- Život i dela slavnih ljudi (iz sveta nauke, kulture, sporta, muzike i drugo).

KOMUNIKATIVNE FUNKCIJE

Napomena: Komunikativne funkcije se prožimaju i iste su u sva tri razreda. One se iz godine u godinu usložnjavaju prateći progresiju vokabulara, jezičkih struktura i ostalih kompetencija.

- Predstavljanje sebe i drugih
- Pozdravljanje (sastajanje, rastanak; formalno, neformalno, specifično po regionima)
- Identifikacija i imenovanje osoba, objekata, boja, brojeva itd.)
- Davanje jednostavnih uputstava i komandi
- Izražavanje molbi i zahvalnosti
- Izražavanje izvinjenja
- Izražavanje potvrde i negiranje
- Izražavanje dopadanja i nedopadanja

- Izražavanje fizičkih senzacija i potreba
- Iskazivanje prostornih i vremenskih odnosa
- Davanje i traženje informacija i obaveštenja
- Opisivanje i upoređivanje lica i predmeta
- Izricanje zabrane i reagovanje na zabranu
- Izražavanje pripadanja i posedovanja
- Skretanje pažnje
- Traženje mišljenja i izražavanje slaganja i neslaganja
- Traženje i davanje dozvole
- Iskazivanje čestitki
- Iskazivanje preporuke
- Izražavanje hitnosti i obaveznosti
- Iskazivanje sumnje i nesigurnosti

OBJAŠNjENjE PROGRAMA

Slušanje

Razumevanje govora je jezička aktivnost dekodiranja doslovног i implicitног značenja usmenog teksta; pored sposobnosti da razaznaje fonološke i leksičke jedinice i smisaone celine na jeziku koji uči, da bi uspešno ostvario razumevanje učenik treba da poseduje i sledeće kompetencije: diskurzivnu (o vrstama i karakteristikama tekstova i kanala prenošenja poruka), referencijalnu (o temama o kojima je reč) i sociokulturalnu (u vezi sa komunikativnim situacijama, različitim načinima formulisanja određenih govornih funkcija i dr.).

Težina zadatka u vezi sa razumevanjem govora zavisi od više činilaca: od ličnih osobina i sposobnosti onoga ko sluša, uključujući i njegov kapacitet kognitivne obrade, od njegove motivacije i razloga zbog kojih sluša dati usmeni tekst, od osobina onoga ko govori, od namera s kojima govori, od konteksta i okolnosti – povoljnih i nepovoljnih – u kojima se slušanje i razumevanje ostvaruju, od karakteristika i vrste teksta koji se sluša, itd.

Progresija (od lakšeg ka težem, od prostijeg ka složenijem) za ovu jezičku aktivnost u okviru Nastavnog programa predviđena je, stoga, na više ravnih. Posebno su relevantne sledeće:

- prisustvo/odsustvo vizuelnih elemenata (na primer, lakšim za razumevanje smatraju se oni usmeni tekstovi koji su praćeni vizuelnim elementima zbog obilja kontekstualnih informacija koje se automatski upisuju u dugotrajnu memoriju, ostavljajući pažnji mogućnost da se usredsredi na druge pojedinosti);
- dužina usmenog teksta;
- brzina govora;
- jasnost izgovora i eventualna odstupanja od standardnog govora;
- poznavanje teme;
- mogućnost/nemogućnost ponovnog slušanja i drugo.

U vezi sa tim, korisne su sledeće terminološke napomene:

- kategorije naslovljene Audio i video materijali podrazumevaju sve vrste snimaka (DVD, CD, materijali sa Interneta) raznih usmenih diskurzivnih formi, uključujući i pesme, tekstove pisane da bi se čitali ili izgovarali i sl., koji se mogu preslušavati više puta;
- kategorije naslovljene Monološka izlaganja, Mediji (informativne i zabavne emisije), Spontana interakcija, Uputstva, podrazumevaju snimke neformalnih, poluformalnih i formalnih komunikativnih situacija u kojima slušalac dekodira rečeno u realnom vremenu, to jest bez mogućnosti preslušavanja/ponovnog pregleda audio i video materijala, kao i realne situacije kojima prisustvuje uživo u svojstvu posmatrača, gledaoca ili slušaoca (predavanja, filmovi, pozorišne predstave i sl.).

Čitanje

Čitanje ili razumevanje pisanog teksta spada u tzv. vizuelne receptivne jezičke veštine. Tom prilikom čitalac prima i obrađuje tj. dekodira pisani tekst jednog ili više autora i pronalazi njegovo značenje. Tokom čitanja neophodno je uzeti u obzir određene faktore koji utiču na proces čitanja, a to su

karakteristike čitalaca, njihovi interesi i motivacija kao i namere, karakteristike teksta koji se čita, strategije koje čitaoci koriste, kao i zahtevi situacije u kojoj se čita.

Na osnovu namere čitaoca razlikujemo sledeće vrste vizuelne recepcije:

- čitanje radi usmeravanja;
- čitanje radi informisanosti;
- čitanje radi praćenja uputstava;
- čitanje radi zadovoljstva.

1. Tokom čitanja razlikujemo i nivo stepena razumevanja, tako da čitamo da bismo razumeli:

- globalnu informaciju;
- posebnu informaciju,
- potpunu informaciju;
- skriveno značenje određene poruke.

Na osnovu ovih pokazatelja program sadrži delove koji, iz razreda u razred, ukazuju na progresiju u domenu dužine teksta, količine informacija i nivoa prepoznatljivosti i razumljivosti i primeni različitih strategija čitanja. U skladu sa tim, gradirani su po nivoima sledeći delovi programa:

- razlikovanje tekstualnih vrsta;
- prepoznavanje i razumevanje tematike – nivo globalnog razumevanja;
- globalno razumevanje u okviru specifičnih tekstova;
- prepoznavanje i razumevanje pojedinačnih informacija – nivo selektivnog razumevanja;
- razumevanje stručnih tekstova;
- razumevanje književnih tekstova.

Pisanje

Pisana produkcija podrazumeva sposobnost učenika da u pisanom obliku opiše događaje, osećanja i reakcije, prenese poruke i izrazi stavove, kao i da rezimira sadržaj različitih poruka (iz medija, književnih i umetničkih tekstova itd.), vodi beleške, sačini prezentacije, eseje i slično.

Težina zadatka u vezi sa pisanim produkcijom zavisi od sledećih činilaca: poznavanja leksike i nivoa komunikativne kompetencije, kapaciteta kognitivne obrade, motivacije, sposobnosti prenošenja poruke u koherentne i povezane celine teksta.

Progresija označava proces koji podrazumeva usvajanje strategija i jezičkih struktura od lakšeg ka težem i od prostijeg ka složenijem. Svaki viši jezički nivo podrazumeva ciklično ponavljanje prethodno usvojenih elemenata, uz nadogradnju koja sadrži složenije jezičke strukture, leksiku i komunikativne sposobnosti. Za ovu jezičku aktivnost u okviru Nastavnog programa predviđena je progresija na više ravnih. Posebno su relevantne sledeće:

- teme (učenikova svakodnevica i okruženje, lično interesovanje, aktuelni događaji i razni aspekti iz društveno – kulturnog konteksta kao i teme u vezi sa različitim nastavnim predmetima);
- tekstualne vrste i dužina teksta (formalni i neformalni tekstovi, rezimiranje, parafraziranje, eseji, lične beleške);
- beleške u vezi sa predavanjima, novinskim člancima i slično;
- leksika i komunikativne funkcije (sposobnost učenika da ostvari različite funkcionalne aspekte kao što su opisivanje ljudi i događaja u različitim vremenskim kontekstima, da izrazi prepostavke, sumnju, zahvalnost i slično u domenima kao što su privatni, javni, obrazovni i stručni).

Govor

Govor kao produktivna veština posmatra se sa dva aspekta, i to u zavisnosti od toga da li je u funkciji monološkog izlaganja teksta, pri čemu govornik saopštava, obaveštava, prezentuje ili drži predavanje jednoj ili više osoba, ili je u funkciji interakcije, kada se razmenjuju informacije između dva ili više sagovornika sa određenim ciljem, poštujući princip saradnje tokom dijaloga.

Aktivnosti monološke gorovne produkcije su:

- javno obraćanje putem razglosa (saopštenja, davanje uputstava i informacija);

– izlaganje pred publikom (javni govori, predavanja, prezentacije raznih proizvoda, reportaže, izveštavanje i komentari o nekim kulturnim događajima i sl.)

Ove aktivnosti se mogu realizovati na različite načine i to:

- čitanjem pisanih teksta pred publikom;
- spontanim izlaganjem ili izlaganjem uz pomoć vizuelne podrške u vidu tabela, dijagrama, crteža i dr.
- realizacijom uvežbane uloge ili pevanjem.

Zato je u programu i opisan, iz razreda u razred, razvoj sposobnosti opštег monološkog izlaganja koje se ogleda kroz opisivanje, argumentovanje i izlaganje pred publikom.

Interakcija podrazumeva stalnu primenu i smenjivanje receptivnih i produktivnih strategija, kao i kognitivnih i diskurzivnih strategija (uzimanje i davanje reči, dogovaranje, usaglašavanje, predlaganje rešenja, rezimiranje, ublažavanje ili zaobilaznje nesporazuma ili posredovanje u nesporazumu) koje su u funkciji što uspešnijeg ostvarivanja interakcije. Interakcija se može realizovati kroz niz aktivnosti, na primer: razmenu informacija, spontanu konverzaciju, neformalnu ili formalnu diskusiju, debatu, intervju ili pregovaranje, zajedničko planiranje i saradnju.

Stoga se i u programu, iz razreda u razred, prati razvoj veštine govora u interakciji kroz sledeće aktivnosti:

- razumevanje izvornog govornika;
- neformalni razgovor;
- formalna diskusija;
- funkcionalna saradnja;
- intervjuisanje.

Sociokulturna kompetencija i medijacija

Sociokulturna kompetencija i medijacija predstavljaju skup teorijskih znanja (kompetencija) koja se primenjuju u nizu jezičkih aktivnosti u dva osnovna jezička medijuma (pisanim i usmenom) i uz primenu svih drugih jezičkih aktivnosti (razumevanje govora, govor i interakcija, pisanje i razumevanje pisanih teksta). Dakle, predstavljaju veoma složene kategorije koje su prisutne u svim aspektima nastavnog procesa i procesa učenja.

Sociokulturna kompetencija predstavlja skup znanja o svetu uopšte, kao i o sličnostima i razlikama između kulturnih modela i komunikativnih uzusa sopstvene govorne zajednice učenika i zajednice/zajednica čiji jezik uči. Ta znanja se, u zavisnosti od nivoa opštih jezičkih kompetencija, kreću od poznavanja osnovnih komunikativnih principa u svakodnevnoj komunikaciji (osnovni funkcionalni stilovi i registri), do poznavanja karakteristika različitih domena jezičke upotrebe (privatni, profesionalni, obrazovni i administrativni), paralingvističkih elemenata, i elemenata kulture/kultura zajednica čiji jezik uči. Navedena znanja potrebna su kompetentnu, uspešnu komunikaciju u konkretnim komunikativnim aktivnostima na ciljnog jeziku. Poseban aspekt sociokulture kompetencije predstavlja interkulturna kompetencija, koja podrazumeva razvoj svesti o drugom i drugaćijem, poznavanje i razumevanje sličnosti i razlika između svetova, odnosno govornih zajednica, u kojima se učenik kreće (kako u L1–maternji jezik, tako i u L2–prvi strani jezik, L3–drugi strani jezik, itd.). Interkulturna kompetencija takođe podrazumeva i razvijanje tolerancije i pozitivnog stava prema individualnim i kolektivnim karakteristikama govornika drugih jezika, pripadnika drugih kultura koje se u manjoj ili većoj meri razlikuju od njegove sopstvene, to jest, razvoj interkulturne ličnosti, kroz jačanje svesti o vrednosti različitih kultura i razvijanje sposobnosti za integrisanje interkulturnih iskustava u sopstveni kulturni model ponašanja i verovanja.

Medijacija predstavlja aktivnost u okviru koje učenik ne izražava sopstveno mišljenje već funkcioniše kao posrednik između osoba koje nisu u stanju da se direktno sporazumevaju. Medijacija može biti usmena i pisana, i uključuje sažimanje i rezimiranje teksta (na L1 ili na L2) i prevođenje. Prevođenje se u ovom programu tretira kao posebna jezička aktivnost koja nikako ne treba da se koristi kao tehnička za usvajanje bilo kog aspekta ciljnog jezika predviđenog komunikativnom nastavom.

Prevođenje podrazumeva razvoj znanja i veština korišćenja pomoćnih sredstava (rečnika, priručnika, informacionih tehnologija, itd.) i sposobnost iznalaženja strukturalnih i jezičkih ekvivalenta između jezika sa koga se prevodi i jezika na koji se prevodi.

Uputstvo za tumačenje gramatičkih sadržaja

Nastava gramatike, s nastavom i usvajanjem leksike i drugih aspekata stranog jezika, predstavlja jedan od preduslova ovladavanja stranim jezikom. Usvajanje gramatike podrazumeva formiranje gramatičkih pojmove i gramatičke strukture govora kod učenika, izučavanje gramatičkih pojava, formiranje navika i umenja u oblasti gramatičke analize i primene gramatičkih znanja, kao prilog izgrađivanju i unapređivanju kulture govora.

Gramatičke pojave treba posmatrati sa funkcionalnog aspekta tj. od značenja prema sredstvima za njegovo izražavanje (funkcionalni pristup). U procesu nastave stranog jezika u što većoj meri treba uključivati one gramatičke kategorije koje su tipične i neophodne za svakodnevni govor i komunikaciju, i to kroz raznovrsne modele, primenom osnovnih pravila i njihovim kombinovanjem. Treba težiti ka tome da se gramatika usvaja i receptivno i produktivno, kroz sve vidove govornih aktivnosti (slušanje, čitanje, govorenje i pisanje, kao i prevodenje), na svim nivoima učenja stranog jezika, u ovom slučaju u svim tipovima gimnazije, prema jasno utvrđenim ciljevima i zadacima, standardima i ishodima nastave stranih jezika.

Gramatičke kategorije su razvrstane u skladu sa Evropskim referentnim okvirom za žive jezike za svaki jezički nivo (od nivoa A2.2 do nivoa B2.1) koji podrazumeva progresiju jezičkih struktura prema komunikativnim ciljevima: od prostijeg ka složenijem i od receptivnog ka produktivnom. Svaki viši jezički nivo podrazumeva gramatičke sadržaje prethodnih jezičkih nivoa. Cikličnim ponavljanjem prethodno usvojenih elemenata, nadograduju se složenije gramatičke strukture. Nastavnik ima slobodu da izdvoji gramatičke strukture koje će ciklično ponavljati u skladu sa postignućima učenika kao i potrebama nastavnog konteksta.

Glavni cilj nastave stranog jezika jeste razvijanje komunikativne kompetencije na određenom jezičkom nivou, u skladu sa statusom jeziku i godinom učenja. S tim u vezi, uz određene gramatičke kategorije stoji napomena da se usvajaju receptivno, dok se druge usvajaju produktivno.

II RAZRED – šesta godina učenja – (2 časa nedeljno, 72 godišnje)

Operativni zadaci na nivou jezičkih veština

SLUŠANJE

Ospozljavanje učenika za razumevanje usmenog govora.

Učenik treba da:

Govor u učionici

– u potpunosti razume i reaguje na usmene poruke u vezi sa aktivnostima na času (govor nastavnika i drugova, audio i audio-vizuelni materijali u nastavi).

Audio i video materijali: globalno razumevanje

– Posle prvog slušanja određenog nepoznatog usmenog teksta (približnog trajanja 4–6 minuta), u zavisnosti od stepena poznavanja teme i konteksta, postavi hipoteze u vezi sa:

– vrstom usmenog teksta koji sluša, npr. objava preko razglaša, intervju, reklame i drugo;

– brojem sagovornika, njihovim statusom i namerama;

opštim sadržajem datog usmenog teksta usmeravajući pažnju na relevantne jezičke i nejezičke elemente (ključne reči, intonaciju i dr.).

Audio /video materijali: detaljno /selektivno razumevanje

– Posle drugog i po potrebi narednih slušanja (u zavisnosti od težine teksta i naloga za slušanje):

– proveri prvobitno postavljene hipoteze koje se odnose na vrstu i sadržaj usmenog teksta, na status, namere i međusobne odnose sagovornika;

– razume najbitnije elemente sadržaja usmenog teksta u zavisnosti od cilja slušanja.

Monološka izlaganja

– uz eventualnu prethodnu pripremu, prati izlaganja o poznatim temama u kojima se koristi standardni jezik i razgovetan izgovor.

Mediji: informativne emisije

- razume opšti smisao i bitne pojedinosti informativnih radijskih i televizijskih emisija o bliskim temama, u kojima se koristi standardni govor i razgovetan izgovor;
- prati različite druge televizijske emisije informativnog karaktera (dokumentarci, intervjui, diskusije, reportaže) u kojima se obrađuju relativno bliske teme;
- razume opšti sadržaj reklamnih poruka i kraćih radio emisija (do 10 minuta) o temama iz svakodnevnog života i života mlađih.

Mediji: zabavne emisije

- prati filmove, serije i različite druge televizijske emisije u kojima se obrađuju relativno bliske teme;
- razume temu i jednostavnije delove pesama koje sluša.

Spontana interakcija

- razume frekventne fraze i rečenice nastale u spontanoj interakciji uz otežavajuće okolnosti prirodne komunikacije (buka na ulici, telefonski razgovori, intervju licem u lice, telefonskim putem, preko skajpa itd.).

Strategije

- oslanjajući se na opšta znanja i iskustva, rekonstruiše nepoznato na osnovu konteksta i pamti, reproducuje i kontekstualizuje bitne elemente poruke;
- uviđa koje elemente nije u potpunosti razumeo i u vezi sa njima traži dodatna obaveštenja.

ČITANJE

O sposobljavanje učenika za funkcionalno čitanje i razumevanje različitih, uzrasno i sadržajno primerenih vrsta tekstova radi informisanja, izvršavanja uputstava i ostvarenja estetskog doživljaja (čitanje radi ličnog zadovoljstva).

Učenik treba da:

Razlikovanje tekstualnih vrsta

- razlikuje najčešćalije vrste tekstova, upoznat je sa njihovom standardnom strukturom i razume njihovu svrhu i nameru.

Prepoznavanje i razumevanje tematike tekstova – nivo globalnog razumevanja

- razume kraće autentične, adaptirane i neautentične udžbeničke tekstove, na nivou opštih i najupadljivijih pojedinačnih informacija, kao i generalnog značenja;
- razume kraće tekstove o konkretnim i svakodnevnim temama u kojima se pojavljuju uobičajene reči, izrazi, fraze i formulacije.

Globalno razumevanje u okviru specifičnih tekstova

- razume obaveštenja i upozorenja na javnim mestima;
- razume opšti sadržaj, osnovnu poruku i relevantne delove informativnih tekstova, razume opise osećanja, želja, potreba u ličnim pismima i porukama (pismima, elektronskoj korespondenciji, sms-porukama);
- razume tekstove utemeljene na činjenicama, vezane za domene njegovih opštih interesovanja.

Prepoznavanje i razumevanje pojedinačnih informacija

– nivo selektivnog razumevanja

- ume da u tekstu o poznatoj temi pronađe, izdvoji i razume suštinsku informaciju/suštinske informacije.

Razumevanje stručnih tekstova

- razume jednostavna uputstva i savetodavne tekstove ukoliko su pisana jasnim jezikom, bez velikog broja stručnih izraza i/ili praćena upotrebotom;
- vizuelnih elemenata;
- razume kraće stručne tekstove relativno bliske tematike.

Razumevanje književnog teksta

- razume kraće literarne forme u kojima dominira konkretna, frekventna i poznata leksika (konkretna poezija, kratke priče, anegdote, skečevi, humoreske, stripovi).

GOVOR

Ospozivavanje učenika za kratko monološko izlaganje i za učešće u dijalogu na stranom jeziku.

Učenik treba da:

Monološko izlaganje

Opisivanje

- daje duži opis svakodnevnih radnji, dešavanja i aktivnosti iz svog okruženja;
- opisuje prošle aktivnosti, lično iskustvo, svakodnevne obaveze, navike, planove i način organizovanja;
- govori o utiscima koristeći jednostavne izraze;
- opisuje stvari koje poseduje ili su mu bliske i upoređuje ih sa drugim stvarima.

Argumentovanje

- objašnjava šta i zašto mu se nešto dopada ili ne, koristeći jednostavne izraze i fraze.

Izlaganje pred publikom

- izlaže o bliskim sadržajima, predviđenim programom, na elementaran i repetitivan način;
- odgovori na jednostavna i neposredna pitanja koja se nadovezuju, pod uslovom da se ona mogu ponoviti i da mu se pruži pomoć pri formulisanju odgovora;
- predstavlja pripremljeni rad koristeći vizuelna sredstva koja mu olakšavaju prezentaciju (slike, ključne reči, šeme i grafikoni);
- interpretira pesme, skećeve, imitacije.

Interakcija

Razumevanje izvornog govornika

- razume dovoljno dobro jednostavne i uobičajene razgovore, ukoliko se sagovornik obraća polako, direktno i razgovetno;
- snalazi se, bez velikog napora, u jednostavnom i uobičajenom razgovoru.

Neformalni razgovor

- vodi razgovor (povede, nastavi i završi) koji se svodi na razmenu jednostavnih i direktnih informacija o bliskim temama iz svakodnevnog života;
- govori o svakodnevnim temama na jednostavan način, ukoliko mu se sagovornik obraća direktno i razgovetno;
- uz povremenu pomoć sagovornika bude shvaćen u razmeni ideja i informacija o bliskim temama u predvidljivim situacijama.

Formalne diskusije

- kaže svoje mišljenje o stvarima na nekom formalnom skupu, ako mu se neko direktno obraća i, ukoliko zatreba, ponovi ono što kaže.

Funkcionalna saradnja

- koristeći jednostavne izraze i bez velikog napora, razmenjuje uobičajene informacije, a u slučaju da nešto ne razume, pita i traži dodatna objašnjenja;
- u određenim situacijama sa relativnom lakoćom vodi razgovor uz pomoć sagovornika ili drugih neverbalnih sredstava o svakodnevnim aktivnostima, navikama, doživljajima i interesovanjima;
- govori o narednim potezima, predlaže i odgovara na predloge drugih, traži i izdaje uputstva za rad;
- ostvari jednostavnu komunikaciju prilikom obavljanja uobičajenih poslova, kako bi nešto uzeo ili dao, dobio ili uzvratio neku informaciju (obaveštenja o nekom putovanju, korišćenje sredstava javnog prevoza, obavljanje jednostavnih poslova u banci ili pošti, naručivanje u restoranu).

Intervjuisanje

- odgovara na jednostavna pitanja i reaguje na jednostavne izjave u nekom razgovoru.

PISANJE

Ospozivavanje učenika za pisanje kraćih tekstova različitog sadržaja.

Učenik treba da:

Teme

- piše na razložan i jednostavan način o raznovrsnim temama iz svog područja interesovanja;
- u jednostavnom i vezanom tekstu može da opiše osećanja i reakcije.

Tekstualne vrste i dužina teksta

- piše kraća formalna pisma (pisma čitalaca, prijave za prakse, stipendije ili omladinske poslove, osnovna poslovna korespondencija) i popunjava formulare i upitnike;
- piše elektronske poruke, SMS poruke, učestvuje u diskusijama na blogu;
- vodi beleške i piše lična pisma da bi tražio ili preneo informacije od trenutne važnosti;
- u stanju je da napravi kraći rezime na osnovu pročitanih/ preslušanih tekstova o bliskim temama, o tome napiše izveštaj i iznese sopstveno mišljenje.

Leksika i komunikativne funkcije

- može da opiše detaljno neku osobu ili neki stvarni ili izmišljeni događaj;
- može da primi i napiše jednostavnu poruku saopštavajući na pregledan način ono što smatra bitnim.

SOCIOKULTURNA KOMPETENCIJA

Sticanje i ovladavanje sociokulturalnim kompetencijama neophodnim za pisano i usmeno upotrebu jezika.

Učenik treba da:

Verbalna i neverbalna komunikacija sa predstavnicima drugih kultura

- učestvuje u svim vidovima moderne komunikacije (elektronske poruke, sms poruke, diskusije na blogu ili forumu, društvene mreže).

Interkulturna znanja i aktivnosti

- gradi sopstveni identitet kao interkulturna ličnost, jačajući svest o vrednosti različitih kultura i razvijajući sposobnost za integriranje interkulturnih iskustava u sopstveni kulturni model ponašanja i verovanja.

MEDIJACIJA I PREVOĐENJE

Ospoznavanje učenika za posredovanje između osoba radi sporazumevanja.

Usmena medijacija

- u nekoliko rečenica prepričava sadržaj kraćeg adaptiranog pisanog ili usmenog teksta, video ili audio zapisa, prilagođavajući ga sagovorniku.

Pisana medijacija i prevodenje

- pisano prenosi poruke na L2 dodajući, po potrebi, objašnjenja i obaveštenja;
- koristi dvojezične rečnike za pisano prenošenje poruka uz konsultacije se sa nastavnikom;
- koristi opšta znanja iz drugih oblasti u cilju što uspešnijeg pisanog prevodenja sa L2 na L1 kraćih adaptiranih tekstova uz upotrebu rečnika, prateće literature i informacionih tehnologija.

GRAMATIČKI SADRŽAJI

ENGLESKI JEZIK

Cilj učenja gramatičkih sadržaja je obezbeđivanje osnove za uspešnu komunikaciju na stranom jeziku. Kroz nastavu engleskog jezika kontinuirano se obnavljaju jezičke strukture obrađene u prethodnim razredima, ali se znanja proširuju novim upotrebama, funkcijama, značenjem. Gramatika se prezentuje u skladu sa nivoom učenja, funkcionalnom progresijom i kroz leksički kontekst. Učenici se podstiču na zaključivanje i otkrivanje pravila, a zatim primenu znanja u raznovrsnim komunikativnim situacijama.

Imenice

Rod imenica

Imenice u funkciji prideva

Saksonski genitiv

Član (upotreba i izostavljanje određenog i neodređenog člana)

Zamenice i determinatori

Pokazne zamenice

Prisvojne zamenice

Povratne zamenice

Pridevi i prilozi

Građenje, vrste, mesto u rečenici

Komparativi i superlativi

Veznici

Povezivanje elemenata iste važnosti: for, and, nor, but, or, yet, so

Tvorba reči

Sufiksi za imenice koje označavaju zanimanja – er/- or, – ist, – ician

Glagoli

Obnavljanje obrađenih glagolskih vremena

Past Continuous

Past Perfect

Modalni glagoli (may/might; must/have to; must /mustn't/needn't; should)

Pasivni glagolski oblici

Predlozi

Breme, mesto i kretanje

Predlozi posle imenica (npr. reason for, difference between)

Rečenica

Red reči u rečenici

Pitanja (WH– questions)

Pogodbene rečenice (realne i potencijalne)

Neupravni govor (bez slaganja vremena)

ITALIJANSKI JEZIK

Imenice

Vlastite i zajedničke imenice, odgovarajući rod i broj sa determinativom

Sistemski prikaz morfoloških karakteristika

Član

Sistematisacija upotrebe određenog i neodređenog člana

Partitivni član

Zamenice

Lične zamenice

Naglašene lične zamenice

Naglašene lične zamenice u službi direktnog objekta (complemento oggetto) i indirektnog objekta (complemento di termine)

Nenaglašene lične zamenice u paru: Compro il libro a Luigi. Glielo compro.

Prisvojne zamenice. Pokazne zamenice (questo, quello)

Povratne zamenice.

Upitne zamenice chi? che?/che cosa?

Neodređene zamenice pridevi (niente/nulla, nessuno, qualcosa, qualcuno, qualche, alcuni)

Relativne zamenice (che, cui, il quale/la quale)

Pridevi

Opisni pridevi, slaganje prideva i imenice u rodu i broju

Komparacija prideva

Apsolutni superlativ (Maria è bellissima.)

Prisvojni pridevi. Upotreba člana uz prisvojne prideve

Pokazni pridevi: questo, quello

Naziv boja, morfološke osobenosti prideva viola, rosa, blu, arancione

Brojevi

Glavni brojevi. Redni brojevi.

Predlozi

Prosti predlozi di, a, da, in, con, su, per, tra, fra i njihova osnovna upotreba

Predlozi dentro, fuori, sotto, sopra, davanti dietro

Glagoli

Sadašnje vreme (presente indicativo)

Imperativ (imperativo), zapovedni način. Zapovedni način za sva lica

Fa' presto! Non tornare tardi! Non andate via senza di me. Prego Signora, entri! Mi dia un etto di prosciutto e tre rosette, per favore.

Povratni glagoli

Upotreba glagola piacere

Perfekat (passato prossimo) pravilnih i nepravilnih glagola

Ho comprato un chilo di pesche.

Sono andata alla stazione.

Perfekt modalnih glagola volere, dovere, potere, sapere

Sono dovuto andare dal dentista.

Ho potuto leggere i titoli in italiano.

Kondicional sadašnji, pravilnih i nepravilnih glagola (condizionale presente)

Vorrei un chilo di mele, per favore! Potresti prestarmi il tuo libro di italiano?

Futur pravilnih i nepravilnih glagola

Noi torneremo a casa alle cinque.

Imperfekat (imperfetto)

C'era una volta un re e viveva in un castello.

Pluskvamperfekat (trapassato prossimo)

Sono arrivato alla stazione quando il treno era già partito.

Prezent konjunktiva (congiuntivo presente)

Penso che Maria debba studiare di più.

Prosti perfekat (passato remoto), tvorba i osnovna upotreba

Marco entrò e vide il computer acceso. Ma nella stanza non c'era nessuno. (samo receptivno)

Prilozi

Osnovni prilozi bene, male, molto, poco, troppo, meno, più i priloški izrazi za određivanje vremena (prima, durante, dopo) i prostora a destra, a sinistra, dritto, davanti, dietro, sotto, sopra, su, giù

Upitni prilozi quando? come? perché? dove?

Gradenje priloga od prideva pomoću sufiksa mente

Rečce

ci, ne

Veznici

Rečenica

Prosta i proširena rečenica u potvrđnom i u odričnom obliku

Upitna rečenica

Red reči u rečenici

Složena rečenica: upotreba veznika koji uvode zavisnu rečenicu (vremensku, uzročnu, relativnu, hipotetički period)

Hipotetički period: Realna pogodbena rečenica

Irealna pogodbena rečenica, sa imperfektom u protazi i apodozi

NEMAČKI JEZIK

Imenice

Vlastite i zajedničke (u oblicima jednine i množine: Bild – Bilder, Kopf – Köpfe, Frau – Frauen), sa odgovarajućim rodom izvedene sufiksacijom: Faulheit, Bildung

Izvedene prefiksacijom: Ausbildung.

Složenice: Sommerferien, Jugendliebe, Tomatensuppe.

Pridevi

Izvedeni sufiksacijom od glagola i imenica: fehlerfrei, liebevoll, sprachlos, trinkbar.

Složeni (steinreich).

Pridevska promena komparativ i superlativa (mein älterer Bruder, mit ders schönsten Frau).

Pridevi sa predlozima: zufrieden mit, reichan.

Član

Određeni (der, die, das), neodređeni (ein, eine), nulti, prisvojni (mein, dein), pokazni (dieser, jener), negacioni (kein, keine), neodređeni (mancher, solcher, einige). Upotreba člana u nominativu (subjekt), akuzativu i dativu (direktni i indirektni objekat), partitivnom genitivu (die Hälfte des Lebens), posesivnom genitivu (die Mutter meiner Mutter).

Upotreba određenog člana uz geografske pojmove: nazive zemalja muškog i ženskog roda, reka, planina (Sie waren am Schwarzen Meer. Er lebt in der Türkei) i uz imena godišnjih doba, meseci i dana u nedelji (Der Montag ist der erste Tag in der Woche. Der Sommer ist die heißeste Jahreszeit.).

Upotreba nultog člana uz geografske pojmove, lična imena, nazivi zemalja srednjeg roda, imena gradova, kontinenata, predikativno upotrebljeni nazivi zanimanja, gradivne imenice, užvici i izrazi (Serbien ist ein schönes Land. Berlin ist die Hauptstadt der BDR. Ich soll Milch, Brot und Butter kaufen. Hilfe!, Zu Wort kommen).

Brojevi

Osnovni i redni (der siebte erste; am siebten ersten).

Predlozi

Sa akuzativom (Ich bin gegen dich), sa dativom (Sie arbeitet bei einem Zahnarzt). Predlozi sa dativom ili akuzativom (Er ist in der Schule. Sie kommt in die Schule). Predlozi sa genitivom (während der Stunde, wegen der Grippe, trotz des schlechten Wetters, statt deines Bruders, innerhalb/ausserhalb der Arbeitszeit, aufgrund seiner Behauptung).

Glagoli

Glagolska vremena: prezent, preterit, perfekt, pluskvamperfekt i futur slabih i jakih glagola, pomoćnih i modalnih glagola. Glagoli sa predlozima (warten auf, sich interessieren für). Konjuktiv u funkciji izražavanja želje i uslova (Ich hätte gern... Ich möchte... Ich würde gern ... Wenn ich das wüsste...).

Pasiv radnje: prezent, preterit (Dieses Buch wird viel gelesen. Darüber wird oft gesprochen. Ihre Leisutungen wurden viel gelobt.)

Infinitiv sa „zu“ uz neke glagole i izraze (Hast du noch viel zu lemen? Sie hat keine Lust /Zeit, keinen Wunsch, mit ihm darüber zu sprechen. Es ist gesund, viel Obst zu essen. Du brauchst dir keine Sorgen zu machen. Wann hat er aufgehört Fleisch zu essen?); um ...zu (Er spart, um ein neues Auto zu kaufen).

Veznici i veznički izrazi:

und, oder, aber; weil, da, wenn, als, während, bis, nachdem, bevor; damit.

Zamenice

Relativne zamenice u u nominativu, dativu i akuzativu (Hast du meinen Bruder gesehen, dergeradeweggegangenist. Das Buch, von dem wir gesprochen haben.).

Prilozi

Za vreme (gestern), mesto (nebenan), način (allein), količinu (viel, wenig), uzrok (deshalb, deswegen, darum).

Rečenice

Izjavne rečenice, upitne rečenice; nezavisne i zavisno– složene rečenice.

Red reči u rečenici.

RUSKI JEZIK

Rečenica

Rečenica sa subjektom tipa **мы с тобой** (**Мы** s bratom budem režatъ zadači).

Rečenice sa atributom izraženim pridevima i prisvojnim zamenicama u različitim padežima (Я читаю интересную книгу. On dumaet o krasivoй devuške. У моего брата друга есть брат).

Rečenice s predikatom tipa: **dolžen, nužno, nado, neophodimo, готов** + infinitiv (Я должен учиться. Мне нужно учиться. Я готов помочь тебе.)

Rečenice sa priloškim odredbama za mesto izraženim: a) genitivom i predlozima: **у, около, вокруг, возле**; b) akuzitivom s predlozima **под, за**; v) instrumentalom s predlozima: **под, за, над, перед**.

Rečenice s priloškim odredbama za vreme izraženim: a) genitivom – iskazivanje datuma; b) akuzativom s predlogom **в**; v) lokativom s predlogom **в**.

Rečenice s priloškom odredbom za cilj izraženom infinitivom (Нина оставалась в тени, чтобы взять туфли).

Rečenice s priloškim odredbama za uzrok izraženim instrumentalom (у глагола типа **boleť**. Он болеет гриппом.).

Upravni i neupravni govor (osnovne karakteristike).

Imenice

Promena imenica ženskog roda na – **ь** (доčь, жизнь). Promena srednjeg roda na – **мя** (имя, время).

Sistematisacija oblika genitiva množine svih tipova imenica.

Zamenice

Promena pridvenskih zamenica (**самый, любой**).

Pridevi

Duži i kraći oblik prideva (**красивый – красив**, **новый – нов**, **хороший – хороš**). Atributivna i predikativna upotreba prideva (Пришла весна **ясная и солнечная**. Пахло полем, зеленели **молодые** розы и пшеница).

Brojevi

Promena rednih brojeva.

Glagoli

Vidski parovi sa različitim korenima: **брать – брать, говорить – сказать, класть – положить, ложиться – лечь, сидеться – сесть**.

Perfekat glagola sa osnovom na suglasnik. Imperativ (1. l. mn., 3. l. jed. i mn.). Glagoli kretanja: **бегать – бежать, нести – носить**.

Prilozi

Prilozi za količinu tipa: **dostatočno, nemnogo, neskoško**.

Predlozi

Najčešće upotrebljavani predlozi: **у, около, вокруг, возле, для** s genitivom; **к** sa dativom; **за, под** s akuzativom; **за, под, над, перед** s instrumentalom.

Izgovor, čitanje, pisanje

Tokom druge godine učenja ruskog jezika učenici treba da:

– shvate sistem obeležavanja mekoće u ruskom jeziku, kao i da u potpunosti savladaju njegovu praktičnu primenu;

– usvoje pravilan izgovor nenaglašenih samoglasnika, posebno **е, я**;

– ovladaju pravilnim izgovorom reči sa suglasničkim grupama u kojima se pojedini suglasnici ne izgovaraju (здравствуй, солнце, сердце и сл.);

- shvate funkciju Ь, Ъ ispred я, ю, е, ё, і (объяснение, въезд, семья, въюга).

U ovom razredu sistematizovati znanja o ruskom glasovnom sistemu, pravilima čitanja i pisanja.

Leksikografija

Upotreba dvojezičnih rečnika.

FRANCUSKI JEZIK

Imenice i pridevi

- Sistematizacija slaganja roda i broja imenica i prideva; mesto prideva; poređenje prideva, posebno superlativ.

Determinanti

- Sistematizacija upotrebe determinanata: određenih, neodređenih i partitivnih članova; prisvojnih i pokaznih prideva.

Determinanti u funkciji zamenice

- Posesivi;
- Demonstrativi;
- Upitne zamenice;
- Relativne zamenice;
- Neodredene zamenice.

Glagolska grupa

Glagolski načini i vremena

- Prezent, složeni perfekt, imperfekt, futur prvi indikativa;
- Perifrastične konstrukcije: bliski futur, progresivni prezent, bliska prošlost;
- Il faut que, je veux que, j'aimerais que praćeni prezentom subjunktiva frekventnih glagola;
- Prezent kondicionala: pogodba za sadašnjost i budućnost, kao i modalna upotreba: tu aurais de la monnaie? Vous pourriez me dire ... ?
- Imperativ sa zamenicama za direktni i indirektni objekat : fais – le, parle – lui;
- Upotrebe infinitiva: Se promener en amoureux, quel bonheur !

Glagoli

- Frekventni unipersonalni glagoli i izrazi;
- Povratni glagoli.

Predlozi i predložna grupa

- Privedska vrednost: des chaussures de sport;
- Iza priloga za količinu: beaucoup / peu / assez / trop de travail.

Prilozi

- Za mesto, za vreme, za način, za količinu;
- Mesto priloga
- Poređenje priloga;
- Priloška upotreba prideva: chanter faux manger léger.

Modaliteti i forme rečenice

- Deklarativni modalitet;
- Interrogativni modalitet: direktno i indirektno totalno pitanje;
- Eksklamativni modalitet sa quel na početku;
- Rečenice sa prezentativima.

Složene rečenice

- Sistematizacija koordiniranja rečenice sa veznicima et, ou, mais, car, ni i prilozima/priloškim izrazima c'est pourquoi, donc, puis, pourtant, par contre, par conséquent, au contraire.
- Zavisne rečenice sa najfrekventnijim veznicima: relativne, komparativne, vremenske, uzročne, finalne, hipotetične.

ŠPANSKI JEZIK

Glagolska grupa

Oblici subjunktiva: prezent

Glagoli: llover, hacer frío/calor

Perifraze: tener que + infinitivo, ir a + infinitivo, pensar + infinitivo, empezar a + infinitivo

Konstrukcije sa glagolima kao što su: gustar, parecer + que... y doler

Glagoli ser i estar

Složena rečenica

a) Zavisna rečenica u indikativu

Mientras vivíamos en Madrid, estudiaba español. ¿Crees (estás segura, piensas) que aprobaremos el examen.

Kazivanje želje, volje, namere

a) subjunktivom

b) infinitivom

Me gustaría conocer a este actor. Me gustaría que tú conozcas a mi hermano. Hay que luchar contra la polución del aire y del agua. Es necesario que luchemos... ¿Qué quieren Ustedes que haga? El trabaja mucho para ayudar a sus hijos. El trabaja mucho para que sus hijos tengan una vida mejor.

Upravni i neupravni govor (potvrđne, odrične i upitne rečenice, imperativ).

Dime si/donde/cuando/quién/que...

Sabes si/ donde/cuando/quién/que...

Me puedes decir donde/cuando/quién/que...

Hipotetične rečenice (prvi tip)

Pasivne konstrukcije

a) ser + participio pasado

La casa fue construida en 1984.

b) pasiva refleja

Se venden libros aquí.

Leksikografija

Služenje dvojezičnim rečnicima.

III razred

– sedma godina učenja –

(2 časa nedeljno, 72 godišnje)

Operativni zadaci na nivou jezičkih veština

SLUŠANJE

Ospozljavanje učenika za razumevanje usmenog govora.

Učenik treba da:

Govor u učionici

– u potpunosti razume i reaguje na usmene poruke u vezi sa uobičajenim i novim aktivnostima na času.

Audio i video materijali: globalno razumevanje

– Posle prvog slušanja određenog nepoznatog usmenog teksta (približnog trajanja oko 5 minuta), u zavisnosti od stepena poznавања teme i konteksta) postavi hipoteze u vezi sa:

– vrstom usmenog teksta koji sluša, npr. obaveštenja, uputstva i upozorenja, anketiranje prolaznika i drugo;

– brojem sagovornika, njihovim statusom i namerama; opštim sadržajem datog usmenog teksta usmeravajući pažnju na relevantne jezičke i nejezičke elemente (ključne reči, intonaciju, govor tela i dr.).

Audio /video materijali: detaljno /selektivno razumevanje

- Posle drugog i po potrebi narednih slušanja (u zavisnosti od težine teksta i naloga za slušanje):
- proveri prvo bitno postavljene hipoteze koje se odnose na vrstu i sadržaj usmenog teksta, na status, namere i međusobne odnose sagovornika;
- razume najbitnije elemente sadržaja usmenog teksta u zavisnosti od cilja slušanja.

Monološka izlaganja

- uz eventualnu prethodnu pripremu, prati izlaganja o poznatim temama u kojima se koristi standardni jezik i razgovetan izgovor.

Mediji: informativne emisije

- razume opšti smisao i bitne pojedinosti informativnih radijskih i televizijskih emisija o bliskim temama, u kojima se koristi standardni govor i razgovetan izgovor;
- prati različite druge televizijske emisije informativnog karaktera (dokumentarci, intervjui, diskusije, reportaže) u kojima se obrađuju relativno bliske teme;
- razume opšti sadržaj reklamnih poruka i kraćih radio emisija (do 12 minuta) o temama iz svakodnevnog života i života mlađih.

Mediji: zabavne emisije

- prati filmove, serije i različite druge televizijske emisije u kojima se obrađuju relativno poznate teme;
- razume temu i delove pesama koje sluša.

Spontana interakcija

- razume fraze i rečenice nastale u spontanoj interakciji u vezi sa poznatim situacijama, uz otežavajuće okolnosti prirodne komunikacije (buka na ulici, telefonski razgovori, intervju licem u lice, telefonskim putem, preko skajpa itd.).

Strategije

- oslanjajući se na opšta znanja i iskustva, rekonstruiše nepoznato na osnovu konteksta i pamti, reproducuje i kontekstualizuje bitne elemente poruke;
- oslanjajući se na svoja jezička znanja, postavlja i proverava hipoteze o jezičkim formama;
- uviđa koje elemente nije u potpunosti razumeo i u vezi sa njima traži dodatna obaveštenja.

ČITANJE

Ospozobljavanje učenika za funkcionalno čitanje i razumevanje različitih, uzrasno i sadržajno primerenih vrsta tekstova radi informisanja, izvršavanja uputstava i ostvarenja estetskog doživljaja (čitanje radi ličnog zadovoljstva).

Učenik treba da:

Razlikovanje tekstualnih vrsta

- uočava i prepoznaće razliku u strukturi i sadržaju tekstualnih vrsta koje koristi u privatnom i školskom domenu.

Prepoznavanje i razumevanje tematike tekstova – nivo

globalnog razumevanja

- razume pojedinačne informacije dužih autentičnih, adaptiranih neautentičnih tekstova, kao i njihov opšti smisao;
- razume tekstove dužine do 200 reči o konkretnim temama iz oblasti neposrednog interesovanja (porodični život, svakodnevica, škola, posao, slobodno vreme, dnevni događaji), izvodeći zaključke o nepoznatim značenjima na osnovu konteksta, jezičkih znanja i drugih predznanja.

Globalno razumevanje u okviru specifičnih tekstova

- razume celinu i pojedinačne delove obaveštenja i upozorenja na javnim mestima;
- razume opise događaja, osećanja, namere u meri koja mu omogućuje redovnu prepisku s prijateljima i poznanicima;
- razume glavnu nit argumentacije u predstavljanju nekog problema, čak i ako ne razume svaki pojedinačni detalj;

- razume suštinske informacije iz nekog informativnog teksta (npr. vesti, izveštaja, biografije), napisanog jednostavnim stilom, na relativno poznate teme.

Prepoznavanje i razumevanje pojedinačnih informacija

– nivo selektivnog razumevanja

- pronađe i razume veći broj relevantnih informacija u uobičajenim pisanim dokumentima (pismima, prospektima, obaveštenja).

Razumevanje stručnih tekstova

- razume jednostavna uputstva i savetodavne tekstove ukoliko su pisana jasnim jezikom i/ili praćena vizuelnim elementima, bez velikog broja stručnih izraza;
- razume kraće tekstove o savremenoj društvenoj problematici, razaznajući autorov generalni stav ili gledište.

Razumevanje književnog teksta

- razume jednostavne literarne tekstove različitih žanrova (poeziju, prozu, dramu), ukoliko u njima nema simboličkih i intertekstualno specifičnih elemenata.

GOVOR

O sposobljavanje učenika za kratko monološko izlaganje i za učešće u dijalogu na stranom jeziku.

Učenik treba da:

Monološko izlaganje

Opisivanje

- na jednostavan način opisuje i izveštava o različitim temama iz domena ličnih interesovanja koristeći poznate jezičke elemente (leksičke i morfosintakšičke strukture);
- opisuje ili reprodukuje, s priličnom lakoćom, sadržaj manje komplikovanih priča i opisa dogadaja, redajući hronološki zbivanja i koristeći određene leksičke strukture;
- opiše neki stvarni ili izmišljeni događaj i govori o nadanjima, snovima i ciljevima;
- opiše svakodnevne radnje i navike, govori o realizovanim aktivnostima kao i o pripremanju i planiranju neke buduće aktivnosti.

Argumentovanje

- argumentuje lične stavove tako da ga sagovornik bez poteškoća razume skoro tokom celog izlaganja;
- ukratko obrazloži i objasni šta misli, planira i radi.

Izlaganje pred publikom

- opisuje i izlaže o temama iz oblasti ličnog iskustva i obrazovanja ili struke, sa prethodnom pripremom i uz pomoć vizuelnih sredstava koja mu olakšavaju prezentaciju;
- odgovori na jednostavna i neposredna pitanja koja se odnose na prezentaciju, pod uslovom da se mogu ponoviti i da mu se pruži pomoć pri formulisanju odgovora;
- interpretira radnju nekog filma ili knjige.

Interakcija

Razumevanje izvornog govornika

- prati govor sagovornika kada mu se obraća razgovetno, koristeći uobičajene izraze, ali ponekad je potrebno da mu se iskazi ponove radi pojašnjenja određenih reči ili izraza.

Neformalni razgovor (između prijatelja)

- iznosi lični ili zatraži nečiji stav ili mišljenje o poznatim temama iz domena ličnih interesovanja i obrazovanja koristeći poznate jezičke elemente;
- snađe se u rešavanju određenog problema, npr. snalaženja u svakodnevnim situacijama, postavljujući praktična pitanja tipa: Kuda ići? Šta raditi? Kako se organizovati? (planovi za izlazak i sl.);
- prepozna temu nekog razgovora ukoliko se priča polako i razgovetno;
- izrazi slaganje ili neslaganje sa sagovornikom.

Formalna komunikacija

- prati osnovni smisao formalne diskusije o poznatim temama iz domena ličnih interesovanja, obrazovanja ili struke ako se govori standardnim jezikom i koriste poznati jezički elementi;

- izrazi lični stav, ali se teško snalazi u pokretanju rasprave;
- razmeni određene informacije i kaže svoje mišljenje o nekim praktičnim pitanjima, ukoliko se to od njega traži na direktn način, pod uslovom da mu se pomogne u formulisanju iskaza i da mu se, ako zatreba, ponove najvažniji delovi;
- snalazi se u većini situacija koje su vezi sa nekim putovanjem ili organizacijom putovanja (rezervisanje smeštaja, kupovina krata, traženje informacija od drugih putnika...).

Funkcionalna saradnja

- prati šta se govori i, ako zatreba, ponovi reči sagovornika, kako bi se uverio da su se dobro razumeli;
- prenese jednostavne i direktne informacije.

Intervjuisanje

- koristi pripremljeni upitnik za vođenje organizovanog razgovora, uz spontano postavljanje nekoliko dodatnih pitanja.

PISANjE

Ospozobljavanje učenika za pisanje kraćih tekstova različitog sadržaja.

Učenik treba da:

Teme

- piše na razložan i jasan način o raznovrsnim temama iz svog područja interesovanja i okruženja;
- u jednostavnom i vezanom tekstu može jasno da opiše osećanja i reakcije;
- u stanju je da opiše i rezimira video i audio poruke u vezi sa poznatim situacijama i sadržajima iz svakodnevnog života mladih, kao i sadržaje informativnog i dokumentarnog karaktera.

Tekstualne vrste i dužina teksta

- piše kratke formalne i neformalne tekstove (do 100 reči) koristeći standardne i konvencionalne formule pisanog izražavanja (pismo, obaveštenje, poruka);
- piše beleške u vezi sa svakodnevnim potrebama i planovima;
- može da vodi beleške i piše lična pisma da bi tražio ili preneo informacije i da na razumljiv način piše o elementima koje smatra bitnim;
- parafrazira i rezimira tekstove o temama u vezi sa svakodnevnim životom, razonodom, putovanjima, aktuelnim dešavanjima i svojim domenom interesovanja.

Leksika i komunikativne funkcije

- iskazuje dobro vladanje elementarnom leksikom, ali dolazi do ozbiljnih grešaka kada se radi o izražavanju složenijih misli i ideja;
- može da opiše stvari koje su mu bliske;
- može da upotrebljava jednostavno i opisno izražavanje da bi kratko pričao o predmetima i stvarima koje ima i poredi ih sa drugima;
- može da opisuje svoje utiske upotrebljavajući jednostavne izraze, daje kraći opis svakodnevnih radnji iz svog okruženja (ljudi, mesta, školsko iskustvo i slično), opisuje aktivnosti iz prošlosti i lično iskustvo, kao i planove za budućnost;
- pravilno koristi pravopis, interpunkciju i organizaciju teksta.

SOCIOKULTURNA KOMPETENCIJA

Sticanje i ovladavanje sociokulturalnim kompetencijama neophodnim za pisani i usmenu upotrebu jezika.

Učenik treba da:

Verbalna i neverbalna komunikacija sa predstavnicima drugih kultura

- prepoznaće i adekvatno reaguje na formalnost govorne situacije.

Interkulturna znanja i aktivnosti

- gradi sopstveni identitet kao interkulturna ličnost, jačajući svest o vrednosti različitih kultura i razvijajući sposobnost za integriranje interkulturnih iskustava u sopstveni kulturni model ponašanja i verovanja.

MEDIJACIJA I PREVOĐENJE

Ospozivavanje učenika za posredovanje između osoba radi sporazumevanja.

Učenik treba da:

Usmena medijacija

- prepričava sadržaj dužeg adaptiranog teksta, audio ili video zapisa i kraće interakcije na L2 (strani jezik);
- sažima sadržaj kratkog adaptiranog pisanog ili usmenog teksta, sa L2 (stranog jezika) na L1 (maternji jezik) i obrnuto, prilagođavajući ga sagovorniku.

Pisana medijacija i prevodenje

- pisano prenosi poruke na L2 dodajući, po potrebi, objašnjenja i obaveštenja;
- koristi dvojezične rečnike za pisano prenošenje poruka uz konsultacije se sa nastavnikom;
- koristi opšta znanja iz drugih oblasti u cilju što uspešnijeg pisanog prevodenja sa L2 (stranog jezika) na L1 (maternji jezik) kraćih adaptiranih tekstova uz upotrebu rečnika, prateće literature i informacionih tehnologija.

GRAMATIČKI SADRŽAJI

Preporučuje se da se u trećem razredu obnove svi gramatički sadržaji koji su se obrađivali tokom desetogodišnjeg učenja stranog jezika, sistematizuju i da se prošire u onolikoj meri koja je neophodna za ostvarivanje zadataka programa po veštinama, odnosno zahteva jezičkog nivoa prema Zajedničkom evropskom okviru za žive jezike (A2.2 na produktivnom, odnosno B1.1 na receptivnom nivou).

NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA

Oblici nastave

Predmet se realizuje kroz sledeće oblike nastave:

- komunikativna nastava stranih jezika uz primenu oblika rada u grupama i parovima, dodatnih sredstava u nastavi (AV materijali, IT, igre, autentični materijali, itd.), kao i uz primenu principa nastave zasnovane na složenim zadacima koji ne moraju biti isključivo jezičke prirode (task– based language teaching; enseñanza por tareas, handlungsorientierter FSU).

Mesto realizacije nastave

- Nastava se realizuje u učionici ili odgovarajućem kabinetu.

Preporuke za realizaciju nastave

- Slušanje i reagovanje na naloge i/ili zadatke u vezi sa tekstom namenjenim razvoju i proveri razumevanja govora;
- Rad u parovima, malim i velikim grupama (mini– dijalozi, igra po ulogama, simulacije itd.);
- Aktivnosti (izrada panoa, prezentacija, zidnih novina, postera za učionicu, organizacija tematskih večeri i sl.);
- Debate i diskusije primerene uzrastu (debate predstavljaju unapred pripremljene argumentovane monologe sa ograničenim trajanjem, dok su diskusije spontanije i nepripremljene interakcije na određenu temu);
- Obimniji projekti koji se rade u učionici i van nje u trajanju od nekoliko nedelja do čitavog polugodišta uz konkretno vidljive i merljive proizvode i rezultate;
- Gramatička građa dobija svoj smisao tek kada se dovede u vezu sa datim komunikativnim funkcijama i temama, i to u sklopu jezičkih aktivnosti razumevanja (usmenog) govora i pisanog teksta, usmenog i pismenog izražavanja i medijacije;
- Polazište za posmatranje i uvežbavanje jezičkih zakonitosti jesu usmeni i pisani tekstovi različitih vrsta, dužine i stepena težine; koriste se, takođe, izolovani iskazi, pod uslovom da su kontekstualizovani i da imaju komunikativnu vrednost;
- U svakom razredu planira se izrada dva pismena zadatka.

KORELACIJA SA DRUGIM PREDMETIMA

Maternji jezik, istorija, istorija umetnosti, muzičko i likovno obrazovanje, informatika.

STANI JEZIK

(za obrazovne profile u četvorogodišnjem trajanju)

ZAJEDNIČKI DEO PROGRAMA

Ciljevi predmeta

- Ovladavanje komunikativnim veštinama i razvijanje sposobnosti i metoda učenja stranog jezika;
- Razvijanje saznajnih i intelektualnih sposobnosti učenika, njegovih humanističkih, moralnih i estetskih stavova;
- Razvijanje opštih i specifičnih strategija učenja i kritičkog mišljenja;
- Razvijanje sposobnosti za samostalno, autonomno učenje, traženje, selekciju i sintezu informacija do kojih se dolazi samostalnim radom i pretraživanjem izvornika različitog tipa (pisani i elektronski izvori, samostalna istraživanja na terenu, intervju itd.);
- Sticanje pozitivnog odnosa prema drugim jezicima i kulturama, kao i prema sopstvenom jeziku i kulturnom nasleđu, uz uvažavanje različitosti i navikavanje na otvorenost u komunikaciji, sticanje svesti i saznanja o funkcionalanju stranog i maternjeg jezika;
- Usvajanje znanja iz stranog jezika koja će učeniku/učenicu omogućiti da se u usmenoj i pisanoj komunikaciji kompetentno i samosvesno sporazumeva sa ljudima iz drugih zemalja, usvoji norme verbalne i neverbalne komunikacije u skladu sa specifičnostima jezika koji uči, kao i da nastavi, u okviru formalnog obrazovanja i samostalno, učenje datog stranog jezika i drugih stranih jezika.

Nivoi opštih i pojedinačnih postignuća definisani su prema Zajedničkom evropskom referentnom okviru za žive jezike.

Do kraja četvrtog razreda srednje stručne škole učenik/učenica treba da savlada prvi strani jezik do nivoa B1+, odnosno B2 ukoliko se radi o engleskom jeziku, a drugi strani jezik do nivoa A2+ kod produktivnih veština (govor i pisanje), odnosno B1 ukoliko se radi o receptivnim veštinama (slušanje i čitanje).

Napomena:

Ističemo da će stepen postignuća po jezičkim veštinama varirati, odnosno da će receptivne veštine (razumevanje govora i čitanje) biti na predviđenom nivou, dok se za produktivne veštine (govor, interakcija, medijacija i pisanje) može očekivati da budu za jedan nivo niže (na primer, B1+ receptivno, B1 produktivno; B2 receptivno, B1+ produktivno; A2+ receptivno, A2 produktivno, itd.)

Zadaci nastave stranog jezika su da učenici:

- budu ospozobljeni da u školskoj i van školskoj svakodnevici mogu pismeno i usmeno da ostvare svoje namere, diferencirano i shodno situaciji;
- produbljuju i proširuju komunikativne sposobnosti i postavljaju osnove za to da strani jezik koriste i posle završetka svog obrazovanja, funkcionalno, za studije, u budućem poslu ili daljem obrazovanju;
- steknu uvid u jezičku stvarnost i budu ospozobljeni da uoče kontraste i vrše poređenja u odnosu na sopstvenu stvarnost;
- upoznaju tekstove iz književnosti određenog jezika koji su pogodni za tumačenje na stranom jeziku i koji omogućavaju interaktivne procese;
- budu ospozobljeni da se u usmenoj i pisanoj komunikaciji kompetentno i samosvesno sporazumevaju sa ljudima iz drugih zemalja, usvajaju norme verbalne i neverbalne komunikacije u skladu sa specifičnostima jezika koji uče, kao i da nastave, u okviru formalnog obrazovanja i samostalno, učenje drugog i trećeg stranog jezika;
- izgrađuju i unapređuju individualne afinitete prema višejezičnosti.
- u okviru ili izvan škole aktivno se nađu u situacijama sa ljudima koji govore drugi jezik i koji su iz druge kulture.

TEMATSKE OBLASTI

Napomena: Tematske oblasti se prožimaju i iste su u sva četiri razreda srednje škole. Autori udžbenika i nastavnici obrađuju ih u skladu sa interesovanjima učenika i aktuelnim zbivanjima u svetu.

- Svakodnevni život (organizacija vremena, poslova, slobodno vreme);

- Svet rada (perspektive i obrazovni sistemi);
- Generacijske razlike, vršnjačke i druge socijalne grupe; rodna ravnopravnost;
- Interesantne životne priče i događaji;
- Živi svet i zaštita čovekove okoline;
- Naučna dostignuća, moderne tehnologije i svet kompjutera (rasprostranjenost, primena, korist i negativne strane);
- Mediji i komunikacija;
- Hrana i zdravlje (navike u ishrani, karakteristična jela i pića u zemljama sveta);
- Potrošačko društvo;
- Sportovi i sportske manifestacije;
- Poznati gradovi i njihove znamenitosti, regioni i zemlje u kojima se govori ciljni jezik;
- Evropa i zajednički život naroda;
- Regionalne specifičnosti jezika (dijalekti, narečja);
- Život i dela slavnih ljudi (iz sveta nauke, kulture, sporta, muzike i drugo).

KOMUNIKATIVNE FUNKCIJE

Napomena: Komunikativne funkcije se prožimaju i iste su u sva četiri razreda. One se iz godine u godinu usložnjavaju prateći progresiju vokabulara, jezičkih struktura i ostalih kompetencija.

- Predstavljanje sebe i drugih
- Pozdravljanje (sastajanje, rastanak; formalno, neformalno, specifično po regionima)
- Identifikacija i imenovanje osoba, objekata, boja, brojeva itd.)
- Davanje jednostavnih uputstava i komandi
- Izražavanje molbi i zahvalnosti
- Izražavanje izvinjenja
- Izražavanje potvrde i negiranje
- Izražavanje dopadanja i nedopadanja
- Izražavanje fizičkih senzacija i potreba
- Iskazivanje prostornih i vremenskih odnosa
- Davanje i traženje informacija i obaveštenja
- Opisivanje i upoređivanje lica i predmeta
- Izricanje zabrane i reagovanje na zabranu
- Izražavanje pripadanja i posedovanja
- Skretanje pažnje
- Traženje mišljenja i izražavanje slaganja i neslaganja
- Traženje i davanje dozvole
- Iskazivanje čestitki
- Iskazivanje preporuke
- Izražavanje hitnosti i obaveznosti
- Iskazivanje sumnje i nesigurnosti

OBJAŠNjENjE PROGRAMA

Slušanje

Razumevanje govora je jezička aktivnost dekodiranja doslovног i implicitnog značenja usmenog teksta; pored sposobnosti da razaznaje fonološke i leksičke jedinice i smisaone celine na jeziku koji uči, da bi uspešno ostvario razumevanje učenik treba da posede sledeće kompetencije: diskurzivnu (o vrstama i karakteristikama tekstova i kanala prenošenja poruka), referencijalnu (o temama o kojima je reč) i sociokulturalnu (u vezi sa komunikativnim situacijama, različitim načinima formulisanja određenih govornih funkcija i dr.).

Težina zadatka u vezi sa razumevanjem govora zavisi od više činilaca: od ličnih osobina i sposobnosti onoga ko sluša, uključujući i njegov kapacitet kognitivne obrade, od njegove motivacije i razloga zbog kojih sluša dati usmeni tekst, od osobina onoga ko govori, od namera s kojima govori, od konteksta i okolnosti – povoljnih i nepovoljnih – u kojima se slušanje i razumevanje ostvaruju, od karakteristika i vrste teksta koji se sluša, itd.

Progresija (od lakšeg ka težem, od prostijeg ka složenijem) za ovu jezičku aktivnost u okviru Nastavnog programa predviđena je, stoga, na više ravni. Posebno su relevantne sledeće:

- prisustvo/odsustvo vizuelnih elemenata (na primer, lakšim za razumevanje smatraju se oni usmeni tekstovi koji su praćeni vizuelnim elementima zbog obilja kontekstualnih informacija koje se automatski upisuju u dugotrajnu memoriju, ostavljajući pažnji mogućnost da se usredstvili na druge pojedinosti);
- dužina usmenog teksta;
- brzina govora;
- jasnost izgovora i eventualna odstupanja od standardnog govora;
- poznavanje teme;
- mogućnost/nemogućnost ponovnog slušanja i drugo.

U vezi sa tim, korisne su sledeće terminološke napomene:

- kategorije naslovljene Audio i video materijali podrazumevaju sve vrste snimaka (DVD, CD, materijali sa Interneta) raznih usmenih diskurzivnih formi, uključujući i pesme, tekstove pisane da bi se čitali ili izgovarali i sl., koji se mogu preslušavati više puta;
- kategorije naslovljene Monološka izlaganja, Mediji (informativne i zabavne emisije), Spontana interakcija, Uputstva, podrazumevaju snimke neformalnih, poluformalnih i formalnih komunikativnih situacija u kojima slušalac dekodira rečeno u realnom vremenu, to jest bez mogućnosti preslušavanja/ponovnog pregleda audio i video materijala, kao i realne situacije kojima prisustvuje uživo u svojstvu posmatrača, gledaoca ili slušaoca (predavanja, filmovi, pozorišne predstave i sl.).

Čitanje

Čitanje ili razumevanje pisanog teksta spada u tzv. vizuelne receptivne jezičke veštine. Tom prilikom čitalac prima i obrađuje tj. dekodira pisani tekst jednog ili više autora i pronalazi njegovo značenje. Tokom čitanja neophodno je uzeti u obzir određene faktore koji utiču na proces čitanja, a to su karakteristike čitalaca, njihovi interesi i motivacija kao i namere, karakteristike teksta koji se čita, strategije koje čitaoci koriste, kao i zahtevi situacije u kojoj se čita.

Na osnovu namere čitaoca razlikujemo sledeće vrste vizuelne recepcije:

- čitanje radi usmeravanja;
- čitanje radi informisanosti;
- čitanje radi praćenja uputstava;
- čitanje radi zadovoljstva.

Tokom čitanja razlikujemo i nivo stepena razumevanja, tako da čitamo da bismo razumeli:

- globalnu informaciju;
- posebnu informaciju,
- potpunu informaciju;
- skriveno značenje određene poruke.

Na osnovu ovih pokazatelja program sadrži delove koji, iz razreda u razred, ukazuju na progresiju u domenu dužine teksta, količine informacija i nivoa prepoznavljivosti i razumljivosti i primeni različitih strategija čitanja. U skladu sa tim, gradirani su po nivoima sledeći delovi programa:

- razlikovanje tekstualnih vrsta;
 - prepoznavanje i razumevanje tematike – nivo globalnog razumevanja;
 - globalno razumevanje u okviru specifičnih tekstova;
- prepoznavanje i razumevanje pojedinačnih informacija – nivo selektivnog razumevanja;
- razumevanje stručnih tekstova;

- razumevanje književnih tekstova.

Pisanje

Pisana produkcija podrazumeva sposobnost učenika da u pisanom obliku opiše događaje, osećanja i reakcije, prenese poruke i izrazi stavove, kao i da rezimira sadržaj različitih poruka (iz medija, književnih i umetničkih tekstova itd.), vodi beleške, sačini prezentacije, eseje i slično.

Težina zadatka u vezi sa pisanim produkcijom zavisi od sledećih činilaca: poznavanja leksike i nivoa komunikativne kompetencije, kapaciteta kognitivne obrade, motivacije, sposobnosti prenošenja poruke u koherentne i povezane celine teksta.

Progresija označava proces koji podrazumeva usvajanje strategija i jezičkih struktura od lakšeg ka težem i od prostijeg ka složenijem. Svaki viši jezički nivo podrazumeva ciklično ponavljanje prethodno usvojenih elemenata, uz nadogradnju koja sadrži složenije jezičke strukture, leksiku i komunikativne sposobnosti. Za ovu jezičku aktivnost u okviru Nastavnog programa predviđena je progresija na više ravnih. Posebno su relevantne sledeće:

- teme (učenikova svakodnevica i okruženje, lično interesovanje, aktuelni događaji i razni aspekti iz društveno – kulturnog konteksta kao i teme u vezi sa različitim nastavnim predmetima);
- tekstualne vrste i dužina teksta (formalni i neformalni tekstovi, rezimiranje, parafrasiranje, eseji, lične beleške);
- beleške u vezi sa predavanjima, novinskim člancima i slično;
- leksika i komunikativne funkcije (sposobnost učenika da ostvari različite funkcionalne aspekte kao što su opisivanje ljudi i događaja u različitim vremenskim kontekstima, da izrazi prepostavke, sumnju, zahvalnost i slično u domenima kao što su privatni, javni, obrazovni i stručni).

Govor

Govor kao produktivna veština posmatra se sa dva aspekta, i to u zavisnosti od toga da li je u funkciji monološkog izlaganja teksta, pri čemu govornik saopštava, obaveštava, prezentuje ili drži predavanje jednoj ili više osoba, ili je u funkciji interakcije, kada se razmenjuju informacije između dva ili više sagovornika sa određenim ciljem, poštujući princip saradnje tokom dijaloga.

Aktivnosti monološke gorovne produkcije su:

- javno obraćanje putem razгласa (saopštenja, davanje uputstava i informacija);
- izlaganje pred publikom (javni govor, predavanja, prezentacije raznih proizvoda, reportaže, izveštavanje i komentari o nekim kulturnim događajima i sl.).

Ove aktivnosti se mogu realizovati na različite načine i to:

- čitanjem pisanih teksta pred publikom;
- spontanim izlaganjem ili izlaganjem uz pomoć vizuelne podrške u vidu tabela, dijagrama, crteža i dr.
- realizacijom uvežbane uloge ili pevanjem.

Zato je u programu i opisan, iz razreda u razred, razvoj sposobnosti opšteg monološkog izlaganja koje se ogleda kroz opisivanje, argumentovanje i izlaganje pred publikom.

Interakcija podrazumeva stalnu primenu i smenjivanje receptivnih i produktivnih strategija, kao i kognitivnih i diskurzivnih strategija (uzimanje i davanje reči, dogovaranje, usaglašavanje, predlaganje rešenja, rezimiranje, ublažavanje ili zaobilaznje nesporazuma ili posredovanje u nesporazumu) koje su u funkciji što uspešnijeg ostvarivanja interakcije. Interakcija se može realizovati kroz niz aktivnosti, na primer: razmenu informacija, spontanu konverzaciju, neformalnu ili formalnu diskusiju, debatu, intervju ili pregovaranje, zajedničko planiranje i saradnju.

Stoga se i u programu, iz razreda u razred, prati razvoj veštine govora u interakciji kroz sledeće aktivnosti:

- razumevanje izvornog govornika;
- neformalni razgovor;
- formalna diskusija;
- funkcionalna saradnja;
- intervjujsanje.

Sociokulturna kompetencija i medijacija

Sociokulturna kompetencija i medijacija predstavljaju skup teorijskih znanja (kompetencija) koja se primenjuju u nizu jezičkih aktivnosti u dva osnovna jezička medijuma (pisanom i usmenom) i uz primenu svih drugih jezičkih aktivnosti (razumevanje govora, govor i interakcija, pisanje i razumevanje pisanog teksta). Dakle, predstavljaju veoma složene kategorije koje su prisutne u svim aspektima nastavnog procesa i procesa učenja.

Sociokulturna kompetencija predstavlja skup znanja o svetu uopšte, kao i o sličnostima i razlikama između kulturnih modela i komunikativnih uzusa sopstvene govorne zajednice učenika i zajednice/zajednica čiji jezik uči. Ta znanja se, u zavisnosti od nivoa opštih jezičkih kompetencija, kreću od poznavanja osnovnih komunikativnih principa u svakodnevnoj komunikaciji (osnovni funkcionalni stilovi i registri), do poznavanja karakteristika različitih domena jezičke upotrebe (privatni, profesionalni, obrazovni i administrativni), paralingvističkih elemenata, i elemenata kulture/kultura zajednica čiji jezik uči. Navedena znanja potrebna su kompetentnu, uspešnu komunikaciju u konkretnim komunikativnim aktivnostima na ciljnem jeziku. Poseban aspekt sociokulturne kompetencije predstavlja interkulturna kompetencija, koja podrazumeva razvoj svesti o drugom i drugaćijem, poznavanje i razumevanje sličnosti i razlika između svetova, odnosno govornih zajednica, u kojima se učenik kreće (kako u L1– maternji jezik, tako i u L2– prvi strani jezik, L3– drugi strani jezik, itd.). Interkulturna kompetencija takođe podrazumeva i razvijanje tolerancije i pozitivnog stava prema individualnim i kolektivnim karakteristikama govornika drugih jezika, pripadnika drugih kultura koje se u manjoj ili većoj meri razlikuju od njegove sopstvene, to jest, razvoj interkulturne ličnosti, kroz jačanje svesti o vrednosti različitih kultura i razvijanje sposobnosti za integriranje interkulturnih iskustava u sopstveni kulturni model ponašanja i verovanja.

Medijacija predstavlja aktivnost u okviru koje učenik ne izražava sopstveno mišljenje već funkcioniše kao posrednik između osoba koje nisu u stanju da se direktno sporazumevaju. Medijacija može biti usmena i pisana, i uključuje sažimanje i rezimiranje teksta (na L1 ili na L2) i prevodenje. Prevođenje se u ovom programu tretira kao posebna jezička aktivnost koja nikako ne treba da se koristi kao tehniku za usvajanje bilo kog aspekta ciljnog jezika predviđenog komunikativnom nastavom.

Prevođenje podrazumeva razvoj znanja i veština korišćenja pomoćnih sredstava (rečnika, priručnika, informacionih tehnologija, itd.) i sposobnost iznalaženja strukturalnih i jezičkih ekvivalenta između jezika sa koga se prevodi i jezika na koji se prevodi.

Uputstvo za tumačenje gramatičkih sadržaja

Nastava gramatike, s nastavom i usvajanjem leksike i drugih aspekata stranog jezika, predstavlja jedan od preduslova ovladavanja stranim jezikom. Usvajanje gramatike podrazumeva formiranje gramatičkih pojmoveva i gramatičke strukture govora kod učenika, izučavanje gramatičkih pojava, formiranje navika i umenja u oblasti gramatičke analize i primene gramatičkih znanja, kao prilog izgrađivanju i unapređivanju kulture govora.

Gramatičke pojave treba posmatrati sa funkcionalnog aspekta tj. od značenja prema sredstvima za njegovo izražavanje (funkcionalni pristup). U procesu nastave stranog jezika u što većoj meri treba uključivati one gramatičke kategorije koje su tipične i neophodne za svakodnevni govor i komunikaciju, i to kroz raznovrsne modele, primenom osnovnih pravila i njihovim kombinovanjem. Treba težiti ka tome da se gramatika usvaja i receptivno i produktivno, kroz sve vidove govornih aktivnosti (slušanje, čitanje, govorenje i pisanje, kao i prevodenje), na svim nivoima učenja stranog jezika, u ovom slučaju u svim tipovima gimnazije, prema jasno utvrđenim ciljevima i zadacima, standardima i ishodima nastave stranih jezika.

Gramatičke kategorije su razvrstane u skladu sa Evropskim referentnim okvirom za žive jezike za svaki jezički nivo (od nivoa A2.2 do nivoa B2.1) koji podrazumeva progresiju jezičkih struktura prema komunikativnim ciljevima: od prostijeg ka složenijem i od receptivnog ka produktivnom. Svaki viši jezički nivo podrazumeva gramatičke sadržaje prethodnih jezičkih nivoa. Cikličnim ponavljanjem prethodno usvojenih elemenata, nadograđuju se složenije gramatičke strukture. Nastavnik ima slobodu da izdvoji gramatičke strukture koje će ciklično ponavljati u skladu sa postignućima učenika kao i potrebama nastavnog konteksta.

Glavni cilj nastave stranog jezika jeste razvijanje komunikativne kompetencije na određenom jezičkom nivou, u skladu sa statusom jeziku i godinom učenja. S tim u vezi, uz određene gramatičke kategorije stoji napomena da se usvajaju receptivno, dok se druge usvajaju produktivno.

II RAZRED
– šesta godina učenja –
(2 časa nedeljno, 72 godišnje)

Operativni zadaci na nivou jezičkih veština

SLUŠANJE

Ospozljavanje učenika za razumevanje usmenog govora.

Učenik treba da:

Govor u učionici

– u potpunosti razume i reaguje na usmene poruke u vezi sa aktivnostima na času (govor nastavnika i drugova, audio i audio-vizuelni materijali u nastavi).

Audio i video materijali: globalno razumevanje

- Posle prvog slušanja određenog nepoznatog usmenog teksta (približnog trajanja 4– 6 minuta), u zavisnosti od stepena poznавanja teme i konteksta, postavi hipoteze u vezi sa:
 - vrstom usmenog teksta koji sluša, npr. objava preko razglosa, intervju, reklame i drugo;
 - brojem sagovornika, njihovim statusom i namerama;
 - opštim sadržajem datog usmenog teksta usmeravajući pažnju na relevantne jezičke i nejezičke elemente (ključne reči, intonaciju i dr.).

Audio /video materijali: detaljno /selektivno razumevanje

- Posle drugog i po potrebi narednih slušanja (u zavisnosti od težine teksta i naloga za slušanje):
 - proveri prvo bitno postavljene hipoteze koje se odnose na vrstu i sadržaj usmenog teksta, na status, namere i međusobne odnose sagovornika;
 - razume najbitnije elemente sadržaja usmenog teksta u zavisnosti od cilja slušanja.

Monološka izlaganja

- uz eventualnu prethodnu pripremu, prati izlaganja o poznatim temama u kojima se koristi standardni jezik i razgovetan izgovor.

Mediji: informativne emisije

- razume opšti smisao i bitne pojedinosti informativnih radijskih i televizijskih emisija o bliskim temama, u kojima se koristi standardni govor i razgovetan izgovor;
- prati različite druge televizijske emisije informativnog karaktera (dokumentarci, intervjui, diskusije, reportaže) u kojima se obrađuju relativno bliske teme;
- razume opšti sadržaj reklamnih poruka i kraćih radio emisija (do 10 minuta) o temama iz svakodnevnog života i života mlađih.

Mediji: zabavne emisije

- prati filmove, serije i različite druge televizijske emisije u kojima se obrađuju relativno bliske teme;
- razume temu i jednostavnije delove pesama koje sluša.

Spontana interakcija

- razume frekventne fraze i rečenice nastale u spontanoj interakciji uz otežavajuće okolnosti prirodne komunikacije (buka na ulici, telefonski razgovori, intervju licem u lice, telefonskim putem, preko skajpa itd.).

Strategije

- oslanjajući se na opšta znanja i iskustva, rekonstruiše nepoznato na osnovu konteksta i pamti, reproducuje i kontekstualizuje bitne elemente poruke;
- uviđa koje elemente nije u potpunosti razumeo i u vezi sa njima traži dodatna obaveštenja.

ČITANJE

Ospozljavanje učenika za funkcionalno čitanje i razumevanje različitih, uzrasno i sadržajno primerenih vrsta tekstova radi informisanja, izvršavanja uputstava i ostvarenja estetskog doživljaja (čitanje radi ličnog zadovoljstva).

Učenik treba da:

Razlikovanje tekstualnih vrsta

– razlikuje najučestalije vrste tekstova, upoznat je sa njihovom standardnom strukturom i razume njihovu svrhu i namjeru.

Prepoznavanje i razumevanje tematike tekstova – nivo globalnog razumevanja

– razume kraće autentične, adaptirane i neautentične udžbeničke tekstove, na nivou opštih i najupadljivijih pojedinačnih informacija, kao i generalnog značenja;
– razume kraće tekstove o konkretnim i svakodnevnim temama u kojima se pojavljuju uobičajene reči, izrazi, fraze i formulacije.

Globalno razumevanje u okviru specifičnih tekstova

– razume obaveštenja i upozorenja na javnim mestima;
– razume opšti sadržaj, osnovnu poruku i relevantne delove informativnih tekstova, razume opise osećanja, želja, potreba u ličnim pismima i porukama (pismima, elektronskoj korespondenciji, sms-porukama);
– razume tekstove utemeljene na činjenicama, vezane za domene njegovih opštih interesovanja.

Prepoznavanje i razumevanje pojedinačnih informacija

– nivo selektivnog razumevanja

– ume da u tekstu o poznatoj temi pronađe, izdvoji i razume suštinsku informaciju/suštinske informacije.

Razumevanje stručnih tekstova

– razume jednostavna uputstva i savetodavne tekstove ukoliko su pisana jasnim jezikom, bez velikog broja stručnih izraza i/ili praćena upotrebotom
– vizuelnih elemenata;
– razume kraće stručne tekstove relativno bliske tematike.

Razumevanje književnog teksta

– razume kraće literarne forme u kojima dominira konkretna, frekventna i poznata leksika (konkretna poezija, kratke priče, anegdote, skečevi, humoreske, stripovi).

GOVOR

Ospozobljavanje učenika za kratko monološko izlaganje i za učešće u dijalogu na stranom jeziku.

Učenik treba da:

Monološko izlaganje

Opisivanje

– daje duži opis svakodnevnih radnji, dešavanja i aktivnosti iz svog okruženja;
– opisuje prošle aktivnosti, lično iskustvo, svakodnevne obaveze, navike, planove i način organizovanja;
– govori o utiscima koristeći jednostavne izraze;
– opisuje stvari koje poseduje ili su mu bliske i upoređuje ih sa drugim stvarima.

Argumentovanje

– objašnjava šta i zašto mu se nešto dopada ili ne, koristeći jednostavne izraze i fraze.

Izlaganje pred publikom

– izlaže o bliskim sadržajima, predviđenim programom, na elementaran i repetitivan način;
– odgovori na jednostavna i neposredna pitanja koja se nadovezuju, pod uslovom da se ona mogu ponoviti i da mu se pruži pomoć pri formulisanju odgovora;
– predstavlja pripremljeni rad koristeći vizuelna sredstva koja mu olakšavaju prezentaciju (slike, ključne reči, šeme i grafikoni);
– interpretira pesme, skečeve, imitacije.

Interakcija

Razumevanje izvornog govornika

- razume dovoljno dobro jednostavne i uobičajene razgovore, ukoliko se sagovornik obraća polako, direktno i razgovetno;
- snalazi se, bez velikog napora, u jednostavnom i uobičajenom razgovoru.

Neformalni razgovor

- vodi razgovor (povede, nastavi i završi) koji se svodi na razmenu jednostavnih i direktnih informacija o bliskim temama iz svakodnevnog života;
- govori o svakodnevnim temama na jednostavan način, ukoliko mu se sagovornik obraća direktno i razgovetno;
- uz povremenu pomoć sagovornika bude shvaćen u razmeni ideja i informacija o bliskim temama u predvidljivim situacijama.

Formalne diskusije

- kaže svoje mišljenje o stvarima na nekom formalnom skupu, ako mu se neko direktno obraća i, ukoliko zatreba, ponovi ono što kaže.

Funkcionalna saradnja

- koristeći jednostavne izraze i bez velikog napora, razmenjuje uobičajene informacije, a u slučaju da nešto ne razume, pita i traži dodatna objašnjenja;
- u određenim situacijama sa relativnom lakoćom vodi razgovor uz pomoć sagovornika ili drugih neverbalnih sredstava o svakodnevnim aktivnostima, navikama, doživljajima i interesovanjima;
- govori o narednim potezima, predlaže i odgovara na predloge drugih, traži i izdaje uputstva za rad;
- ostvari jednostavnu komunikaciju prilikom obavljanja uobičajenih poslova, kako bi nešto uzeo ili dao, dobio ili uzvratio neku informaciju (obaveštenja o nekom putovanju, korišćenje sredstava javnog prevoza, obavljanje jednostavnih poslova u banci ili pošti, naručivanje u restoranu).

Intervjuisanje

- odgovara na jednostavna pitanja i reaguje na jednostavne izjave u nekom razgovoru.

PISANjE

Ospozobljavanje učenika za pisanje kraćih tekstova različitog sadržaja.

Učenik treba da:

Teme

- piše na razložan i jednostavan način o raznovrsnim temama iz svog područja interesovanja;
- u jednostavnom i vezanom tekstu može da opiše osećanja i reakcije.

Tekstualne vrste i dužina teksta

- piše kraća formalna pisma (pisma čitalaca, prijave za prakse, stipendije ili omladinske poslove, osnovna poslovna korespondencija) i popunjava formulare i upitnike;
- piše elektronske poruke, SMS poruke, učestvuje u diskusijama na blogu;
- vodi beleške i piše lična pisma da bi tražio ili preneo informacije od trenutne važnosti;
- u stanju je da napravi kraći rezime na osnovu pročitanih/ preslušanih tekstova o bliskim temama, o tome napiše izveštaj i iznese sopstveno mišljenje.

Leksika i komunikativne funkcije

- može da opiše detaljno neku osobu ili neki stvarni ili izmišljeni događaj;
- može da primi i napiše jednostavnu poruku saopštavajući na pregledan način ono što smatra bitnim.

SOCIOKULTURNA KOMPETENCIJA

Sticanje i ovladavanje sociokulturalnim kompetencijama neophodnim za pisanu i usmeno upotrebu jezika.

Učenik treba da:

Verbalna i neverbalna komunikacija sa predstavnicima drugih kultura

- učestvuje u svim vidovima moderne komunikacije (elektronske poruke, sms poruke, diskusije na blogu ili forumu, društvene mreže).

Interkulturna znanja i aktivnosti

– gradi sopstveni identitet kao interkulturna ličnost, jačajući svest o vrednosti različitih kultura i razvijajući sposobnost za integrisanje interkulturnih iskustava u sopstveni kulturni model ponašanja i verovanja.

MEDIJACIJA I PREVOĐENJE

Ospoznavanje učenika za posredovanje između osoba radi sporazumevanja.

Usmena medijacija

– u nekoliko rečenica prepričava sadržaj kraćeg adaptiranog pisanog ili usmenog teksta, video ili audio zapisa, prilagođavajući ga sagovorniku.

Pisana medijacija i prevodenje

– pisano prenosi poruke na L2 dodajući, po potrebi, objašnjenja i obaveštenja;
– koristi dvojezične rečnike za pisano prenošenje poruka uz konsultacije se sa nastavnikom;
– koristi opšta znanja iz drugih oblasti u cilju što uspešnijeg pisanog prevodenja sa L2 na L1 kraćih adaptiranih tekstova uz upotrebu rečnika, prateće literature i informacionih tehnologija.

GRAMATIČKI SADRŽAJI

ENGLESKI JEZIK

Cilj učenja gramatičkih sadržaja je obezbeđivanje osnove za uspešnu komunikaciju na stranom jeziku. Kroz nastavu engleskog jezika kontinuirano se obnavljaju jezičke strukture obrađene u prethodnim razredima, ali se znanja proširuju novim upotrebama, funkcijama, značenjem. Gramatika se prezentuje u skladu sa nivoom učenja, funkcionalnom progresijom i kroz leksički kontekst. Učenici se podstiču na zaključivanje i otkrivanje pravila, a zatim primenu znanja u raznovrsnim komunikativnim situacijama.

Imenice

Rod imenica

Imenice u funkciji prideva

Saksonski genitiv

Član (upotreba i izostavljanje određenog i neodređenog člana)

Zamenice i determinatori

Pokazne zamenice

Prisvojne zamenice

Povratne zamenice

Pridevi i prilozi

Građenje, vrste, mesto u rečenici

Komparativi i superlativi

Veznici

Povezivanje elemenata iste važnosti: for, and, nor, but, or, yet, so

Tvorba reči

Sufiksi za imenice koje označavaju zanimanja – er/- or, – ist, – ician

Glagoli

Obnavljanje obrađenih glagolskih vremena

Past Continuous

Past Perfect

Modalni glagoli (may/might; must/have to; must /mustn't/needn't; should)

Pasivni glagolski oblici

Predlozi

Breme, mesto i kretanje

Predlozi posle imenica (npr. reason for, difference between)

Rečenica

Red reči u rečenici

Pitanja (WH– questions)

Pogodbene rečenice (realne i potencijalne)

Neupravni govor (bez slaganja vremena)

ITALIJANSKI JEZIK

Imenice

Vlastite i zajedničke imenice, odgovarajući rod i broj sa determinativom

Sistemski prikaz morfoloških karakteristika

Član

Sistematizacija upotrebe određenog i neodređenog člana

Partitivni član

Zamenice

Lične zamenice

Naglašene lične zamenice

Naglašene lične zamenice u službi direktnog objekta (complemento oggetto) i indirektnog objekta (complemento di termine)

Nenaglašene lične zamenice u paru: Compro il libro a Luigi. Glielo compro.

Prisvojne zamenice. Pokazne zamenice (questo, quello)

Povratne zamenice.

Upitne zamenice chi? che?/che cosa?

Neodređene zamenice pridevi (niente/nulla, nessuno, qualcosa, qualcuno, qualche, alcuni)

Relativne zamenice (che, cui, il quale/la quale)

Pridevi

Opisni pridevi, slaganje prideva i imenice u rodu i broju

Komparacija prideva

Apsolutni superlativ (Maria è bellissima.)

Prisvojni pridevi. Upotreba člana uz prisvojne prideve

Pokazni pridevi: questo, quello

Naziv boja, morfološke osobenosti prideva viola, rosa, blu, arancione

Brojevi

Glavni brojevi. Redni brojevi.

Predlozi

Prosti predlozi di, a, da, in, con, su, per, tra, fra i njihova osnovna upotreba

Predlozi dentro, fuori, sotto, sopra, davanti dietro

Glagoli

Sadašnje vreme (presente indicativo)

Imperativ (imperativo), zapovedni način. Zapovedni način za sva lica

Fa' presto! Non tornare tardi! Non andate via senza di me. Prego Signora, entri! Mi dia un etto di prosciutto e tre rossette, per favore.

Povratni glagoli

Upotreba glagola piacere

Perfekat (passato prossimo) pravilnih i nepravilnih glagola

Ho comprato un chilo di pesche.

Sono andata alla stazione.

Perfekt modalnih glagola volere, dovere, potere, sapere

Sono dovuto andare dal dentista.

Ho potuto leggere i titoli in italiano.

Kondicional sadašnji, pravilnih i nepravilnih glagola (condizionale presente)

Vorrei un chilo di mele, per favore! Potresti prestarmi il tuo libro di italiano?

Futur pravilnih i nepravilnih glagola

Noi tormeremo a casa alle cinque.

Imperfekat (imperfetto)

C'era una volta un re e viveva in un castello.

Pluskvamperfekat (trapassato prossimo)

Sono arrivato alla stazione quando il treno era già partito.

Prezent konjunktiva (congiuntivo presente)

Penso che Maria debba studiare di più.

Prosti perfekat (passato remoto), tvorba i osnovna upotreba

Marco entrò e vide il computer acceso. Ma nella stanza non c'era nessuno. (samo receptivno)

Prilozi

Osnovni prilozi bene, male, molto, poco, troppo, meno, più i priloški izrazi za određivanje vremena (prima, durante, dopo) i prostora a destra, a sinistra, dritto, davanti, dietro, sotto, sopra, su, giù

Upitni prilozi quando? come? perché? dove?

Građenje priloga od prideva pomoću sufiksa mente

Rečce

ci, ne

Veznici

Rečenica

Prosta i proširena rečenica u potvrđnom i u odričnom obliku

Upitna rečenica

Red reči u rečenici

Složena rečenica: upotreba veznika koji uvode zavisnu rečenicu (vremensku, uzročnu, relativnu, hipotetički period)

Hipotetički period: Realna pogodbena rečenica

Irealna pogodbena rečenica, sa imperfektom u protazi i apodozi

NEMAČKI JEZIK

Imenice

Vlastite i zajedničke (u oblicima jednine i množine: Bild – Bilder, Kopf – Köpfe, Frau – Frauen), sa odgovarajućim rodom izvedene sufiksacijom: Faulheit, Bildung

Izvedene prefiksacijom: Ausbildung.

Složenice: Sommerferien, Jugendliebe, Tomatensuppe.

Pridevi

Izvedeni sufiksacijom od glagola i imenica: fehlerfrei, liebevoll, sprachlos, trinkbar.

Složeni (steinreich).

Pridevska promena komparativ i superlativa (mein älterer Bruder, mit ders schönsten Frau).

Pridevi sa predlozima: zufrieden mit, reichan.

Član

Određeni (der, die, das), neodređeni (ein, eine), nulti, prisvojni (mein, dein), pokazni (dieser, jener), negacioni (kein, keine), neodređeni (mancher, solcher, einige). Upotreba člana u nominativu (subjekt), akuzativu i dativu (direktni i indirektni objekat), partitivnom genitivu (die Hälfte des Lebens), posesivnom genitivu (die Mutter meiner Mutter).

Upotreba određenog člana uz geografske pojmove: nazine zemalja muškog i ženskog roda, reka, planina (Sie waren am Schwarzen Meer. Er lebt in der Türkei) i uz imena godišnjih doba, meseci i dana u nedelji (Der Montag ist der erste Tag in der Woche. Der Sommer ist die heißeste Jahreszeit.).

Upotreba nultog člana uz geografske pojmove, lična imena, nazivi zemalja srednjeg roda, imena gradova, kontinenata, predikativno upotrebljeni nazivi zanimanja, gradivne imenice, uzvici i izrazi (Serbien ist ein schönes Land. Berlin ist die Hauptstadt der BDR. Ich soll Milch, Brot und Butter kaufen. Hilfe!, Zu Wort kommen).

Brojevi

Osnovni i redni (der siebte erste; am siebten ersten).

Predlozi

Sa akuzativom (Ich bin gegen dich), sa dativom (Sie arbeitet bei einem Zahnarzt). Predlozi sa dativom ili akuzativom (Er ist in der Schule. Sie kommt in die Schule). Predlozi sa genitivom (während der Stunde, wegen der Grippe, trotz des schlechten Wetters, statt deines Bruders, innerhalb/ausserhalb der Arbeitszeit, aufgrund seiner Behauptung).

Glagoli

Glagolska vremena: prezent, preterit, perfekt, pluskvamperfekt i futur slabih i jakih glagola, pomoćnih i modalnih glagola. Glagoli sa predlozima (warten auf, sich interessieren für). Konjunktiv u funkciji izražavanja želje i uslova (Ich hätte gern... Ich möchte... Ich würde gern ... Wenn ich das wüsste...). Pasiv radnje: prezent, preterit (Dieses Buch wird viel gelesen. Darüber wird oft gesprochen. Ihre Leistungen wurden viel gelobt.)

Infinitiv sa „zu“ uz neke glagole i izraze (Hast du noch viel zu lemen? Sie hat keine Lust /Zeit, keinen Wunsch, mit ihm darüber zu sprechen. Es ist gesund, viel Obst zu essen. Du brauchst dir keine Sorgen zu machen. Wann hat er aufgehört Fleisch zu essen?); um ...zu (Er spart, um ein neues Auto zu kaufen).

Veznici i veznički izrazi:

und, oder, aber; weil, da, wenn, als, während, bis, nachdem, bevor; damit.

Zamenice

Relativne zamenice u nominativu, dativu i akuzativu (Hast du meinen Bruder gesehen, dergeradeweggegangen ist. Das Buch, von dem wir gesprochen haben.).

Prilozi

Za vreme (gestern), mesto (nebenan), način (allein), količinu (viel, wenig), uzrok (deshalb, deswegen, darum).

Rečenice

Izjavne rečenice, upitne rečenice; nezavisne i zavisno– složene rečenice.

Red reči u rečenici.

RUSKI JEZIK

Rečenica

Rečenica sa subjektom tipa **мы с тобой** (**Мы** s bratom budem režati zadači).

Rečenice sa atributom izraženim pridievima i prisvojnim zamenicama u različitim padežima (Я читаю интересную книгу. On dumaet o krasivoj devuške. U moego horošego druga estь brat).

Rečenice s predikatom tipa: **dolžen, nužno, nado, neophodimo, gotov** + infinitiv (Я dolžen učitъся. Mne nužno učitъся. Я готов помочь тебе.)

Rečenice sa priloškim odredbama za mesto izraženim: a) genitivom i predlozima: **u, okolo, vokrug, vozle**; b) akuzativom s predlozima **pod, za**; v) instrumentalom s predlozima: **pod, za, nad, pered**.

Rečenice s priloškim odredbama za vreme izraženim: a) genitivom – iskazivanje datuma; b) akuzativom s predlogom **v**; v) lokativom s predlogom **v**.

Rečenice s priloškom odredbom za cilj izraženom infinitivom (Nina ostavalasь v tenu, чтобы взять туфли).

Rečenice s priloškim odredbama za uzrok izraženim instrumentalom (uz glagole tipa **boletъ**. On boleet gripom.).

Upravni i neupravni govor (osnovne karakteristike).

Imenice

Promena imenica ženskog roda na – **ь** (dočь, žiznЬ). Promena srednjeg roda na – **мя** (имя, время). Sistematisacija oblika genitiva množine svih tipova imenica.

Zamenice

Promena pridevskih zamenica (**самый, любой**).

Pridevi

Duži i kraći oblik prideva (**красивый – krasiv, новый – nov, хороший – horoš**). Atributivna i predikativna upotreba prideva (Prišla vesna **яная и солнечная**. Pahlo polem, zeleneli **молодые** rož i pšenica).

Brojevi

Promena rednih brojeva.

Glagoli

Vidski parovi sa različitim korenima: **брать – братъ, говорить – сказать, класть – положить, ложиться – лесть, сидеться – сесть.**

Perfekat glagola sa osnovom na suglasnik. Imperativ (1. l. mn., 3. l. jed. i mn.). Glagoli kretanja: **бегать – бежать, нести – носить.**

Prilozi

Prilozi za količinu tipa: **достаточно, немного, несколько.**

Predlozi

Najčešće upotrebljavani predlozi: **у, около, вокруг, подле, для** s genitivom; **к** sa dativom; **за, под** s akuzativom; **за, под, над, перед** s instrumentalom.

Izgovor, čitanje, pisanje

Tokom druge godine učenja ruskog jezika učenici treba da:

- shvate sistem obeležavanja mekoće u ruskom jeziku, kao i da u potpunosti savladaju njegovu praktičnu primenu;
- usvoje pravilan izgovor nenaglašenih samoglasnika, posebno **е, я**;
- ovladaju pravilnim izgovorom reči sa suglasničkim grupama u kojima se pojedini suglasnici ne izgovaraju (здравствуй, сонце, сердце и сл.);
- shvate funkciju **ъ, ь** ispred **я, ю, е, ё, і** (**объяснение, въезд, семья, въюга**).

U ovom razredu sistematizovati znanja o ruskom glasovnom sistemu, pravilima čitanja i pisanja.

Leksikografija

Upotreba dvojezičnih rečnika.

FRANCUSKI JEZIK

Imenice i pridevi

– Sistematisacija slaganja roda i broja imenica i prideva; mesto prideva; poređenje prideva, posebno superlativ.

Determinanti

– Sistematisacija upotrebe determinanata: određenih, neodređenih i partitivnih članova; prisvojnih i pokaznih prideva.

Determinanti u funkciji zamenice

- Posesivi;
- Demonstrativi;
- Upitne zamenice;
- Relativne zamenice;
- Neodređene zamenice.

Glagolska grupa

Glagolski načini i vremena

- Prezent, složeni perfekt, imperfekt, futur prvi indikativa;
- Perifrastične konstrukcije: bliski futur, progresivni prezent, bliska prošlost;

- Il faut que, je veux que, j’aimerais que praćeni prezentom subjunktiva frekventnih glagola;
- Prezent kondicionala: pogodba za sadašnjost i budućnost, kao i modalna upotreba: tu aurais de la monnaie? Vous pourriez me dire ... ?
- Imperativ sa zamenicama za direkti i indirekti objekat : fais– le, parle– lui;
- Upotrebe infinitiva: Se promener en amoureux, quel bonheur !

Glagoli

- Frekventni unipersonalni glagoli i izrazi;
- Povratni glagoli.

Predlozi i predložna grupa

- Privedska vrednost: des chaussures de sport;
- Iza priloga za količinu: beaucoup / peu / assez / trop de travail.

Prilozi

- Za mesto, za vreme, za način, za količinu;
- Mesto priloga
- Poređenje priloga;
- Priloška upotreba prideva: chanter faux manger léger.

Modaliteti i forme rečenice

- Deklarativni modalitet;
- Interrogativni modalitet: direktno i indirektno totalno pitanje;
- Eksklamativni modalitet sa quel na početku;
- Rečenice sa prezentativima.

Složene rečenice

- Sistematizacija koordiniranja rečenice sa veznicima et, ou, mais, car, ni i prilozima/priloškim izrazima c'est pourquoi, donc, puis, pourtant, par contre, par conséquent, au contraire.
- Zavisne rečenice sa najfrekventnijim veznicima: relativne, komparativne, vremenske, uzročne, finalne, hipotetične.

ŠPANSKI JEZIK

Glagolska grupa

Oblici subjunktiva: prezent

Glagoli: llover, hacer frío/calor

Perifraze: tener que + infinitivo, ir a + infinitivo, pensar + infinitivo, empezar a + infinitivo

Konstrukcije sa glagolima kao što su: gustar, parecer + que... y doler

Glagoli ser i estar

Složena rečenica

a) Zavisna rečenica u indikativu

Mientras vivíamos en Madrid, estudiaba español. ¿Crees (estás segura, piensas) que aprobaremos el examen.

Kazivanje želje, volje, namere

a) subjunktivom

b) infinitivom

Me gustaría conocer a este actor. Me gustaría que tú conozcas a mi hermano. Hay que luchar contra la polución del aire y del agua. Es necesario que luchemos... ¿Qué quieren Ustedes que haga? El trabaja mucho para ayudar a sus hijos. El trabaja mucho para que sus hijos tengan una vida mejor.

Upravni i neupravni govor (potvrđne, odrične i upitne rečenice, imperativ).

Dime si/donde/cuando/quién/que...

Sabes si/ donde/cuando/quién/que...

Me puedes decir donde/cuando/quién/que...

Hipotetične rečenice (prvi tip)

Pasivne konstrukcije

a) ser + participio pasado

La casa fue construida en 1984.

b) pasiva refleja

Se venden libros aquí.

Leksikografija

Služenje dvojezičnim rečnicima.

III RAZRED

– sedma godina učenja –

(2 časa nedeljno, 72 godišnje)

Operativni zadaci na nivou jezičkih veština

SLUŠANJE

Ospozljavanje učenika za razumevanje usmenog govora.

Učenik treba da:

Govor u učionici

– u potpunosti razume i reaguje na usmene poruke u vezi sa uobičajenim i novim aktivnostima na času.

Audio i video materijali: globalno razumevanje

– posle prvog slušanja određenog nepoznatog usmenog teksta (približnog trajanja oko 5 minuta), u zavisnosti od stepena poznавanja teme i konteksta) postavi hipoteze u vezi sa:

– vrstom usmenog teksta koji sluša, npr. obaveštenja, uputstva i upozorenja, anketiranje prolaznika i drugo;

– brojem sagovornika, njihovim statusom i namerama; opštim sadržajem datog usmenog teksta usmeravajući pažnju na relevantne jezičke i nejezičke elemente (ključne reči, intonaciju, govor tela i dr.).

Audio /video materijali: detaljno /selektivno razumevanje

– posle drugog i po potrebi narednih slušanja (u zavisnosti od težine teksta i naloga za slušanje):

– proveri prvo bitno postavljene hipoteze koje se odnose na vrstu i sadržaj usmenog teksta, na status, namere i međusobne odnose sagovornika;

– razume najbitnije elemente sadržaja usmenog teksta u zavisnosti od cilja slušanja.

Monološka izlaganja

– uz eventualnu prethodnu pripremu, prati izlaganja o poznatim temama u kojima se koristi standardni jezik i razgovetan izgovor.

Mediji: informativne emisije

– razume opšti smisao i bitne pojedinosti informativnih radijskih i televizijskih emisija o bliskim temama, u kojima se koristi standardni govor i razgovetan izgovor;

– prati različite druge televizijske emisije informativnog karaktera (dokumentarci, intervjui, diskusije, reportaže) u kojima se obrađuju relativno bliske teme;

– razume opšti sadržaj reklamnih poruka i kraćih radio emisija (do 12 minuta) o temama iz svakodnevnog života i života mlađih.

Mediji: zabavne emisije

– prati filmove, serije i različite druge televizijske emisije u kojima se obrađuju relativno poznate teme;

– razume temu i delove pesama koje sluša.

Spontana interakcija

– razume fraze i rečenice nastale u spontanoj interakciji u vezi sa poznatim situacijama, uz otežavajuće okolnosti prirodne komunikacije (buka na ulici, telefonski razgovori, intervju licem u lice, telefonskim putem, preko skajpa itd.).

Strategije

- oslanjajući se na opšta znanja i iskustva, rekonstruiše nepoznato na osnovu konteksta i pamti, reproducuje i kontekstualizuje bitne elemente poruke;
- oslanjajući se na svoja jezička znanja, postavlja i proverava hipoteze o jezičkim formama;
- uviđa koje elemente nije u potpunosti razumeo i u vezi sa njima traži dodatna obaveštenja.

ČITANJE

Ospozljavanje učenika za funkcionalno čitanje i razumevanje različitih, uzrasno i sadržajno primerenih vrsta tekstova radi informisanja, izvršavanja uputstava i ostvarenja estetskog doživljaja (čitanje radi ličnog zadovoljstva).

Učenik treba da:

Razlikovanje tekstualnih vrsta

- uočava i prepoznaže razliku u strukturi i sadržaju tekstualnih vrsta koje koristi u privatnom i školskom domenu.

Prepoznavanje i razumevanje tematike tekstova – nivo globalnog razumevanja

- razume pojedinačne informacije dužih autentičnih, adaptiranih neautentičnih tekstova, kao i njihov opšti smisao;
- razume tekstove dužine do 200 reči o konkretnim temama iz oblasti neposrednog interesovanja (porodični život, svakodnevica, škola, posao, slobodno vreme, dnevni događaji), izvodeći zaključke o nepoznatim značenjima na osnovu konteksta, jezičkih znanja i drugih predznanja.

Globalno razumevanje u okviru specifičnih tekstova

- razume celinu i pojedinačne delove obaveštenja i upozorenja na javnim mestima;
- razume opise događaja, osećanja, namera u meri koja mu omoguće redovnu prepisku s prijateljima i poznanicima;
- razume glavnu nit argumentacije u predstavljanju nekog problema, čak i ako ne razume svaki pojedinačni detalj;
- razume suštinske informacije iz nekog informativnog teksta (npr. vesti, izveštaja, biografije), napisanog jednostavnim stilom, na relativno poznate teme.

Prepoznavanje i razumevanje pojedinačnih informacija

– nivo selektivnog razumevanja

- pronađe i razume veći broj relevantnih informacija u uobičajenim pisanim dokumentima (pismima, prospektima, obaveštenja).

Razumevanje stručnih tekstova

- razume jednostavna uputstva i savetodavne tekstove ukoliko su pisana jasnim jezikom i/ili praćena vizuelnim elementima, bez velikog broja stručnih izraza;
- razume kraće tekstove o savremenoj društvenoj problematiki, razaznajući autorov generalni stav ili gledište.

Razumevanje književnog teksta

- razume jednostavne literarne tekstove različitih žanrova (poeziju, prozu, dramu), ukoliko u njima nema simboličkih i intertekstualno specifičnih elemenata.

GOVOR

Ospozljavanje učenika za kratko monološko izlaganje i za učešće u dijalogu na stranom jeziku.

Učenik treba da:

Monološko izlaganje

Opisivanje

- na jednostavan način opisuje i izveštava o različitim temama iz domena ličnih interesovanja koristeći poznate jezičke elemente (leksičke i morfosintaksičke strukture);
- opisuje ili reproducuje, s priličnom lakoćom, sadržaj manje komplikovanih priča i opisa događaja, redajući hronološki zbivanja i koristeći određene leksičke strukture;

- opiše neki stvarni ili izmišljeni događaj i govori o nadanjima, snovima i ciljevima;
- opiše svakodnevne radnje i navike, govori o realizovanim aktivnostima kao i o pripremanju i planiranju neke buduće aktivnosti.

Argumentovanje

- argumentuje lične stavove tako da ga sagovornik bez poteškoća razume skoro tokom celog izlaganja;
- ukratko obrazloži i objasni šta misli, planira i radi.

Izlaganje pred publikom

- opisuje i izlaže o temama iz oblasti ličnog iskustva i obrazovanja ili struke, sa prethodnom pripremom i uz pomoć vizuelnih sredstava koja mu olakšavaju prezentaciju;
- odgovori na jednostavna i neposredna pitanja koja se odnose na prezentaciju, pod uslovom da se mogu ponoviti i da mu se pruži pomoć pri formulisanju odgovora;
- interpretira radnju nekog filma ili knjige.

Interakcija

Razumevanje izvornog govornika

- prati govor sagovornika kada mu se obraća razgovetno, koristeći uobičajene izraze, ali ponekad je potrebno da mu se iskazi ponove radi pojašnjenja određenih reči ili izraza.

Neformalni razgovor (između prijatelja)

- iznosi lični ili zatraži nečiji stav ili mišljenje o poznatim temama iz domena ličnih interesovanja i obrazovanja koristeći poznate jezičke elemente;
- snađe se u rešavanju određenog problema, npr. snalaženja u svakodnevnim situacijama, postavljajući praktična pitanja tipa: Kuda ići? Šta raditi? Kako se organizovati? (planovi za izlazak i sl.);
- prepozna temu nekog razgovora ukoliko se priča polako i razgovetno;
- izrazi slaganje ili neslaganje sa sagovornikom.

Formalna komunikacija

- prati osnovni smisao formalne diskusije o poznatim temama iz domena ličnih interesovanja, obrazovanja ili struke ako se govori standardnim jezikom i koriste poznati jezički elementi;
- izrazi lični stav, ali se teško snalazi u pokretanju rasprave;
- razmeni određene informacije i kaže svoje mišljenje o nekim praktičnim pitanjima, ukoliko se to od njega traži na direktn način, pod uslovom da mu se pomogne u formulisanju iskaza i da mu se, ako zatreba, ponove najvažniji delovi;
- snalazi se u većini situacija koje su vezi sa nekim putovanjem ili organizacijom putovanja (rezervisanje smeštaja, kupovina krata, traženje informacija od drugih putnika...).

Funkcionalna saradnja

- prati šta se govori i, ako zatreba, ponovi reči sagovornika, kako bi se uverio da su se dobro razumeli;
- prenese jednostavne i direktn informacije.

Intervjuisanje

- koristi pripremljeni upitnik za vođenje organizovanog razgovora, uz spontano postavljanje nekoliko dodatnih pitanja.

PISANJE

Ospozobljavanje učenika za pisanje kraćih tekstova različitog sadržaja.

Učenik treba da:

Teme

- piše na razložan i jasan način o raznovrsnim temama iz svog područja interesovanja i okruženja;
- u jednostavnom i vezanom tekstu može jasno da opiše osećanja i reakcije;
- u stanju je da opiše i rezimira video i audio poruke u vezi sa poznatim situacijama i sadržajima iz svakodnevnog života mladih, kao i sadržaje informativnog i dokumentarnog karaktera.

Tekstualne vrste i dužina teksta

- piše kratke formalne i neformalne tekstove (do 100 reči) koristeći standardne i konvencionalne formule pisanog izražavanja (pismo, obaveštenje, poruka);
- piše beleške u vezi sa svakodnevnim potrebama i planovima;
- može da vodi beleške i piše lična pisma da bi tražio ili preneo informacije i da na razumnijiv način piše o elementima koje smatra bitnim;
- parafrazira i rezimira tekstove o temama u vezi sa svakodnevnim životom, razonodom, putovanjima, aktuelnim dešavanjima i svojim domenom interesovanja.

Leksika i komunikativne funkcije

- iskazuje dobro vladanje elementarnom leksikom, ali dolazi do ozbiljnih grešaka kada se radi o izražavanju složenijih misli i ideja;
- može da opiše stvari koje su mu bliske;
- može da upotrebljava jednostavno i opisno izražavanje da bi kratko pričao o predmetima i stvarima koje ima i poredi ih sa drugima;
- može da opisuje svoje utiske upotrebljavajući jednostavne izraze, daje kraći opis svakodnevnih radnji iz svog okruženja (ljudi, mesta, školsko iskustvo i slično), opisuje aktivnosti iz prošlosti i lično iskustvo, kao i planove za budućnost;
- pravilno koristi pravopis, interpunkciju i organizaciju teksta.

SOCIOKULTURNA KOMPETENCIJA

Sticanje i ovladavanje sociokulturalnim kompetencijama neophodnim za pisani i usmeni upotrebu jezika.

Učenik treba da:

Verbalna i neverbalna komunikacija sa predstavnicima drugih kultura

- prepoznaje i adekvatno reaguje na formalnost govorne situacije.

Interkulturna znanja i aktivnosti

- gradi sopstveni identitet kao interkulturna ličnost, jačajući svest o vrednosti različitih kultura i razvijajući sposobnost za integriranje interkulturnih iskustava u sopstveni kulturni model ponašanja i verovanja.

MEDIJACIJA I PREVOĐENJE

Ospozljavanje učenika za posredovanje između osoba radi sporazumevanja.

Učenik treba da:

Usmena medijacija

- prepričava sadržaj dužeg adaptiranog teksta, audio ili video zapisa i kraće interakcije na L2 (strani jezik);
- sažima sadržaj kratkog adaptiranog pisanog ili usmenog teksta, sa L2 (stranog jezika) na L1 (maternji jezik) i obrnuto, prilagođavajući ga sagovorniku.

Pisana medijacija i prevodenje

- pisano prenosi poruke na L2 dodajući, po potrebi, objašnjenja i obaveštenja;
- koristi dvojezične rečnike za pisano prenošenje poruka uz konsultacije se sa nastavnikom;
- koristi opšta znanja iz drugih oblasti u cilju što uspešnijeg pisanog prevodenja sa L2 (stranog jezika) na L1 (maternji jezik) kraćih adaptiranih tesktova uz upotrebu rečnika, prateće literature i informacionih tehnologija.

GRAMATIČKI SADRŽAJI

ENGLESKI JEZIK

Cilj učenja gramatičkih sadržaja je obezbeđivanje osnove za uspešnu komunikaciju na stranom jeziku. Kroz nastavu engleskog jezika kontinuirano se obnavljaju jezičke strukture obrađene u prethodnim razredima, ali se znanja proširuju novim upotrebama, funkcijama, značenjem. Gramatika se prezentuje u skladu sa nivoom učenja, funkcionalnom progresijom i kroz leksički kontekst. Učenici se podstiču

na zaključivanje i otkrivanje pravila, a zatim primenu znanja u raznovrsnim komunikativnim situacijama.

Imenice

Množina imenica (posebni slučajevi)

Pluralia tantum, singularia tantum

Zbirne imenice sa glagolom u jednini i množini (npr. people, police; family, team)

Član (proširivanje opsega upotreba i izostavljanja određenog i neodređenog člana)

Zamenice

Složene zamenice sa some– , any– , no–

Pridevi i prilozi

Pridevi i prilozi istog oblika (fast, early, late, hard)

Promena značenja (npr. hard/hardly, near/nearly)

Veznici

Veznici u paru (as...as, both...and, so...as, either...or, neither...nor, not...only, but...also, though...yet)

Tvorba reči

Najčešći sufiksi (– hood, – ness, – ment, – ion/– ation) i prefiksi (co– , dis– , in– , mis–) za tvorbu imenica

Glagoli

Obnavljanje obrađenih glagolskih vremena

Causative have/get (receptivno)

Gerund (upotreba posle glagola enjoy, prefer, avoid ... i posle izraza It's no use, I can't help ...)

Modalni glagoli (oblici za prošlost i budućnost)

Pasivne konstrukcije

Predlozi (posle glagola, prideva i imenica)

Frazalni glagoli sa on, off, up, down...(npr. go on, turn on/off, turn up/down ...)

Rečenica

Relativne rečenice

Pogodbene rečenice (irealne)

Neupravni govor (sa slaganjem vremena)

ITALIJANSKI JEZIK

Imenice

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda

Vlastite i zajedničke imenice, odgovarajući rod i broj sa determinativom

Sistemski prikaz morfoloških karakteristika

Član

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda

Sistematisacija upotrebe određenog i neodređenog člana

Partitivni član (articolo partitivo)

Zamenice

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda

Lične zamenice (pronomi personali)

Naglašene lične zamenice

Naglašene lične zamenice u službi direktnog objekta (complemento oggetto) i indirektnog objekta (complemento di termine)

Nenaglašene lične zamenice u paru (pronomi personali accoppiati)

Prisvojne zamenice (pronomi possessivi)

Pokazne zamenice (pronomi dimostrativi)

Povratne zamenice (pronomi riflessivi)

Upitne zamenice (pronomi interrogativi: chi? che?/che cosa?)

Neodređene zamenice i pridevi (niente/nulla, nessuno, qualcosa, qualcuno, qualche, alcuni)

Relativne zamenice (pronomi relativi: che, cui, il quale/la quale)

Uvođenje nove građe

Nenaglašene lične zamenice u službi direktnog objekta u složenim vremenima (pronomi diretti nei tempi composti) RECEPTIVNO

Pridevi

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda

Opisni pridevi, slaganje prideva i imenice u rodu i broju

Komparacija prideva (comparazione)

Apsolutni superlativ (superlativo assoluto)

Prisvojni pridevi (aggettivi possessivi)

Upotreba člana uz prisvojne prideve

Pokazni pridevi (aggettivi dimostrativi: questo, quello)

Naziv boja, morfološke osobenosti prideva

Glavni brojevi (numeri cardinali)

Redni brojevi (numeri ordinali)

Predlozi

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda

Prosti predlozi di, a, da, in, con, su, per, tra, fra i njihova upotreba

Predlozi dentro, fuori, sotto, sopra, davanti dietro

Glagoli

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda

Sadašnje vreme (presente indicativo)

Imperativ (imperativo). Zapovedni način za sva lica

Povratni glagoli (verbi riflessivi)

Upotreba glagola piacere

Perfekat (passato prossimo) pravilnih i nepravilnih glagola

Perfekt modalnih glagola volere, dovere, potere, sapere

Kondicional sadašnji, pravilnih i nepravilnih glagola (condizionale presente)

Futur pravilnih i nepravilnih glagola (futuro semplice)

Imperfekat (imperfetto)

Pluskvamperfekat (trapassato prossimo)

Prezent konjunktiva (congiuntivo presente) – RECEPTIVNO

Prosti perfekat (passato remoto), tvorba i osnovna upotreba – RECEPTIVNO.

Prilozi

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda

Osnovni prilozi bene, male, molto, poco, troppo, meno, più, priloški izrazi za određivanje vremena (prima, durante, dopo) i prostora a destra, a sinistra, dritto, davanti, dietro, sotto, sopra, su, giù

Upitni prilozi quando?, come?, perché? dove?

Građenje priloga od prideva pomoću sufiksa mente

Rečce

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda

ci, ne

Rečenice

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda

Prosta i proširena rečenica u potvrđnom i u odričnom obliku

Upitna rečenica

Red reči u rečenici

Složena rečenica: upotreba veznika koji uvode zavisnu rečenicu (vremensku, uzročnu, relativnu, hipotetički period)

Hipotetički period: Realna pogodbena rečenica

Irealna pogodbena rečenica, sa imperfektom u protazi i apodozi

NEMAČKI JEZIK

Imenice

Izvedene od glagola: aufstehen – Aufstand, absehen –Absicht, ankommen – Ankunft.

Rod imenica.

Pridevi

Izvedeni sufiksacijom od glagola i imenica: fehlerfrei, liebevoll, sprachlos, trinkbar.

Složeni (steinreich).

Pridevska promena komparativ i superlativa (mein älterer Bruder, mit der schönsten Frau).

Brojevi:

Osnovni i redni (der siebte erste; am siebten ersten).

Predlozi

Sa akuzativom (Ich bin gegen dich), sa dativom (Sie arbeitet bei einem Zahnarzt). Predlozi sa dativom ili akuzativom (Er ist in der Schule. Sie kommt in die Schule). Predlozi sa genitivom (während der Stunde, wegen der Grippe, trotz des schlechten Wetters, statt deines Bruders, innerhalb/ausserhalb der Arbeitszeit).

Glagoli

Glagolska vremena: prezent, preterit,perfekt, pluskvamperfekt i futur slabih, jakih glagola, pomoćnih složenih, refleksivnih i modlanih glagola. Glagoli sa predlozima (warten auf, sich interessieren für). Konjuktiv u funkciji izražavanja želje i uslova (Ich hätte gern... Ich möchte... Ich würde gern ... Wenn ich das wüsste...) Pasiv radnje: prezent, futur, preterit i perfekt, sa modalnim glagolom (Dieses Buch wird viel gelesen. Darüber soll oft gesprochen werden. Ihre Leisutungen sind viel gelobt worden.).

Pasiv stanja: prezent i preterit (Die Ware ist dem Kunden schon geliefert.)

Infinitiv sa „zu“ uz neke glagole i izraze (Hast du noch viel zu lemen? Sie hat keine Lust /Zeit, keinen Wunsch, mit ihm darüber zu sprechen. Es ist gesund, viel Obst zu essen. Du brauchst dir keine Sorgen zu machen. Wann hat er aufgehört Fleisch zu essen?); um ...zu (Er spart, um ein neues Auto zu kaufen.), statt...zu, ohne...zu (Er hörte mir zu, ohne/statt etwas zu sagen.).

Veznici i veznički izrazi:

Wenn, falls; indem, anstatt, ohne dass, sodass/so...dass

Zamenice

Relativne zamenice u nominativu, genitivu, dativu i akuzativu (Hast du meinen Bruder gesehen, dergeradeweg gegangen ist. Das Buch, von dem wir gesprochen haben.).

Prilozi

Za vreme (gestern), mesto (nebenan), način (allein), količinu (viel, wenig), uzrok (deshalb, deswegen, darum), namena i svrha (dazu, infolgedessen, folglich), zamenički prilozi (worauf, woran, damit, davon).

Rečenice

Izjavne rečenice, upitne rečenice; nezavisne i zavisne – složene rečenice – uvedene i neuvedene (vremenske, uzročne, namerne, načinske, željene, uslovne/realne, irealne). Red reči u rečenici.

RUSKI JEZIK

Rečenica

Rečenica s predikatom izraženim potencijalom.

Rečenica sa atributom izraženim: a) komparativom, b) superlativom (Sila, **siльнее ego voli**, sbrosila ego ottuda. Ne žalej seba – **это самая gordая, самая krasivaya** mudrost na zemle.)

Rečenice sa priloškim odredbama za mesto izraženim: a) genitivom s predlozima **iz– za, iz– pod**; b) akuzativom s predlozima **чerez, skvozь**; v) instrumentalom s predlogom **meždu**.

Rečenice s priloškim odredbama za vreme izraženim: a) dativom s predlogom **po** (**po** vtornikam, po nočam i sl.); b) dativom s predlogom **k** (**k** večeru, **k** Pervomu may i sl.); v) instrumentalom s predlogom **pered** (**pered** urokom).

Rečenice s priloškim odredbama za cilj izraženim: a) dativom s predlogom **k** (uz glagole tipa **gotovit'sya k** komu– čemu); b) instrumentalom s predlogom **za** (uz glagole kretanja, na primer: idti **za** hlebom); v) genitivom s predlogom **dля**.

Rečenice s priloškim odredbama za uzrok izraženim: a) genitivom s predlozima **iz– za, ot**; b) dativom s predlogom **po**.

Rečenice s priloškim odredbama izraženim glagolskim prilozima (Okna **razinuv**, stojat magaziny. Za čertoj, **ne vshodя**, tomilosъ solnce.).

Imenice

Genitiv jednine na – **u**; lokativ jednine na – **u**; nominativ množine na – **a, – я**. Promena imenica na – **ata, – ята, – anin, – янин**. Imenice kojima se označavaju ljudi po nacionalnoj, socijalnoj i teritorijalnoj pripadnosti (**russkiй, serb, vengr, angličanin, grek; belgradec, moskvič, gercegoviniec, sremec i sl.**).

Zamenice

Upotreba i značenje neodređenih (**kto– to, kto– nibudь, čto– to, čto– nibudь, čej– to, čej– nibudь**) i odričnih zamenica (**ne s kem, ne o čem**).

Pridevi

Komparativ i superlativ – građenje i upotreba.

Brojevi

Promena osnovnih brojeva.

Glagoli

Potencijal (**čital бы, pisal бы, esli бы**). Glagolski prilozi (**čitая, kričа, pročitav, uvidя**). Glagoli kretanja: **vesti– voditъ, vesti– vozitъ, letetъ– letatъ, ehatъ– ezditъ, płyty– plavatъ** i dr.

Prilozi

Poređenje priloga (Ona vseh **krasivee**. Ona pišet vseh **krasivee**. Segodna veter duet **siльнее**, čem včera.)

Leksika

Sinonimi, homonimi, međujezički homonimi. Posebnu pažnju posvetiti međujezičkim homonimima.

Leksikografija

Struktura i korišćenje dvojezičnih i jednojezičnih rečnika.

FRANCUSKI JEZIK

Imenička grupa

- Sistematisacija upotrebe determinanata: određenih, neodređenih i partitivnih članova; prisvojnih i pokaznih prideva; osnovnih, rednih i aproksimativnih brojeva; neodređenih reči; odsustva determinanata.
- Sistematisacija roda i broja imenica i prideva, mesta i poređenja prideva.
- Sistematisacija zamenica: ličnih nenaglašenih (uključujući i zamenicu on) i naglašenih; zamenica za direktni i za indirektni objekat; pokaznih i prisvojnih; upitnih i frekventnih neodređenih.
- Složene upitne zamenice lequel, laquelle itd.

Glagolska grupa

- Osnovne vrednosti i upotrebe načina, vremena i perifrastičnih konstrukcija savladanih u prethodnim razredima.

- Perifrastične konstrukcije sa pomoćnim glagolom u imperfektu: j'allais partir, il venait d'arriver, nous étions en train de faire nos bagages...
- Sistem prošlih vremena u naraciji, posebno opozicija perfekat / imperfekat.
- Glagolske konstrukcije sa sembler, avoir l'air, devenir + pridev.
- Imperativ sa infinitivom: laissez-moi parler!
- Particip prezenta i gerundiv.

Predlozi

- Sistematizacija upotrebe predloga i frekventnih predložnih izraza.
- Predlozi i složene relativne zamenice (avec lequel, pour laquelle, auquel...)
- Predlozi u frekventnim glagolskim konstrukcijama.

Prilozi

- Mesto priloga upotrebljenih sa prostim i sa složenim vremenima: beaucoup, bien, déjà, encore, vite.
- Priloške zamenice en i y.

Modaliteti i forme rečenice

- Imperativni modalitet;
- Interrogativni modalitet sistematizacija;
- Direktno i indirektno parcijalno pitanje;
- Sistematizacija: negacija sa pas; sa forkruzivima plus, personne, rien, jamais;
- Naglašavanje rečeničnih delova.

Složene rečenice

- Sistematizacija zavisnih rečenica sa frekventnim veznicima: relativnih, komparativnih, vremenskih, uzročnih, finalnih, hipotetičnih;
- Koncesivne i opozitivne rečenice sa najfrekventnijim veznicima;
- Rečenica sa que u funkciji objekta, kao i slaganja vremena u objekatskim rečenicama.

ŠPANSKI JEZIK

Pasivne konstrukcije sa i bez agensa

Upotreba infinitiva u funkciji subjekta, objekta i atributa.

Piensa viajar mañana.

Es necesario estudiar lenguas extranjeras.

Hacer ejercicio es muy importante para la salud.

Estar + gerundio

Estaban discutiendo cuando entró Juan.

Kazivanje predpostavke

Si + subjunktiv imperfekta

Si trabajáramos, tendríamos dinero.

Vremenske odredbe

Početak i trajanje radnje (hace, desde hace, desde que)

Dogadaji koji su se jednom dogodili (un día, una vez, aquel día ...)

Događaji koji se često događaju (normalmente, muchos días, a veces...)

Izraziti radnju u budućnosti (dentro de...)

Prilozi i izrazi za vreme (mientras)

Složena rečenica

zavisna rečenica u subjunktivu (izražavanje futura)

Osnove upotreba glagolskih načina indikativa i subjunktiva u najčešćim tipovima složenih rečenica (relativna, vremenska, uzročna, posledična).

Bezlične konstrukcije

Sa glagolima llover, nevar...

Ser + adjetivo: es necesario, es obligatorio, es importante...

(ukazati na upotrebu subjunktiva u nekim od ovih rečenica)

Izražavanje

- bojazni: temo que haya llegado a tiempo.
- želje: Espero que venga.
- zapovesti, volje: Quiero que me digas la verdad. Es necesario que aprendan estos verbos.

Brojevi

Razlomci, matematički znakovi i radnje.

Leksikografija

Struktura stručnih rečnika i njihovo korišćenje.

IV RAZRED

– osma godina učenja –
(2 časa nedeljno, 68 godišnje)

Operativni zadaci na nivou jezičkih veština

SLUŠANJE

Oposobljavanje učenika za razumevanje usmenog govora.

Učenik treba da:

Govor u učionici

- u potpunosti razume i reaguje na usmene poruke u vezi sa aktivnostima na času, čak i ako čas vodi nepoznata osoba, pod uslovom da je govor standardan i jasno artikulisan.

Audio i video materijali: globalno razumevanje

Posle prvog slušanja određenog nepoznatog usmenog teksta, na primer monološkog izlaganja o poznatoj temi (približnog trajanja do 6 minuta), u zavisnosti od stepena poznavanja teme i konteksta postavi hipoteze u vezi sa:

- opštom temom i sadržajem datog usmenog teksta usmeravajući pažnju na relevantne jezičke i nejezičke elemente (ključne reči, intonaciju, govor tela i dr.);
- strukturom izlaganja.

Audio /video materijali: detaljno /selektivno razumevanje

Posle drugog i po potrebi trećeg slušanja (u zavisnosti od složenosti teksta i naloga za slušanje):

- proveri prvo bitno postavljene hipoteze koje se odnose na vrstu, sadržaj i strukturu usmenog teksta;
- razume sve bitne elemente sadržaja usmenog teksta u zavisnosti od cilja slušanja.

Monološka izlaganja

- uz eventualnu prethodnu pripremu, prati jasno strukturisana izlaganja o aktuelnim društvenim temama i o onima iz sfere sopstvenog interesovanja u kojima se koristi standardni jezik.

Mediji: informativne emisije

- razume opšti smisao i bitne pojedinosti informativnih radijskih i televizijskih emisija o aktuelnim temama u kojima se koristi standardni govor;
- prati različite televizijske emisije informativnog karaktera (dokumentarci, intervjui, diskusije, reportaže) u kojima se obrađuju aktuelne teme;
- razume temu radio emisija (reportaža, intervju i slično, do 15 minuta), kao i njihov sadržaj, pod uslovom da je govor standardan i artikulacija jasna.

Mediji: zabavne emisije

- prati filmove, serije i različite druge televizijske emisije u kojima se obrađuju relativno poznate teme;
- razume temu i delove pesama koje sluša.

Spontana interakcija

– razume spontanu interakciju izvornih govornika u vezi sa temama iz svakodnevnog života uz otežavajuće okolnosti prirodne komunikacije (buka, šumovi itd.), pod uslovom da je govor standardan i jasno artikulisan.

Uputstva

– razume uputstva za upotrebu određenih sredstava, predmeta ili aparata, pod uslovom da ne sadrže mnogo stručnih elemenata.

Strategije

– oslanjajući se na opšta znanja i iskustva, rekonstruiše nepoznato na osnovu konteksta i pamti, reproducuje i kontekstualizuje bitne elemente poruke;

– oslanjajući se na svoja jezička znanja, postavlja i proverava hipoteze o jezičkim formama;

– uviđa koje elemente nije u potpunosti razumeo i u vezi sa njima traži dodatna obaveštenja.

ČITANJE

Ospozljavanje učenika za funkcionalno čitanje i razumevanje različitih, uzrasno i sadržajno primerenih vrsta tekstova radi informisanja, izvršavanja uputstava i ostvarenja estetskog doživljaja (čitanje radi ličnog zadovoljstva).

Učenik treba da:

Razlikovanje tekstualnih vrsta

– razlikuje frekventne i manje frekventne vrste tekstova, poznaje njihovu

– makro i mikro strukturu i razume njihovu svrhu i namenu.

Prepoznavanje i razumevanje tematike tekstova – nivo

globalnog razumevanja

– razume pojedinačne informacije složenijih autentničnih, adaptiranih i neautentničnih tekstova, kao i njihov opšti smisao;

– razume tekstove dužine do 250 reči o konkretnim temama iz različitih oblasti interesovanja, sa značajnim stepenom ispravnog poimanja i tumačenja sadržaja.

Globalno razumevanje u okviru specifičnih tekstova

– razume opšti smisao i pojedinačne detalje privatne korespondencije svakodnevne tematike, kao i opšti smisao i najfrekventije fraze karakteristične za poslovnu korespondenciju;

– razume glavnu nit i suštinu obrazloženjâ u predstavljanju nekog problema u jednostavnijim tekstovima argumentacionog tipa (npr. u novinskim kolumnama ili pismima čitalaca), ali i u drugim vrstama tekstova u kojima se javlja argumentacija;

– razume bitne elemente i opšti sadržaj ograničeno kompleksnih informativnih tekstova, uz povremeno korišćenje rečnika i priručnika ili nastavnikovu pomoć.

Prepoznavanje i razumevanje pojedinačnih informacija

– nivo selektivnog razumevanja

– ume da u poznatim i manje poznatim vrstama tekstova pronađe veliki broj relevantnih informacija.

Razumevanje stručnih tekstova

– razume nešto duža uputstva o načinu upotrebe tehničkih i drugih aparata, pisana jasnim jezikom, potkrepljena primerima konkretne upotrebe i /ili ilustracijama;

– ume da prati specijalizovane publikacije i izvan svog područja aktivnosti, koristeći povremeno rečnik ili neko drugo pomoćno sredstvo.

Razumevanje književnog teksta

– razume jednostavnije savremene literarne tekstove pisane uobičajenom i stilski nespecifikovanom leksikom, uz povremenu pomoć nastavnika ili konsultovanje rečnika/priručnika.

GOVOR

Ospozljavanje učenika za kratko monološko izlaganje i za učešće u dijalogu na stranom jeziku.

Učenik treba da:

Monološko izlaganje

Opisivanje

- opisuje i izveštava o događajima i iskustvima, služeći se širim fondom izraza koje vešto primenjuje;
- opiše karakteristične detalje nekog događaja;
- ispriča priču ili iznese neki opis jednostavnim „listanjem” i ređanjem elemenata;
- jednostavnim rečima opiše i ukratko upoređuje stvari i događaje.

Argumentovanje

- argumentuje stavove i mišljenja tako da ga sagovornik, bez poteškoća i skoro tokom celog izlaganja, razume;
- u izlaganju naglasi bitne činjenice nekog događaja iz ličnog iskustva, ukratko ih obrazloži i objasni svoje mišljenje.

Izlaganje pred publikom

- u prezentaciji, između ostalog, iznese svoj vrednosni stav o temama vezanim za lično iskustvo i interesovanja;
- odgovori na neposredna pitanja koja se nadovezuju, pod uslovom da se mogu ponoviti;
- interpretira radnju nekog filma ili knjige i opiše svoj doživljaj o njima.

Interakcija

Razumevanje izvornog govornika

- razume dovoljno dobro kako bi se, bez preteranog napora, snalazio u uobičajenim situacijama.

Neformalni razgovor (između prijatelja)

- na učitiv način izražava svoja uverenja, stavove, slaganja i neslaganja;
- predlaže i reaguje na predloge;
- prati diskusije/razgovore određenog trajanja, pod uslovom da se govori razgovetno i standardnim jezikom.

Formalna komunikacija

- aktivno učestvuje u uobičajenoj formalnoj diskusiji o poznatim temama na standardnom jeziku kada sagovornik govori razgovetno i gde obično dolazi do razmene informacija, dobijanja uputstava ili rešavanja nekih praktičnih problema;
- prati promene tema u formalnoj diskusiji o poznatim temama iz domena ličnih interesovanja ili struke, ukoliko se razgovor vodi polako i razgovetno;
- snalazi se u neuobičajenim situacijama na javnom mestu (u prodavnici, pošti ili banci) kada npr. zahteva zamenu neke neispravne robe ili proizvoda;
- dobije dodatna obaveštenja.

Funkcionalna saradnja

- prenese svoje mišljenje i reakcije u odnosu na moguća rešenja i poteze koje treba preduzeti, dajući kratka obrazloženja i razloge za tako nešto;
- inicira sagovornike da iznesu svoje mišljenje o tome šta treba da se uradi.

Intervjuisanje

- preuzme izvesnu inicijativu tokom konsultacija ili razgovora (pokretanje nove teme), ali u priličnoj meri ostaje zavisan od interaktivnog delovanja samog sagovornika.

PISANjE

Ospozobljavanje učenika za pisanje kraćih tekstova različitog sadržaja

Učenik treba da:

Teme

- precizno opiše aktuelna dešavanja, neki stvarni ili izmišljeni događaj;
- piše jasno strukturisane tekstove iz oblasti ličnog interesovanja;
- rezimira pročitanu priču, novinski članak, film i slično i objasni svoj stav u vezi sa aktuelnim dešavanjem, o apstraktnim kulturnoškim pojavama i događajima, kao što su muzika ili film.

Tekstualne vrste i dužina teksta

- piše formalne i neformalne tekstove (do 120 reči);

- parafrazira i rezimira tekstove o temama u vezi sa svakodnevnim životom, razonodom, putovanjima, aktuelnim dešavanjima i svog domena interesovanja i obrazlaže svoje stavove;
- napiše pregledan, celovit i razumljiv tekst od početka do kraja;
- pravopis, koherentnost i kohezija teksta su prilično dobri.

Leksika i komunikativne funkcije

- iskazuje dobro vladanje leksikom na višem nivou iz privatnog domena, kao i u vezi sa specifičnim temama za određene školske predmete, ali dolazi povremeno do grešaka kada se radi o izražavanju složenijih misli i ideja;
- može da opisuje svoje utiske upotrebljavajući jednostavne izraze, daje duži i precizan opis svakodnevnih radnji iz svog okruženja (ljudi, mesta, školsko iskustvo i slično), opisuje aktivnosti iz prošlosti i lično iskustvo;
- može da na razložan, jednostavan i neposredan način piše o velikom broju bliskih tema u okviru svog područja interesovanja;
- u stanju je da opiše svoje planove za budućnost;
- može da opiše radnju knjige ili filma i da opiše svoje reakcije;
- može da obrazloži mišljenje, planove i događaje.

SOCIOKULTURNA KOMPETENCIJA

Sticanje i ovladavanje sociokulturalnim kompetencijama neophodnim za pisanu i usmenu upotrebu jezika.

Učenik treba da:

Verbalna i neverbalna komunikacija sa predstavnicima drugih kultura

- prepoznaje i adekvatno koristi najfrekventije stilove i registre u vezi sa znanjima iz stranog jezika, ali i iz ostalih oblasti školskih znanja i životnih iskustava.

Interkulturna znanja i aktivnosti

- gradi sopstveni identitet kao interkulturna ličnost, jačajući svest o vrednosti različitih kultura i razvijajući sposobnost za integriranje interkulturnih iskustava u sopstveni kulturni model ponašanja i verovanja.

MEDIJACIJA I PREVOĐENJE

Ospozljavanje učenika za posredovanje između osoba radi sporazumevanja.

Usmena medijacija

- prepričava sadržaj kratkog autentičnog teksta audio ili vizuelnog zapisa i kraće interakcije na L2;
- sažima sadržaj kratkog adaptiranog pisanog ili usmenog teksta, sa L2 (stranog jezika) na L1 (maternji jezik) i obrnuto, prilagođavajući ga sagovorniku.

Pisana medijacija i prevodenje

- pisano prenosi poruke na L2 dodajući, po potrebi, objašnjenja i obaveštenja;
- koristi rečnike, posebno jednojezične, za pisano prenošenje poruka uz konsultacije se sa nastavnikom;
- koristi opšta znanja iz drugih oblasti u cilju što uspešnijeg pisanog prevodenja sa L2 (stranog jezika) na L1 (maternji jezik) kraćih adaptiranih tekstova uz upotrebu rečnika, prateće literature i informacionih tehnologija.

GRAMATIČKI SADRŽAJI

ENGLESKI JEZIK

Cilj učenja gramatičkih sadržaja je obezbeđivanje osnove za uspešnu komunikaciju na stranom jeziku. Kroz nastavu engleskog jezika kontinuirano se obnavljaju jezičke strukture obrađene u prethodnim razredima, ali se znanja proširuju novim upotrebama, funkcijama, značenjem. Gramatika se prezentuje u skladu sa nivoom učenja, funkcionalnom progresijom i kroz leksički kontekst. Učenici se podstiču na zaključivanje i otkrivanje pravila, a zatim primenu znanja u raznovrsnim komunikativnim situacijama.

Imenice

Složenice (npr. breakdown, software, passer– by...)

Množina imenica (posebni slučajevi)

Član (utvrđivanje i proširivanje opsega upotreba i izostavljanja određenog i neodređenog člana)

Veznici

Povezivanje zavisne rečenice sa glavnom (when, that, while, because, although, though, since, after, as, if, until, as if, as though, so that, in order that)

Tvorba reči

Odrični prefiksi (un– , in– , im– , ir– , dis–)

Sufiksi za pravljenje prideva (– able, – ary, – ful, – less, – ous, – ic, – ical...)

Glagoli

Obnavljanje obrađenih glagolskih vremena

Simple and continuous forms (glagoli stanja i akcije: think, feel, look, see, smell, taste, appear)

Narativna glagolska vremena (Past Simple, Past Continuous, Past Perfect)

Used to/would za uobičajene radnje u prošlosti

Glagoli praćeni gerundom ili infinitivom

Must have/could have/can't have (spekulisanje o prošlosti)

Predlozi u izrazima za vreme

(npr. on time/in time, at the end/in the end/at last ...)

Frazalni glagoli (proširivanje opsega)

Rečenica

Neupravni govor (sa slaganjem vremena; različiti tipovi rečenica)

Pogodbene rečenice (obnavljanje sva tri tipa)

ITALIJANSKI JEZIK

Imenice

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda

Vlastite i zajedničke imenice, odgovarajući rod i broj sa determinativom

Sistemski prikaz morfoloških karakteristika

Član

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda

Sistematisacija upotrebe određenog i neodređenog člana

Partitivni član

Zamenice

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda

Lične zamenice

Naglašene lične zamenice

Naglašene lične zamenice u službi direktnog objekta (complemento oggetto) i indirektnog objekta (complemento di termine)

Nenaglašene lične zamenice u paru (pronomi personali accoppiati)

Relativne zamenice (pronomi relativi: che, cui, il quale/la quale)

Neodređeni pridevi i neodređene zamenice (aggettivi e pronomi indefiniti)

Nenaglašene lične zamenice u službi direktnog objekta u složenim vremenima (pronomi diretti nei tempi composti)

Pridevi

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda

Opisni pridevi, slaganje prideva i imenice u rodu i broju

Komparacija prideva (comparazione)
Organska komparacija prideva
grado comparativo e superlativo dell'aggettivo(forme irregolari)
Apsolutni superlativ (superlativo assoluto)
Prisvojni pridevi (aggettivi possessivi)
Upotreba člana uz prisvojne prideve
Pokazni pridevi (aggettivi dimostrativi: questo, quello)
Naziv boja, morfološke osobenosti prideva
Glavni brojevi (numeri cardinali)
Redni brojevi (numeri ordinali)

Predlozi

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda
Prosti predlozi di, a, da, in, con, su, per, tra, fra i njihova upotreba
Predlozi dentro, fuori, sotto, sopra, davanti dietro

Glagoli

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda
Sadašnje vreme (presente indicativo)
Imperativ (imperativo). Zapovedni način za sva lica
Povratni glagoli (verbi riflessivi)
Upotreba glagola piacere
Perfekat (passato prossimo) pravilnih i nepravilnih glagola
Perfekt modalnih glagola volere, dovere, potere, sapere
Kondicional sadašnji, pravilnih i nepravilnih glagola (condizionale presente)
Futur pravilnih i nepravilnih glagola (futuro semplice)
Imperfekat (imperfetto)
Pluskvamperfekat (trapassato prossimo)
Prezent konjunktiva (congiuntivo presente)
Prosti perfekat (passato remoto), tvorba i osnovna upotreba – RECEPTIVNO
Kondicional prošli (condizionale passato)
Organska komparacija prideva grado comparativo e superlativo dell'aggettivo (forme irregolari)
Idiomatska upotreba volerci i metterci
Kondicional prošli (condizionale passato)
Idiomatska upotreba volerci i metterci
Uvođenje nove građe
Utvrđivanje i produbljivanje upotrebe prošlih vremena (passato prossimo/imperfetto e trapassato prossimo, passato remoto – receptivno)
Upotreba konjunktiva u zavisnoj rečenici (finali, concessive, condizionali, temporali, modali ecc.)

Prilozi

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda
Osnovni prilozi bene, male, molto, poco, troppo, meno, più, priloški izrazi za određivanje vremena (prima, durante, dopo) i prostora a destra, a sinistra, dritto, davanti, dietro, sotto, sopra, su, giù
Upitni prilozi quando?come? perché? dove?

Građenje priloga od prideva pomoću sufiksa mente

Rečce

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda
ci, ne

Rečenica

Obnavljanje i proširivanje iz prethodnih razreda

Prosta i proširena rečenica u potvrđnom i u odričnom obliku

Upitna rečenica

Red reči u rečenici

Složena rečenica: upotreba veznika koji uvode zavisnu rečenicu (vremensku, uzročnu, relativnu, hipotetički period)

Hipotetički period: Realna pogodbena rečenica

Irealna pogodbena rečenica, sa imperfektom u protazi i apodozi

NEMAČKI JEZIK

Imenice

Izvedene od glagola: aufstehen – Aufstand, absehen –Absicht, ankommen – Ankunf.

Poimeničeni participi: die Studierenden, der Angestellte.

Pridevi

Izvedeni sufiksacijom od glagola i imenica: fehlerfrei, liebevoll, sprachlos, trinkbar.

Složeni (steinreich).

Pridevska promena komparativa i superlativa (mein älterer Bruder, mit der schönsten Frau).

Participi u atributskoj upotrebi: das weinende Kind, der zerbrochene Spiegel.

Član:

Određeni (der, die, das), neodređeni (ein, eine), nulti, prisvojni (mein, dein), pokazni (dieser, jener), negacioni (kein, keine), neodređeni (mancher, solcher, einige). Upotreba člana u nominativu (subjekt), akuzativu i dativu (direktni i indirektni objekat), partitivnom genitivu (die Hälfte des Lebens), posesivnom genitivu (die Mutter meiner Mutter).

Brojevi:

Osnovni i redni (der siebte erste; am siebten ersten).

Predlozi

Sa akuzativom (Ich bin gegen dich), sa dativom (Sie arbeitet bei einem Zahnarzt). Predlozi sa dativom ili akuzativom (Er ist in der Schule. Sie kommt in die Schule). Predlozi sa genitivom (während der Stunde, wegen der Grippe, trotz des schlechten Wetters, statt deines Bruders, innerhalb/ausserhalb der Arbeitszeit).

Glagoli

Glagolska vremena: prezent, preterit,perfekt, pluskvamperfekt i futur slabih, jakih glagola, pomoćnih složenih, refleksivnih i modlanih glagola. Glagoli sa predlozima (warten auf, sich interessieren für).

Konjunktiv u funkciji izražavanja željei uslova (Ich hätte gern... Ichmöchte... Ichwürde... Wennichdaswüsste...) Pasiv radnje: prezent, futur, preterit i perfekt, sa modalnim glagolom (Dieses Buch wird viel gelesen. Darüber soll oft gesprochen werden. Ihre Leisutungen sind viel gelobt worden.) Pasiv stanja: prezent i preterit (Die Ware ist dem Kunden schon geliefert.).

Infinitiv sa „zu“ uz neke glagole i izraze (Hast du noch viel zu lemen? Sie hat keine Lust /Zeit, keinen Wunsch, mit ihm darüber zu sprechen. Es ist gesund, viel Obst zu essen. Du brauchst dir keine Sorgen zu machen. Wann hat er aufgehört Fleisch zu essen?); um ...zu (Er spart, um ein neues Auto zu kaufen.), statt...zu, ohne...zu (Er hörte mir zu, ohne/statt etwas zu sagen.).

Veznici i veznički izrazi:

Wenn, falls; indem, anstatt, ohne dass, sodass/so...dass, dvojni veznici sowohl...als auch, weder noch, nicht nur....sondern auch, zwar.... aber, je... desto, wie, als ob.

Zamenice

Relativne zamenice u u nominativu, genitivu, dativu i akuzativu (Hast du meinen Bruder gesehen, der gerade weggegangen ist. Das Buch, von dem wir gesprochen haben.).

Prilozi

Redosled priloga/priloških odredbi u rečenici (vreme, uzrok, način, mesto)

Participi u funkciji priloga/priloške odredbe: Er hörte schweingend zu. Von der Reise zurückgekehrt, traf er niemanden zu Hause an.

Rečenice

Izjavne rečenice, upitne rečenice; nezavisne i zavisno– složene rečenice –uvedene i neuvedene (vremenske, uzročne, namerne, načinske, željene, uslovne/realne, irealne)

Red reči u rečenici (mesto objekta u dativu i akuzativu u rečenici)

RUSKI JEZIK

Rečenice

Participske konstrukcije. Zavisno složene rečenice: iskazne, odnosne, vremenske, namerne, uzročne, ciljne i uslovne. Pretvaranje participskih konstrukcija u složene rečenice i obratno. Razvijanje priloških odredbi u zavisnu rečenicu; kondenzovanje zavisnih rečenica u priloške odredbe.

Imenice

Sistematizacija promene imenica. Nepromenljive imenice. Singularia i pluralia tantum. Imenice opštег roda. Imenice pridevskog i participskog porekla. Deminutivi.

Zamenice

Sistematizacija zamenica (posebno određenih i neodređenih i povratne zamenice).

Pridevi

Sistematizacija promene i upotrebe prideva.

Brojevi

Upotreba osnovnih brojeva i rednih brojeva (sistematizacija).

Glagoli

Sistematizacija ranije obrađenih glagolskih oblika. Participi. Glagoli kretanja sa prefiksima.

Sistematizacija usvojenih glagola koji se rekcijski razlikuju od ekvivalentnih glagola u maternjem jeziku učenika (**благодарить, жертвовать, готовиться**).

Prilozi

Sistematizacija priloga za vreme, mesto, način, količinu. Naročitu pažnju posvetiti pravilnoj upotrebi priloga za mesto: tam– tuda, zdes'– siođa, gde– kuda i sl.

Predlozi

Klasifikacija predloga prema upotrebi uz padeže (gulatъ **вдоль** reki, rabotatъ **в** škole, položitъ **на** stol, podoći **к** doske, sideti **у** okna, voda **по** pořas i sl.). Ukazivanje na razlike u upotrebi ruskih predloga u odnosu na predloge u maternjem jeziku.

Veznici

Najefikasniji veznici u složenoj rečenici (**что, чтобы, потому что, так как, но, ни, то, пока, также, когда, только, как только**).

Leksika

Višezačne reči i problemi njihove semantizacije. Antonimi, paronimi, međujezički homonimi i paronimi (kroz različite vrste vežbi). Složenice.

Leksikografija

Rečnici sinonima, homonima, antonima; frazeološki rečnici; stručni i terminološki rečnici.

FRANCUSKI JEZIK

Imenička i glagolska grupa

- Upotreba člana i zamenice u specifičnim posesivnim obrtima: j'ai mal au genou, le vin me monte à la tête.
- Upotreba i izostavljanje člana posle predloga avec i sans (avec le plus grand plaisir, avec plaisir, sans l'aide de mes parents, sans aide).
- Brojevi sistematizacija; razlomci, multiplikativni brojevi, brojne imenice i brojni prilozi.
- Prave neodređene zamenice.
- Demonstrativi là i ci: ce soir– là, cette fois– ci.

- Pridevi ispred i iza imenice: une jolie petite robe noire.
- Pridevi koji menjaju značenje shodno mestu u odnosu na imenicu.
- Komparativ i superlativ, sistematizacija; nepravilni komparativ i superlativ.
- Najčešće faktitivne konstrukcije.
- Prezent i perfekt subjunktiva u najfrekventnijim strukturama.
- Anteriorni futur.
- Glagolske konstrukcije sa sembler, avoir l'air, devenir + pridiev.
- Imperativ sa infinitivom: laisse– moi parler!

Predlozi

- Predlozi u izrazima: à l'envers, à moitié, à peine, de bonne / mauvaise humeur, de nos jours, de rien, en avance / retard, par hasard, pour rien, sans cesse.

Prilozi

- Mesto priloga upotrebljenih sa prostim i sa složenim vremenima: enfîn, mieux, peut– être, souvent; prilozi na –ment.
- Pridevi upotrebljeni kao prilozi: bas, bon, cher, fort, lourd.

Modaliteti i forme rečenice

- Pasiv bez izraženog agensa; sa agensom uvedenim predlogom par; sa agensom uvedenim predlogom de.
- Poziciono naglašavanje rečeničnih delova.
- Umetnuta rečenica (l'incise).

Složene rečenice

- Infinitivne rečenice.
- Uzročne rečenice sa veznikom comme; predložne konstrukcije: à cause de, grâce à.
- Posledične rečenice sa veznicima si / tellement... que; posledične konstrukcije sa infinitivom: réussir / arriver / parvenir à ..., apprendre à....
- Opozitivna rečenica sa veznikom alors que.
- Koncesivna hipoteza sa veznikom même si.
- Receptivno: finalne rečenice sa veznicima de manière / façon que (+ subjunktiv).
- Receptivno: posledična rečenica sa veznikom si bien...que.
- Restriktivna rečenica sa veznikom sauf / excepté que (+ indikativ); restrikcija sa comme.

ŠPANSKI JEZIK

Glagolska grupa

Prošla vremena: pretérto perfecto, imperfecto, indefinido y pluscuamperfecto de indicativo.

Konstrukcije: – deber (de) / tener que + infinitivo

Glagoli sa predlogom (alegrarse de, estar harto de...)

Glagoli koji iskazuju promenu raspoloženja (ponerse nervioso, dar miedo, enfadarse..)

Prezent subjunktiva za izražavanje želje

Složena rečenica

Prepoznavanje odnosa glavne i zavisne rečenice u tekstu, upotreba subjunktiva u zavisnoj rečenici (sistemska pregled vremena i funkcija; pre svega receptivno); izražavanje hipotetičnosti; kondicionalne rečenice (sistemska pregled vremena i funkcija; pre svega receptivno).

Diskurzivni konektori

Cuando, luego, después, entonces

Porque y como

Predlozi

za naraciju događaja iz prošlosti (a + artículo determinado + cantidad de tiempo + de + infintivo)

Izrazi za količinu

Demasiado, muy, bastante, más bien, algo, (un) poco, nada

Uzvične rečenice

Qué + sustantivo

Cuánto/Cómo+ verbo

Ojalá (que)

Izražavanje komparativnosti

Tan(to)...como

Más / menos....que

Menor / mayor...que

Major / peor...que

Superlativ

Relativni i apsolutni: ukazati na razlike u značenju.

Imenice

Sistemski pregled roda i broja.

Brojevi

Čitanje razlomaka, matematičkih znakova i radnji.

Tvorba reči

Složenice (najčešće kombinacije):

Sacacorchos, paraguas, parabrisas, limpiaparabrisas...

Derivacija:

a) pomoću prefiksa,

b) pomoću sufiksa.

Nominalizacija najčešćih gramatičkih kategorija

infinitiva

Leksikologija

Najčešći idiomi i frazeologizmi. Polisemija.

Leksikografija

Stručni i enciklopedijski rečnici.

NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA

Oblici nastave

Predmet se realizuje kroz sledeće oblike nastave:

– komunikativna nastava stranih jezika uz primenu oblika rada u grupama i parovima, dodatnih sredstava u nastavi (AV materijali, IT, igre, autentični materijali, itd.), kao i uz primenu principa nastave zasnovane na složenim zadacima koji ne moraju biti isključivo jezičke prirode (task– based language teaching; enseñanza por tareas, handlungsorientierter FSU).

Mesto realizacije nastave

– Nastava se realizuje u učionici ili odgovarajućem kabinetu.

Preporuke za realizaciju nastave

– Slušanje i reagovanje na naloge i/ili zadatke u vezi sa tekstrom namenjenim razvoju i proveri razumevanja govora;

– Rad u parovima, malim i velikim grupama (mini– dijalozi, igra po uogama, simulacije itd.);

– Aktivnosti (izrada panoa, prezentacija, zidnih novina, postera za učionicu, organizacija tematskih večeri i sl.);

– Debate i diskusije primerene uzrastu (debate predstavljaju unapred pripremljene argumentovane monologe sa ograničenim trajanjem, dok su diskusije spontanije i nepripremljene interakcije na određenu temu);

– Obimniji projekti koji se rade u učionici i van nje u trajanju od nekoliko nedelja do čitavog polugodišta uz konkretno vidljive i merljive proizvode i rezultate;

- Gramatička građa dobija svoj smisao tek kada se dovede u vezu sa datim komunikativnim funkcijama i temama, i to u sklopu jezičkih aktivnosti razumevanja (usmenog) govora i pisanog teksta, usmenog i pismenog izražavanja i medijacije;
- Polazište za posmatranje i uvežbavanje jezičkih zakonitosti jesu usmeni i pisani tekstovi različitih vrsta, dužine i stepena težine; koriste se, takođe, izolovani iskazi, pod uslovom da su kontekstualizovani i da imaju komunikativnu vrednost;
- U svakom razredu planira se izrada dva pismena zadatka.

KORELACIJA SA DRUGIM PREDMETIMA

Maternji jezik, istorija, istorija umetnosti, muzičko i likovno obrazovanje, informatika.